

การพัฒนบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
THE DEVELOPMENT OF THE ROLES OF STATE BUDDHIST UNIVERSITY
FOR SUPPORTING ASEAN COMMUNITY

นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

การพัฒนาศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

นายหัตถ์ธรณ์ แก่นท้าว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

THE DEVELOPMENT OF THE ROLES OF STATE BUDDHIST
UNIVERSITY FOR SUPPORTING ASEAN COMMUNITY

MR.HATTHAKORN KAENTAO

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2014

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การพัฒนาศักยภาพมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน" เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(พระมหาสมปурณ์ วุฑฒิกโร, คร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, คร.)

ประธานกรรมการ

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

กรรมการ

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พิเชฐ หังโต)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.พิเชฐ หังโต

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นายหัตถุกรณ์ แก่นท้าว)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
 ผู้วิจัย : นายหิรัญกรณ์ แก่นท้าว
 ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
 คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
 : พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ., พธ.บ., ศศ.ม., รป.ม.
 : ดร.พิเชฐ ทั้งโต, พธ.บ., M.A., Ph.D.(Pub.Admin.)
 วันที่สำเร็จการศึกษา: ๓๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๘

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ๓) เพื่อนำเสนอการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๕ รูป/คน จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๐ รูป/คน เพื่อยืนยันการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาคมอาเซียนเป็นเป้าหมายการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้นำอาเซียนได้แก่การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงมีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลางซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลักคือประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

๒. บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามหลักยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) และบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการดำเนินการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ๕ ด้าน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยการผลิตบัณฑิตการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน, การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธรูปศาสนานานาชาติ, การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ, การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

๓. แนวทางในการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนประกอบด้วย

ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ประเทศชาติ และอาเซียน ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติด้วยการผลิตผลงานและเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา การประยุกต์หลักธรรมที่เน้นความเป็นไทยและอาเซียน ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ ด้วยการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการแก่คณะสงฆ์ สังคม และอาเซียน ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ด้วยการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งการศึกษาพระพุทธศาสนากับการผสมผสานทางวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยผสมผสานกับวัฒนธรรมอาเซียน ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อยกฐานะมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานระดับโลก

Dissertation Title : The Development of the Roles of State Buddhist University
for Supporting ASEAN Community

Researcher : Mr. Hatthakorn Keantao

Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Phramaha Boonlert Inthapanyo B.A., M.A., M.P.A. (Conflict
Management)

: Dr. Phichet Thangto B.A., M.A., Ph.D. (Public. Admin.)

Date of Graduation: 31 March 2015

ABSTRACT

The objectives of this research are as follows: 1) To study generality of State Buddhist University for Supporting ASEAN Community; 2) To analysis the Roles of State Buddhist University for Supporting ASEAN Community; and 3) To propose methods for the Development of the Roles of State Buddhist University for Supporting ASEAN Community. The researcher used the qualitative research method by documentary analysis and In-depth interview from 25 Key Informants who are competent scholars including the executives and instructors in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. After that the data were synthesized to be methods in the fundamental role development, afterwards data would be collected by focus group discussion from 10 experts to confirm the role development of State Buddhist university for Supporting ASEAN Community.

The research findings are as follows:

1. The ASEAN Community has an objective of the combination of member Association of Southeast Asian Nations by 2015 with one vision of ASEAN leaders to build one community fully with the high capacity in competition and people as the center. The ASEAN Community is comprised of three pillars, namely ASEAN Political-Security Community (APSC), ASEAN Economic Community (AEC), and ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC).

2.The roles of State Buddhist University for Supporting ASEAN Community are comprised of the role for readiness preparation to Association of Southeast Asian Nations community according to the strategies of the Office of Higher Education Commission and the roles of State Buddhist University in implementing the university five missions for Supporting ASEAN Community, namely: the production and development of graduates with quality and standard learning and instruction; the promotion of research and knowledge development to increase the graduates capability in the level of international Buddhist research; the promotion of Buddhism and academic service for national and international community and society; the preservation of Buddhism, art and culture; and the management administration according to good governance.

3. The methods for development of the roles of State Buddhist University for Supporting ASEAN Community are as follows: (1) The production and development of graduates with quality and standard learning and instruction will be met by the production and development of graduates with desirable characteristics and good model to the society, nation and ASEAN community; (2) The promotion of research and knowledge development to increase the graduates capability in the level of international Buddhist research will be met by the production of works, propagation of Buddhist research works and application of Dharma emphasizing Thainess and ASEAN identity; (3) The promotion of Buddhism and academic service for national and international community and society will be met by developing State Buddhist University as the Center of Buddhism providing an academic service to the Sangha, society, and ASEAN community; (4) The preservation of Buddhism, art and culture will be met by developing the University as Buddhist educational sources integrating with art, emphasizing the promotion and coordination of activities in preservation of Thai culture integrating with ASEAN culture;(5) The management administration according to good governance will be met by developing the University as its good model to uplift the University status to the world class university.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อันประกอบด้วย พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ. ประธานที่ปรึกษา และ ดร.พิเชฐ ทั้งโต กรรมการที่ปรึกษาที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธีวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยมีข้อติดขัดให้กระจ่างจนสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมาย

ขอขอบคุณห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่เอื้อเพื่อข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ/ขอบคุณ ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เอื้อเพื่อให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ/ขอบคุณคณะกรรมการสอบประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ประกอบด้วย ๑), พระเมธาวิเชียร, ผศ.ดร. ประธาน ๒) ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ กรรมการ ๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์ กรรมการ ๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์ กรรมการ และ ๕) อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง กรรมการ

ขอกราบขอบพระคุณ/ขอบคุณคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ (Defence) ประกอบด้วย ๑).พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร. ประธาน ๒) พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ. กรรมการ ๓).รองศาสตราจารย์ประณต นันทิยะกุล กรรมการ ๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม กรรมการ และ ๕) อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต กรรมการ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาต่างๆ ที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

คุณงามความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณแม่กา แก่นท้าว มารดา ผู้ที่เป็นทั้งบิดาและมารดาคอยเลี้ยงดูผู้วิจัยมาด้วยความลำบาก และครู อาจารย์ ตลอดถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่องที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และที่ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		(๓)
กิตติกรรมประกาศ		(๕)
สารบัญ		(๖)
สารบัญตาราง		(๘)
สารบัญแผนภาพ		(๙)
บทที่ ๑ บทนำ		
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา		๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย		๗
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ		๗
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย		๗
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย		๙
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย		๙
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา		๑๐
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท		๑๖
๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ		๒๔
๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน		๔๘
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		๑๔๕
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย		๑๖๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการ		
๓.๑ รูปแบบการวิจัยวิจัย		๑๖๓
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ		๑๖๓
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		๑๖๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล		๑๖๕
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล		๑๖๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์การพัฒนabatmมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับ ประชาคมอาเซียน	๑๗๐
ตอนที่ ๒ การพัฒนabatmมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน	๒๒๗
ตอนที่ ๓ องค์ความรู้จากการวิจัย	๒๓๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๔๑
๕.๒ อภิปรายผล	๒๔๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๕๔
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	๒๖๕
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๒๔๗
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๒๗๒
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๙๔
ภาคผนวก ง ประมวลภาพสัมภาษณ์	๒๙๘
ภาคผนวก จ หนังสือขอเชิญร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	๓๐๓
ภาคผนวก ฉ ประมวลภาพสนทนากลุ่มเฉพาะ	๓๑๓
ประวัติผู้วิจัย	๓๑๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	๑๕
๒.๒	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับความหมายบทบาท	๑๘
๒.๓	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของบทบาท	๒๑
๒.๔	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของ บทบาท	๒๒
๒.๕	แนวคิดหลักที่นักวิชาการและนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการแสดง บทบาท	๒๓
๒.๖	แสดงสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๕๗
๔.๑	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ตามหลักยุทธศาสตร์ของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)	๑๗๙
๔.๒	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการผลิตบัณฑิตและการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน	๑๘๗
๔.๓	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมการวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ	๑๙๓
๔.๔	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริการวิชาการด้าน พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	๑๙๕
๔.๕	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริการวิชาการด้าน พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ	๑๙๘
๔.๖	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการทำนุบำรุง พระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม	๒๐๑
๔.๗	แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการ เตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้าน บุคลากร	๒๒๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ วิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา	๑๒
๒.๒ เพลงประจำอาเซียน	๕๓
๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๖๒
๔.๑ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน	๒๒๘
๔.๒ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติเพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน	๒๓๐
๔.๓ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน	๒๓๒
๔.๔ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน	๒๓๔
๔.๕ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน	๒๓๖
๔.๖ องค์ความรู้จากการวิจัย	๒๓๗

บทที่ ๒

ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยต่างๆ ทั้งจากตำรา หนังสือ เอกสาร ข้อมูลในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) วารสาร ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอผลการศึกษานั้นผู้วิจัยได้เรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนไว้ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ

๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัย

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

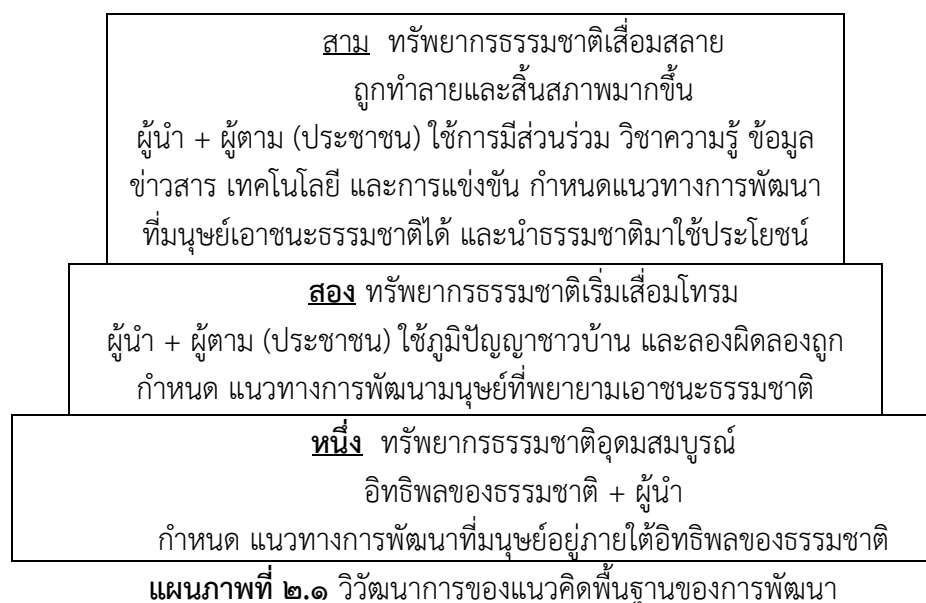
ก่อนที่จะศึกษาความหมายของการพัฒนา ควรทำความเข้าใจ “แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา” อธิบายได้ว่า สืบเนื่องจากสภาพธรรมชาติที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม หมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่มีข้อยกเว้นที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ ประสานงาน การต่อสู้ หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้ เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนา อาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่า นักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมีการพัฒนา”

ในมุมมองของนักพัฒนา สภาพของกลุ่มในยุคเริ่มแรกซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อิทธิพลของธรรมชาติจะมีต่อมนุษย์ที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมาก โดยการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อีกทั้งธรรมชาติและผู้นำเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วย ลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในยุคนี้ไม่ซับซ้อนและจำนวนประชากรก็มีไม่มาก

ต่อมา เมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำและผู้ตาม คือ ประชาชน พยายามเอาชนะธรรมชาติ ได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน (folk wisdom) และการลองผิดลองถูก (trial and error) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพ

เมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่และมั่นคงขึ้นเป็นประเทศ ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้เป็นจำนวนมาก บางส่วนเสื่อมสลาย ถูกทำลาย และสิ้นสภาพไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้นำและผู้ตามหรือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นำวิชาความรู้ที่เป็นศาสตร์ (science) หรือความรู้ที่เป็นระบบ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น จำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น เกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ หรือหลาย ๆ ประเทศเพื่อเร่งปริมาณและเวลาในการทำงานและการผลิต เป็นต้น เหล่านี้ ทำให้ผู้นำประเทศต้องค้นหาแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเอาชนะธรรมชาติ พังพาธรรมชาติน้อยลง หรือไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น เดิมมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ทุกปี จะเกิดน้ำท่วม ต่อมา มนุษย์มีวิชาความรู้ มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ได้สร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม และย่นนำธรรมชาติไปใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น มนุษย์นำน้ำจากน้ำตกไปผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า และมีหน่วยงานที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัยเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (human component) ถือว่าเป็นการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างผลผลิตใหม่ (innovation) เพื่อนำมาใช้แทนสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (natural component) หรือใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource) ที่นับวันจะลดน้อยลง

ที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาของมนุษย์ (ผู้นำและผู้ตาม) ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจาก หนึ่ง การพัฒนาในสภาพที่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ และวิวัฒนาการมาเป็น สอง การพัฒนาที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติ จากนั้น จึงเป็น สาม การพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะธรรมชาติได้ และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (better change) ช่วยเพิ่มอัตราเร่งในการทำกิจกรรมหรือการผลิตให้รวดเร็วขึ้น (better speed) และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (better life) กว่าเดิมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ โปรดดูภาพที่ ๑

สำหรับคำว่า การพัฒนา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน เช่น

พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (planned change)^๑ และหมายถึงการกระทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^๒ การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (qualitative changes) ส่วนการแปลงรูป (transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตัวกระทำ การ (environmental changes) ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น การคมนาคมของประเทศไทยเมื่อเริ่มแรกได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อย ๆ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ๆ เรื่อยยิ่งขึ้น ๆ การเปลี่ยนแปลงจากรถม้า มาเป็นรถไฟหรือเป็นรถยนต์ หรือเครื่องบิน จนเป็นจรวดก็ดี นับได้ว่าเป็นการพัฒนา^๓ การพัฒนา แปลว่าการทำให้เจริญ.....การทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงปรารถนา^๔ นอกจากนี้ยังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย.....สภาวะ การพัฒนาเป็นสภาวะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสภาวะ ครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเพิ่มผลผลิตทาง

^๑สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๕.

^๒ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท , (กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๑.

^๓อมร รักษาสัตย์ และ ชัดติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ), ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๒-๘.

^๔พิทยา สายหู, “การพัฒนาสังคม” อ้างใน ออมร รักษาสัตย์ และ ชัดติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ), ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, หน้า ๕๘๖.

การเกษตรของไทยไม่สามารถจะใช้รถแทรกเตอร์แบบอเมริกาได้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ได้ประดิษฐ์ “ควายเหล็ก” ขึ้นมาใช้ไถนาในสภาพแวดล้อมของสังคมไทย^๕

การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสังแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่ การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า^๖ การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น^๗ โดยเน้นด้านเศรษฐกิจว่า หมายถึง ความก้าวหน้าทางจิตสวัสดิการ เป็นต้นว่า การลดความยากจนและลดการว่างงาน การลดความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ^๘ คำว่า พัฒนา ในความหมายของกลุ่มมาร์กซิส (Marxist) ซึ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ มองในแง่ที่ว่า การพัฒนาของประเทศทุนนิยมอุตสาหกรรมยุโรปตะวันตก ในความเป็นจริงต้องอาศัยประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศโลกที่สามซึ่งในแง่นี้ประเทศโลกที่สามไม่เป็นประเทศอุตสาหกรรมจะกลายเป็นประเทศบริวารที่ต้องพึ่งพาประเทศที่จะเจริญก้าวหน้ากว่า ทำให้เศรษฐกิจของประเทศโลกที่สามถูกรวบงำ^๙ เป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง การเปลี่ยนแปลงระบบสังคม การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ^{๑๐} การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวนั้น ใช้คำนิยมของแต่ละสังคมเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ตัวอย่างเช่น คนไทยบางส่วนมีความเชื่อหรือมีค่านิยมว่า เทคโนโลยี เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญหรือแสดงว่าประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนา ดังนั้น จึงพยายามที่จะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ภายในประเทศให้มาก เป็นต้น การพัฒนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้การแบ่งโลกออกเป็นโลกที่พัฒนาและไม่พัฒนาซึ่งฮูว์เวอร์อธิบายว่า การพัฒนามีอยู่ ๓ ฐานะ ได้แก่

๑) การพัฒนาในฐานะที่เป็นกระบวนการ ในความหมายนี้หมายถึงกระบวนการวิวัฒนาการของความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์รวมทั้งขององค์กรทางวัฒนธรรมด้วย การพัฒนาในฐานะนี้เกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการทั้งแนวเก่า แนวใหม่ ความแตกต่าง

^๕ ทิตยา สุวรรณขุ, “สังคมวิทยา” ใน วิทยาศาสตร์สังคม (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

^๖ วิทยากร เชียงกุล, การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉบับแรก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗-๑๘.

^๗ T.R. Batten, *Community and Their Development* (London: Oxford University Press, 1959), p. 2.

^๘ พิชญ์ สมพอง, สังคมวิทยาว่าด้วยการพัฒนา (กรุงเทพมหานคร : กิจจันท์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๘.

^๙ เรืองเดียวกัน.

^{๑๐} อ้างแล้ว, หน้า ๘.

ทางสังคม การผสมผสานและการปรับตัวด้วยการทำให้ดีขึ้น ตลอดจนขั้นตอนของวิวัฒนาการทางสังคม

๒) การพัฒนาในฐานะที่เป็นการปฏิสัมพันธ์ ในฐานะนี้ เป็นการมองการพัฒนาว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตของสังคมด้วยการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมต่าง ๆ สูง เวลที่ได้อธิบายถึงการพัฒนาของสังคมที่ด้อยพัฒนาด้วยการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้า ระบบพาณิชย์ ระบบอาณานิคม อาณานิคมยุคใหม่ การแปลงสภาพโครงสร้างของสังคมดั้งเดิมด้วยการเป็นสมัยใหม่ ภาพได้ลัทธิอาณานิคม การแพร่กระจายทัศนคติ ค่านิยม สถาบันต่าง ๆ ภายใต้ลัทธิอาณานิคม และการขาดตอนของกระบวนการวิวัฒนาการ

๓) การพัฒนาในฐานะที่เป็นการปฏิบัติการ การพัฒนาในฐานะนี้ถือว่า การพัฒนาจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและตรวจสอบกระบวนการแห่งความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงโดยมีเป้าหมายให้เลือกสำหรับการพัฒนาหลาย ๆ เป้าหมาย รวมทั้งรูปแบบของการพัฒนา เป็นต้น^{๑๑}

การพัฒนา อาจจัดแบ่งออกเป็น ๓ ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่

๑) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อให้ประชาชนไม่ยากจน เป็นต้น

๒) การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

๓) การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย เป็นต้น

พร้อมกันนั้น ยังได้จัดกลุ่มการให้ความหมายคำว่า การพัฒนา ออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโต (growth) อันเป็นการเพิ่มของผลผลิต (output) ซึ่งกระทำโดยระบบสังคม (social system) ร่วมกับสิ่งแวดล้อม (environment) เช่น การผลิตข้าวเพิ่มขึ้น การสร้างถนน สะพาน เขื่อน หรือบ้านเรือน ให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้สิ่งเหล่านี้มากขึ้น

กลุ่มที่สอง มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบการกระทำ (development is change in the with performs) เช่น มีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคม ระบบการเมือง และระบบบริหาร เป็นต้น

กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง การเน้นที่วัตถุประสงค์เป็นหลัก ถ้าเป็นการบริหารจัดการก็ต้องบริหารจัดการด้วยวัตถุประสงค์ (Management by objectives) คือ การปฏิบัติงานมุ่งไปที่วัตถุประสงค์นั่นเอง การพัฒนาตามความเห็นของกลุ่มนี้จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ว่าผู้กำหนดวัตถุประสงค์จะได้ระบุไว้อย่างไร มีอะไรบ้างที่ต้องการ ปัญหาต่อมาก็คือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้นมีเหตุผลหรือได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าวัตถุประสงค์ของประเทศประชาชนในประเทศก็น่าจะเป็นผู้มีส่วนรับรู้สนับสนุนหรือได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้นด้วย อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะ

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘-๑๙.

มีการกำหนดไว้กว้าง ๆ เช่น เป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น

กลุ่มที่สี่ มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน ตามความเห็นของกลุ่มนี้เน้นว่าการพัฒนาอยู่ที่การมีแผน และการนำแผนไปดำเนินการเพื่อกำหนดหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์นั้น ๆ

กลุ่มที่ห้า มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายความว่าความทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ โดยคุณลักษณะทั้งสองแง่ไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาดคือทั้งปริมาณและคุณภาพต้องควบคู่กันไปเสมอในแง่ของปริมาณ ผลของการพัฒนาสามารถมองเห็นได้เป็นวัตถุ จับต้องและวัดผลได้ง่าย เช่น เงินเดือนเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น มีถนนหนทาง โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาล ส่วนในแง่คุณภาพจับต้องไม่ได้วัดผลได้ยาก เช่น การพัฒนาให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร รักระเบียบวินัยและความสะอาด เป็นต้น และเป็นความจริงเสมอว่า การพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นในแง่ของปริมาณทั้งสิ้น เพราะสามารถที่จะวัดได้ ยิ่งสังคมเจริญมากขึ้นเท่าไร การพัฒนาจำต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่รู้เฉพาะเรื่องของสาขาที่ตนชำนาญ โดยขาดความสนใจในความเป็นมนุษย์ในวงกว้างออกไป การวัดผลการพัฒนาจึงเน้นไปที่ความสำเร็จในด้านสาขาวิชาชีพของตนเป็นส่วนใหญ่ เช่น นักเศรษฐศาสตร์จะวัดผลสำเร็จของตนด้วยการเพิ่มผลผลิต รายได้ประชาชาติ เพิ่มการส่งสินค้าออก เพิ่มการอุตสาหกรรม และเพิ่มการลงทุน เป็นต้น โดยคำนึงถึงมนุษย์น้อยมาก^{๑๒}

จากความหมายของการพัฒนาที่ยกมาข้างต้นนี้ ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ทิตยา สุวรรณขุ (๒๕๑๗, หน้า ๑๘๗-๑๘๙)	การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย
พัทยา สายหู, (๒๕๑๕, หน้า ๕๘๖)	๑. การทำให้เจริญ ๒. การทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงปรารถนา
ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (๒๕๒๖, หน้า ๑)	การกระทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

^{๑๒} ส. ศิวรักษ์, ศาสนากับการพัฒนา (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด, ๒๕๑๙), หน้า ๘-๕๑; และ อี.เอฟ. ชูเมกเกอร์ (แต่ง) รังสรรค์ ธนะพันธุ์ (แปล), เศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ (กรุงเทพมหานคร : ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๙-๒๓.

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (๒๕๒๖, หน้า ๕)	๑. การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง ๒. การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า
อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ) (๒๕๑๕, หน้า ๒-๘)	๑. การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมาย แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาไว้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของบทบาท

คำว่า บทบาท ตามทัศนะของนักวิชาการนั้น หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่บทบาทของครูหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การแสดงพฤติกรรมตามบทบาทหรือตำแหน่งหน้าที่บทบาทจึงถือเป็นเรื่องจำเป็น และสำคัญสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานต่างๆ มีนักวิชาการได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในแง่มุมต่างๆ ^{๑๓}สิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายเป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจนั้น ^{๑๔}

นักวิชาการบางท่านแสดงทัศนะว่า บทบาทยังหมายถึงภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล เช่น เป็นพ่อแม่นอกจากจะเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตแล้วจะต้องมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ป้องกันมิให้ลูกทำความชั่วหรือดูแลทุกข์สุขอื่นๆ ส่วนครูจะต้องมีบทบาทอื่นๆ นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ เช่น ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้าอาหารส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน และดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของเด็กๆ ^{๑๕}การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมตามลักษณะการรับรู้ และตามที่แสดงจริง บทบาทเป็นผลรวมของสิทธิ์ และหน้าที่ เช่น บุคคลที่เป็นครูก็ต้องประกอบพฤติกรรมในการสอน และอบรมเมื่อแสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะเป็นไปตามที่สังคมคาดหวังหรือไม่ก็ตาม ^{๑๖}

^{๑๓}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๐๒.

^{๑๔}ปราชญา กล้าผจญ, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓.

^{๑๕}ยนต์ ชุ่มจิต, ความเป็นครู, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓

^{๑๖}สงวน สุทธิเลิศอรุณ, ทฤษฎี และปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรพัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๗), หน้า ๖๘.

สิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายเป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจนั้น^{๑๗} นักวิชาการบางท่านก็กล่าวอีกว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ หรือตำแหน่งในสังคม^{๑๘} อย่างไรก็ตามบทบาทในความหมาย ๓ ประการ คือ^{๑๙}

๑) บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความมุ่งหมาย ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดไว้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้หน้าที่อันควรกระทำ

๒) บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คาดคะเน และกระทำเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

๓) บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม ซึ่งเป็นแนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น นั่นเองบทบาทเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่คาดหวังของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ สัมพันธภาพระหว่างบทบาทหน้าที่กับความรับผิดชอบ และการที่บุคคลจะดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ที่กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งเสมอ บทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ต้องเป็นที่รู้จัก และเข้าใจกันระหว่างผู้ดำรงตำแหน่ง และผู้เกี่ยวข้อง^{๒๐} บทบาทเป็นพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่ง ตำแหน่งใดก็ตาม ที่มีกฏการคาดคะเนว่าผู้อื่นหวังที่จะเห็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้นควรปฏิบัติ เช่น ไร เป็นแนวทางส่วนมากมักจะสังเกตผู้ดำรงตำแหน่งอื่น แล้วมากำหนดบทบาทตนเอง^{๒๑} พฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคม หมายถึง การกระทำที่บุคคลในสถานภาพนั้นแสดงออก^{๒๒} สิ่งที่สังคมได้กำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติ และสิ่งที่บุคคลได้ปฏิบัติจริง^{๒๓} หรือหน้าที่ของฐานะตำแหน่งเมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งได้^{๒๔}

บทบาท จึงหมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ การประพฤติปฏิบัติ พฤติกรรม หน้าที่ตามตำแหน่ง สิ่งทีบุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับ ความคาดหวังของการกระทำ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล แนวทางการแสดงออกตามอำนาจ

^{๑๗} อ่างแล้ว, หน้า ๓๔.

^{๑๘} Broom L. and Selznick P., **Sociology**. 5th ed, (New York : Harper and Row Publishers, 1973) , p. 26.

^{๑๙} Levinson, D.J., **Role Personality and Social Structure**, (New York : The Maemil, 1964) , p. 11.

^{๒๐} David, K, **Human Relation at Work**, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1962) , p. 45.

^{๒๑} Sarbin, T.R., “**Role Theory**” **Handbook of psychology**, (New York : Addison Wesley Publishing Company. 1975) , p. 72.

^{๒๒} Berkowitz L, **Social Psychology**, (Illinois : Scott Foresma, 1972) , p. 20.

^{๒๓} Cohen B., **Introduction of Sociology**, (New York : McGraw Hill, 1979) , p. 36.

^{๒๔} Young, K. and Mack R.W., **Sociology and Social life**, (New York : American, 1959) , p. 25.

ที่กำหนดไว้ แบบแผนของพฤติกรรมซึ่งเป็นไปตามตำแหน่ง และสิ่งที่สังคมได้กำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติ หรือหน้าที่ของฐานะตำแหน่งเมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งได้

จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๒.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับความหมายบทบาท

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๖ , หน้า ๖๐ ๒)	การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้
ปราชญา กล้าผจญ, (๒๕๔๐, หน้า ๓ ๓)	สิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย
ยนต์ ชุมจิต, (๒๕๔๐, หน้า ๓ ๓)	ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล
สงวน สุทธิเลิศอรุณ, (๒๕๔๗ , หน้า ๖ ๘)	การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ตามลักษณะการรับรู้ และตามที่แสดงจริง
Broom L. and Selznick p, (1973 , p.26)	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ หรือตำแหน่งในสังคม
Levinson, D.J, (1964, p.26)	ปทัสถาน ความมุ่งหมาย ข้อห้าม ความรับผิดชอบความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คาดคะเน และกระทำเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม
David, K, (1962, p.45)	บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งเสมอ
Sarbin, T.R., (1975, p.72)	บทบาทเป็นพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่ง
Berkowitz L, (1972, p.20)	พฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคม
Cohen B, (1979, p.36)	สิ่งที่สังคมได้กำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติ และสิ่งที่บุคคลได้ปฏิบัติจริง
Young, K. and Mack R.W, (1959, p.25)	หน้าที่ของฐานะตำแหน่งเมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งได้

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้มากมายหลายประเด็น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเภทของบทบาท

ประเภทของบทบาทในสังคมมี ๓ ประเภท คือ ^{๒๕}

๑) บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นได้

๒) บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ รวมถึงประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

๓) บทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) เป็นบทบาทที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทมีความแตกต่างกันไป

อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางท่านยังได้แบ่งประเภทของบทบาทไว้อีก ๓ ประเภท คือ ^{๒๖}

๑) บทบาทตามใบสั่ง บทบาทประเภทนี้มุ่งเพ่งเล็งที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตน และทักษะในการแสดงบทบาทมีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสถานภาพนั้นๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้เน้นตรงระดับการ ยอมรับปฏิบัติตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

๒) บทบาทตามใจ บทบาทประเภทที่สองเพ่งไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่างๆ จะต้องผ่านอัตตา หรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวตนนี้เอง ตัวตน ก็จะกลั่นกรอง พินิจพิจารณา เลือกสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้นๆ ให้เหมาะกับตน จุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

๓) บทบาทจริง บทบาทประเภทนี้ คือ พฤติกรรมจริงของปัจเจกชนหลังผ่านขั้นตอน ๒ ขั้นตอนข้างต้นมาแล้ว หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผยก็จะดูความซับซ้อนหรือโครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้าเพ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ก็จะพุ่งดูความคาดหวังหรือการตีความความคาดหวังตามสถานภาพนั้น

และนักวิชาการยังได้กล่าวถึงประเภทของบทบาทมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed Role) หรือบทบาทอุดมคติบทบาทอุดมคติจะกำหนดสิทธิ และหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคม เช่น จะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อ และแม้ว่าสังคมมีไว้อย่างไรเข้ามามีพันธะต่อใครอย่างไร และจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร

^{๒๕} สุดา ภิรมย์แก้ว, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๖๓.

^{๒๖} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหา และแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๙.

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่า จะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขารวมทั้งการตีความสถานการณ์ของบุคคลเองซึ่งไม่จำเป็นจะต้อง ตรงกับบทบาทอุดมคติในตนเองเดียวกันบุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อดังนั้นก็อาจแตกต่างกันในด้าน แนวความคิดดังนั้นในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อนั้นไม่พึงสรุปเอาว่าบรรทัดฐานต่างๆ ของสังคมนั้นจะได้รับการยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่างๆ ไปในแนวเดียวกัน

๓. บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริงๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคล ปฏิบัติจริงนั้นอาจเกินเลยไปกว่าความเชื่อทางสังคมความคาดหวังของคนอื่นหรือความเข้าใจของ บุคคลเองแต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิกภาพเฉพาะตัว และประสบการณ์ของเขาเองด้วย^{๒๗}

ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่าบทบาทเป็นรูปธรรมเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาทมี๓ด้าน คือ

๑. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของ บุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควร กระทำแต่อาจมีใครที่ทาหรือไม่ใครทำตามนั้นก็ไม่ได้

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วย ตนเองว่าควรเป็นอย่างไรทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติค่านิยมบุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละ บุคคลด้วย

๓. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับ เหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วยทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป^{๒๘}

จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัย ประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๒.๓ ดังนี้

^{๒๗} จักรรัชชโรกุล, สังคมวิทยาเบื้องต้น, (นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๒) , หน้า . ๒๐.

^{๒๘} พวงเพชรสุรัตน์กวีกล, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , ๒๕๔๕) , หน้า ๔๕.

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของบทบาท

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สุดา ภิรัมย์แก้ว, (๒๕๔๑, หน้า ๖๓)	๑.อุดมคติ ๒.บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ ๓.บุคคลแสดงออกจริง
สัญญา สัญญาวิวัฒน์, (๒๕๔๕ , หน้า ๑๓๙)	๑.ตามใบสั่ง ๒.ตามใจ ๓.ตามจริง
จักรรัชธีระกุล, (๒๕๔๒, หน้า ๒๐)	๑. ข้อบัญญัติของสังคม ๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ ๓.บทบาทที่เป็นจริง
พวงเพชรสุรัตน์กวีกล, (๒๕๔๕ , หน้า ๔๕)	๑. บทบาทในอุดมคติ ๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ ๓. บทบาทที่แสดงออกจริง

(๒) ความสำคัญของบทบาท

บทบาท เป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดแนวทางให้บุคคลแสดงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการแสดงพฤติกรรมในสังคม ในแต่ละสถานการณ์การแสดงออกของบุคคลมักต้องเป็นไปตามบทบาทไม่ว่าเขาจะพึงพอใจที่จะแสดงหรือไม่ก็ตาม เช่น บทบาทของหัวหน้าที่ต้องมีการทักทายให้กำลังใจลูกน้อง บทบาทของผู้ปกครองที่ต้องการว่ากล่าวสั่งสอนลูกเมื่อเขาทำผิด บทบาทของพนักงานขายในร้านค้าที่ต้องทักทายลูกค้าด้วยอัธยาศัยที่ดี และพร้อมที่จะให้บริการ ฯ ล ฯ และโดยอันที่จริงแล้ว ในสังคมที่เป็นอยู่เรามักตัดสินบุคคลตามบทบาทของเขา คือ ตัดสินว่าเขาทำหน้าที่ตามบทบาทนั้นๆ ได้ดีเพียงพหรือไม่ หรือการแสดงบทบาทของเขาเป็นที่พึงพอใจแก่สังคมหรือไม่^{๒๙}

ดังนั้น ความสำคัญของบทบาท มีขึ้นเนื่องจากบทบาทเป็นตัวกำหนดหน้าที่ของบุคคล บทบาทจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง และสามารถเข้าใจถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่น และสามารถจัดระเบียบสำหรับการอยู่ร่วมกันได้

และนักวิชาการยังได้กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับบทบาท

๑. ทำให้เกิดการแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิกตามความถนัด และความสามารถ
๒. ทำให้สมาชิกในสังคมรู้ถึงฐานะ และความรับผิดชอบของตนเอง
๓. ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบสมาชิกในสังคมปฏิบัติตามหน้าที่ของตนไม่ก้าวร้าวกัน
๔. ทำให้สมาชิกแต่ละคนรู้จักหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนตามสถานภาพ

^{๒๙}ชาญวิทย์ ประชาพาณิชย์พัฒนา, โลกศึกษา, **บทความ**, <http://gobaleart.blogspot.com/>, ๒๕๔๕ .

และบทบาท^{๓๐}

จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๒.๔ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาท

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
ชาญวิทย์ ประชาพาณิชพัฒนา, (๒๕๔๕ , หน้า ๑)	๑. สิ่งสำคัญที่กำหนดแนวทางให้บุคคลแสดงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๒. การแสดงพฤติกรรมในสังคม ในแต่ละสถานการณ์การแสดงออกของบุคคลมักต้องเป็นไปตามบทบาทไม่ว่าเขาจะพึงพอใจที่จะแสดงหรือไม่ก็ตาม
โคเอ็น, (Cohen, 1979, p. 35)	๑. แบ่งหน้าที่ตามความถนัด และความสามารถ ๒. รู้ถึงฐานะ และความรับผิดชอบของตนเอง ๓. ความเป็นระเบียบปฏิบัติตามหน้าที่ของตนไม่ก้าวก่ายกัน ๔. รู้จักหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนตามสถานภาพ และบทบาท

(๓) ปัจจัยการแสดงบทบาท

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยการแสดงบทบาท คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดบทบาทของบุคคล ดังนี้

(๑) เป็นเป้าประสงค์หรือจุดหมาย (Goal) ความมุ่งหมายที่จะทำให้บรรลุในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ผู้กระทำจะมีการกำหนดเป้าหมายไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว

(๒) ความเชื่อ (Belief Orientation) เกิดจากความคิด ความรู้สึกที่ผู้กระทำทำความเข้าใจในเรื่องหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการเลือกการกระทำทางสังคม

(๓) ค่านิยม (Value Standard) คือ สิ่งที่บุคคลถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

(๔) นิสัย และธรรมเนียม (Habit and Customs) คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบสานกันต่อมาด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยทาง สังคมไม่เห็นชอบด้วย

(๕) การคาดหวัง (Expectation) หมายถึง ท่าทีของบุคคลที่มีพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัว โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติในสิ่งที่ตนต้องการ

^{๓๐}โคเอ็น, (Cohen, 1979, p. 35 อ้างถึงในชุมพรแสงมณี, ๒๕๔๐, หน้า ๑๗-๑ ๘)

(๖) ข้อผูกพัน (Commitment) คือ สิ่งที่คุณกระทำเชื่อว่าเขาถูกผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น

(๗) การบังคับ (Force) ตัวช่วยกระตุ้นให้คุณกระทำตัดสินใจในการกระทำได้เร็วขึ้น

(๘) โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของคุณกระทำที่เชื่อว่าการตัดสินใจกระทำอะไรเป็นโอกาสจะเป็นเครื่องช่วยสำหรับการตัดสินใจ

(๙) ความสามารถ (Ability) การตระหนักถึงความสามารถนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจในการกระทำทางสังคม

(๑๐) การสนับสนุน (Support) สิ่งที่คุณกระทำรู้ว่าจะได้รับ หรือคิดว่าจะได้รับจากคนอื่น^{๓๑}

จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๒.๕ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการแสดงบทบาท

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กรมการศาสนา, (๒๕๔๒, หน้า ๑ - ๓)	๑.เป็นเป้าประสงค์หรือจุดหมาย ๒.ความเชื่อ ๓.ค่านิยม ๔.นิสัย และธรรมเนียม ๕.การคาดหวัง ๖.ข้อผูกพัน ๗.การบังคับ ๘.โอกาส ๙.ความสามารถ ๑๐.การสนับสนุน
พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) , (๒๕๓๒, หน้า ๕)	๑.เป็นสถานศึกษา ๒.เป็นสถานสงเคราะห์ ๓.เป็นสถานพยาบาล ๔.เป็นที่พักของคนเดินทาง ๕.เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ ๖.เป็นสถานบันเทิง ๗.เป็นที่ไกลเกลี่ยข้อพิพาท ๘.เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ๙.เป็นคลังพัสดุ ๑๐.เป็นที่ประกอบพิธีกรรม

^{๓๑} สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม กรมการศาสนา, คู่มือพระสังฆาธิการ และพระวินยาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒) , หน้า ๑-๓.

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ การประพฤติปฏิบัติ พฤติกรรม หน้าที่ตามตำแหน่ง สิ่งที่คุณจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับ ความคาดหวังของการกระทำ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล แนวทางการ แสดงออกตามอำนาจที่กำหนดไว้ แบบแผนของพฤติกรรมซึ่งเป็นไปตามตำแหน่ง และสิ่งที่สังคมได้ กำหนดเฉพาะเจาะจงให้คุณปฏิบัติ หรือหน้าที่ของฐานะตำแหน่งเมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งได้ แม้ในวิชาการหลายคนจะจำแนกหรือแบ่งประเภทออกต่างๆ กันก็ตาม ล้วนเป็นการแบ่งแยกตาม ลักษณะหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คุณต้องปฏิบัติ และแสดงออกมาตามที่ได้ถูกกำหนดไว้โดย สถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ ความสัมพันธ์ สังคม และกฎหมาย เป็นต้นความสำคัญของบทบาท มี ขึ้นเนื่องจากบทบาทเป็นตัวกำหนดหน้าที่ของคุณ บทบาทจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์ สามารถเข้าใจแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง และสามารถเข้าใจถึงการแสดงพฤติกรรม ของบุคคลอื่น และสามารถจัดระเบียบสำหรับการอยู่ร่วมกันได้ปัจจัยการแสดงบทบาท เป็นปัจจัยที่มี ผลต่อการกำหนดบทบาทของคุณ หรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล กล่าว คือ ในการแสดง บทบาทหรือการกระทำใดๆ ของบุคคล ย่อมมีเหตุผลในการเลือกแสดงบทบาทหรือเลือกกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งนั้นแฝงอยู่ด้วย และเหตุผลนั้นก็อาจมีได้เกิดจากองค์ประกอบหรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแต่ อาจเกิดจากองค์ประกอบหลายๆ องค์ประกอบ หรือปัจจัยหลายๆ ปัจจัยร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีบทบาท คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมตามสถานภาพของคุณที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และ ความสัมพันธ์ตลอดจนความคาดหวังจากสังคมก็มีผลต่อการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมของคุณนั้น ด้วย

๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคม อาเซียน” นี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ไว้ว่า มหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย เพื่อการนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไว้ ดังนี้^{๓๒}

๒.๓.๑ ประวัติ และความเป็นมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ ที่พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้น ณ วัด มหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เพื่อเป็นสถานการศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ โดยพระราชทานนามว่า มหาธาตุวิทยาลัย เมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๓๐ และได้ เปิดดำเนินการศึกษาเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๓๒

ต่อมาได้ทรงเปลี่ยนจากมหาธาตุวิทยาลัยเป็น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรม ราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๓๙ แต่ยังคงจัดการศึกษาเฉพาะปริยัติธรรม

^{๓๒} กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๕๗, (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗) ๒๕๕ ๗)

แผนกบาลีเท่านั้น ยังมีได้ดำเนินการศึกษาในรูปแบบอุดมศึกษาหรือรูปแบบมหาวิทยาลัยตามพระราชประสงค์ของพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๐ พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตตมหาเถร) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุสมัยนั้น พร้อมทั้งพระเถรานุเถระฝ่ายมหานิกายจำนวน ๕๗ รูปได้ประชุมพร้อมกันที่ตำหนักสมเด็จพระ วัดมหาธาตุ ปรีกษาหาริโธได้ข้อยุติที่จะเปิดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัย เปิดรับผู้สนใจวิชา พระพุทธศาสนาพระปริยัติธรรมชั้นสูง ภาษาต่างประเทศ และวิทยาการบางอย่างอันเป็นอุปกรณ์ แก่การค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

พุทธศักราช ๒๔๙๐ ประกาศใช้ระเบียบมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดรับพระภิกษุ สามเณรผู้สอบได้ตั้งแต่เปรียญธรรม ๔ ประโยคขึ้นไปเข้าศึกษา พระภิกษุสามเณรที่เข้าศึกษารุ่นแรกนี้มี จำนวน ๑๕๖ รูป เปิดการศึกษาเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๙๐ โดยจัดให้เรียนวิชา พื้นฐาน เรียกว่าการศึกษาระดับชั้นอบรมพื้นฐานความรู้จนถึงขั้นเตรียมอุดมศึกษา เป็นเวลา ๔ ปี ตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๔๙๐-๒๔๙๔ จากนั้นจึงให้เรียนต่อระดับปริญญาตรีในคณะพุทธศาสตร์ ซึ่งเปิดเป็น คณะแรก รับพระภิกษุสามเณรที่จบชั้นเตรียมอุดมศึกษานี้ และเป็นผู้สอบได้ตั้งแต่เปรียญธรรม ๕ ประโยคขึ้นไป จำนวนผู้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าศึกษาปี แรกในคณะพุทธศาสตร์ ปี การศึกษา ๒๔๙๔ จำนวน ๑๖ รูป สำเร็จการศึกษา ในปี ๒๔๙๘ เป็นพุทธศาสตรบัณฑิตรุ่นแรก จำนวน ๖ รูป

พุทธศักราช ๒๔๙๐ ตั้งคณะพุทธศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๐๕ ตั้งคณะครุศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๐๖ เปิดสอนหลักสูตรแผนกอบรมครุศาสนศึกษาระดับประกาศนียบัตร

พุทธศักราช ๒๕๑๒ มหาเถรสมาคมได้ออกคำสั่งเรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย พ.ศ. ๒๕๑๒ จำนวน ๑๒ ข้อ สารสำคัญของข้อ ๓ ระบุส่วนที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัยไว้ว่า “ให้การศึกษาของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ วัด มหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ซึ่งดำเนินการอยู่แล้ว เป็นการศึกษาของคณะสงฆ์”

พุทธศักราช ๒๕๑๖ ตั้งคณะเอเชียอาคเนย์ ต่อมาเปลี่ยนเป็นคณะมานุษยสังเคราะห์ ศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๑๑ ตั้งวิทยาเขตหนองคายที่วัดศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยเปิด สอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรคณะครุศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๑๖ แยกวิชาสายสังคมศาสตร์ออกจากคณะมานุษยสังเคราะห์ศาสตร์ไปตั้ง คณะ สังคมศาสตร์ และแยกวิชาสายภาษาศาสตร์ จิตวิทยาไปตั้งคณะมนุษยศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๒๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช องค์เอกอัคร ศาสนูปถัมภกรรัชกาลปัจจุบัน โดยคำแนะนำ และยินยอมของรัฐสภา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติ กำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทางพระพุทธศาสนา พ.ศ.๒๕๒๗ โดยมาตรา ๔ (๓) กำหนดไว้ว่า “ให้ผู้ สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรี เรียกว่า “พุทธศาสตรบัณฑิต” ใช้ อักษรย่อว่า“พธ.บ.”

พุทธศักราช ๒๕๒๘ ตั้งวิทยาเขต ๒ แห่ง คือ (๑) ในวันที่ ๗ พฤษภาคม ตั้งวิทยาเขตนครศรีธรรมราช ที่วัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (๒) ในวันที่ ๓ ตุลาคม ตั้งวิทยาเขตเชียงใหม่ที่วัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พุทธศักราช ๒๕๒๙ ตั้งวิทยาเขต ๓ แห่ง คือ (๑) ในวันที่ ๓ ตุลาคม ตั้งวิทยาเขตขอนแก่น ที่วัดธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันย้ายที่ทำการไป ที่เลขที่ ๓๐ บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (๒) ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ตั้งวิทยาเขตนครราชสีมาที่วัดพระนารายณ์มหาราช อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันย้ายที่ทำการไปที่บ้านหัวถนน ถนนชาติพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ (๓) ในเดือน ธันวาคม ตั้งวิทยาเขตอุบลราชธานีที่วัดมหาวนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันย้ายที่ทำการไปที่บ้านหมากมี ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พุทธศักราช ๒๕๓๐ สภามหาวิทยาลัย ประกาศใช้ระเบียบมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยการบริหาร ๒๕๓๐ และตั้งวิทยาเขต ๒ แห่ง คือ (๑) ในวันที่ ๒๔ มีนาคม ตั้งวิทยาเขตสุรินทร์ที่วัดศาลาลอย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันย้ายที่ทำการไปอยู่ที่ หมู่ที่ ๘ ตำบล นอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ (๒) ในวันที่ ๓๐ มีนาคม ตั้งวิทยาเขตแพร่ที่วัดพระบาทมิ่งเมือง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

พุทธศักราช ๒๕๓๔ ตั้งวิทยาเขตพะเยาที่วัดศรีโคมคำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

พุทธศักราช ๒๕๓๕ ตั้งวิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส ที่วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช องค์เอกอัครศาสนูปถัมภกรัชกาลปัจจุบัน โดยคำแนะนำ และยินยอมของรัฐสภา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล และเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๕๑ ก ลงวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๐

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ได้ตั้งวิทยาลัยขึ้นอีก ๑๕ แห่ง โครงการขยายห้องเรียนในจังหวัดต่างๆ ๕ แห่ง และหน่วยวิทยบริการ ๑๖ แห่ง

เพื่อให้การศึกษาวិชาการด้านพระพุทธศาสนาได้ขยายไปทั่วทุกมุมของโลก มหาวิทยาลัยยังได้รับ สถาบันการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ เข้าเป็นสถาบันสมทบอีกจำนวน ๗ แห่ง ประกอบด้วย

พุทธศักราช ๒๕๔๔ วิทยาลัยพระพุทธศาสนาตองกุก ขอนบอบ เกาหลีใต้

พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาปัญญาวิทยาลัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาซิน จู ไต้หวัน

พุทธศักราช ๒๕๕๐ สถาบันพระพุทธศาสนานานาชาติศรีลังกา ประเทศศรีลังกา

พุทธศักราช ๒๕๕๑ ศูนย์การศึกษาพระอาจารย์พรหม ประเทศสิงคโปร์

พุทธศักราช ๒๕๕๑ วิทยาลัยพระพุทธศาสนา ประเทศสิงคโปร์

พุทธศักราช ๒๕๕๓ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา ธรรมะ เกท บูดาเปสต์ ประเทศ

ฮังการี

๒.๓.๒ หลักสูตร และการเรียนการสอน

ก. ระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา

พุทธศักราช ๒๔๙๐ เปิดการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะพุทธศาสตร์ มีหลักสูตรปรับพื้นฐานความรู้ของนิสิต ๒ ระดับ คือ ระดับพื้นฐานทั่วไปกับเตรียมอุดมศึกษา ต่อมา หลักสูตรนี้ได้พัฒนามาเป็นโรงเรียนบาลีอบรมศึกษา โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา และโรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา ในปัจจุบันโรงเรียนทั้ง ๓ นี้ อยู่ในสังกัดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๐๖ เปิดสอนระดับ ป.กศ. และพุทธศักราช ๒๕๐๘ เปิดสอนระดับ ป.กศ.สูง ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยไม่ได้เปิดสอนหลักสูตรนี้แล้ว

พุทธศักราช ๒๕๓๖ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร (วิชาชีพครู) (ปัจจุบันพัฒนามาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู))

พุทธศักราช ๒๕๔๗ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาวิชาบริหารกิจการคณะสงฆ์ รับพระ ภิกษุสามเณรเข้าเรียน สำหรับพระภิกษุสามเณรผู้จบการศึกษานักธรรมชั้นเอก เมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร และสามารถใช้เป็นวุฒิการศึกษาเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้

ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมีหลักสูตรประกาศนียบัตร จำนวน ๑๑ หลักสูตร คือ

(๑) บริหารกิจการคณะสงฆ์	(๒) ภาษาจีน
(๓) ภาษาบาลี	(๔) ภาษาอังกฤษ
(๕) ภาษาไทย	(๖) ภาษาญี่ปุ่น
(๗) การปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา	(๘) พระพุทธศาสนา
(๙) พระธรรมทูต	(๑๐) วิชาการเทศนา
(๑๑) การสอนศีลธรรมในโรงเรียน	

ข. ระดับอุดมศึกษา

๑) ระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดสอนระดับปริญญาตรีตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๙๐ เป็นต้นมา ปัจจุบันเปิดสอนใน ๔ คณะ มีหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต รวม ๒๖ สาขาวิชา คือ คณะพุทธศาสตร์ ๑๒ สาขาวิชา คณะครุศาสตร์ ๔ สาขาวิชา คณะมนุษยศาสตร์ ๔ สาขาวิชา และคณะสังคมศาสตร์ ๖ สาขาวิชา โดยหลักสูตรทั้งหมดนี้ ยังได้เปิดสอนที่วิทยาเขต วิทยาลัย โครงการขยายห้องเรียน หน่วยวิทยบริการ และสถาบันสมทบของมหาวิทยาลัย

หลักสูตรคณะพุทธศาสตร์

(๑) สาขาวิชาพระพุทธศาสนา	(๒) สาขาวิชาศาสนา
(๓) สาขาวิชาปรัชญา	(๔) สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์
(๕) สาขาวิชาภาษาบาลี	(๖) สาขาวิชาบาลีสันสกฤต
(๗) สาขาวิชามหายานศึกษา	(๘) สาขาวิชาพุทธศิลปกรรม
(๙) สาขาวิชา Mahayana Studies	

(๑๐) สาขาวิชา Buddhism and Management

(๑๑) สาขาวิชา Chinese Buddhism

(๑๒) สาขาวิชา Buddhist Leadership

หลักสูตรคณะครุศาสตร์

(๑) สาขาวิชาสังคมศึกษา

(๒) สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

(๓) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

(๔) สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และจิตวิทยาการแนะแนว

หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์

(๑) สาขาวิชาภาษาไทย

(๒) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

(๓) สาขาวิชาจิตวิทยา

(๔) สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

หลักสูตรคณะสังคมศาสตร์

(๑) สาขาวิชารัฐศาสตร์

(๒) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(๓) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(๔) สาขาวิชาสังคมวิทยา

(๕) สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

(๖) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

๒) ระดับปริญญาโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เปิดสอนระดับปริญญาโท ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๓๑ เป็นต้นมา ปัจจุบัน มีหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน ๑ หลักสูตร และหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน ๒๒ สาขาวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

(๑) สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(๒) สาขาวิชาปรัชญา

(๓) สาขาวิชาธรรมนิเทศ

(๔) สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา

(๕) สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ

(๖) สาขาวิชามหาวิทยานศึกษา

(๗) สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา

(๘) สาขาวิชาสอนสังคมศึกษา

(๙) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(๑๐) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว

(๑๑) สาขาวิชาชีวิต และความตาย

(๑๒) สาขาวิชาพุทธศาสตร์ และศิลปะแห่งชีวิต

(๑๓) สาขาวิชาภาษาศาสตร์

(๑๔) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(๑๕) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(๑๖) สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

(๑๗) สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

(๑๘) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพุทธ

(๑๙) สาขาวิชาสันติศึกษา

(๒๐) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (International Program)

(๒๑) สาขาวิชาอาเซียนศึกษา (International Program)

(๒๒) สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (International Program)

๓) ระดับปริญญาเอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเปิดสอนระดับปริญญาเอก ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นต้นมา ปัจจุบัน มีหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน ๙ สาขาวิชา คือ

- (๑) สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
- (๒) สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (International Program)
- (๓) สาขาวิชาปรัชญา
- (๔) สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา
- (๕) สาขาวิชาภาษาศาสตร์
- (๖) สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
- (๗) สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์
- (๘) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
- (๙) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๒.๒.๓ ส่วนงานที่จัดการศึกษาในส่วนกลาง

- ก. คณะพุทธศาสตร์ มี ๓ ภาควิชา ประกอบด้วย
 - ภาควิชาพระพุทธศาสนา
 - ภาควิชาศาสนา และปรัชญา
 - ภาควิชาบาลี และสันสกฤต
- ข. คณะครุศาสตร์ มี ๓ ภาควิชา ประกอบด้วย
 - ภาควิชาบริหารการศึกษา
 - ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว
 - ภาควิชาหลักสูตร และการสอน
- ค. คณะมนุษยศาสตร์ มี ๓ ภาควิชา ประกอบด้วย
 - ภาควิชาภาษาไทย
 - ภาควิชาภาษาต่างประเทศ
 - ภาควิชาจิตวิทยา
- ง. คณะสังคมศาสตร์ มี ๔ ภาควิชา ประกอบด้วย
 - ภาควิชารัฐศาสตร์
 - ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
 - ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา
 - ภาควิชานิติศาสตร์

๒.๓.๔ ส่วนงานที่จัดการศึกษาในระดับวิทยาเขต วิทยาลัย โครงการขยายห้องเรียน
หน่วยวิทยบริการ และสถาบันสมทบ

ก. วิทยาเขต

- ๑) วิทยาเขตหนองคาย
- ๒) วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

- ๓) วิทยาเขตเชียงใหม่
- ๔) วิทยาเขตขอนแก่น
- ๕) วิทยาเขตนครราชสีมา
- ๖) วิทยาเขตอุบลราชธานี
- ๗) วิทยาเขตแพร่
- ๘) วิทยาเขตสุรินทร์
- ๙) วิทยาเขตพะเยา
- ๑๐) วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

ข. วิทยาลัย

- ๑) วิทยาลัยสงฆ์นครพนม
- ๒) วิทยาลัยสงฆ์เลย
- ๓) วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- ๔) วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
- ๕) วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช พิษณุโลก
- ๖) วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
- ๗) วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
- ๘) วิทยาลัยสงฆ์นครน่านเฉลิมพระเกียรติ
- ๙) วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร
- ๑๐) วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
- ๑๑) วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ๑๒) วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ
- ๑๓) วิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ
- ๑๔) วิทยาลัยพระธรรมทูต

ค. โครงการขยายห้องเรียน

- ๑) ห้องเรียนวิทยาเขตขอนแก่น บ้านท่าเยี่ยม ตำบลนิเวศน์ อำเภอวังบัว จังหวัดร้อยเอ็ด
- ๒) ห้องเรียนคณะพุทธศาสตร์ วัดไพรสมณศักดิ์ดาราม ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- ๓) ห้องเรียนคณะพุทธศาสตร์ วัดพิบูลทอง ตำบลพิบูลทอง อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
- ๔) ห้องเรียนวิทยาเขตนครศรีธรรมราช วัดพัฒนาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำบลตลาดอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ๕) ห้องเรียนคณะพุทธศาสตร์ วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ง. หน่วยวิทยบริการ

- ๑) หน่วยวิทยบริการคณะพุทธศาสตร์ วัดหงษ์ประดิษฐาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- ๒) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

- ๓) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดพระรูป อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
- ๔) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดใหญ่อินทาราม (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
- ๕) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดป่าประดู่ (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัด ระยอง
- ๖) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดไร่ขิง (พระอารามหลวง) อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม
- ๗) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดไผ่ล้อม (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
- ๘) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
- ๙) หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ วัดสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
- ๑๐) หน่วยวิทยบริการวิทยาเขตขอนแก่น วัดอภิสิริ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- ๑๑) หน่วยวิทยบริการวิทยาเขตนครราชสีมา วัดชัยภูมิวนาราม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- ๑๒) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช วัดท่านา อำเภอเมือง จังหวัดตาก
- ๑๓) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช วัดหมอนไม้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- ๑๔) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วัดหนองขุนชาติ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
- ๑๕) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วัดบรมธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
- ๑๖) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วัดพฤษะวันโชติการาม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

จ. สถาบันสมทบ

- ๑) วิทยาลัยพระพุทธศาสนาดองกุก ขอนบอบ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี
- ๒) มหาปัญญาวิทยาลัย วัดถาวราราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- ๓) มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยจีน จู ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ไต้หวัน)
- ๔) สถาบันพระพุทธรูปนานาชาติศรีลังกา ประเทศศรีลังกา
- ๕) วิทยาลัยพระพุทธรูป ประเทศสิงคโปร์
- ๖) ศูนย์การศึกษาพระอาจารย์พรหม ประเทศสิงคโปร์
- ๗) มหาวิทยาลัยพระพุทธรูป ธรรมะ เกท บูดาเปสต์ ประเทศฮังการี

๒.๓.๕ ตราสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย

เป็นพระจุลมงกุฏ (พระเกี้ยว) เปล่งรัศมี เป็นส่วนพระราชลัญจกรประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ตรงฐานพระเกี้ยวมีอักษรย่อ มจร หมายถึง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประดิษฐานอยู่ตรงกลางของธรรมจักร ที่ขอบกลางด้านบนของธรรมจักร มีอักษรภาษาบาลีว่า ปญญา โลกสมิ ปชโชโต แปลว่า ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลกหมายถึง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจะอำนวยแสงสว่างทางปัญญาให้แก่ชาวโลก ที่ขอบ กลางด้านล่างมีอักษรชื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ลักษณะงานที่ต้องใช้ตราสัญลักษณ์นี้

๑. งานด้านเอกสารตามระบบงานสารบรรณ
๒. งานด้านทะเบียนการศึกษา
๓. งานด้านการออกหลักฐานสำคัญของมหาวิทยาลัย

๒.๓.๖ เข็มสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัย

เป็นพระจุลมงกุฏ (พระเกี้ยว) เปล่งรัศมี เป็นส่วนพระราชลัญจกรประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ด้านหลังพระเกี้ยวมีธรรมจักร ตรงฐานของพระเกี้ยวมีอักษร ม จ ร เป็นชื่อย่อ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และข้างล่างสุด มีอักษรชื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ลักษณะงานที่ต้องใช้เข็มสัญลักษณ์นี้

๑. ใช้เป็นเข็มสัญลักษณ์ประดับ
๒. ใช้เป็นเข็มสัญลักษณ์ประดับปริญญาบัตร
๓. ใช้เป็นเครื่องหมายในกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย

๒.๓.๗ สี และดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัย

- ๑) สีประจำมหาวิทยาลัย คือ สีชมพู
- ๒) ดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ดอกโกศก

๒.๓.๘ สุภาชิต ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัย

- ๑) สุภาชิตประจำมหาวิทยาลัย
ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก
- ๒) ปรัชญาของมหาวิทยาลัย
จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจ และสังคม
- ๓) ปณิธานของมหาวิทยาลัย
ศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์
- ๔) วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย
มุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติโดยจัดการศึกษา และพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้นำไปสู่การพัฒนาจิตใจ และสังคมอย่างยั่งยืน
- ๕) พันธกิจของมหาวิทยาลัย
ผลิตบัณฑิต วิจัย และพัฒนา ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

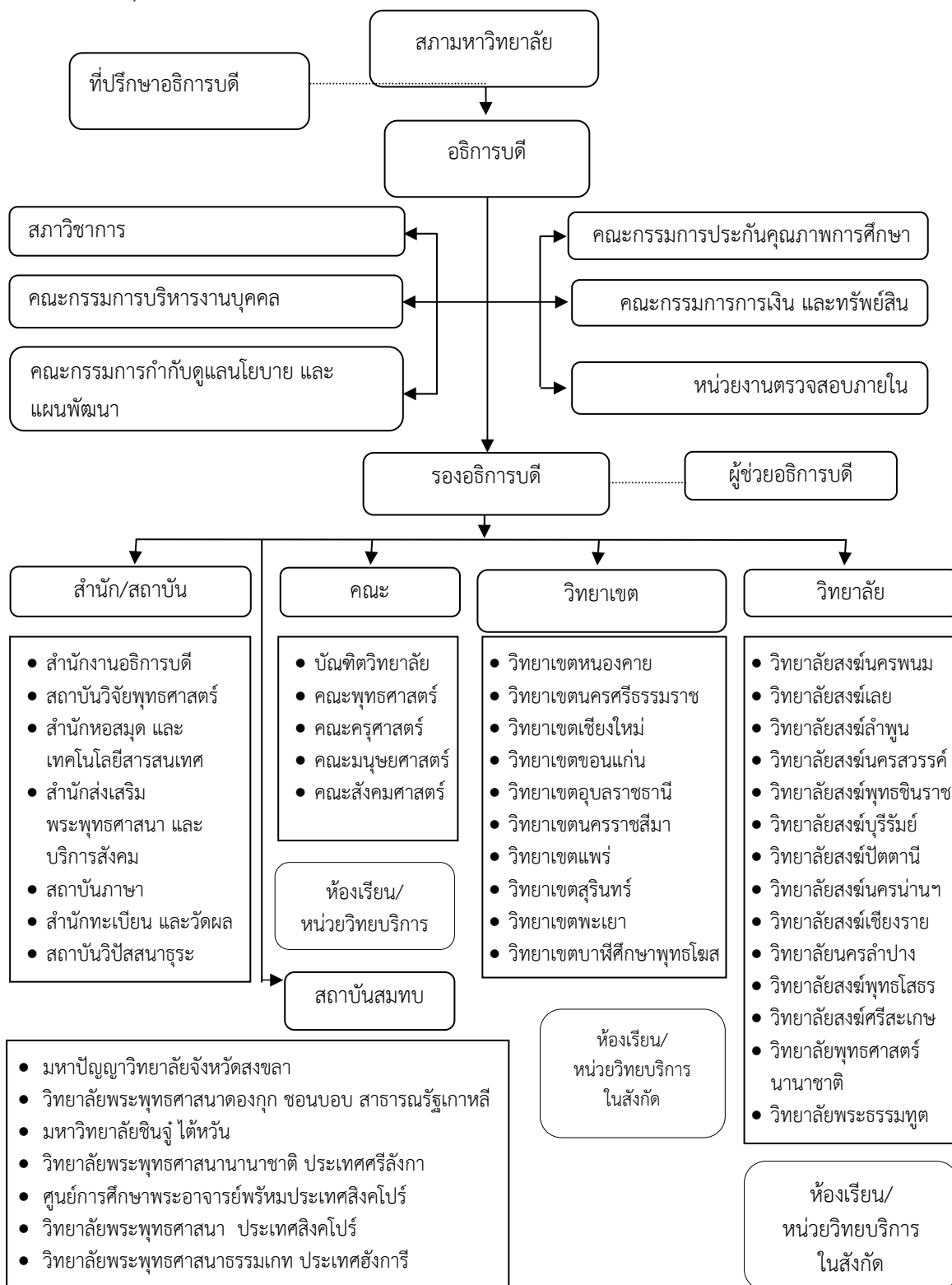
๒.๓.๙ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และอัตลักษณ์บัณฑิต

- ๑) เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
- ๒) อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
ประยุกต์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ และสังคม
- ๓) อัตลักษณ์บัณฑิตของมหาวิทยาลัย
มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา

๒.๓.๑๐ การบริหารงาน และโครงสร้างองค์กร

- ๑) การบริหารงาน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ถือเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย แห่งคณะสงฆ์ไทย ฝ่ายมหานิกาย การบริหาร และการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายทั้งกับรัฐบาล และคณะสงฆ์ โดยมีสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารสูงสุด

๒) โครงสร้างองค์กร

๒.๓.๑๑ บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

๑) กิจกรรมการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่าหลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

(๑) มหกรรมภาษาสู่ประชาคมอาเซียนประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่^{๓๓}

เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา สถาบันภาษา ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดงาน "มหกรรมภาษาสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ ๑" ขึ้น ณ มหาจุฬาฯ หอเกียรติ์เตอร์ เอ อาคารเรียนรวม วังน้อย ออยุธยา โดยได้เชิญนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน ๑๕ มหาวิทยาลัย จำนวน ๓๔ ทีม ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมการแข่งขันทดสอบภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตที่ดีงาม ในงานมหกรรมภาษาสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ ๑ การแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัลครั้งนี้ พบว่าทีมที่ได้รับโลรางวัลชนะเลิศนั้น ได้แก่ นิสิตจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

(๒) ประชุมเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช^{๓๔}

เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้พานิสิตไปประชุมการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ศูนย์อาเซียนศึกษา ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ

(๓) บรรยายพิเศษเรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับประชาคมอาเซียน”^{๓๕}

เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ คณะสังคมศาสตร์ จัดกิจกรรมการเสริมหลักสูตรบรรยายพิเศษเรื่อง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับประชาคมอาเซียน โดย พระธรรมโกศาจารย์,ศ.ดร.อธิการบดี วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐น. ณ ห้องประชุมเกียรติ์เตอร์โซนบี อาคารเรียนรวม มจร วังน้อย ออยุธยา

^{๓๓} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหกรรมภาษาสู่ประชาคมอาเซียนประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=7639 [๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

^{๓๔} วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช. ประชุมเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=8389 [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๓๕} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. บรรยายพิเศษเรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับประชาคมอาเซียน”. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=7740 [๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

**(๔) ปาฐกถา เรื่อง “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ในพิธี
ประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๕๕^{๓๖}**

เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปาฐกถา เรื่อง “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ในพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ ๑๑ – ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ แขกผู้มีเกียรติ พุทธศาสนิกชน นักวิชาการพุทธศาสนาพุทธศาสนิกชน และพุทธศาสนิกชน จำนวน ๓,๐๐๐ รูป/คนเข้าร่วมประชุมสัมมนา

**(๕) คณะพุทธศาสตร์ จัดโครงการแนะแนวการศึกษา : อนาคตพุทธศาสนิกชนสู่
ประชาคมอาเซียน^{๓๗}**

เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ขอเชิญผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนิสิตคณะพุทธศาสตร์ทุกชั้นปีทุกหลักสูตร ร่วมโครงการแนะแนวการศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ฟังการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง แนะแนวการศึกษา : อนาคตพุทธศาสนิกชนสู่ประชาคมอาเซียนและเสวนาวิชาการ เรื่อง "ทิศทางการการศึกษาสู่อนาคตพุทธศาสนิกชนในประชาคมอาเซียน" และกิจกรรมสำคัญอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์กับนิสิต

**(๖) พระธรรมโกศาจารย์ บรรยายพิเศษเรื่อง “การบูรณาการพระพุทธศาสนาสู่
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”^{๓๘}**

เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดโสธรวราราม ภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๕ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยอาราธนาพระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บรรยายพิเศษเรื่อง "การบูรณาการพระพุทธศาสนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" เพื่อให้นิสิตเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเผยแผ่ทั้งในและต่างประเทศ

^{๓๖} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. พระธรรมโกศาจารย์ : เศรษฐศาสตร์แนวพุทธไม่สนองตัณหาของมนุษย์. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=8740 [๙ มกราคม ๒๕๕๖].

^{๓๗} คณะพุทธศาสตร์. คณะพุทธศาสตร์ จัดโครงการแนะแนวการศึกษา : อนาคตพุทธศาสนิกชนสู่ประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=3&NEWSID=8516 [๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๓๘} โครงการขยายห้องเรียนคณะพุทธศาสตร์ วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาจุฬา-วัดโสธรวราราม ติวพระพุทธศาสนาสู่เออีซี. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=9473 [๙ มกราคม ๒๕๕๖].

(๗) โครงการนำร่องก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของ มจร. ห้องเรียนวัดพระแก้ว จ.เชียงราย^{๓๙}

เมื่อวันที่ ๑ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ คณาจารย์ห้องเรียนวัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย นำโดย ดร.ฤทธิ์ชัย แกมมาก อ.นเรศ บุญเลิศ และ อ.สุภัชชา พันเลิศพาณิชย์ พร้อมด้วยนิสิตลาว เดินทางไปทอดผ้าป่า ณ วัดบ้านเชียงแล แขวงอุดมไซ สปป.ลาว พร้อมทั้งแจกอุปกรณ์การศึกษา ณ โรงเรียนประถมแม่ย่า และโรงเรียนมัธยมบ้านย่า แขวงอุดมไซ วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้เดินทางเข้าเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยสุกานะ วงศ์ พร้อมกับมอบอุปกรณ์การศึกษาให้ MS. AMPHAY VAHH BOUNSANIH ตัวแทนอาจารย์ฯ เพื่อร่วม กิจกรรมในโครงการค่ายอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุกานะวงศ์

๒) หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

(๑) สถาบันภาษาจับมือคณาจารย์อ็อกฟอร์ด เปิดหลักสูตรอังกฤษเข้าสู่อาเซียน^{๔๐}

เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ สถาบันภาษา มจร. จับมือกับอาจารย์จากมหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด (University of Oxford) ประกอบด้วย ดร.ชาร์ เอคดาวิ ดร.ปีเตอร์ เบรนท์ และอาจารย์มาร์ค โอซุนแวน เปิดตัว "โครงการจากอ็อกฟอร์ดสู่มหาจุฬาฯ พัฒนาองค์กรสู่อาเซียน" โดยร่วมกันจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย นิสิตปริญญาตรี โท เอก รวมถึงบุคคลทั่วไป เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จนถึง วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยแบ่งการอบรมออกเป็น ๔ หลักสูตร คือ (๑) หลักสูตรภาษาอังกฤษทั่วไป (General English) (๒) หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ (English for English Teachers) (๓) ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ (Academic Writing) และ (๔) ภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ (Business English) เพื่อพัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากร และนิสิตของมหาวิทยาลัย ในระดับต่างๆ พัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาต่างประเทศให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

^{๓๙} โครงการขยายห้องเรียนวิทยาเขตพะเยา วัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย. โครงการนำร่องก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของ มจร. ห้องเรียนวัดพระแก้ว จ.เชียงราย. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=9526, [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๔๐} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ . สถาบันภาษาจับมือคณาจารย์อ็อกฟอร์ดเปิดหลักสูตรอังกฤษเข้าสู่อาเซียน . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=9742, [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

(๒) มจร. เปิดศูนย์ภาษา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาอาเซียน^{๔๑}

เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๕ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรรมการมหาเถรสมาคมได้เป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์ภาษา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาอาเซียน และศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาอาเซียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น โดยมีคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนและผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นเข้าร่วมพิธีจำนวนมาก

(๓) สัมมนาเครือข่ายการวางแผนอุดมศึกษา วางยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยเตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน^{๔๒}

เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๔ เครือข่ายการวางแผนอุดมศึกษา จัดสัมมนาทางวิชาการประจำปี เรื่อง การวางยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยสู่ยุคแห่งการจัดการความรู้และการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรม เอ-วัน เดอะรอยัลครุส พัทยา จ.ชลบุรี เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการวางยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยสู่ยุคแห่งการจัดการความรู้ และการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) รวมถึงการนำความรู้จากการสัมมนาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตามบริบทมหาวิทยาลัย ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายวางแผนอุดมศึกษาร่วมกันในการประชุมครั้งนี้ มีสมาชิกเครือข่ายเข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๐๒ คน

(๔) งาน ๑ ทศวรรษ มหาจุฬา ศรีสะเกษ ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ทิศทางการจัดการศึกษาสงฆ์สู่อาเซียน”^{๔๓}

เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดี ได้แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ทิศทางการจัดการศึกษาสงฆ์สู่อาเซียน ” งาน ๑ ทศวรรษ มหาจุฬา ศรีสะเกษ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หอเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจัดในวันที่ ๘ - ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕ โดย พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ดร.วุฒินันท์ กัณหาเตียน มหาวิทยาลัยมหิดล

^{๔๑} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. มจร. เปิดศูนย์ภาษา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาอาเซียน [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=9476 [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๔๒} กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี . สัมมนาเครือข่ายการวางแผนอุดมศึกษาวางยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยเตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=7746 [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๔๓} คณะครุศาสตร์. งาน ๑ ทศวรรษ มหาจุฬา ศรีสะเกษ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcukk.com/detail.php?id=181 [๙ มกราคม ๒๕๕๖].

(๕) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มจร. วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ จัดสัมมนาเรื่อง “การประกันคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน”^{๔๔}

เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๑๓๖ อาคารเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ และได้เรียนเชิญ ท่าน ผศ. ดร.บัญญัติ สาลี อาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมาบรรยายพิเศษเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนด้วย

(๖) มจร. เล็งเปิดปริญญาโทพุทธศาสนากับอาเซียน รองรับการแข่งขันสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘^{๔๕}

เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ พระสุธีธรรมานุวัตร (เทียบ สิริญาโณ) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวว่า ปี ๒๕๕๘ ไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทางบัณฑิตวิทยาลัย มจร. ได้มีการเตรียมพร้อมพัฒนาหลักสูตร บุคลากรเพื่อผลิตพระนิสิตและฆราวาสที่เข้ามาเรียนที่บัณฑิตวิทยาลัย มจร. ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการแข่งขันสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย โดยด้านหลักสูตรจะมีการเสนอให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับอาเซียนในระดับปริญญาโท โดยจะเสนอเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยในวันที่ ๒๑ ก.พ.นี้ เพื่อพิจารณาว่าควรที่จะเปิดเป็นสาขาวิชา หรือว่าจะจัดเป็นวิชาหนึ่งในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา จากนั้นจะเสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยต่อไป ทั้งนี้หากจะเปิดเป็นสาขาวิชาจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการอย่างน้อย ๑ ปี

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ยังเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท เพื่อรองรับนิสิตจากทั่วโลก และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (นานาชาติ)^{๔๖}

- สาขาวิชา Buddhism and Management
- สาขาวิชา Chinese Buddhism
- สาขาวิชา Buddhist Leadership

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (นานาชาติ)

- BUDDIST STUDIES
- PHILOSOPHY
- MAHAYANA BUDDHISM

^{๔๔} วิทยาเขตสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จัดสัมมนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=๙๓๓๗ [๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

^{๔๕} ASTV ผู้จัดการออนไลน์. มจร. เล็งเปิดปริญญาโทพุทธศาสนากับอาเซียน รองรับการแข่งขันสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?News, \[๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖\]](http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?News, [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖]).

^{๔๖} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. หลักสูตรนานาชาติ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/En/major/major_index.php [๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

๓) ด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า หลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

(๑) ประเทศไทยพร้อมจัดงานวิสาขบูชาโลกเพื่อฉลอง ๒๖๐๐ ปีแห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ความร่วมมืออันดีระหว่างองค์กรชาวพุทธตั้งแต่ระดับประชาคมอาเซียนจนถึงนานาชาติ^{๔๗}

เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา คณะกรรมการวิสาขบูชาโลกนำโดยพระธรรมโกศาจารย์ ประธานกรรมการวิสาขบูชาโลก พร้อมด้วยคณะกรรมการนานาชาติจาก ๑๓ ประเทศ กว่า ๔๐ รูป/คน ได้จัดประชุมเตรียมการจัดงานวิสาขบูชาโลกครั้งที่ ๙ ครั้งที่ ๒ ณ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อร่วมวางแผนและเตรียมต้อนรับชาวพุทธจากทั่วโลกกว่า ๕,๐๐๐ รูป/คน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำทางการเมือง ประมุขสงฆ์ ผู้นำองค์กรพุทธ และพุทธศาสนิกชนทั่วไปทั้งไทยและต่างประเทศ ซึ่งกำลังเดินทางมาร่วมงานเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลกครั้งยิ่งใหญ่โดยมีประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน การจัดงานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) การเฉลิมฉลองพุทธชยันตี :๒,๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า (๒) เถลิงพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (๓) สร้างความร่วมมืออันดีระหว่างชุมชนชาวพุทธและองค์กรชาวพุทธตั้งแต่ระดับประชาคมอาเซียนจนถึงนานาชาติตามนโยบายของรัฐบาล (๔) ร่วมกันสร้างทางเลือกในการประยุกต์ใช้พระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ

(๒) สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น กับมหาจุฬาฯ ร่วมมือพัฒนาภาษาเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน^{๔๘}

เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา พระศรีคัมภีร์ญาณ, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส , ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (LIMCU) และ ผศ.วรลาภ แสงวัฒนะชัย ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (LIKU) ได้ร่วมมือกันทำบันทึกข้อตกลงทางวิชาการ (MoU) ซึ่งบันทึกความเข้าใจนี้จะมีผลบังคับใช้ เป็นระยะ ๕ ปี โดยพิธีลงนามนั้น ได้จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ในการลงนาม

^{๔๗} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. ประเทศไทยพร้อมจัดงานวิสาขบูชาโลกเพื่อฉลอง ๒๖๐๐ ปีแห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=๘๕๑๕ [๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๔๘} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. สถาบันภาษา มข. กับมหาจุฬาฯ ร่วมมือพัฒนาภาษาเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://mcu.ac.th/site/news_in.php?9151 [๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

ครั้งนี้ ได้มีผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตระดับปริญญาเอกของวิทยาเขตได้ร่วมเป็นพิธี ประมาณ ๒๐๐ รูป/คน

พระศรีคัมภีรญาณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหาร สถาบันภาษา ได้กล่าวเสริมว่า “มหาจุฬาฯ มีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็น ศูนย์กลางพระพุทธศาสนานานาชาติ ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสถาบันภาษาเพื่อเป็น แหล่งรองรับการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยในระดับต่างๆ เพื่อตอบสนองแนวทางการพัฒนาดัง กล่าวอีกทั้งการพัฒนาภาษาจะเป็นการเตรียมบุคลากรของมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนในอนาคตอันใกล้”

(๓) มจร.หนุนเงินผูกมัดมหาวิทยาลัยพุทธทศกมล การเสวนาวิชาการเรื่อง "เหลียว หลังแลหน้าพุทธศาสตร์ในประชาคมอาเซียน"^{๔๙}

เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ รัฐบาลจีนตั้ง ม.พุทธทศกมล จับมือมหาจุฬาฯ พัฒนาศูนย์กลาง อุตสาหกรรมประจำประเทศไทยเผยรัฐบาลจีนหวังช่วยพัฒนาประเทศ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ได้จัดงาน ๖๕ ปีของคณะขึ้น พร้อมการเสวนา วิชาการเรื่อง "เหลียวหลังแลหน้าพุทธศาสตร์ในประชาคมอาเซียน" ซึ่งมีผู้ร่วมเป็นวิทยากร ประกอบด้วยพระศรีคัมภีรญาณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี หรือ ว.วชิรเมธี แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด แห่งเสถียรธรรมสถาน โดยมีนายฤกษ์ ละไล แห่งเครือเนชั่นเป็นผู้ดำเนิน รายการ พระธรรมโกศาจารย์ปัทมกถาภิเศษนำ ในหัวข้อเรื่อง "พุทธวัฒนธรรมกับการพัฒนาบัณฑิตไทย ในบริบทอาเซียน" และมีการสานเสวนากับคณะกรรมการเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางในการ พัฒนาบัณฑิตไทยต่อแนวทางในการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนท่ามกลางความแตกต่างและ หลากหลายทางภาษา ศาสนา ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมประเพณี

(๔) มจร. ถวายปริญญาเอก ประธานพระวิปัสสนาจารย์เมียนมาร์ เตรียมจัดประชุม ผู้นำพุทธอาเซียน วางแผนพัฒนาการศึกษาาร่วมรับประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘^{๕๐}

เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ พระครูปลัดสุวัฒนวิฑูชัย รองอธิการบดีฝ่ายกิจการ ต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเปิดเผยว่า จากการที่ มจร. ได้ถวายปริญญา ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิปัสสนากรรมฐาน แต่พระภิกษุทันตชฎิละ ประธานพระวิปัสสนาจารย์ ศูนย์วิปัสสนาธุระ สหภาพเมียนมาร์ โดยมีสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ เจ้าอาวาสวัดพิชัยญาติการาม เจ้าคณะใหญ่หนกลาง กรรมการมหาเถรสมาคม และพระธรรมโกศาจารย์ เข้าร่วมพิธี

จากนี้ไปคณะสงฆ์และ มจร. จะส่งเสริมความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์และหน่วยงานด้าน พระพุทธศาสนาประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะในด้านการศึกษามากขึ้น เพื่อรองรับการเปิด ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งที่ผ่านมา มจร.ได้เชื่อมสัมพันธ์กับนานาชาติไว้แล้ว ในกรณีของ

^{๔๙} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. มจร.หนุนเงินผูกมัดมหาวิทยาลัยพุทธทศกมล การเสวนาวิชาการเรื่อง "เหลียวหลังแลหน้าพุทธศาสตร์ในประชาคมอาเซียน". [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=9509 [๒ มกราคม ๒๕๕๖].

^{๕๐} สมหมาย สุภชาติ. 'มจร'ถวาย ป.เอกปธ.พระวิปัสสนาจารย์เมียนมาร์ เตรียมจัดประชุมผู้นำพุทธ อาเซียนวางแผนพัฒนาการศึกษาาร่วมรับปี ๕๘. ". [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=9509 [๒๓ มกราคม ๒๕๕๖].

สหภาพเมียนมาร์ มจร.ได้เชื่อมสัมพันธ์กันในด้านวิปัสสนากรรมฐาน โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันไม่ว่าจะเป็นพระวิปัสสนาจารย์ และนิสิต รวมทั้งมีการประชุมวิชาการร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยในเมียนมาร์ด้วย

“การประชุมผู้นำชาวพุทธอาเซียนครั้งนี้ จะหารือใน ๒ หลัก คือ ๑.แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาว่าควรมีทิศทางอย่างไร ๒. แนวทางการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ซึ่งหลังจากหารือแล้ว มจร. จะจัดทำแผนออกมาเพื่อมาเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติร่วมกันในการสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาของประชาคมอาเซียนต่อไป” พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ กล่าว

(๕) มจร.จัดถกผู้นำพุทธฯ รับประชาคมอาเซียน-พัฒนาบุคลากรด้านศาสนทายาท^{๕๑}

เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวว่า มจร. เตรียมส่งเสริมความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์และหน่วยงานด้านพระพุทธศาสนาประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะด้านการศึกษาเพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ โดยปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม มจร.จะจัดประชุมผู้นำชาวพุทธอาเซียน เพื่อประชุมร่วมกันหาความต้องการการพัฒนาบุคลากรด้านศาสนทายาทก่อนเปิดประชาคมอาเซียน รวมทั้งจะอาศัยการประชุมดังกล่าวขยายการพัฒนาบุคลากรระหว่างประเทศด้วย

สำหรับการประชุมผู้นำชาวพุทธอาเซียนจะหารือ ๒ หลัก ๑. แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาว่าควรมีทิศทางอย่างไร ๒.แนวทางการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน โดยหลังจากหารือ มจร.จะจัดทำแผนออกมาเพื่อมาเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติร่วมกันในการสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาของประชาคมอาเซียน

(๖) มหาจุฬาฯ ร่วมกับ กรมการศาสนา ใช้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เชื่อมโยงความสัมพันธ์กลุ่มประเทศอาเซียน^{๕๒}

เมื่อวันที่ ๔ ม.ค. ๕๖ พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ รองอธิการบดี มจร. พร้อมด้วยนักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิประชุมหารือเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับกลุ่มประเทศอาเซียนร่วมกับ นายจรูญ นราคร รองอธิบดีกรมการศาสนาและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับกลุ่มประเทศอาเซียนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาเซียนโดยมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ สำหรับข้อมูลรูปแบบของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน ขณะเดียวกันก็เป็นการเผยแพร่รูปแบบของศูนย์ศึกษา

^{๕๑} มติชน. มจร.จัดถกผู้นำพุทธฯรับประชาคมอาเซียน-พัฒนาบุคลากรด้านศาสนทายาท. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=135209856&grpid=03&catid=03 [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๕๒} คณะครูศาสตร์. มหาจุฬาฯ ร่วมกับ กรมการศาสนา ใช้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เชื่อมโยงความสัมพันธ์กลุ่มประเทศอาเซียน . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.dra.go.th/download/article/article_20130111193150.pdf [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

พระพุทธศาสนาระหว่างกลุ่มอาเซียนนำไปสู่การสร้างเครือข่ายศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งการดำเนินการครั้งนี้ ใช้กลุ่มประเทศอาเซียนที่มีองค์กร หน่วยงานทางพระพุทธศาสนา ๕ + ๑ ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา สิงคโปร์ และ ไทย เป็นหน่วยการศึกษาและดำเนินกิจกรรม

(๗) ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มจร. ร่วมกับ ๒ หน่วยงาน ร่วมลงนาม MOU เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรปริญญาโท สาขาสันติศึกษา^{๕๓}

เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม และสถาบันพระปกเกล้า ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ หรือ MOU ร่วม กัน เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรปริญญาโท สาขาสันติศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตภาพ และสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นแก่สังคม ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะเน้นบูรณาการพัฒนาศักยภาพแบบผสมผสานทั้งภายในและภายนอก โดยเริ่มต้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสันติภาพขึ้นภายในใจ โดยการใช้หลักสมาธิ มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากล่อมเกลาสติ และปัญญาให้เกิดความแข็งแกร่ง เพื่อให้สามารถทนต่อกระแสของอคติ มีความใจกว้าง อดทนและยอมรับต่อความแตกต่างอย่างมีสติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในมิติที่หลากหลาย รวมถึงการเรียนรู้แนวคิด ทฤษฎี และเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งของสันติวิธี ทั้งในระดับประเทศ ประชาคมอาเซียนและระดับนานาชาติ

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า หลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

(๑) พระธรรมโกศาจารย์ : พร้อมเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนออนไลน์ทางพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก^{๕๔}

เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุม ๔๐๑ ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารมหาวิทยาลัย ได้เห็นชอบหลักสูตรปริญญาโท สาขาการจัดการเชิงพุทธ ด้วยระบบการเรียนการสอนทางไกล โดยมีคณะสังคมาศสตร์เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร "หลักสูตรนี้เน้นการเรียนการสอนทางไกล มีการพบปะติดตามผู้เรียนเป็นระยะๆ

^{๕๓} สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยร่วมกับ ๒ หน่วยงานร่วมลงนาม MOU เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรปริญญาโท สาขาสันติศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตภาพและสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นแก่สังคม. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :<http://web62.sskru.ac.th/aseansskru/maxsite/?name=news&file=readnews&id=2966> [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๕๔} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. พระธรรมโกศาจารย์ : พร้อมเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนออนไลน์ทางพระพุทธ ศาสนาเป็นแห่งแรก. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :http://mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=9485 [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

ผู้เรียนที่อยู่ใกล้ สามารถเข้ามาฟังการบรรยายสดๆ ในห้องเรียนได้ ทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา ภายใต้การกำกับดูแล ติดตามอย่างใกล้ชิด และมีการประเมินผลเป็นระยะๆ"

(๒) MCU TV : ทวีเพื่อการศึกษามหาจุฬา^{๕๕}

เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระเดชพระคุณ พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร.อิทธิกร บดี ได้อนุมัติให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โดย พระเมธีธรรมาจารย์ รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ดำเนินโครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ เพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา เผยแพร่กิจกรรมการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย และให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้รับทราบอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้ชื่อ สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV) โดยจะเริ่มทำการทดลองออกอากาศตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไป รับชมการทดลองออกอากาศของสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV) ได้ที่สัญญาณดาวเทียม ไทยคม ๕ ย่านความถี่ C-Band, คลื่นความถี่ ๓๘๘๐ MHz, Symbol Rate ๓๐๐๐ Ksps, Polarization : Vertical (แนวตั้ง)

ในด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศในระดับนโยบายทั้งจากผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ทั้งนี้เมื่อได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินงานเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า หลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

(๑) สถาบันภาษาพัฒนาภาษาบุคลากรเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน^{๕๖}

เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยในการเป็น "ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติ" นั้น ตัวแปรสำคัญต่อบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าวคือ การพัฒนา บุคลากรให้มีความพร้อมทั้งในแง่ของทัศนคติ และองค์ความรู้ในมิติต่างๆ เช่น การบริหาร การศึกษา และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และวิถีโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ตระหนักถึงนโยบาย และความจำเป็นเร่งด่วนของมหาวิทยาลัย จึงได้เชิญบุคลากรของมหาวิทยาลัยในหน่วยงานต่างๆ มาเข้ารับการศึกษ และพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ ภายใต้ " โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านภาษาอังกฤษเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ ๑" ตั้งวันที่ ๑ กรกฎาคม จนถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ สิ่งที่พบก็คือ โครงการดังกล่าวได้รับการตอบรับจากผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่กว่า ๘๐ รูป/คน ที่เข้ามารับการพัฒนาศักยภาพและการใช้

^{๕๕} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ . MCU TV : ทวีเพื่อการศึกษามหาจุฬา . [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=9377 [๙ มกราคม ๒๕๕๖].

^{๕๖} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านภาษาอังกฤษเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ ๑. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=๙๑๕๑,๑๕๖ [๒๕๕๖].

ภาษาอังกฤษ ณ สถาบันภาษา มจร. ชั้น ๔ อาคารเรียนรวม มาดำเนินการจัดการเรียนการสอน การเชิญอาจารย์ทั้งไทย และต่างประเทศมาทำหน้าที่ในการบรรยาย การจัดกิจกรรม การศึกษาดูงาน เอกสาร สำคัญต่อการเรียนรู้และสื่อต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาภาษาให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย สถาบันภาษา มจร. มีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย และเชื่อมั่นว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยจะมีความพร้อมที่จะก้าวไปเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน และร่วมกันพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่มุ่งมั่นจะเป็นศูนย์ กลางมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

(๒) การบรรยายพิเศษเรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน”^{๕๗}

เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ การบรรยายพิเศษเรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน ” โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ผู้อำนวยการสถาบัน Sasin Institute for Global Affairs (SIGA) ในชุดโครงการมหาจุฬาวិชาการ ครั้งที่ ๑ ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๑.๐๐ น. ณ ห้อง ๔๐๑ ชั้น ๔ อาคารสำนักงานอธิการบดี ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.นครศรีอยุธยา เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในยุทธศาสตร์และทิศทางการดำเนินงานในอนาคตแก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

(๓) เสวนาเรื่อง “ทิศทางการสอนและการวิจัยด้านศาสนาเปรียบเทียบในประชาคมอาเซียน”^{๕๘}

เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ ห้อง D ๓๒๑, D ๓๒๒ อาคารเรียนรวมโซนดี (D) ชั้น ๓ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา เสวนาเรื่อง “ทิศทางการสอนและการวิจัยด้านศาสนาเปรียบเทียบในประชาคมอาเซียน”

(๔) คณะพุทธศาสตร์ ศึกษาดูงานประเทศเมียนมาร์ เตรียมบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน^{๕๙}

เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ พระเดชพระคุณ พระราชวรมนี ,ดร. (พล อาภากร) คณบดีคณะพุทธศาสตร์ ได้มอบหมายให้ พระมหานพต ปุณณสุวฑฺฒโก , ผศ.เจลิย รอดเขียว รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ นายธีร์ พุ่มทับทิม หัวหน้าภาควิชาบาลีและสันสกฤต พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนุตเสน ,ดร. หัวหน้าภาควิชาพระพุทธศาสนา และดร.แสวง นิลนามะ หัวหน้าภาควิชาศาสนา

^{๕๗} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. ขอเชิญรับฟังการบรรยายพิเศษเรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน”. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?NEWSID=๘๓๑๓ [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๕๘} คณะพุทธศาสตร์. โครงการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนิสิตด้านเทคนิคการเขียนวิทยานิพนธ์ และการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ครั้งที่ ๒ / ๒๕๕๕. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.mcu.ac.th/userfiles/.../กำหนดการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร.doc [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

^{๕๙} คณะพุทธศาสตร์. คณะพุทธศาสตร์ ศึกษาดูงานประเทศเมียนมาร์เตรียมบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=๙๒๒๔ [๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

และปรัชญา และผู้อำนวยการโครงการหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ นำคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ (เมียนมาร์)

การศึกษาดูงานครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาดูงานด้านการบริหาร ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ (เมียนมาร์) ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียน เพื่อหาหรือความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างประเทศในการนี้ทาง คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ร่วมจัด การประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง..."การศึกษาพระพุทธศาสนาภาษาบาลีสันสกฤต และวัฒนธรรม" ร่วมกันกับมหาวิทยาลัยพระธรรมทูตเถรวาทนานาชาติ (International Theravada Buddhist Missionary University (ITBMU))

สำหรับผลการจัดสัมมนาวิชาการฯร่วมกันระหว่าง คณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กับมหาวิทยาลัยพระธรรมทูตเถรวาทนานาชาติ มีประเด็นหารือและตกลงร่วมกัน ๕ เรื่อง ดังนี้ คือ ๑)การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา ๒)การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศและต่างประเทศ ๓) การรับรองคุณวุฒิการศึกษาของคณะสงฆ์เมียนมาร์เพื่อการศึกษาต่อในคณะพุทธศาสตร์ มจร. ๔) ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ๕) ความร่วมมือทางด้านวิชาการในอนาคต

(๕) สกอ. ประเมิน "มจร" ผ่านในระดับดี หวังให้มุ่งจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม พร้อมรองรับประชาคมอาเซียน^{๖๐}

เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕ ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕ ที่ผ่านมา คณะผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบัน (สกอ.) ได้ประเมินผลให้มหาจุฬาฯผ่านการตรวจประเมิน โดยการตรวจทุกองค์ประกอบอยู่ใน "ระดับดี" ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย "๓.๗๑" ขณะที่อธิการบดี พระธรรมโกศาจารย์ ยันมุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาของโลกอย่างยั่งยืน

(๖) อธิการบดี มจร. ย้ำ "ขันติธรรม" คือหัวใจสำคัญของพหุวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียน จัดสัมมนา เรื่อง "พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาบัณฑิต ไทยในบริบทอาเซียน"^{๖๑}

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยร่วมกับ คณะอนุกรรมการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม และการสอนสอดแทรกจริยธรรมในการสอนฯ ของกลุ่มเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลาง เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ซึ่งนำโดย รศ.พลอากาศตรี นิกร ชำนาญกุล ประธานเครือข่าย ได้ร่วมกันจัดสัมมนาเรื่อง "พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาบัณฑิต ไทยในบริบทอาเซียน" ณ สำนักงานอธิการบดี ห้อง ๔๐๑ มหาจุฬาฯ วังน้อย โดยมีคณาจารย์กว่า ๗๐ ท่านจากสถาบันต่างๆ ๕๐ สถาบัน เดินทางมาร่วมกิจกรรมสัมมนาในครั้งนี้

^{๖๐} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. สกอ.หวัง 'มจร'เน้นศึกษาบูรณาการศาสตร์ใหม่ . [ออนไลน์] , : www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=๔๓๒๔ [๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

^{๖๑} ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ. อธิการบดี มจร. ย้ำ "ขันติธรรม" คือหัวใจสำคัญของพหุวัฒนธรรม. [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : http://mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=๔๓๘๐ [๙ มกราคม ๒๕๕๖].

ในการสัมมนาครั้งนี้ พระธรรมโกศาจารย์ , ศ.ดร. อธิการบดี กล่าวว่า “แม้ว่าประชาคมอาเซียนจะพยายามเน้นหนักทั้งประชาคมความมั่นคง และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยต่างๆ จะต้องให้ความสำคัญคือเสาด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังที่ ประเทศจีนพยายามจะมุ่ง เน้นมิติด้านนี้โดยการจัดตั้งสถาบันขงจื้อเพื่อสอนภาษาและวัฒนธรรมจีนในประเทศต่างๆ และเสานี้เป็นการมุ่งเน้นให้กลุ่มคนในอาเซียนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขท่ามกลางความแตกต่าง”

“ขันติธรรม (Tolerance) เป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกันกับกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความแตกต่าง เพราะจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอดทนต่อความแตกต่างทางศาสนา ภาษาชาติพันธุ์ ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางความคิด แนวทางนี้จะนำไปสู่การเคารพ และการยอมรับนับถือ วัฒนธรรมที่หลากหลาย วิธีการแสดงออก และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไป อีกทั้งพร้อมที่จะรับฟัง และปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

(๗) วิทยาลัยสงฆ์นครพนม จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “สถานการณ์พระพุทธศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน”^{๒๒}

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ วิทยาลัยสงฆ์นครพนม ได้จัด “โครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง สถานการณ์พระพุทธศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน ” ณ ห้องประชุมพระโสภณเจติยาภิบาล ชั้น ๓ ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา และผู้มีความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาในประชาคมอาเซียน มาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษและโครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์วิทยาลัยสงฆ์นครพนม และนิสิตคณะพุทธศาสตร์ ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างดี

๒๒

วิทยาลัยสงฆ์นครพนม, วิทยาลัยสงฆ์นครพนม จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “สถานการณ์พระพุทธศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mcunkp.ac.th/newsbackward/229-asean2012.html> [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖].

๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน

๒.๔.๑ ความหมาย และความสำคัญของประชาคมอาเซียน

“ประชาคมอาเซียน”เป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้านรวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ในระดับโลกที่ส่งผลกระทบมาถึงภูมิภาคอาเซียน เช่น ภาวะโลกร้อน การก่อการร้ายหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเป็นประชาคมอาเซียน คือ การทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็น “ครอบครัวเดียวกัน”ที่มีความแข็งแกร่ง และมีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความอยู่ที่ดีปลอดภัย และสามารถทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น แรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงกันที่จัดตั้งประชาคมอาเซียนอันถือเป็นการปรับปรุงตัวครั้งใหญ่ และวางรากฐานของการพัฒนาของอาเซียน คือ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ทำให้อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ เช่น โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน และความเสี่ยงที่อาเซียนอาจจะไม่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจได้กับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะจีน และอินเดียซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดประชาคมอาเซียนถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือน ตุลาคม ๒๕๕๖ จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนที่เรียกว่า “ข้อตกลงบาหลี ๒”^{๖๓} เพื่อเห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๖๓ แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลการจัดตั้งให้เสร็จในปี ๒๕๕๘

๒.๔.๒ กำเนิดอาเซียน

การก่อตั้งประชาคมอาเซียนมีจุดเริ่มต้นอันยาวนาน โดยมีปฐมเหตุเกิดจากปัญหาความวุ่นวายภายหลังปี พ.ศ. ๒๔๘๘ (ค.ศ. ๑๙๔๕) หลังการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีการแบ่งขั้วอุดมการณ์ทางความคิดเป็นสองฝ่ายระหว่างฝ่ายเสรีนิยม กับฝ่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นำไปสู่ความไม่ไว้วางใจระหว่างกันจนเกิดเป็นสงครามเย็น (Cold War) ระหว่างประเทศมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต ขณะนั้นประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับความสนใจจากมหาอำนาจทั้งสองฝ่ายในการขยายฐานอุดมการณ์ และการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติด้านต่างๆ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสภาพแวดล้อม ทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต้องร่วมมือกันผนึกกำลัง และสร้างความกลมเกลียวกันมากขึ้น เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และป้องกันการรุกรานจากการครอบงำของมหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยตรง^{๖๔} และยังมีความขัดแย้งในภูมิภาคด้านดินแดนระหว่างประเทศในภูมิภาค เช่น ความขัดแย้งระหว่างมลายา และฟิลิปปินส์ ในการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซาบาห์ และซาราวัก รวมทั้งการที่สิงคโปร์แยกตัวออกจากมลายา ทำให้หลายประเทศเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมมือกันระหว่างประเทศในภูมิภาค

^{๖๓} อาเซียน (ASEAN, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.thaiall.com/asean/> [ค้นคว้า ๒๕๕๗]

^{๖๔} ภณใจสมศรี. การเตรียมความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://region๔.prd.go.th/download/article/article_๒0๑๒0๓๑๕๑๔๕๒๔๙.pdf [๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

“ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้น ได้มีบทบาทสำคัญในการเดินทางไปเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ และได้เชิญให้รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีก ๔ ประเทศ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่น จ.ชลบุรี อันนำมาสู่การลงนามในปฏิญญากรุงเทพ เพื่อก่อตั้งอาเซียน ที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ไทยจึงถือเป็นทั้งประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง และเป็น ‘บ้านเกิด’ ของอาเซียน”^{๖๕}

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นจากปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยมี ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้นได้เชิญรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่น จังหวัดชลบุรีซึ่งนำมาสู่การลงนามในปฏิญญากรุงเทพเพื่อก่อตั้งอาเซียนที่วังสราญรมย์เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีสมาชิกผู้ก่อตั้งรวม ๕ ประเทศ ได้แก่ ๑. **นายอาดัมมาลิก** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ๒. **คุณอับดุลราซัคบินฮุสเซน** รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติประเทศมาเลเซีย ๓. **นายนาซิโซรามอส** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ๔. **นายเอสราซาร์ตันัม** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ๕. **พันเอก (พิเศษ) ดร. ถนัดคอมันตร์** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศราชอาณาจักรไทย ต่อมาได้มีประเทศอื่นๆ เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี ต่อๆ มาดังนี้ ๖. **บรูไนดารุสซาลาม** เป็นสมาชิกเมื่อ ๘ มกราคม ๒๕๒๗. ๗. **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม** เป็นสมาชิกเมื่อ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๙. ๘. **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว** เป็นสมาชิกเมื่อ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ๙. **สหภาพเมียนมาร์** เป็นสมาชิกเมื่อ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ๑๐. **ราชอาณาจักรกัมพูชา** เป็นสมาชิกเมื่อ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒ ปัจจุบันสมาชิกอาเซียนมีทั้งหมด ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม^{๖๖}

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยจากความไว้วางใจซึ่งกัน และกันระหว่างรัฐสมาชิกอันจะก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์ และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกันทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียง

^{๖๕} กรมอาเซียน. ประเทศไทยกับอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/th/customize/๑๕๖๑๖-ประเทศไทยกับอาเซียน.html#top> [๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].

^{๖๖} สำนักงาน ก.พ., **ก้าวสู่ประชาคม ASEAN ๒๐๑๕**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๕), หน้า ๙.

ได้ได้เปลี่ยนผ่านจากสภาวะแห่งความตึงเครียด และการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพความมั่นคง และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน^{๖๗}

๒.๓.๓ กำเนิดอาเซียน และวัตถุประสงค์

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีจาก ๕ ประเทศ ได้แก่ นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตูณ อับดุล ราซัค บิน ฮุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติประเทศมาเลเซีย นายนาซีโซ ราโมส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นายเอส ราชารัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และพันเอก (พิเศษ) ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค อำนวยความสะดวก เสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจากเจตจำนงที่สอดคล้องกันนี้ นำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ โดยบรูไนดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกในลำดับที่ ๖ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๗ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสหภาพเมียนมาร์เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกัน เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐ และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิก ลำดับที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒ ทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวมทั้งหมด ๑๐ ประเทศ

ปฏิญญากรุงเทพฯ ได้ระบุวัตถุประสงค์สำคัญ๗ประการของการจัดตั้งอาเซียน ได้แก่ (๑) ส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร (๒) ส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงส่วนภูมิภาค (๓) เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค (๔) ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดี (๕) ให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในรูปของการฝึกอบรม และการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (๖) เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตร และอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่ง และการคมนาคม และ (๗) เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

นโยบายการดำเนินงานของอาเซียนจะเป็นผลจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้ารัฐบาล ระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน ทั้งนี้การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) หรือการประชุมของผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นการประชุมระดับสูงสุดเพื่อกำหนดแนวนโยบาย ในภาพรวม และเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันประกาศเป้าหมาย และแผนงานของอาเซียนใน

^{๖๗} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน, ระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔) , หน้า ๑.

ระยะยาวซึ่งจะปรากฏเป็นเอกสารในรูปแบบต่างๆ อาทิแผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement) หรืออนุสัญญา (Convention) ส่วนการประชุมในระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสจะเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาทั้งนโยบายในภาพรวม และนโยบายเฉพาะด้านอาเซียนได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่๒ (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี ๒๕๖๓ หรือค.ศ. 2020 โดยสนับสนุนการรวมตัว และความร่วมมืออย่างรอบด้านในด้านการเมืองให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN Political-Security Community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ ASEAN Economic Community (AEC) และด้านสังคม และวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคม และวัฒนธรรม อาเซียน” หรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) ซึ่งต่อมาผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก ๕ ปี คือ ภายในปี ๒๕๕๘ หรือ ค.ศ. 2015 โดยได้เล็งเห็นว่าสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอาเซียนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถคงบทบาทนำในการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาค และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๒.๔.๔ สัญลักษณ์ของอาเซียน

สัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นรวงข้าวสีเหลือง ๑๐ มัด หมายถึง การที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง ๑๐ ประเทศรวมกันเพื่อมิตรภาพ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอยู่ในพื้นที่วงกลมสีแดงสีขาว และน้ำเงินซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกภาพมีตัวอักษรคำว่า “asean” สีน้ำเงินอยู่ใต้ภาพรวงข้าวอันแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคงสันติภาพเอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียนสีทั้งหมดที่ปรากฏในสัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นสีสำคัญที่ปรากฏในธงชาติของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน สีน้ำเงินหมายถึงสันติภาพ และความมั่นคงสีแดงหมายถึงความกล้าหาญ และความก้าวหน้าสีขาวหมายถึงความบริสุทธิ์ และสีเหลืองหมายถึงความเจริญรุ่งเรือง

๒.๔.๕ เพลงประจำอาเซียน (ASEAN Anthem)

การจัดทำเพลงประจำอาเซียนเป็นการดำเนินการตามข้อ ๔๐ ของกฎบัตรอาเซียนที่กำหนดให้อาเซียน “มีเพลงประจำอาเซียน”^{๖๘} ในปี ๒๕๕๑ ประเทศไทยได้รับความไว้วางใจจากประเทศสมาชิกอาเซียนให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเพลงประจำอาเซียนซึ่งได้จัดเป็นการแข่งขันแบบเปิดให้ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนที่สนใจส่งเพลงของตนเองเข้าประกวด (open competition) โดยมีหลักเกณฑ์ ๕ ประการ ได้แก่

๑. มีเนื้อร้องเป็นภาษาอังกฤษ
๒. มีลักษณะเป็นเพลงชาติประเทศสมาชิกอาเซียน
๓. มีความยาวไม่เกิน ๑ นาที
๔. เนื้อร้องสะท้อนความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน และความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม และเชื้อชาติ
๕. เป็นเพลงที่แต่งขึ้นใหม่

กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าภาพจัดการประกวดแข่งขันเพลงประจำอาเซียนในระดับภูมิภาคการแข่งขันรอบแรกมีขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ ที่โรงแรม Pullman Bangkok King Power มีกรรมการจากประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศละ ๑ คนในส่วนของประเทศไทย ฯพณฯ องคมนตรี พล.ร.อ .อัศนี ปราโมช ได้ให้เกียรติรับเป็นกรรมการฝ่ายไทย และทำหน้าที่ประธานการประชุมคัดเลือกเพลงคณะกรรมการได้คัดเลือกเพลงจำนวน ๑๐ เพลง จาก ๙๙ เพลงที่ส่งเข้าประกวดจากทุกประเทศสมาชิกอาเซียน (เป็นเพลงที่แต่งโดยชาวไทย ๑๑ เพลง) และการแข่งขันรอบตัดสินมีขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ คณะกรรมการตัดสินประกอบด้วยกรรมการชุดเดิมจากอาเซียนจำนวน ๑๐ คน และจากนอกอาเซียนอีก ๓ คน คือ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และเครือรัฐ ออสเตรเลีย ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์เลือกเพลง ASEAN Way ของไทยที่แต่งโดยนายกิตติคุณ สดประเสริฐ (ทำนอง และเรียบเรียง) นายสำเภา ไตรอุดม (ทำนอง) และนางพะยอม วลัยพัชรา (เนื้อร้อง) ให้เป็นเพลงประจำอาเซียน และได้ใช้บรรเลงอย่างเป็นทางการในพิธีเปิดการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ การมีเพลงประจำอาเซียนถือว่ามีผลสำคัญต่ออาเซียนเป็นอย่างยิ่งซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมโยงประชาชนของรัฐสมาชิกอาเซียนเข้าไว้ด้วยกัน และการที่ไทยได้รับความไว้วางใจจากประเทศสมาชิกอาเซียนให้เป็นเจ้าภาพจัดการประกวดแข่งขันเพลงประจำอาเซียนรวมทั้งเพลงจากไทยได้รับคัดเลือกให้เป็นเพลงประจำอาเซียนถือเป็นเกียรติภูมิของประเทศ และแสดงถึงความสามารถของคนไทยด้วย

^{๖๘} แนวคิดในการทำเพลงประจำอาเซียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/ดืออาเซียนเวย์>, [ธันวาคม ๒๕๕๗].

Soprano

ASEAN Anthem The ASEAN WAY

Lyricist : Payom Valaiphatchra

Music: Kittikhun Sodprasert
& Sampao Triudom
Arr.: Kittikhun Sodprasert

Allegretto Maestoso ♩=100

A

5

Raise our flag high, sky high Em-brace the pride in our

mp

9

heart A-SEAN we are bonded as one Look-in out to the world. For

B

14

peace, our goal from the ve-ry start And pros-pe-ri-ty to last. We

mf

po co a po co cresc.

C

18

dare to dream we care to share. To-ge-ther for A-SEAN we

f

mf

22

dare to dream we care to share for it's the way of A-SEAN

f

rit. *ff*

แผนภาพที่ ๒.๒ เพลงประจำอาเซียน^{๖๙}

^{๖๙} ASEAN Unveils New Anthem, [online], available:<http://www.thomascrampton.com/thailand/crisis-asean-unveils-new-anthem/>[December 2014]

.๔.๖ กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๓ เมื่อปี ๒๕๕๐ ที่ประเทศสิงคโปร์ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียนซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมาย และโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตร คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้นนอกจากนี้กฎบัตรอาเซียนจะเป็นสถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนในฐานะที่เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization)

จุดเด่นประการหนึ่งของกฎบัตรอาเซียน คือ การที่ข้อบทต่างๆ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้อาเซียนเป็นองค์กรที่ประชาชนเข้าถึง และเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศสมาชิกมากยิ่งขึ้นกฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยบทบัญญัติ๑๓บทรวม๕๕ข้อย่อยอาจสรุปบทบัญญัติที่สำคัญของกฎบัตรอาเซียนได้ดังนี้

บทที่ ๑ เป้าหมาย และหลักการ (Purposes and Principles) ระบุเป้าหมายของอาเซียน และหลักการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสมาชิก ได้แก่ เป้าหมายการส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคความกินดีอยู่ดีของประชาชนความมั่นคงของมนุษย์การส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเมืองสังคม และวัฒนธรรมการลดช่องว่างของการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยการเคารพสิทธิมนุษยชนการพัฒนาอย่างยั่งยืนสิ่งแวดล้อมการศึกษา ยาเสพติดการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน เป็นต้นส่วนหลักการ ได้แก่ เรื่องอำนาจอธิปไตยการไม่แทรกแซงกิจการภายในหลักนิติธรรม และธรรมาภิบาล และการเคารพความแตกต่าง เป็นต้น

บทที่ ๒ สถานะบุคคล (Legal Personality) ให้อาเซียนมีสถานะบุคคล

บทที่๓สมาชิกภาพ (Membership) กำหนดกฎเกณฑ์ และกระบวนการในการรับสมาชิกใหม่ เช่น ต้องเป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้รับการรับรองจากประเทศสมาชิกอาเซียน และต้องยินยอมผูกพันตามกฎหมาย และสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐสมาชิก รวมทั้งกำหนดสิทธิ และหน้าที่ของรัฐสมาชิกไว้กว้างๆ คือ รัฐสมาชิกจะมีสิทธิ และหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎบัตร และความตกลงต่างๆ ของอาเซียนรวมถึงหน้าที่ในการออกกฎหมายภายในเพื่อรองรับพันธกรณีด้วย

บทที่ ๔ องค์กรของอาเซียน (Organs) ประกอบด้วย

๑. ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) เป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดนโยบาย และมีการประชุมปี ละ๒ครั้ง

๒. คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Council) ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนทำหน้าที่เตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียนประสานงานระหว่าง๓เสาหลักเพื่อความเป็นบูรณาการในการดำเนินงานของอาเซียน และแต่งตั้งรองเลขาธิการอาเซียน

๓. คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Council) สำหรับ๓เสาหลักของประชาคมอาเซียนประกอบด้วยผู้แทนที่แต่ละประเทศสมาชิกแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ประสานงาน และติดตามการดำเนินงานตามแนวนโยบายของผู้นำทั้งในเรื่องที่อยู่ภายใต้เสาหลักของ

ตน และเรื่องที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเสาหลัก และเสนอรายงาน และข้อเสนอแนะในเรื่องที่อยู่ภายใต้การดูแลของตนต่อผู้นำ

๔. องค์การระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectorial Ministerial Bodies) จัดตั้งโดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน

๕. สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของเลขาธิการอาเซียน (Secretary General of ASEAN)

๖. คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives (CPR) to ASEAN) ที่กรุงจาการ์ตาโดยประเทศสมาชิกจะแต่งตั้งผู้แทนระดับเอกอัครราชทูตเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา

๗. สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ (ASEAN National Secretariat) จัดตั้งโดยประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ

๘. องค์การสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN human rights body - AHRB) มีหน้าที่ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

๙. มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation) มีหน้าที่สนับสนุนเลขาธิการอาเซียน และประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ของอาเซียน

บทที่ ๕ องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน (Entities Associated with ASEAN) ให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนหลักการ และวัตถุประสงค์ของอาเซียนตามรายชื่อในภาคผนวกของกฎบัตรได้โดยภาคผนวกจะแบ่งประเภทองค์กรดังกล่าวเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ ๑) องค์กรรัฐสภา คือ สัมัชชากรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly- AIPA) ๒) องค์กรภาคธุรกิจ ๓) องค์กรภาคประชาสังคมที่ได้รับการรับรองโดยอาเซียน ๔) กลุ่ม think tank และองค์กรด้านการศึกษา และ ๕) องค์กรอื่นๆ โดยให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนในการปรับปรุงภาคผนวกตามข้อเสนอแนะของคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน

บทที่ ๖ เอกสิทธิ์ และความคุ้มกันทางการทูต (Immunities and Privileges) ระบุหลักการกว้างๆ ในการให้เอกสิทธิ์ และความคุ้มกันทางการทูตแก่ ๑) สำนักเลขาธิการอาเซียน และองค์กรอื่นๆ ของอาเซียน ๒) เลขาธิการอาเซียน และเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการอาเซียน และ ๓) ผู้แทนถาวรของรัฐสมาชิก ณ กรุงจาการ์ตา และผู้แทนของรัฐสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมของอาเซียน เช่น เดินทางไปประชุม เป็นต้นโดยรายละเอียดให้เป็นไปตามข้อตกลงแยกต่างหากจากกฎบัตร

บทที่ ๗ กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) หลักทั่วไป คือ ฉันทามติ (Consensus) แต่มีข้อยกเว้น ได้แก่ ๑) กรณีที่ไม่มีแนวทางมติอาจส่งเรื่องให้ผู้นำตกลงกันว่าจะใช้วิธีการใดตัดสินใจ ๒) กรณีที่มีข้อตกลงอื่นๆ ของอาเซียนอนุญาตให้ใช้วิธีการอื่นตัดสินใจได้ เช่น ปัจจุบันมีสนธิสัญญาว่าด้วยเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ใช้คะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ได้ และ ๓) กรณีที่มีการละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอย่างร้ายแรงผู้นำมีอำนาจตัดสินใจด้วยวิธีการใดๆ ตามที่จะตกลงกันเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษนอกจากนี้ยังให้มีความยืดหยุ่นในการผูกพันตามข้อตกลงต่างๆ โดยใช้สูตรอาเซียนลบ X (ASEAN minus X สำหรับความตกลงทางเศรษฐกิจซึ่งหมายความว่าหากประเทศสมาชิกทุกประเทศมีฉันทามติเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ แล้วประเทศที่ยังไม่พร้อมก็อาจเลือกที่จะยังไม่เข้าร่วมได้

บทที่ ๘ การระงับข้อพิพาท (Settlement of Disputes) ๑) กำหนดในหลักการให้มีกลไกการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement Mechanism- DSM) สำหรับทุกเสาหลัก ๒) ใช้การปรึกษาหารือ และการเจรจาในการระงับข้อพิพาทเป็นอันดับแรก ๓) ให้คู่พิพาทสามารถเลือกใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยอาจขอให้ประธานอาเซียนหรือเลขาธิการอาเซียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ ๔) หากความตกลงเฉพาะกำหนดDSM ไว้แล้วก็ให้ใช้ DSM นั้น ๕) หากข้อขัดแย้งไม่เกี่ยวข้องกับความตกลงของอาเซียนฉบับใดให้ใช้กลไกคณะมนตรีที่จัดตั้งโดยสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๖) หากไม่อาจหาข้อยุติในข้อขัดแย้งได้อาจยกเรื่องให้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนตัดสิน ๗) ให้เลขาธิการอาเซียนติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามคำแนะนำ/คำตัดสินจาก DSM ของประเทศสมาชิก และจัดทำรายงานเสนอผู้นำ ๘) กำหนดให้นำเรื่องการไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ/คำตัดสินจาก DSM ให้ผู้นำพิจารณา และ ๙) กฎบัตรไม่ตัดสิทธิของประเทศสมาชิกที่จะใช้รูปแบบการระงับข้อพิพาทตามกฎหมายระหว่างประเทศอื่น

บทที่ ๙ งบประมาณ และการเงิน (Budget and Finance) ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการงบประมาณที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล และสามารถตรวจสอบได้ และกำหนดเรื่องงบการบริหารงานของสำนักเลขาธิการอาเซียนซึ่งรัฐสมาชิกจะจ่ายเงินสนับสนุนเท่าๆ กันตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และสามารถรับเงินสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจาได้แต่จะต้องไม่มีเงื่อนไขพิเศษทั้งนี้กฎบัตรมิได้ระบุเรื่องกองทุนพิเศษต่างๆ เพื่อการดำเนินการของอาเซียน อาทิ การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือการลดช่องว่างการพัฒนาฯลฯ เพราะเป็นเรื่องที่จะต้องมีการศึกษา และกำหนดวิธีระดมทุนที่เหมาะสมต่อไป

บทที่ ๑๐ การบริหารงาน และกระบวนการ (Administration and Procedure) ๑) กำหนดให้ประธานของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนคณะมนตรีประสานงานอาเซียนคณะมนตรีประชาคมอาเซียน และคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนตลอดจนองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา และองค์กรเจ้าหน้าที่อาวุโสตามที่เหมาะสมมาจากประเทศเดียวกัน (Single Chairmanship) เพื่อส่งเสริมให้การทำงานเป็นเอกภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ๒) การเพิ่มบทบาทประธานในการ (ก) เป็นผู้ส่งเสริมผลประโยชน์ของอาเซียน และเป็นผู้ผลักดันการสร้างประชาคมอาเซียน (ข) เป็นผู้ส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในแง่การนำนโยบายของอาเซียนเข้าไปผนวกไว้ในนโยบายระดับชาติของรัฐสมาชิก และการส่งเสริมบทบาทของอาเซียนในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศภายนอกภูมิภาค และ (ค) ทำให้อาเซียนสามารถจัดการวิกฤตการณ์ และสถานการณ์เร่งด่วนที่มีผลกระทบต่ออาเซียนได้อย่างทันที่ และมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๑๑ อัตลักษณ์ และสัญลักษณ์ของอาเซียน (Identity and Symbols) กำหนดให้อาเซียนมีหน้าที่ในการส่งเสริม ๑) อัตลักษณ์ ซึ่งหมายถึงการสร้างความรู้สึกในการเป็นเจ้าของอาเซียนในหมู่ประชาชน และ ๒) สัญลักษณ์ ได้แก่ คำขวัญ (วิสัยทัศน์เดียวอัตลักษณ์เดียวประชาคมเดียว) ธง และดวงตราอาเซียนวันอาเซียน (วันที่ ๘ สิงหาคม ของทุกปี) และเพลงอาเซียน

บทที่ ๑๒ ความสัมพันธ์กับภายนอก (External Relations) มีหลักการสำคัญดังนี้ ๑) ให้อาเซียนเป็นผู้ผลักดันหลักในการรวมกลุ่มระดับภูมิภาคที่อาเซียนริเริ่มขึ้น และเน้นการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในโครงสร้างความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค ๒) ให้ประเทศสมาชิกพยายามหาทำที่ร่วมในเวทีระหว่างประเทศต่างๆ ๓) กำหนดให้ประเทศผู้ประสานงาน (Country Coordinator) มีหน้าที่

ประสานงานความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาหรือองค์กรระหว่างประเทศอื่นโดยมีคณะกรรมการอาเซียนในประเทศที่๓หรือองค์กรระหว่างประเทศ (ASEAN Committees in Third Countries and International Organizations) เป็นผู้สนับสนุนการทำงานโดยเฉพาะการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศที่คณะกรรมการนั้นตั้งอยู่ ๔) ให้รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในฐานะองค์กรความร่วมมือเฉพาะสาขาเป็นผู้ดูแลความสอดคล้อง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการดำเนินความสัมพันธ์ภายนอกของอาเซียน ๕)ให้อำนาจคณะมนตรีประสานงานอาเซียนแต่เพียงองค์กรเดียวในการกำหนดสถานะความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับประเทศหรือองค์กรภายนอกโดยที่ประชุมรัฐมนตรีอื่นๆ สามารถเชิญประเทศหรือองค์กรภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นครั้งคราว และ ๖) ให้การรับรองเอกอัครราชทูตที่ประเทศอื่นแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนประจำอาเซียน

บทที่ ๑๓ บทบัญญัติทั่วไป และบทบัญญัติสุดท้าย (General and Final Provisions) กำหนดเรื่องพันธกรณีของประเทศสมาชิกในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้กฎบัตร และความตกลงต่างๆ ของอาเซียนการมีผลใช้บังคับของกฎบัตรเมื่อทุกประเทศให้สัตยาบันการภาคยานุวัติของประเทศสมาชิกใหม่ซึ่งเป็นที่เข้าใจว่าจะเปิดให้เฉพาะประเทศติมอร์เลสเตเท่านั้นการแก้ไขกฎบัตรการทบทวนกฎบัตร๕ปี หลังจากกฎบัตรมีผลใช้บังคับหรือตามที่ผู้นำกำหนดการตีความกฎบัตรซึ่ง HLTf จะต้องหารือเรื่องกลไกที่เหมาะสมต่อไป

การกำหนดให้ความตกลงอาเซียนที่มีอยู่ในปัจจุบันมีผลใช้บังคับต่อไป และให้กฎบัตรมีผลเหนือกว่าความตกลงในกรณีที่มีความขัดแย้งกันกรณีสิทธิในทรัพย์สินของอาเซียน

กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ กล่าว คือ หลังจากประเทศสมาชิกครบทั้ง๑๐ประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตร และการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่๑๔ ระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ - ๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่จังหวัดเพชรบุรีประเทศไทยเป็นการประชุมระดับผู้นำอาเซียนครั้งแรกหลังจากกฎบัตรมีผลบังคับใช้

๒.๔.๗ กลไกการบริหารของอาเซียน (Organs)

๑. ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) เป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดนโยบาย และมีการประชุมปี ละ๒ครั้งมีหน้าที่ ๑) ให้แนวนโยบาย และตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๒) สั่งการให้มีการประชุมระดับรัฐมนตรีเป็นการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเสาหลักต่างๆ มากกว่า ๑ เสา ๓) ดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินที่กระทบต่ออาเซียน ๔) ตัดสินข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิก กรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติในข้อขัดแย้งได้หรือมีการไม่ปฏิบัติตามคำตัดสินของกลไกระงับข้อพิพาท ๕) ตั้งหรือยุบองค์กรอาเซียน ๖) แต่งตั้งเลขาธิการอาเซียน

๒. คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Council) ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนทำหน้าที่เตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียนประสานงานระหว่าง๓เสาหลักเพื่อความเป็นบูรณาการในการดำเนินงานของอาเซียน และแต่งตั้งรองเลขาธิการอาเซียน

๓. คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Council) สำหรับ๓เสาหลักของประชาคมอาเซียนประกอบด้วยผู้แทนที่แต่ละประเทศสมาชิกแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ประสานงาน และ

ติดตามการดำเนินงานตามแนวนโยบายของผู้นำทั้งในเรื่องที่อยู่ภายใต้เสาหลักของตน และเรื่องที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเสาหลัก และเสนอรายงาน และข้อเสนอแนะในเรื่องที่อยู่ภายใต้การดูแลของตนต่อผู้นำ

๔. องค์การระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectorial Ministerial Bodies) จัดตั้งโดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียนมีหน้าที่หลัก คือ ๑) ดำเนินการตามอาณัติที่มีอยู่แล้ว ๒) นำความตกลง และมติของผู้นำไปปฏิบัติ ๓) เสริมสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน ๔) เสนอรายงาน และข้อเสนอแนะต่อคณะมนตรีประชาคมอาเซียนที่เหมาะสม และ ๕) สามารถมีเจ้าหน้าที่อาวุโสหรือองค์กรย่อยเพื่อสนับสนุนการทำงานได้

๕. สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของเลขาธิการอาเซียน (Secretary General of ASEAN) ซึ่งมีบทบาทมากขึ้นโดยนอกจากจะเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของอาเซียนแล้วเลขาธิการอาเซียนจะมีบทบาทในการติดตามการปฏิบัติตามคำตัดสินของกลไกระงับข้อพิพาท และรายงานตรงต่อผู้นำ และสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของอาเซียนกับภาคประชาสังคมทั้งนี้ให้มีรองเลขาธิการอาเซียน (Deputy Secretary General) ๔ คน โดย ๒ คนจะมาจากการหมุนเวียนตามลำดับตัวอักษรประเทศมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๓ ปี และอีก ๒ คนมาจากการคัดเลือกตามความสามารถมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๓ ปี และอาจได้รับการต่ออายุได้อีก ๑ วาระ

๖. คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives (CPR) to ASEAN) ที่กรุงจาการ์ตาโดยประเทศสมาชิกจะแต่งตั้งผู้แทนระดับเอกอัครราชทูตเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา ซึ่งเป็นคนละคนกับเอกอัครราชทูตประจำกรุงจาการ์ตาทำหน้าที่แทนคณะกรรมการอาเซียน โดยคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนจะมีบทบาทสำคัญสองด้าน ได้แก่ การเป็นผู้แทนของประเทศสมาชิก และการเป็นผู้แทนของอาเซียนซึ่งจะเป็นเรื่องการสนับสนุนคณะมนตรีประชาคมอาเซียน และองค์การความร่วมมือเฉพาะด้านต่างๆ การประสานงานกับสำนักเลขาธิการอาเซียนเลขาธิการอาเซียน และสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติของแต่ละประเทศสมาชิก และการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจา

๗. สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ (ASEAN National Secretariat) จัดตั้งโดยประเทศสมาชิกแต่ละประเทศเพื่อเป็นจุดประสานงานในการประสานงาน และสนับสนุนภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนภายในประเทศรวมทั้งการเตรียมการประชุมต่างๆ ของอาเซียนตลอดจนเป็นศูนย์กลางเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนด้วย

๘. องค์การสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN Human Rights Body- AHRB) มีหน้าที่ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคโดยจะมีการตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญขึ้นมายกร่างเอกสารกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ (Term Reference) ขององค์กรดังกล่าวต่อไปทั้งนี้ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศได้ให้แนวทางว่าอำนาจหน้าที่ขององค์การสิทธิมนุษยชนอาเซียนไม่ควรจำกัดแค่การให้คำปรึกษาแต่ควรรวมถึงการติดตาม และประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคการส่งเสริมการศึกษา และการตื่นตัวของหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนด้วย

๙. มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation) มีหน้าที่สนับสนุนเลขาธิการอาเซียน และประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ของอาเซียนในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน และความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ของอาเซียน

๒.๔.๘ ประเทศสมาชิกอาเซียน

บรูไนดารุสซาลาม^{๗๐}

บรูไนฯ เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๗

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่า เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam) ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวมีน้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติมีความต้องการนำเข้าสินค้าเกษตร และแรงงานมีนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูง และส่งเสริม Medical Tourism เริ่มพิจารณาขยายการค้าการลงทุนในธุรกิจที่หลากหลายในภูมิภาคต่างๆ เพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มการค้าการลงทุนกับบรูไนฯ และร่วมกันเข้าไปลงทุนในประเทศที่สามมากขึ้น

พื้นที่

๕,๗๖๕ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

นดาร์เสรีเบกาวัน

ประชากร

๓๘๑,๓๗๑ คน

^{๗๐} ประเทศสมาชิกอาเซียน, บรูไน ดารุสซาลาม (Brunei Darussalam, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/brunei.html>, [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ภาษา

มาเลย์เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาจีน

ศาสนา

อิสลาม (ร้อยละ๖๗) พุทธ (ร้อยละ ๑๓) คริสต์ (ร้อยละ ๑๐) และฮินดู (ร้อยละ ๑๐)

วันชาติ

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๗

การปกครอง

ระบอบกษัตริย์มีสมเด็จพระราชาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และเป็นนายกรัฐมนตรีรัฐมนตรีกลาโหม และรักษาการรัฐมนตรีการคลังด้วย

อากาศ

อากาศโดยทั่วไปค่อนข้างร้อนชื้นมีปริมาณฝนตกค่อนข้างมากอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๘ องศาเซลเซียส

สกุลเงิน

ดอลลาร์บรูไน (เงินดอลลาร์บรูไนมีมูลค่าเท่ากับเงินดอลลาร์สิงคโปร์ และสามารถใช้แทนกันได้)

ข้อมูลเศรษฐกิจ

ประเทศบรูไนฯ ส่งออกน้ำมันถึงร้อยละ ๙๐ รายได้ประชากรต่อหัว ๒๕,๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐแต่น้ำมันรองจะเหลืออยู่อีกประมาณ ๒๕ ปี หากไม่พบแหล่งน้ำมันใหม่ในอนาคตจึงเริ่มกระจายการผลิต และส่งเสริมอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น สินค้าเกษตรประมง และเสื้อผ้านอกเหนือจากการผลิตน้ำมัน

ทรัพยากรธรรมชาติ

น้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์ส่งออกหลัก

น้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

เครื่องจักรอุตสาหกรรมรถยนต์เครื่องใช้ไฟฟ้าสินค้าเกษตร อาทิ ข้าว และผลไม้

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

ญี่ปุ่น อาเซียน เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

อาเซียน สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย – บรูไนดารุสซาลาม

ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับบรูไนฯ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๗ ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และมีทัศนคติที่ดีต่อกันมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับราชวงศ์ และผู้นำระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ และเป็นพันธมิตรในเรื่องต่างๆ ทั้งในกรอบอาเซียน และกรอบสหประชาชาติ

ด้านการเมือง และความมั่นคง

ไทย และบรูไนฯ มีทัศนะทางการเมืองด้านการทหาร และความมั่นคงที่สอดคล้องกัน และมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้นำระดับสูงของกองทัพของทั้งสองประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ/การค้า

บรูไนฯ กำลังพยายามเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาน้ำมันเป็นหลักไปสู่การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายมากขึ้นจากเดิมที่เน้นนโยบายให้สวัสดิการมาเป็นการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมบรูไนฯ เป็นคู่ค้าลำดับที่ ๕๖ ของไทยสินค้าที่บรูไนฯ ส่งออกมาประเทศไทย ได้แก่ น้ำมันดิบสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะ และผลิตภัณฑ์เครื่องจักรกล และส่วนประกอบวัสดุทำจากยางสิ่งพิมพ์ ผลิตภัณฑ์กระดาษ แร่ และผลิตภัณฑ์จากแร่ และเครื่องใช้เบ็ดเตล็ดสินค้าส่งออกของประเทศไทย คือ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบข้าวเหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูป น้ำตาลทราย ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์เซรามิก เครื่องจักรกล และส่วนประกอบเครื่องจักรกล และเครื่องคอมพิวเตอร์

ด้านการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวบรูไนฯ เดินทางมาท่องเที่ยวในไทยเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายสูง และมีศักยภาพ

ด้านสังคมวัฒนธรรม และการศึกษา

ไทย และบรูไนฯ ได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในทวิภาคีด้านสารสนเทศ และการกระจายเสียง และภาพเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนรายการวิทยุโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีสาระตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

ด้านการศึกษา

ปัจจุบันมีนักศึกษาไทยที่ไปเรียนในมหาวิทยาลัยบรูไนฯ ทั้งโดยทุนรัฐบาลไทย และบรูไนฯ และมีนักศึกษามุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับทุนจากการบรูไนฯ ให้ไปเรียนทางด้านรัฐศาสตร์ และการศาสนาซึ่งมีทั้งหญิง และชายแต่ก็มีนักศึกษาหลายคนของบริษัทเอกชนในประเทศไทยส่งไปเรียนวิชาทั่วไป

ข้อควรรู้

- ประชาชนของประเทศในกลุ่มอาเซียนสามารถทำวีซ่าที่จุดตรวจคนเข้าเมืองในประเทศบรูไนฯ ได้ตามข้อตกลงของกลุ่มอาเซียนมีระยะเวลาอยู่ในบรูไนฯ ได้ ๒ สัปดาห์
- สินค้าที่ขัดกับข้อกำหนดฮาลาล ได้แก่ เนื้อไก่สด/แช่แข็ง (ที่ไม่ได้เชือดโดยชาวมุสลิม) สินค้าที่ขัดกับประเพณี และขนบธรรมเนียมอันดีงาม ได้แก่ ภาพ และสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร เป็นต้น สินค้าที่ขัดกับหลักข้อปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เช่น เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และสินค้าที่ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ เช่น กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เช่น สินค้าปลอมรวมทั้งสินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขอนามัย
- สตรีชาวบรูไนฯ จะแต่งกายมิดชิดนุ่งกระโปรงยาวเสื้อแขนยาว และมีผ้าโพกศีรษะคนต่างชาติจึงไม่ควรนุ่งกระโปรงสั้น และใส่เสื้อไม่มีแขนควรหลีกเลี่ยงเสื้อผ้าสีเหลืองเพราะถือเป็นสีของพระมหากษัตริย์
- การทักทายจะจับมือกันเบาๆ และสตรีจะไม่ยื่นมือให้บุรุษจับการใช้นิ้วชี้ไปที่คนหรือสิ่งของถือว่าไม่สุภาพแต่จะใช้หัวแม่มือชี้แทน และจะไม่ใช้มือซ้ายในการส่งของให้ผู้อื่นสตรีเวลานั่งจะไม่ให้เท้าชี้ไปทางผู้ชาย และไม่ส่งเสียงหรือหัวเราะดัง

ราชอาณาจักรกัมพูชา^{๗๑}

กัมพูชาเป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่าราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia) มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ต่อประเทศไทยในทุกๆ ด้านเนื่องจากมีพรมแดนทางบกติดต่อกันยาว ๗๙๘ กิโลเมตร และมีพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลประมาณ ๒๖,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรจึงเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดทั้ง“โอกาส” และ “ปัญหา” รวมทั้งเป็นแหล่งวัตถุดิบตลาดการค้า และแหล่งลงทุนที่สำคัญของประเทศไทยทั้งสองประเทศจึงควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อบู๊ตไปสู่การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และทางเศรษฐกิจ เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในอนาคตนอกจากนี้ยังเป็นจุดเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวที่สำคัญระหว่างประเทศไทยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตอนใต้

พื้นที่

๑๘๑,๐๓๕ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

กรุงพนมเปญ

ประชากร

๑๔.๔๕ล้านคน

ภาษา

เขมรเป็นภาษาราชการส่วนภาษาที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เวียดนาม จีน และไทย

^{๗๑}ประเทศสมาชิกอาเซียน, กัมพูชา (Cambodia) , [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/cambodia.html>, [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ศาสนา

พุทธนิกายเถรวาทอิสลาม และคริสต์

วันชาติ

วันที่ ๙ พฤศจิกายน

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓

การปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สภาพอากาศ

ร้อนชื้นมีฤดูฝนยาวนานอุณหภูมิโดยเฉลี่ย ๒๐ – ๓๖ องศาเซลเซียส

สกุลเงิน

เรียล

ข้อมูลเศรษฐกิจ

รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญอย่างสูงสุดต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อบูรณาการความยากจนยกระดับคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทให้ดีขึ้น

ผลิตภัณฑ์ส่งออกหลัก

เสื้อผ้า สิ่งทอ เหล็ก รองเท้า ปลา ไม้ ยางพารา บุหรี่ และข้าว

ผลิตภัณฑ์นำเข้าสำคัญ

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม วัสดุก่อสร้าง เครื่องจักร ยานพาหนะ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ตลาดส่งออกที่สำคัญ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี สหราชอาณาจักร แคนาดา และเวียดนาม ตลาดนำเข้าที่สำคัญ จีน ฮองกง เวียดนาม ไทย ไต้หวัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-ราชอาณาจักรกัมพูชา

ด้านการเมือง และความมั่นคง

ผู้นำไทยกับกัมพูชามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด และมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอซึ่งมีส่วนช่วยให้ความร่วมมือระหว่างสองประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่น และสามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ได้แต่ยังคงมีประเด็นปัญหาที่ต้องร่วมมือแก้ไข เช่น การปักปันเขตแดน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ/การค้า/การลงทุน

การลงทุนของไทยในกัมพูชาสูงเป็นลำดับ ๕ การลงทุนที่สำคัญของไทย คือ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรมและภาคบริการ เช่น โรงแรม ท่องเที่ยว ร้านอาหาร และธุรกิจโทรคมนาคม เป็นต้น

ด้านสังคมวัฒนธรรม และการศึกษา

ไทยกับกัมพูชามีความคล้ายคลึงกันทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมากจึงเป็นเรื่องง่ายที่รัฐบาลทั้งสองฝ่ายจะใช้ความร่วมมือด้านวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือไทย – กัมพูชาเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรม และใช้เป็นกลไกในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ และยังได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการด้านวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเพื่อผลักดันความร่วมมือในแต่ละสาขาด้วยนอกจากนี้ไทยกับกัมพูชาได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสารสนเทศ และการกระจายเสียง

ด้านแรงงาน

ไทยกับกัมพูชาได้จัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการขจัดการค้าเด็ก และผู้หญิง และการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เพื่อจัดระเบียบ และแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามแดนโดยผิดกฎหมายชาวกัมพูชาในไทยรวมทั้งป้องกัน และปราบปรามขบวนการค้ามนุษย์

ข้อควรรู้

- ผู้ถือหนังสือเดินทางไทยสามารถขอตรวจลงตราเข้ากัมพูชาได้จากสถานเอกอัครราชทูต กัมพูชาในไทยโดยเสียค่าธรรมเนียม ๑,๐๐๐ บาทหรือขอตรวจลงตรานักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่านได้เมื่อเดินทางถึงท่าอากาศยานกรุงพนมเปญโดยกรอกแบบฟอร์ม Visa on Arrival พร้อมยื่นรูปถ่าย และค่าธรรมเนียม ๒๐ ดอลลาร์สหรัฐ
- ผู้ที่เดินทางเข้ากัมพูชา และประสงค์จะอยู่ทำธุรกิจเป็นระยะเวลาเกิน ๓ เดือนควรฉีดยาป้องกันโรคไทฟอยด์ และไวรัสเอ และบี และกรอกแบบฟอร์มลงทะเบียนที่สถานเอกอัครราชทูตไทย เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดต่อ และให้ความช่วยเหลือได้ในกรณีฉุกเฉิน

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย^{๗๒}

อินโดนีเซียเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียนเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่าสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) เป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลก มีทรัพยากรธรรมชาติมาก (น้ำมัน ถ่านหิน ทองคำ สัตว์น้ำ) เป็นแหล่งประมงที่ใหญ่ที่สุดของไทยมีบทบาทสูงในกลุ่ม NAM และ OIC

พื้นที่

๕,๑๙๓,๒๕๐ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

กรุงจาการ์ตา

ประชากร

๒๔๕.๕ ล้านคน

ภาษา

อินโดนีเซียเป็นภาษาราชการ

ศาสนา

อิสลาม (ร้อยละ ๘๘) คริสต์ (ร้อยละ ๘) ฮินดู (ร้อยละ ๒) พุทธ (ร้อยละ ๑) ศาสนาอื่นๆ (ร้อยละ ๑)

^{๗๒} ประเทศสมาชิกอาเซียน, อินโดนีเซีย (Indonesia), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/indonesia.html>, [ธันวาคม ๒๕๕๗]

วันชาติ

วันที่ ๑๗ สิงหาคม

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๓

การปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยมีประธานาธิบดีเป็นผู้นำของประเทศ (วาระการบริหารประเทศ ๕ ปี และต่อได้อีก ๑ วาระ) มีการแบ่งอำนาจระหว่างประธานาธิบดี และสภาผู้แทนราษฎร และเป็นการปกครองในระบบสาธารณรัฐแบบ Unitary Republic ซึ่งมีการปกครองตนเองในบางพื้นที่ (provincial autonomy)

อากาศ

แบบป่าฝนเขตร้อนมี ๒ ฤดู คือ ฤดูแล้ง และฤดูฝน อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๒๑ – ๓๓ องศาเซลเซียส

สกุลเงิน

รูเปย์

ข้อมูลเศรษฐกิจ

อินโดนีเซียมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคิดเป็นมูลค่ารวมประมาณ ๑๐,๓๔๙.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญในอินโดนีเซีย ๑๐ อันดับแรกเมื่อพิจารณาจากมูลค่าการลงทุน คือ สิงคโปร์ อังกฤษ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน ซิเชลเมอริเชียส มาเลเซีย ออสเตรเลีย และบราซิล ไทยเป็นประเทศผู้ลงทุนอันดับที่ ๑๕ ของอินโดนีเซียมีมูลค่าการลงทุนประมาณ ๖๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐใน ๖ โครงการ

ทรัพยากรสำคัญ

น้ำมัน ถ่านหิน สัตว์น้ำ

อุตสาหกรรมหลัก

น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า เหมืองแร่

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

น้ำมัน เหล็ก ท่อเหล็ก และผลิตภัณฑ์เหล็ก สิ่งทอ เคมีภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ

ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ ถ่านหิน ผลิตภัณฑ์จากไม้ สิ่งทอ

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

สิงคโปร์ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย – สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ไทยมีความสัมพันธ์กับดินแดนที่เป็นอินโดนีเซียในปัจจุบันมาช้านานโดยเฉพาะความสัมพันธ์กับชาว และมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันอย่างลึกซึ้งทั้งทางวรรณคดี อาหาร เครื่องแต่งกาย และเครื่องดนตรี เป็นต้น

ด้านการทูต

ไทย และอินโดนีเซียได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๔๙๓ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองดำเนินไปด้วยดีมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับทวิภาคี และกรอบพหุภาคีโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในกรอบอาเซียนนอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

ด้านการเมือง และความมั่นคง

ทั้งประเทศไทย และอินโดนีเซียมีประเพณีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหารโดย ผู้นำทางทหารของทั้งสองประเทศจะเดินทางไปทำความรู้จักกันในโอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่ และ เยี่ยมอำลาในโอกาสพ้นจากตำแหน่ง

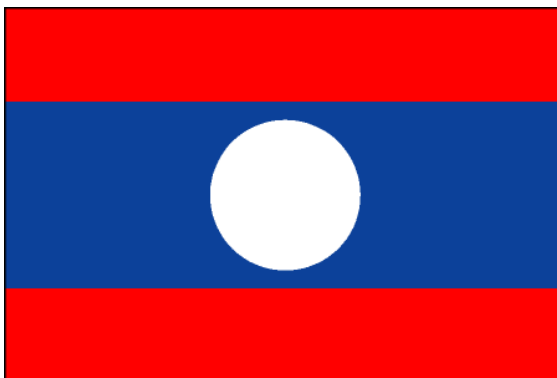
ด้านเศรษฐกิจ/การค้า

ประเทศไทย และอินโดนีเซียมีกลไกความร่วมมือในรูปของคณะกรรมการการค้าร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และวิชาการ (JC)

ข้อควรรู้

- ไม่ควรใช้มือซ้ายในการรับ-ส่งของหรือรับประทานอาหารคนมุสลิมอินโดนีเซียถือว่ามือซ้ายไม่สุภาพไม่จับศีรษะคนอินโดนีเซียรวมทั้งการลูบศีรษะเด็ก
- การครอบครองยาเสพติดอาวุธหนังสือรูปภาพอนาจารมีบทลงโทษหนัก อาทินำเข้า และครอบครองยาเสพติดมีโทษถึงประหารชีวิตนอกจากนั้นยังมีบทลงโทษรุนแรงเกี่ยวกับการค้า และส่งออกพืช และสัตว์กว่า ๒๐๐ ชนิดจึงควรตรวจสอบก่อนซื้อหรือนำพืช และสัตว์ออกนอกประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว^{๗๓}

ลาวเป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดกับไทยทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เชื้อชาติศาสนาภาษา และวัฒนธรรมมีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทยทั้งทางบก และทางน้ำถึง ๑,๘๑๐ กิโลเมตร พัฒนาการต่างๆ ในลาวจึงส่งผลกระทบต่อไทย และการกำหนดนโยบายของไทยต่อภูมิภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งเป็นแหล่งป้อนวัตถุดิบแหล่งพลังงานสำรอง และแหล่งลงทุนของไทยเพื่อการผลิตสินค้าส่งออกไปยังประเทศที่สามที่ให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ลาว นอกจากนี้เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเลแต่สามารถเป็นจุดเชื่อมต่อ (land bridge หรือ land link) ด้านการคมนาคมขนส่ง และการส่งออกสินค้าของไทยไปยังประเทศที่สามในอนุภูมิภาค

พื้นที่

๒๓๖,๘๐๐ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

นครหลวงเวียงจันทน์

ประชากร

๖ ล้านคน

ภาษา

ลาว

^{๗๓} ประเทศสมาชิกอาเซียน, ลาว (Laos), [ออนไลน์], แหล่งที่มา :<http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/laos.html>, [ธันวาคม ๒๕๕๗], [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ศาสนา

พุทธ (ร้อยละ ๗๕) อื่นๆ (ร้อยละ ๒๕)

วันชาติ

วันที่ ๒ ธันวาคม

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓

การปกครอง

ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (ทางการลาวใช้คำว่าระบอบประชาธิปไตยประชาชน) โดยพรรคการเมืองเดียว คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมีประธานประเทศเป็นประมุข และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลนโยบายต่างประเทศมุ่งสร้างเสริมความสัมพันธ์แบบรอบด้านกับทุกประเทศโดยให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นลำดับแรก ได้แก่ เวียดนาม จีน เมียนมาร์ กัมพูชา และไทย รองลงมาเป็นประเทศร่วมอุดมการณ์ ได้แก่ รัสเซีย เกาหลีเหนือ และคิวบา

อากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของลาวคล้ายกับภาคเหนือ และภาคอีสานของไทยแต่ฤดูหนาวมีอากาศหนาวมากกว่าพื้นที่ทางภาคใต้ และทางตอนกลางของประเทศเป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกมากกว่าภาคเหนือ

สกุลเงิน

กีบ

ข้อมูลเศรษฐกิจ

การเพาะปลูกภาคเกษตรกรรมมีพื้นที่เพาะปลูก ๑,๑๘๗,๕๐๐ ไร่ และผลิตข้าวได้ ๒.๖ ล้านตัน/ปี

ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ

ไม้ซุง ไม้แปรรูป ผลิตภัณฑ์ไม้ เศษโลหะ ถ่านหิน เสื้อผ้าสำเร็จรูป

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

รถจักรยานยนต์ และส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอุปโภคบริโภค

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

ไทย เวียดนาม ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เยอรมนี สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

ไทย จีน เวียดนาม สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เยอรมนี

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ด้านการทูต

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวในปัจจุบันดำเนินไปอย่างราบรื่นใกล้ชิดทั้งสองฝ่ายได้ใช้กลไก และเวทีความร่วมมือในด้านต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในกรอบทวิภาคี และพหุภาคีผลักดันความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกร่วมกันอย่างสันติวิธี

ด้านการเมือง และความมั่นคง

กองทัพไทย และลาวมีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับส่วนกลาง และท้องถิ่นมีความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย-ลาวระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงป้องกันประเทศตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๔๖ เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานให้ชายแดนไทย-ลาวเป็นชายแดนแห่งมิตรภาพสันติภาพ และความมั่นคงนอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังมีความร่วมมือด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดซึ่งมีการประชุมว่าด้วยความร่วมมือด้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี

ด้านเศรษฐกิจ/การค้า

การค้าระหว่างประเทศทั้งสองมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไทยเป็นประเทศที่ลงทุนในลาวมากที่สุดนอกจากนี้ไทยได้ให้สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าเกษตรจากลาวทั้งในรูปแบบของการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ และยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าในลักษณะ one way free trade หลายร้อยรายการตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน

ด้านการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวไทยไปลาวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕๔.๔๘ และนักท่องเที่ยวลาวมาไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗๘.๘๔

ด้านสังคม

วัฒนธรรม และการศึกษาไทยให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และวิชาการกับลาวตั้งแต่ปี ๒๕๑๖โดยเน้นด้านการพัฒนาบุคลากรในลักษณะการให้ทุนการศึกษาทุนฝึกอบรมดูงาน และโครงการพัฒนาในสาขาการเกษตรการศึกษา และสาธารณสุขทั้งสองฝ่ายยังมีความร่วมมือด้านแรงงานทั้งการจ้างแรงงานการคุ้มครองแรงงาน และการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

ข้อควรรู้

ลาวมีสายการบินเดียว คือ การบินลาว มีสนามบินทั้งหมด ๕๒ แห่ง มีเพียง ๙ แห่งที่ลาดยาง ลาวขับรถทางขวา ธนาคารไทยในลาวมี ๕ แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ประเทศมาเลเซีย (Malaysia) ^{๗๔}

มาเลเซียเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียนเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

ข้อมูลทั่วไป

มาเลเซียมุ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๖๓ หรือ (Vision ๒๐๒๐) และมีแผนพัฒนาต่อเนื่อง (Mission ๒๐๕๗) เป็นแนวทางพัฒนาประเทศจนถึงปี ๒๖๐๐ มีบทบาทสำคัญในองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) และต้องการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าของ OIC ภายในปี ๒๕๕๒ โดยใช้ศักยภาพด้านการบริหารธนาคารอิสลาม และอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในปี ๒๕๕๐ นักท่องเที่ยวมาเลเซียมาไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง และเป็นคู่ค้าสำคัญของไทยในอาเซียน

พื้นที่

๓๒๙,๗๕๘ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

กรุงกัวลาลัมเปอร์

ประชากร

๒๗.๗๓ ล้านคน

^{๗๔}ประเทศสมาชิกอาเซียน, มาเลเซีย (Malaysia), [ออนไลน์], แหล่งที่มา :<http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/malaysia.html>, [ธันวาคม ๒๕๕๗], [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ภาษา

มาเลย์

ศาสนา

อิสลาม (ร้อยละ ๖๐) พุทธ (ร้อยละ ๑๙) คริสต์ (ร้อยละ ๑๒)

วันชาติ

วันที่ ๓๑ สิงหาคม

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๐

การปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาปัจจุบันประกอบด้วยรัฐ ๑๓ รัฐประมุขแห่งรัฐมีตำแหน่งเป็นสมเด็จพระราชาธิบดีอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๕ ปี นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลสหพันธรัฐและมุขมนตรีแห่งรัฐเป็นหัวหน้ารัฐบาลแห่งรัฐ

อากาศ

มีอากาศร้อนชื้นแถบศูนย์สูตรอยู่ในอิทธิพลของลมมรสุม

สกุลเงิน

ริงกิต

ข้อมูลเศรษฐกิจ

การเพาะปลูกเป็นประเทศที่ผลิตยางพาราที่สำคัญของโลก และข้าวเจ้าปลูกมากบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทั้ง ๒ ด้าน

ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ

อุปกรณ์ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติเหลวปิโตรเลียม เพอร์นิเจอร์ ยาง น้ำมันปาล์ม

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

ชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรอุตสาหกรรม สินค้าแปรรูป สินค้าอาหาร

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น จีน ไทย ฮองกง

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน ไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย

ด้านการทูต

นอกจากสถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงกัวลาลัมเปอร์แล้วไทยยังมีสถานกงสุลใหญ่ในมาเลเซียอีก๒แห่ง คือ ปีนัง และโกตาบารู และมีสถานกงสุลกิตติมศักดิ์เกาะลังกาวิอีก๑แห่งสำหรับหน่วยงานของส่วนราชการต่างๆ ซึ่งตั้งสำนักงานอยู่ภายใต้สถานเอกอัครราชทูตไทย ได้แก่ สำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศสำนักงานแรงงานส่วนหน่วยงานของไทยอื่นๆ ที่ตั้งสำนักงานในมาเลเซีย คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยบริษัทการบินไทยสำหรับหน่วยงานของมาเลเซียในประเทศไทย ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตมาเลเซีย และสถานกงสุลใหญ่มาลาเซียประจำจังหวัดสงขลา

ด้านการเมือง และความมั่นคง

ไทย และมาเลเซียมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด และแน่นแฟ้นมีการแลกเปลี่ยนการเยือนทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับพระราชวงศ์ขึ้นสู่ระดับรัฐบาล และเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอแต่ยังคงมีประเด็นปัญหาที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข เช่น ปัญหาการปักปันเขตแดนทางบกปัญหาบุคคลสองสัญชาติ และการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ/การค้า

การค้าระหว่างไทยกับมาเลเซียในปี ๒๕๕๐ มีมูลค่า ๑๖,๔๐๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐไทยขาดดุลการค้า ๘๒๖.๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ เครื่องสำอาง เครื่องคอมพิวเตอร์ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบแผงวงจรไฟฟ้า ยางพารา สินค้านำเข้าที่สำคัญจากมาเลเซีย ได้แก่ น้ำมันดิบ และแร่ เชื้อเพลิง เคมีภัณฑ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบเคมีภัณฑ์ เครื่องจักรไฟฟ้า และส่วนประกอบในปี ๒๕๕๐ นักลงทุนมาเลเซียได้รับอนุมัติโครงการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๓ ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านอุปกรณ์ และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

ด้านการท่องเที่ยว

ในปี ๒๕๕๐ นักท่องเที่ยวมาเลเซียเดินทางมาประเทศไทย ๑.๒ ล้านคน และนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปมาเลเซียประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน

ด้านสังคมวัฒนธรรม และการศึกษา

ไทยกับมาเลเซียมีความใกล้ชิดกันในระดับท้องถิ่นประชาชนทั้งสองฝ่ายไปมาหาสู่กันในฐานะมิตร และเครือญาติมีโครงการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม และความร่วมมือด้านการบริหารจัดการสัญจรข้ามแดนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่ และส่งเสริมการติดต่อด้านการค้า และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังอนุญาตให้ประชาชนที่ถือสัญชาติของอีกฝ่ายหนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนใช้บัตรผ่านแดนซึ่งออกให้โดยหน่วยงานปกครองท้องถิ่นของแต่ละประเทศแทนการใช้หนังสือเดินทางเพื่อผ่านด่านพรมแดนรวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำศาสนาอิสลาม การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการบริหารจัดการโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และวิทยาลัยอิสลามเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านกิจการศาสนาอิสลามมีการประชุมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันเพื่อ ทบทวน และติดตามผลการดำเนินงานของทั้ง๒ประเทศ

ข้อควรรู้

ประเทศมาเลเซียบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะได้รับสิทธิพิเศษ คือ เงินอุดหนุนทางการศึกษาสาธารณสุขการคลอดบุตร งานแต่งงาน และงานศพตามนโยบาย “ภูมิบุตร” มาเลเซียมีปัญหาประชากรหลากหลายเชื้อชาติในอดีตเคยเกิดการปะทะระหว่างเชื้อชาติเนื่องจากการกีดกันทางเชื้อชาติชาติพันธุ์ในมาเลเซีย ประกอบด้วยชาวมาเลย์กว่าร้อยละ ๔๐ ที่เหลืออีกกว่าร้อยละ ๓๓ เป็นชาวจีน ร้อยละ ๑๐ เป็นชาวอินเดีย และอีกร้อยละ ๑๐ เป็นชนพื้นเมืองบนเกาะบอร์เนียว อีกร้อยละ ๕ เป็นชาวไทย และอื่นๆ อีกร้อยละ ๒

สหภาพเมียนมาร์ (Union of Myanmar) ^{๗๕}

เมียนมาร์เป็นสมาชิกอาเซียนเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่าสหภาพเมียนมาร์ (Union of Myanmar) มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งวัตถุดิบทรัพยากรธรรมชาติ ตลาดการค้าแรงงาน และแหล่งลงทุนที่สำคัญของไทย โดยเฉพาะด้านพลังงาน (ก๊าซ และไฟฟ้า พลังน้ำ) และเป็นทางเชื่อมสู่สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐอินเดีย สหภาพเมียนมาร์เป็น “critical factor” ในยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคของไทยซึ่งไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภายในเมียนมาร์หลายประการ อาทิ ยาเสพติด แรงงานผิดกฎหมาย ความมั่นคงบริเวณชายแดน เป็นต้น

พื้นที่

๖๕๗,๗๔๐ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

เนปี ดอร์

ประชากร

๕๕.๔ ล้านคน

ภาษาราชการ

เมียนมาร์

^{๗๕}ประเทศสมาชิกอาเซียน, สหภาพเมียนมาร์ (Union of Myanmar) , [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/myanmar.html> [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ศาสนา

พุทธ (ร้อยละ๙๐) คริสต์ (ร้อยละ ๕) อิสลาม (ร้อยละ๓.๘)

วันชาติ

วันที่ ๔ มกราคม

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๑

การปกครอง

ระบอบเผด็จการทางทหารปกครองโดยรัฐบาลทหารภายใต้สภาสันติภาพ และการพัฒนา
แห่งรัฐ (State Peace and Development Council หรือ SPDC) โดยประธาน SPDC เป็นประมุข
ของประเทศ และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล

อากาศ

มรสุมเมืองร้อนด้านหน้าภูเขาอาระกันโยมา ฝนตกชุกมากภาคกลางตอนบน แห้งแล้งมาก
เพราะมีภูเขากั้นกำบังลม ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนืออากาศค่อนข้างเย็น และค่อนข้างแห้งแล้ง

สกุลเงิน

จัต

ข้อมูลเศรษฐกิจ

การเพาะปลูก เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เขตเกษตรกรรม คือ บริเวณดินดอน
สามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี และแม่น้ำสะโตง ปลูกข้าวเจ้า ปอกระเจา อ้อย และพืชเมืองร้อนอื่นๆ

ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ

ก๊าซธรรมชาติ สิ่งทอ ไม้ซุง

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

เครื่องจักรกล ยาสังเคราะห์ น้ำมันสำเร็จรูป

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

ไทย อินเดีย จีน

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

จีน สิงคโปร์ ไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-สหภาพเมียนมาร์

ด้านการทูต

ไทย และเมียนมาร์เปิดสถานเอกอัครราชทูตของทั้งสองฝ่ายเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๒ ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทั้งในระดับรัฐบาล และประชาชนมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการเมือง และความมั่นคง

ไทย และเมียนมาร์มีกลไกความร่วมมือทวิภาคี ได้แก่ คณะกรรมการร่วมไทย-เมียนมาร์ (Thailand – Myanmar Joint Commission on Bilateral Cooperation – JC) คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee – JBC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee – RBC) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาในระดับต่างๆ ทั้งในภาพรวม และระดับพื้นที่

ด้านเศรษฐกิจ/การค้า

ไทย และเมียนมาร์มีกลไกความร่วมมือในกรอบคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-เมียนมาร์ (Joint Trade Commission – JTC) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือทางการค้าระหว่างกันไทยเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ ๑ ของเมียนมาร์สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ ไขมัน และน้ำมันจากพืช และสัตว์เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ และเม็ดพลาสติก สินค้าที่ไทยนำเข้าจากเมียนมาร์ ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ไม้ซุง ไม้แปรรูป สินแร่ โลหะอื่นๆ และเศษโลหะ เหล็ก เหล็กกล้า และถ่านหิน ด้านการลงทุนภาคเอกชนไทยลงทุนในเมียนมาร์ร้อยละ ๑๗.๒๘ ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด และเป็นอันดับ ๒ รองจากประเทศสิงคโปร์^{๗๖}

ด้านการท่องเที่ยว

ไทย และเมียนมาร์จัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านการท่องเที่ยว และพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างภาคใต้ของไทยกับเมืองทวายของเมียนมาร์

ด้านสังคมวัฒนธรรม และการศึกษา

ไทย และเมียนมาร์ได้ลงนามในความตกลงทางวัฒนธรรมเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๒ และมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการอัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวายแก่วัดในเมียนมาร์ การเชิญผู้สื่อข่าวเมียนมาร์เยือนไทย การสนับสนุนการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย ภาษาต่างประเทศของเมียนมาร์ โครงการความร่วมมือทางวิชาการที่ไทยให้ทุนการศึกษาทุนฝึกอบรม/ดูงานจัดส่งวัสดุอุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญไปให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่างๆ ในสาขาการเกษตร การศึกษา สาธารณสุข และสาขาอื่นๆ ที่ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันนอกจากนี้เมื่อปี ๒๕๔๔ รัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือแก่เมียนมาร์ในโครงการพัฒนาหมู่บ้านของข้าราชการไทย โดยนำโครงการพัฒนา

^{๗๖} กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, **คู่มือการค้า และการลงทุน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์**. (กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๕๕ ๕)

ดอยตุงเป็นแบบอย่างเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนเมียนมาร์ให้เลิกปลูกฝิ่น และปลูกพืชผลอย่างอื่นช่วยสร้างโรงเรียนโรงพยาบาลดำเนินการด้านสาธารณสุขฯลฯ แต่ภายหลังเมื่อมีการปลดพลเอกชินอู้นโครงการดังกล่าวได้รับผลกระทบจึงหยุดชะงักไปนอกจากนี้ไทย และเมียนมาร์ได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านสารสนเทศ และการกระจายเสียง และเผยแพร่

ข้อควรรู้

เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ รัฐบาลเมียนมาร์ประกาศเปลี่ยนธงชาติ และตราประจำชาติอย่างเป็นทางการแต่ยังใช้ชื่อเดิม คือ สหภาพเมียนมาร์ (the Union of Myanmar) ส่วนชื่อประเทศใหม่ตามรัฐธรรมนูญ คือ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ (the Republic of the Union of Myanmar)

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์^{๗๗}

ฟิลิปปินส์เป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียนเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่าสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines) เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดของไทยมาเป็นเวลานาน และมีมุมมองยุทธศาสตร์ร่วมกันในหลายด้านผลักดันความร่วมมือในด้านการค้าพลังงานความมั่นคงประสบปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง และเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องประสบปัญหาจากขบวนการมุสลิมแบ่งแยกดินแดนภาคใต้

พื้นที่

๒๙๘,๑๗๐ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

กรุงมะนิลา

^{๗๗} ประเทศสมาชิกอาเซียน, ฟิลิปปินส์ (Philippines) , [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/philippines.html> , [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ประชากร

๙๑ ล้านคน

ภาษา

ตากาล็อก เป็นภาษาประจำชาติภาษาฟิลิปปินส์ และภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ

ศาสนา

คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก (ร้อยละ ๘๓) นิกายโปรเตสแตนต์ (ร้อยละ ๙) อิสลาม (ร้อยละ ๕)

วันชาติ

วันที่ ๑๒ มิถุนายน

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๔๙๒

การเมืองการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยตามแบบสหรัฐอเมริกาโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และหัวหน้าคณะบริหารประเทศ

อากาศ

มรสุมเขตร้อนได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมทั้ง ๒ ฤดูได้รับฝนจากลมพายุไต้ฝุ่น และดีเปรสชันบริเวณที่ฝนตกมากที่สุด คือ เมืองบาเกียว

สกุลเงิน

เปโซฟิลิปปินส์

ข้อมูลเศรษฐกิจ**พืชเศรษฐกิจสำคัญ**

มะพร้าว อ้อย ป่านอบากา และข้าวเจ้า

แร่ส่งออกสำคัญ

เหล็ก โครไมต์ ทองแดง เงิน

ผลิตภัณฑ์ส่งออกหลัก

แผงวงจรไฟฟ้ารถยนต์อุปกรณ์ และส่วนประกอบน้ำมันสำเร็จรูปรถจักรยานยนต์ และส่วนประกอบเม็ดพลาสติกเครื่องสำอางเหล็กกล้าเคมีภัณฑ์เครื่องจักรกลผลิตภัณฑ์ยางผลิตภัณฑ์พลาสติกเครื่องรับโทรทัศน์ และกระดาษ

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน เนเธอร์แลนด์ ฮองกง สิงคโปร์

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน จีน เกาหลีใต้

ความสัมพันธ์ไทย –ฟิลิปปินส์

มีความสัมพันธ์ที่ยาวนาน และราบรื่นมาโดยตลอดฟิลิปปินส์นับเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ

เป็นคู่ค้าลำดับที่ ๔ ของไทยในกลุ่มอาเซียนรองจากสิงคโปร์มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ในขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าลำดับที่ ๒ ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในกลุ่มอาเซียนรองจากสาธารณรัฐสิงคโปร์

ด้านความมั่นคง

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์สนับสนุนแนวทางแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยอย่างสันติโดยเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมซึ่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์พร้อมจะให้ความสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผสมผสานหลักสูตรทางศาสนา กับหลักสูตรสามัญ และกฎหมายซึ่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการไปแล้วในระดับหนึ่งรวมทั้งยกร่างแผนงานเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนาต่างๆ โดยการจัดสัมมนาระหว่างศาสนากับลัทธิความเชื่อ (Interfaith Dialogue) ทั้งนี้ประเทศไทยได้จัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในเรื่องความร่วมมือป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

ด้านการค้า/การลงทุน

ไทยขอให้ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวมากขึ้น และขอให้ยกเลิกมาตรการจำกัดการนำเข้าสินค้ากระจุกโดยมีมติให้คณะกรรมการร่วมด้านการค้าพิจารณาหารายละเอียด และแนวทางแก้ไข ปัญหา^{๗๘}

^{๗๘} กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, คู่มือการค้า และการลงทุน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๕๕ : ๕)

ด้านสาธารณสุข

ไทย และฟิลิปปินส์ได้หารือกันในหลายประเด็นโดยเฉพาะเรื่องไข้หวัดนกซึ่งทั้งสองฝ่ายหวังกังวลเรื่องการแพร่ระบาดของโรคในภูมิภาคโดยพร้อมจะร่วมมือกันแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์เพื่อป้องกัน และสกัดกั้นการขยายตัวของโรค

ด้านพลังงาน

ทั้งสองฝ่ายจะเร่งรัดจัดการประชุมคณะทำงานร่วมด้านพลังงาน (Joint Working Group on Energy) เพื่อสร้างความร่วมมือทั้งพลังงานทางเลือกพลังงานชีวภาพการลงทุนด้านพลังงานไฟฟ้า และพลังงานอื่นๆ

ด้านการท่องเที่ยว

ไทย และฟิลิปปินส์ได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๖ และในการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย - ฟิลิปปินส์เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบที่จะกระชับความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวโดยให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บริหารระดับสูงการจัดพบปะระหว่างนักธุรกิจ และการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ เช่น การท่องเที่ยวที่สนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น

ข้อควรรู้

การเข้าไปประกอบธุรกิจในฟิลิปปินส์ในลักษณะต่างๆ เช่น การลงทุนร่วมกับฝ่ายฟิลิปปินส์จำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลให้ละเอียดโดยเฉพาะในด้านกฎหมายการจดทะเบียนภาษี และปัญหาทางด้านแรงงาน เป็นต้น

สาธารณรัฐสิงคโปร์^{๘๗๙}

สิงคโปร์เป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียนเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่อเป็นทางการว่าสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) มีความมั่นคงด้านการเมืองภายในทำให้มีความต่อเนื่องของนโยบายในด้านต่างๆ และมีนโยบายการทูตเชิงรุกเป็นผู้นำของอาเซียนประเทศหนึ่งเป็นศูนย์กลางธุรกิจด้านการค้าและบริการโทรคมนาคมการเงินและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ธุรกิจที่ไม่ต้องอาศัยพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติ) โดยมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และการโทรคมนาคมที่ทันสมัยเป็นพันธมิตร และหุ้นส่วนยุทธศาสตร์กับไทยในการเข้าถึง และขยายโอกาสการค้า และการลงทุนมีระบบการศึกษา และการแพทย์ที่ดีในเอเชียมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดี และต่อเนื่อง

พื้นที่

๖๙๙.๔ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

สิงคโปร์

ประชากร

๕.๖ ล้านคน

ภาษา

มาเลย์เป็นภาษาประจำชาติ และใช้ภาษาอังกฤษมาเลย์จีนกลาง และทมิฬเป็นภาษาราชการ

^{๘๗๙}ประเทศสมาชิกอาเซียน, สิงคโปร์ (Singapore), [ออนไลน์], แหล่งที่มา :<http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/singapore.html> , [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ศาสนา

พุทธ (ร้อยละ๔๒.๕) อิสลาม (ร้อยละ๑๔.๙) คริสต์ (ร้อยละ๑๔.๖) ฮินดู (ร้อยละ ๔) ไม่นับถือศาสนา (ร้อยละ๒ ๕)

วันชาติ

วันที่ ๙ สิงหาคม

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๐๘

การปกครอง

ระบอบสาธารณรัฐระบบรัฐสภา มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล รัฐสภา มีวาระคราวละ ๕ ปี นโยบายต่างประเทศของสิงคโปร์ เน้นด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการลงทุนจากต่างประเทศ

อากาศร้อนชื้น

มีฝนตกตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๖.๘ องศาเซลเซียส

สกุลเงิน

ดอลลาร์สิงคโปร์

ข้อมูลเศรษฐกิจ

จุดแข็งของสิงคโปร์ คือ เป็นประเทศขนาดเล็กมีประชากรเพียง๔-๕ล้านคนทำให้ศักยภาพของคนเป็นจุดเด่นของประเทศเนื่องจากรัฐบาลสามารถทุ่มงบประมาณในการพัฒนาระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสิงคโปร์โดดเด่นในการเสนอแนวคิดเรื่องความร่วมมือใหม่ๆ กับอาเซียน เช่น เสนอแผนความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งเป็นข้อตกลงที่จะเริ่มใช้ในปี ๒๕๖๓ และแนวคิดเรื่องการตกลงด้านการค้าระหว่างอาเซียน เป็นต้น^{๘๐}

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ยางพารา มะพร้าว ฝัก ผลไม้

ผลิตภัณฑ์ส่งออกหลัก

ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม เครื่องจักร

^{๘๐} กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, คู่มือการค้า และการลงทุน สาธารณรัฐสิงคโปร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๕๕ ๕)

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

พลังงาน (ร้อยละ ๔๐ ของการนำเข้าทั้งหมด) และอาหาร

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน ไทย ฮองกง

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – สิงคโปร์

ด้านการทูต

ความสัมพันธ์ไทย-สิงคโปร์ดำเนินมาอย่างราบรื่นตลอด ๔๑ ปี และได้พัฒนาไปในลักษณะ “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” เนื่องจากทั้งสองประเทศมีจุดแข็ง และมีศักยภาพที่เอื้อประโยชน์ต่อกันเป็นอย่างดีไทยมีทรัพยากรธรรมชาติแรงงานจำนวนมาก และมีพื้นที่กว้างใหญ่ส่วนสิงคโปร์แม้จะไม่มีทรัพยากรธรรมชาติ และมีพื้นที่น้อยแต่มีความก้าวหน้าทางทรัพยากรมนุษย์เทคโนโลยี และ และ อุตสาหกรรมในระดับสูงจึงได้นำจุดแข็งของทั้งสองประเทศมาพัฒนาร่วมกันจนนำไปสู่การส่งเสริมความสัมพันธ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้านการเมือง และความมั่นคง

มีความร่วมมือทวิภาคีทั้งการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ (Prime Minister Retreat) ระหว่างนายกรัฐมนตรีไทยกับสิงคโปร์เพื่อสร้างความคุ้นเคยระดับผู้นำ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการประชุมคณะกรรมการบริหารร่วมด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศระหว่างกองทัพไทย – สิงคโปร์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงของทั้งสองประเทศมีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกองทัพเรือไทย – สิงคโปร์ และการฝึกร่วมผสม (Cobra Gold) เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ/การค้า

สิงคโปร์มีความชำนาญเรื่องของระบบการค้าเสรีเป็นอย่างดี และเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ ๕ ของไทยรองจากสหรัฐอเมริกาญี่ปุ่นจีน และมาเลเซียสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์ และส่วนประกอบน้ำมันสำเร็จรูปแผงวงจรไฟฟ้า และส่วนประกอบอากาศยานด้านการลงทุนสิงคโปร์เป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนในไทยมากเป็นอันดับ ๖ โดยมีการส่งเสริมความร่วมมือด้านสินค้าอาหาร และเกษตรการขนส่ง และโลจิสติกส์ และอสังหาริมทรัพย์

ด้านการท่องเที่ยว

ชาวสิงคโปร์มีทัศนคติที่ดีต่อประเทศไทย และชาวไทย และมีความรู้เกี่ยวกับไทยในระดับดีเนื่องจากมีความนิยมชมชอบเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในไทยตลาดนักท่องเที่ยวชาวสิงคโปร์จึงเป็นหนึ่งในตลาดหลักของการท่องเที่ยวของไทย

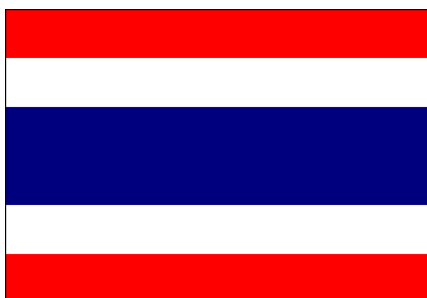
ด้านสังคมวัฒนธรรม และการศึกษา

กลไกความร่วมมือ ได้แก่ โครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานข้าราชการพลเรือนไทย – สิงคโปร์ (Thailand – Singapore Civil Service Exchange Programme - CSEP) ด้านการศึกษามีแผนงานเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีโดยแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักวิจัย และนิสิตนักศึกษาของทั้งสองประเทศ

ข้อควรรู้

หน่วยราชการเปิดทำการวันจันทร์ – ศุกร์ ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ น.-๑๓.๐๐ น. และ ๑๔.๐๐ น. - ๑๖.๓๐ น. และวันเสาร์เปิดทำการระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๓.๐๐ น. ผู้ถือหนังสือเดินทางไทยสามารถเดินทางเข้าสิงคโปร์ได้โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตรา และสามารถพำนักอยู่ได้ ๑๔ วันการพำนักเกินระยะเวลาที่กำหนดถือว่าผิดกฎหมายมีโทษจำคุกสูงสุด ๖ เดือนหรือปรับสูงสุด ๖,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ และห้ามเข้าประเทศการหลบหนีเข้าสิงคโปร์ และประกอบอาชีพเร่ขายบริการผิดกฎหมายจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง การลักลอบนำยาเสพติด อาวุธปืน และสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ จะได้รับโทษอย่างรุนแรงขึ้นประหารชีวิต

ราชอาณาจักรไทย^{๕๑}

ไทยเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียนเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

ข้อมูลทั่วไป

มีชื่ออย่างเป็นทางการว่าราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)

พื้นที่

๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร

^{๕๑}ประเทศสมาชิกอาเซียน, ประเทศไทย (Thailand), [ออนไลน์], แหล่งที่มา :<http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/thailand.html> , [ธันวาคม ๒๕๕๗]

เมืองหลวง

กรุงเทพมหานคร

ประชากร๖๓,๙๕๔,๗๗๗ ล้านคน^{๘๒}**ภาษาราชการ**

ไทย

ศาสนา

พุทธ (ร้อยละ๙๐) พราหมณ์ ฮินดู คริสต์ และอิสลาม

วันชาติ

วันที่ ๕ ธันวาคม

การเมืองการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

อากาศ

แบบเขตร้อน (tropical climate) อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ ๑๘-๓๔ องศาเซลเซียส

สกุลเงิน

บาท

ข้อมูลเศรษฐกิจ

มูลค่าการค้าระหว่างไทย-ประเทศในอาเซียน (มกราคม – พฤศจิกายน ๒๕๕๑) รวมทั้งสิ้น ๖๖,๑๔๖.๘๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ไทยเกินดุลการค้า ๙,๖๒๕.๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐสินค้าส่งออกที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบเหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ ยางพารา เม็ดพลาสติก สินค้าส่งออกที่ลดลง ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรกล และส่วนประกอบของเครื่องจักร ส่วนประกอบอากาศยาน และอุปกรณ์การบิน เครื่องใช้ไฟฟ้า และส่วนประกอบทองแดง และของทำด้วยทองแดง อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์ และไดโอด และวงจรพิมพ์ เป็นต้น

^{๘๒} สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **จำนวนประชากรแยกอายุทั่วประเทศ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : , http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php, [มกราคม ๒๕๕๘]

ไทยเป็นหนึ่งในห้าของสมาชิกผู้ก่อตั้ง และเป็นจุดกำเนิดของอาเซียน และมีบทบาทอย่างแข็งขันในกิจกรรมของอาเซียนตลอดมา รวมทั้งยังมีส่วนผลักดันให้อาเซียนมีโครงการความร่วมมือในด้านต่างๆ ที่ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ระหว่างประเทศ อาทิ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ธนาคารเปิดทำการตั้งแต่วันจันทร์ – ศุกร์ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐น.- ๑๖.๓๐น. (ยกเว้นธนาคารตามห้างสรรพสินค้าที่เปิดบริการทุกวัน) บริการแลกเปลี่ยนเงินตราเปิดทำการทุกวันระหว่างเวลา ๐๘.๓๐น.- ๒๒.๐๐ น.

มีชื่ออย่างเป็นทางการว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam) เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และมีบทบาทสำคัญด้านความมั่นคงในภูมิภาคเป็นตลาดใหม่ในภูมิภาคอินโดจีนการบริโภคในประเทศขยายตัวต่อเนื่องศักยภาพการผลิตสูงแรงงานในประเทศมีคุณภาพ และยังคงมีค่าจ้างแรงงานต่ำถูกจับตามองว่าจะเป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย

^{๘๔}ประเทศไทยอาเซียน, เวียดนาม (Vietnam), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/vietnam.html>, [ีนวาคม ๒๕๕๗]

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ช่วงต้นปี ๒๕๕๑ เศรษฐกิจเวียดนามขยายตัวไม่สมดุลอัตราเงินเฟ้อสูงมาก
ตั้งเป้าหมายเป็นประเทศอุตสาหกรรมภายในปี ๒๕๖๓

พื้นที่

๓๓๑,๖๙๐ ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง

กรุงฮานอย

ประชากร

๘๗ ล้านคน

ภาษาราชการ

เวียดนามภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน

ศาสนาพุทธ

(ร้อยละ ๙๐) คริสต์ (ร้อยละ ๗) ศาสนาอื่นๆ (ร้อยละ ๓)

วันชาติ

วันที่ ๒ กันยายน

วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย

วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๑๙

การเมืองการปกครอง

ระบอบสังคมนิยมโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามแต่งตั้งโดยสภาแห่งชาติ (National Assembly) มีวาระดำรงตำแหน่ง ๕ ปี ผูกขาดการชี้นำภายใต้ระบบผู้นำร่วม (Collective Leadership) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองมีเอกภาพสูง
และมีการกระจายอำนาจซึ่งมีหลังการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามสมัยที่ ๑๐ เมื่อกลาง
ปี ๒๕๔๙ มีผู้นำที่มีประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจ และมีภาพลักษณ์ของผู้นำรุ่นใหม่

อากาศ

มรสุมเขตร้อนชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเปิดโล่งรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัด
ผ่านทะเลจีนใต้ทำให้มีโอกาสรับลมมรสุม และพายุหมุนเขตร้อนจึงมีฝนตกชุกในฤดูหนาวอุณหภูมิ
เฉลี่ยตั้งแต่ ๕ องศาเซลเซียสถึง ๓๗ องศาเซลเซียส

สกุลเงิน

ด่ง

ข้อมูลเศรษฐกิจ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ข้าวเจ้า ยางพารา ชา กาแฟ ยาสูบ พริกไทย

การประมง

จับปลาได้เป็นอันดับ ๔ ของสินค้าส่งออก เช่น ปลาหมึก กุ้ง

อุตสาหกรรมที่สำคัญ

อุตสาหกรรมทอผ้า อาหาร เหมืองแร่ รองเท้า ปูนซีเมนต์

เหมืองแร่ที่สำคัญ

ถ่านหิน น้ำมันปิโตรเลียม และก๊าซธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ

วัตถุดิบ วัสดุสิ่งทอ เครื่องหนัง เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

ญี่ปุ่น สหรัฐ อเมริกา จีน สหภาพยุโรป

ตลาดนำเข้าที่สำคัญ

สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ จีน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – เวียดนาม

ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๑๙ โดยเปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงฮานอย และสถานกงสุลใหญ่ที่นครโฮจิมินห์เมื่อปี ๒๕๒๑ และปี ๒๕๓๕ ตามลำดับสถานเอกอัครราชทูตไทยณกรุงฮานอยประกอบด้วยสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร และสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเปิดสถานเอกอัครราชทูตในประเทศไทยเมื่อปี ๒๕๒๑ ความสัมพันธ์ทวิภาคีไทย - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดีมีการแลกเปลี่ยนการเยือนทุกระดับรวมถึงระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ความร่วมมือด้านการค้า

ทั้งสองประเทศวางกลไกความสัมพันธ์ในหลายระดับระดับสูงสุด คือ กรอบการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามอย่างเป็นทางการ (Joint Cabinet Retreat : JCR) ซึ่งในการประชุมJCR ครั้งที่ ๑ เมื่อปี ๒๕๔๗ ทั้งสองฝ่ายได้แสดงเจตนารมณ์ใน “แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยกรอบความร่วมมือไทย - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในทศวรรษแรกของ

ศตวรรษที่ ๒๑” (Joint Statement on the Thailand - Vietnam Cooperation Framework in the First Decade of the 21st Century) ระบุให้มีการเพิ่มพูนความร่วมมือในทุกๆ ด้าน และตกลงให้จัดตั้งกลไกการหารือร่วม (Joint Consultative Mechanism : JCM) เพื่อเป็นกลไกในระดับรองทำหน้าที่ดูแลประสานความร่วมมือในภาพรวมแทนคณะกรรมการร่วมไทย - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Joint Commission : JC) ^{๘๕}

ด้านการเมือง และความมั่นคง

มีความร่วมมือ และประสานกันอย่างใกล้ชิดโดยมีกรอบการประชุมคณะทำงานร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคง (Joint Working Group on Political and Security Cooperation: JWG on PSC) เป็นกลไกสำคัญ

ความร่วมมือด้านการลงทุน

ประเทศไทยลงทุนในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามสูงเป็นอันดับที่ ๑๒ จากนักลงทุนต่างชาติทั้งหมดเอกชนไทยนิยมลงทุนที่นครโฮจิมินห์ และจังหวัดข้างเคียงในสาขาสำคัญ ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว และโรงแรมเคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรอาหารสัตว์อุตสาหกรรมพลาสติกชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ทั้งนี้สาขาการลงทุนที่มีความน่าสนใจ ได้แก่ ภาคบริการซึ่งประเทศไทยมีประสบการณ์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีความต้องการเพิ่มขึ้นมากเมื่อเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอีกระดับหนึ่ง

ด้านวิชาการ สังคม และวัฒนธรรม

ประเทศไทยมีความร่วมมือทางวิชาการกับเวียดนามตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ผ่านกรอบการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนการสอนภาษาระหว่างกันโดยรัฐบาลไทยได้รับความร่วมมือให้เปิดหลักสูตรสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม๕แห่งทั้งนี้สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามสนับสนุนงบประมาณ๓.๕แสนดอลลาร์สหรัฐเพื่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนมทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนการศึกษาระหว่างกันในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

ข้อควรรู้

- หน่วยงานราชการสำนักงาน และองค์กรให้บริการสาธารณสุขเปิดทำการระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๑๖.๓๐ น. ตั้งแต่วันจันทร์ - ศุกร์
- ผู้ถือหนังสือเดินทางปกติของไทยสามารถเดินทางเข้าเวียดนามโดยได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และพำนักอยู่ในเวียดนามได้ไม่เกิน ๓๐ วัน
- ชาวต่างชาติที่อยู่ในเวียดนามต้องถือหนังสือเดินทางติดตัวตลอดเวลาทั้งนี้ควรถ่ายเอกสารหนังสือเดินทางบัตรเครดิต และเอกสารสำคัญอื่นๆ แยกเก็บไว้ต่างหากจากต้นฉบับเนื่องจาก

^{๘๕} กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, คู่มือการค้า และการลงทุน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, (กรุงเทพ มหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๕๔) .

โรงแรมที่พักจะขอให้แขกต่างชาติแสดงหนังสือเดินทางเพื่อการลงทะเบียน และแจ้งทางการตำรวจที่เกี่ยวข้องเวียดนามไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพอาคารที่ทำการต่างๆ ของรัฐ

- หากนำเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้ามามากกว่า ๗,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต้องแจ้งให้ศุลกากรเวียดนามทราบการนำเงินตราออกประเทศมากกว่า ๗,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งชาติหรือธนาคารกลางในท้องถิ่นก่อนมี เช่น นั้นจะถูกยึดเงิน
- บทลงโทษของเวียดนามในคดีอาชญากรรมก่อวินาศกรรมหน่วยงานของรัฐมีโทษประหารชีวิต

๒.๔.๙ ประเทศคู่เจรจาอาเซียน

อาเซียน- ออสเตรเลีย ^{๘๖}

ออสเตรเลีย เป็นประเทศแรกที่ได้สถาปนาความสัมพันธ์ประเทศคู่เจรจากับอาเซียนในปี ๒๕๑๗ และดำเนินความสัมพันธ์กันอย่างราบรื่นมีการปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญของความร่วมมือในสาขาต่างๆ ไปตามพัฒนาการทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นอื่นๆ ที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์อาเซียน โดยเฉพาะการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

ด้านการเมือง และความมั่นคง

อาเซียน และ ออสเตรเลีย ได้ร่วมลงนาม ASEAN-Australia Joint Declaration for Cooperation to Combat International Terrorism^{๘๗} เมื่อปี ๒๕๔๗ และได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation: TAC) เมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๔๘ นอกจากนี้ ออสเตรเลีย มีบทบาทในกรอบ ASEAN Regional Forum (ARF) อย่างแข็งขัน และให้ความสำคัญกับสถานการณ์ทางการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอันดับต้นๆ โดยเฉพาะเรื่องการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติ และการค้ามนุษย์

^{๘๖} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-ออสเตรเลีย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140106-112344-422760.pdf> [ธันวาคม ๒๕๕๗]

^{๘๗} ASEAN Secretariat, ASEAN-Australia Joint Declaration for Cooperation to Combat International Terrorism, [online], available:<http://www.asean.org/> [December 2014]

ด้านเศรษฐกิจ

อาเซียน ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ ได้ร่วมลงนามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ (ASEAN Australia-New Zealand Free Trade Agreement: AANZFTA) เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ความตกลง AANZFTA มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ สำหรับประเทศ ออสเตรเลีย มาเลเซีย สหภาพเมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยประเทศไทยได้แจ้งถึงความพร้อมในการบังคับใช้ความตกลงต่อประเทศภาคีซึ่งทำให้ความตกลง AANZFTA มีผลบังคับใช้สำหรับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

ด้านความร่วมมือด้านการพัฒนา

ภายใต้ ASEAN-Australia Development Cooperation Program (AADCP) ระยะที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๕๒ -๒๕๕๘ ออสเตรเลีย จะให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนากับอาเซียนเป็นมูลค่าประมาณ ๕๓ ล้านดอลลาร์ ออสเตรเลีย โดยจะเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถการวิจัย และให้คำแนะนำเชิงนโยบายรวมถึงการสนับสนุนกลไกระดับภูมิภาคเพื่อการรวมตัวทางเศรษฐกิจเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘

ประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน- ออสเตรเลีย ระหว่างเดือน กรกฎาคม ๒๕๔๙ ถึงเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๒ มีบทบาทในการสนับสนุน และผลักดันให้อาเซียน และ ออสเตรเลีย ร่วมลงนามเอกสารสำคัญ ๓ ฉบับ ได้แก่

๑. Joint Declaration on ASEAN-Australia Comprehensive Partnership (๒๕๕๐)

๒. ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement และ

๓. ASEAN-Australia Development Cooperation Program (AADCP II)

ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับ ออสเตรเลีย เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ที่กรุงฮานอย เวียดนามอาเซียน และ ออสเตรเลีย เห็นพ้องให้เพิ่มความร่วมมือด้านการพัฒนา และการรวมตัวทางเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยเฉพาะด้านการศึกษ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การลดช่องว่างการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศการจัดการภัยพิบัติ และการส่งเสริมการค้าต่อระหว่างประชาชนนอกจากนี้ไทยได้เสนอให้ ออสเตรเลีย เข้ามามีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงในภูมิภาคโดยเน้นในเรื่องเทคโนโลยีสะอาดการจัดการระบบคมนาคมขนส่ง และการอำนวยความสะดวกในการข้ามแดนเพื่อเพิ่มพูน และยกระดับความสัมพันธ์กับอาเซียน ออสเตรเลีย ได้เสนอให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน- ออสเตรเลีย เป็นครั้งแรกในปี ๒๕๕๓ ในช่วงเดียวกับการประชุมสุดยอดอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาความสัมพันธ์อาเซียน-นิวซีแลนด์ เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ โดย นิวซีแลนด์ เป็นประเทศคู่เจรจาลำดับที่ ๒ ของอาเซียนหลังจาก ออสเตรเลีย เดิมความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะประเทศผู้รับกับประเทศผู้ให้โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาซึ่งในปัจจุบันความสัมพันธ์อาเซียน- นิวซีแลนด์ ได้พัฒนาเป็นความสัมพันธ์อย่างรอบด้าน

ด้านการเมืองความมั่นคง

นิวซีแลนด์ ได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation : TAC)^{๘๘} และได้ลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากลกับอาเซียน (ASEAN-New Zealand and Joint Declaration for Cooperation to Combat International Terrorism) เมื่อปี ๒๕๔๘ นอกจากนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนยังได้รับประโยชน์จากบทบาทอันแข็งขันของ นิวซีแลนด์ ในด้านการต่อต้านการก่อการร้ายโดยเฉพาะในกรอบ Interfaith Dialogue และ Alliance of Civilization ด้วย

อาเซียน- นิวซีแลนด์^{๘๙}

ความสัมพันธ์อาเซียน- นิวซีแลนด์ เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ โดย นิวซีแลนด์ เป็นประเทศคู่เจรจาลำดับที่๒ของอาเซียนหลังจาก ออสเตรเลีย เดิมความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะประเทศผู้รับกับประเทศผู้ให้โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาซึ่งในปัจจุบันความสัมพันธ์อาเซียน- นิวซีแลนด์ ได้พัฒนาเป็นความสัมพันธ์อย่างรอบด้าน

ด้านการเมืองความมั่นคง

นิวซีแลนด์ ได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation : TAC) และได้ลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากลกับอาเซียน (ASEAN-New Zealand and Joint Declaration for Cooperation to Combat International Terrorism) เมื่อปี ๒๕๔๘ นอกจากนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนยังได้รับประโยชน์จากบทบาทอันแข็งขันของ นิวซีแลนด์ ในด้านการต่อต้านการก่อการร้ายโดยเฉพาะในกรอบ Interfaith Dialogue และ Alliance of Civilization ด้วย

^{๘๘} ASEAN Secretariat, **Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia Indonesia**, [online], available : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20121217-165518-381417.pdf>[December 2014]

^{๘๙} กรมการอาเซียน, **ความสัมพันธ์อาเซียน-นิวซีแลนด์**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140106-162157-470196.pdf> [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ด้านเศรษฐกิจ

อาเซียน ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ ได้ร่วมลงนามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ (ASEAN Australia-New Zealand Free Trade Agreement: AANZFTA) เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยความตกลง AANZFTA มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ สำหรับประเทศ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย สหภาพเมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยประเทศไทยได้แจ้งถึงความพร้อมในการบังคับใช้ความตกลงต่อประเทศภาคี ซึ่งทำให้ความตกลง AANZFTA มีผลบังคับใช้สำหรับไทยตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

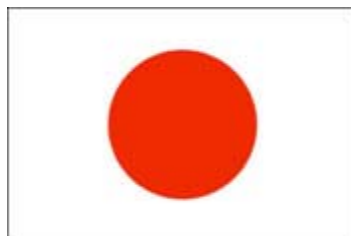
ด้านการพัฒนา

ไทยได้เสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับ นิวซีแลนด์ ที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ให้มีการยกกรอบความร่วมมืออาเซียน-นิวซีแลนด์ ฉบับที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๕๓ -๒๕๕๘ เพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างอาเซียน และ นิวซีแลนด์ ให้สอดคล้อง และเกื้อหนุนกับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของไทย และต่อมาที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับ นิวซีแลนด์ (PMC+1) เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ อนุชานอย เวียดนาม ได้รับรองเอกสารแนวทางการดำเนินความร่วมมือทางการเมือง และความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการพัฒนาระหว่างอาเซียน และ นิวซีแลนด์ ฉบับที่ ๒ คือ ๑) ปฏิญญาร่วมว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนที่ครอบคลุมทุกด้านระหว่างอาเซียน และ นิวซีแลนด์ ๒) แผนปฏิบัติการเพื่อปฏิบัติตามปฏิญญาร่วมว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนที่ครอบคลุมทุกด้านระหว่างอาเซียน และ นิวซีแลนด์ ปี ๒๕๕๓ -๒๕๕๘ (Plan of Action to Implement the Joint Declaration for an ASEAN-NZ Comprehensive Partnership ๒๐๑๐-๒๐๑๕) ^{๙๐}

นอกจากนี้ประเทศไทยได้เสนอให้ นิวซีแลนด์ เข้ามามีบทบาทในเรื่องการเชื่อมโยงในอาเซียน (ASEAN Connectivity) โดยเฉพาะเรื่องการเชื่อมโยงทางทะเลความมั่นคงทางทะเลรวมทั้งการพัฒนา Clean Technology และการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนด้วยภายใต้กรอบความร่วมมือฉบับปัจจุบัน นิวซีแลนด์ ได้เสนอโครงการ flagship ๔ โครงการ ได้แก่ ๑) โครงการให้ทุนแก่นักศึกษาอาเซียนปี ละ ๑๗๐ คนเป็นเวลา ๕ ปี ๒) โครงการแลกเปลี่ยนนักธุรกิจรุ่นใหม่ ๓) การจัดการภัยพิบัติ และ ๔) โครงการแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการเกษตรภายใต้แนวคิดเรื่อง Agricultural Diplomacy และในปี ๒๕๕๓ นิวซีแลนด์ ได้เสนอให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน-นิวซีแลนด์ สมัยพิเศษ (Commemorative Summit) เพื่อฉลองโอกาสการครบรอบ ๓๕ ปี ของความสัมพันธ์อาเซียน-นิวซีแลนด์

^{๙๐} ASEAN - New Zealand Comprehensive Partnership, [online], available: <http://www.mfat.govt.nz/downloads/foreign-relations/asia-regional/ASEAN-Joint.Declaration.pdf> [December 2014]

อาเซียน-ญี่ปุ่น^{๙๑}

ญี่ปุ่นเริ่มความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับอาเซียนในปี ๒๕๑๖ และพัฒนาความสัมพันธ์เป็นประเทศคู่เจรจาของอาเซียนในปี ๒๕๒๐ และในปี ๒๕๔๖ มีการประชุมสุดยอดอาเซียน-ญี่ปุ่นสมัยพิเศษ (ASEAN-Japan Commemorative Summit) ที่กรุงโตเกียวในโอกาสครบรอบ๓๐ปี ความสัมพันธ์อาเซียน - ญี่ปุ่นโดยได้มีการลงนามปฏิญญาโตเกียวว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนอาเซียน-ญี่ปุ่น (Tokyo Declaration for the Dynamic and Enduring ASEAN-Japan Partnership) เพื่อกำหนดทิศทางความร่วมมือระหว่างสองฝ่ายญี่ปุ่นให้การสนับสนุนการรวมตัวของอาเซียนโดยจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการรวมตัวกันของอาเซียน (Japan-ASEAN Integration Fund –JAIF) และยังเป็นผู้สนับสนุนรายใหญ่ที่สุดของกรอบข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration – IAI) อีกด้วย

ด้านการเมือง

ญี่ปุ่นเป็นประเทศคู่เจรจาลำดับที่ ๔ ที่ได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia-TAC) และเป็นประเทศแรกที่จัดตั้งกรอบการประชุมความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายอย่างเป็นทางการกับอาเซียน

ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อปี ๒๕๒๔อาเซียน และญี่ปุ่นได้จัดตั้งศูนย์อาเซียน-ญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวที่กรุงโตเกียวทั้งนี้ญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าอันดับ ๑ และผู้ลงทุนรายใหญ่อันดับ๒ของอาเซียนเมื่อเดือน เมษายน ๒๕๕๑ อาเซียน และญี่ปุ่นได้ลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership - AJCEP) นอกจากนี้อาเซียน และญี่ปุ่นได้จัดตั้งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์อาเซียน-ญี่ปุ่นในอนาคตโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดทำรายงานข้อเสนอแนะต่อผู้นำอาเซียน และญี่ปุ่นในการประชุมสุดยอดอาเซียน-ญี่ปุ่นครั้งที่ ๑๒ เมื่อเดือน ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่อำเภอชะอำ และหัวหินประเทศไทย

^{๙๑} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-ญี่ปุ่น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20150119-165853-597758.pdf> [ธันวาคม ๒๕๕๗]

ด้านสังคม และวัฒนธรรม

ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนโดยเฉพาะในระดับเยาวชนจึงได้จัดตั้งโครงการ Japan East Asia Network of Exchanges for Students and Youths (JENESYS) ขึ้นโดยเชิญเยาวชนจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมาแลกเปลี่ยนที่ญี่ปุ่นปี ละประมาณ ๖,๐๐๐ คน ต่อเนื่องกันเป็นเวลา ๕ ปี ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๐ ถึงเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๕ ไทยมีบทบาทเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่เป็นแหล่งลงทุนที่สำคัญของญี่ปุ่นซึ่งญี่ปุ่นสนใจร่วมมือกับไทยในการพัฒนาอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงโดยเฉพาะด้านการพัฒนาความเชื่อมโยงทั้งในด้าน Hardware และ Software เพื่อส่งเสริมการลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ และประเทศสมาชิกใหม่ ๔ ประเทศ (CLMV) เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยได้มีการจัดการประชุมระดับรัฐมนตรี และผู้นำในกรอบการประชุมแม่โขง-ญี่ปุ่น (ประกอบด้วยประเทศ ญี่ปุ่น ไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และกัมพูชา) ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๑

อาเซียน-จีน^{๙๒}

ความสัมพันธ์อาเซียน-จีนเริ่มขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๔ และในปี ๒๕๓๙ ได้ยกสถานะเป็น full dialogue partner ในปี ๒๕๔๙ ได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีนสมัยพิเศษที่นครหนานหนิงเพื่อฉลองครบรอบ ๑๕ ปี ความสัมพันธ์อาเซียน-จีน และในปี ๒๕๕๔ จีน และอาเซียนจะจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๒๐ ปี ของความสัมพันธ์

ด้านการเมือง และความมั่นคง

จีนเป็นประเทศคู่เจรจาแรกที่ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (TAC) ในปี ๒๕๔๖ และเป็นประเทศที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ประเทศแรกที่แสดงความพร้อมที่จะลงนามในพิธีสารต่อต้านภัยสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

^{๙๒} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-จีน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20150119-165910-382841.pdf> [ค้นคว้า ๒๕๕๗]

ด้านเศรษฐกิจ

จีนเป็นประเทศคู่เจรจาประเทศแรกที่เสนอให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับอาเซียนโดยทั้งสองฝ่ายได้ลงนามใน ASEAN China Framework Agreement on Economic Cooperation^{๙๓} เมื่อปี ๒๕๔๕ ซึ่งวางเป้าหมายให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนกับประเทศสมาชิกอาเซียนเก่า ๖ ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ และ บรูไนฯ ภายในปี ๒๕๕๓ และกับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ๔ ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (CLMV) ภายในปี ๒๕๕๘ โดยอาเซียน-จีนได้ลงนามความตกลงด้านการค้าสินค้าในปี ๒๕๔๗ ความตกลงด้านการค้าบริการในปี ๒๕๕๐ และความตกลงด้านการลงทุนในปี ๒๕๕๒ ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนมีผลสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งทำให้อัตราภาษีศุลกากรสินค้าส่วนใหญ่เหลือร้อยละ ๐ (เฉพาะประเทศอาเซียนเก่า ๖ ประเทศกับจีน) ในปี ๒๕๕๒ อาเซียน-จีนมีมูลค่าการค้าระหว่างกัน ๑.๖ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปี ๒๕๕๑ ประมาณ ๓ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่จีนได้กลายเป็นคู่ค้าอันดับ ๓ ของอาเซียน และอาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ ๓ ของจีน เช่น กัน อย่างไรก็ตามมูลค่าการลงทุนระหว่างกันยังอยู่ในระดับต่ำ (ปี ๒๕๕๑ จีนลงทุนในอาเซียน ๑.๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ ของเงินลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด) จีนเป็นคู่เจรจาประเทศที่ ๓ ที่อาเซียนได้ร่วมลงนามความตกลงจัดตั้งศูนย์อาเซียน-จีนในลักษณะ virtual centre และคาดว่าจะสามารถจัดตั้งศูนย์ฯ ที่กรุงปักกิ่งได้ภายใน ๒-๓ ปีข้างหน้า

ด้านการพัฒนา

อาเซียน และจีน ได้กำหนดให้มีความร่วมมือใน ๑๑ สาขาหลัก ได้แก่ เกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การลงทุน การพัฒนาภูมิน้ำโขง การคมนาคมขนส่ง พลังงาน วัฒนธรรม สาธารณสุข การท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม

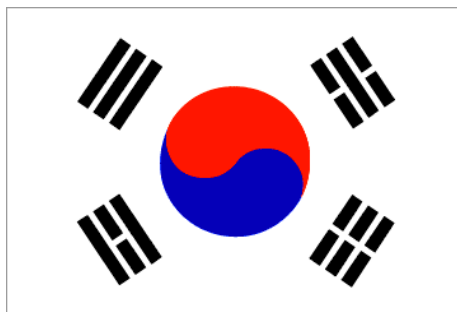
ด้านความเชื่อมโยง

อาเซียนได้ผลักดันเรื่องความเชื่อมโยง (connectivity) ภายในภูมิภาค และจีนได้จัดตั้งกองทุนอาเซียน-จีนเพื่อการลงทุน และโครงการสินเชื่อเชิงพาณิชย์โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโครงข่ายคมนาคม โทรคมนาคม พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติภายในอาเซียนโดยรับข้อเสนอโครงการทั้งจากภาครัฐ และเอกชน

อาเซียน และจีนกำลังจัดทำ Plan of Action to Implement the Joint Declaration on ASEAN-China Strategic Partnership for Peace and Prosperity (๒๕๕๔-๒๕๕๘) เนื่องจากฉบับเก่าหมดอายุลงในสิ้นปี ๒๕๕๓ โดยไทยได้มีข้อเสนอแนะในเรื่องที่สำคัญ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง และการปฏิบัติการทางทะเลในเหตุการณ์ภัยพิบัติ เป็นต้น นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามความตกลงด้านการขนส่งทางอากาศระหว่างอาเซียน-จีนเมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๓

^{๙๓} ASEAN Secretariat, ASEAN Economic Community, [online], available : <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/item/framework-agreement-on-comprehensive-economic-co-operation-between-asean-and-the-peoples-republic-of-china-phnom-penh-4-november-2002-3>[December 2014]

อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี^{๘๔}

สาธารณรัฐเกาหลีเริ่มมีความสัมพันธ์กับอาเซียนในปี ๒๕๓๒ ในฐานะคู่เจรจาเฉพาะด้าน และได้รับสถานะเป็นคู่เจรจาเต็มตัวของอาเซียนในปี ๒๕๓๔ สาธารณรัฐเกาหลีได้ภาคยานุวัติ สนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation) และได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจเมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือที่รอบด้านในปี ๒๕๔๘ อาเซียน และสาธารณรัฐเกาหลีได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกันนอกจากนี้อาเซียน และสาธารณรัฐเกาหลีได้ร่วมจัดตั้งศูนย์ อาเซียน-เกาหลีเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ที่กรุงโซลเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกัน และได้มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑-๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ สาธารณรัฐเกาหลีเป็นเจ้าภาพจัดการ ประชุมสุดยอดอาเซียน- สาธารณรัฐเกาหลีสมัยพิเศษที่เกาะเจจูเพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๒๐ ปี ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายโดยผู้นำทั้งสองฝ่ายได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์ร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลีสมัยพิเศษมีเนื้อหามุ่งส่งเสริมความร่วมมืออย่างรอบด้านปัจจุบัน อาเซียน และสาธารณรัฐเกาหลีมีความร่วมมือในด้านการค้าการลงทุน การขนส่ง การท่องเที่ยว การเกษตรวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศด้านวิชาการการรักษาสิ่งแวดล้อมสาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม และการต่อต้านการก่อการร้าย และสนับสนุน การลดช่องว่างการพัฒนา และการรวมตัวของอาเซียนอย่างต่อเนื่องระหว่างการประชุมสุดยอด อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลีครั้งที่๑๓เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ สองฝ่ายได้ยกระดับความสัมพันธ์ เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และได้จัดทำปฏิญญาร่วมว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และ แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดทิศทางการส่งเสริมความร่วมมืออาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี (๒๕๕๔-๒๕๕๘) นอกเหนือจากการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงในกรอบความสัมพันธ์กับอาเซียนสาธารณรัฐเกาหลียังมี บทบาทในเวทีอื่นๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยอาเซียน อาทิกรอบความร่วมมืออาเซียน+๓เวทีการประชุมสุดยอด

^{๘๔} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-เกาหลีใต้, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20150119-165812-040785.pdf> [ั น ั ว ั ค ั ม ๒๕๕๗]

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการประชุมอาเซียนว่าด้วยการเมือง และความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum)

อาเซียน-อินเดีย^{๙๕}

อาเซียนกับอินเดียเริ่มต้นความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในปี ๒๕๓๕ ในลักษณะคู่เจรจาเฉพาะด้าน และยกระดับขึ้นเป็นคู่เจรจาอย่างสมบูรณ์เมื่อปี ๒๕๓๘ ต่อมาได้พัฒนาความสัมพันธ์สู่ระดับการประชุมสุดยอดครั้งแรกเมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ที่กรุงเทพมหานคร เป้าหมายหลักของความสัมพันธ์อาเซียน-อินเดียเป็นความสัมพันธ์อย่างรอบด้านในฐานะหุ้นส่วนโดยมีเอกสารความเป็นหุ้นส่วนระหว่างอาเซียน-อินเดียเพื่อสันติภาพความก้าวหน้า และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน (ASEAN India Partnership for Peace, Progress and Shared Prosperity) กำหนดแนวทางในการดำเนินความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างกันในการเมืองเศรษฐกิจ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยมีแผนปฏิบัติการรองรับปัจจุบันอยู่ภายใต้แผนปฏิบัติการปี ๒๕๕๓ -๒๕๕๘ ทั้งสองฝ่ายได้จัดตั้งกองทุนอาเซียน-อินเดีย (ASEAN India Fund) เพื่อสนับสนุนการดำเนินความร่วมมือดังกล่าว

ด้านการเมือง และความมั่นคง

อินเดียได้เข้าร่วมการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ โดยมีบทบาทในเรื่องความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล และได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อปี ๒๕๔๖ อีกทั้งยังได้รับรองแถลงการณ์ร่วมกับอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายในปี เดียวกัน นอกจากนี้ อินเดียยังได้เข้าเป็นสมาชิกของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกในปี ๒๕๔๘

ด้านเศรษฐกิจ

อาเซียน และอินเดียได้ลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างรอบด้านในปี ๒๕๔๖ ซึ่งครอบคลุมการเปิดเสรีการค้าสินค้าบริการการลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจสาขาต่างๆ และได้บรรลุผลการเจรจาจัดทำความตกลงด้านการค้าสินค้าในเดือน สิงหาคม ๒๕๕๑ อาเซียน-อินเดียตั้งเป้าหมายที่จะขยายมูลค่าการค้าระหว่างกันเป็น ๗๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

^{๙๕} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-อินเดีย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140606-104000-881460.pdf> [ั น ั ว ั ค ม ๒๕๕๗]

ในปี ๒๕๕๕ จากมูลค่าการค้าเมื่อปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ ประมาณ ๔๖.๘ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยอาเซียนเป็นฝ่ายได้ดุลการค้าประมาณ ๗ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ด้านสังคม และการพัฒนา

อินเดียให้ความร่วมมือสนับสนุนการพัฒนา และลดช่องว่างในอาเซียนโดยจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมภาษาอังกฤษ และศูนย์ฝึกอบรมผู้ประกอบการในประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือกับอาเซียนในสาขาที่อินเดียมีศักยภาพ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งการแพทย์ และเกษตรกรรมโดยได้จัดตั้งกองทุน ASEAN-India Science & Technology Fund ด้วยเงินตั้งต้น ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมด้านไอทีการตั้งกองทุน ASEAN India Green Fund เพื่อสนับสนุนกิจกรรมในการส่งเสริมการปรับตัว และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภูมิภาคโดยอินเดียออกเงินตั้งต้น ๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐการพัฒนาความร่วมมือด้านการแพทย์แผนโบราณการให้ทุนการฝึกอบรมด้านอายุรเวชแก่บุคลากรของอาเซียนโครงการความร่วมมือด้านการผลิตยานอกจากนี้เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ภาคประชาสังคมอาเซียน และอินเดียมีโครงการประจำปี เพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนหลายกลุ่มทั้งนักศึกษาผู้สื่อข่าว และนักการทูตอีกทั้งกำลังจะริเริ่มให้มีการเยือนระหว่างสมาชิกรัฐสภาด้วย

ในปี ๒๕๕๕ อาเซียน และอินเดียจะมีการประชุมสุดยอดเพื่อฉลองโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี ของความสัมพันธ์ในฐานะประเทศคู่เจรจา และครบรอบ ๑๐ ปี ของการประชุมสุดยอดอาเซียน-อินเดียนอกจากนี้อินเดียแสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน (ASEAN Connectivity) ทั้งการขยายทางหลวงสามฝ่ายไทย-เมียนมาร์-อินเดียไปยังลาว-กัมพูชา และการพัฒนา Mekong-India Economic Corridor อีกทั้งสนับสนุนการพัฒนาการเชื่อมโยงด้านไอทีของอาเซียนโดยเสนอจะให้ทุนการศึกษาด้านไอทีแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศละ ๑๐๐ ทุนเป็นเวลา ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

อาเซียน-แคนาดา^{๙๖}

ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียน และแคนาดาเริ่มต้นอย่างเป็นทางการในปี ๒๕๒๐ แต่ได้ประสพภาวะชะงักงันนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เมื่ออาเซียนรับเมียนมาร์เข้าเป็นสมาชิกซึ่งแคนาดาไม่ประสงค์ให้เมียนมาร์เข้าเป็นภาคีความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านเศรษฐกิจหลังจากนั้นได้มีความพยายามหาทางรื้อฟื้นความสัมพันธ์จนกระทั่งในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๗ ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้จัดการประชุม ASEAN-Canada Dialogue เป็นครั้งแรกซึ่งนับเป็นการกลับมาดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกครั้งในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ อาเซียนได้จัดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (Post Ministerial Conference – PMC+) กับแคนาดาโดยที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบปฏิญญาร่วมว่าด้วยความสัมพันธ์ที่เพิ่มพูนระหว่างอาเซียนกับแคนาดา (Joint Declaration on the ASEAN- Canada Enhanced Partnership) ซึ่งจะเป็นแผนแม่บทในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกันในอนาคตนอกจากนี้ไทยยังได้เข้ารับหน้าที่ประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-แคนาดาเป็นเวลา ๓ ปี ในการประชุม PMC ในครั้งนี้ด้วยอาเซียน และแคนาดาได้จัดการประชุม ASEAN-Canada Informal Coordinating Meeting Mechanism (ICM) ครั้งที่ ๔ ซึ่งเป็นการประชุมในระดับผู้แทนถาวรประจำอาเซียนระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ สำนักเลขาธิการอาเซียนกรุงจาการ์ตาอินโดนีเซียเพื่อติดตามพัฒนาการความสัมพันธ์ และกิจกรรมความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างอาเซียน และแคนาดานอกจากนี้ที่ประชุมยังได้มีการยกร่าง และแก้ไขแผนปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาร่วมว่าด้วยความสัมพันธ์ที่เพิ่มพูนระหว่างอาเซียนกับแคนาดาปี ๒๕๕๓ -๒๕๕๔ (Plan of Action to Implement the Joint Declaration on the ASEAN-Canada Enhanced Partnership ๒๐๑๐-๒๐๑๕)

ประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ประสานงานเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASEAN-Canada Dialogue ASEAN-Canada Dialogue ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมสยามซิตี้กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการประชุมในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสโดยได้หารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางยุทธศาสตร์ทั้งในด้านการเมืองความมั่นคงเศรษฐกิจประเด็นปัญหาในภูมิภาคและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาต่างๆ

^{๙๖} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-แคนาดา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20130523-113410-265413.pdf> [ค้นคว้า คม ๒๕๕๗]

อาเซียน-สหรัฐอเมริกา^{๙๗}

ความสัมพันธ์อาเซียน-สหรัฐฯ เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๕๒๐ โดยในระยะแรกเน้นความร่วมมือด้านการพัฒนาต่อมาขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจทั้งนี้สหรัฐฯ เน้นการหารือ และส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านการเมือง และความมั่นคงกับอาเซียนขณะที่อาเซียนยังต้องการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา และปรารถนาที่จะส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจ และการค้ากับสหรัฐฯ ในลักษณะกลุ่มประเทศในปัจจุบันรัฐบาลสหรัฐฯ ของประธานาธิบดีบารัคโอบามามีท่าทีที่จะให้ความสำคัญมากขึ้นกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดังจะเห็นได้จากการที่สหรัฐฯ แต่งตั้งเอกอัครราชทูตกิจการอาเซียนเป็นประเทศแรกรวมทั้งนางฮิลลารีคลินตันรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ เดินทางเยือนสำนักเลขาธิการอาเซียนที่กรุงจาการ์ตาเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาครั้งที่๔๒ที่ประเทศไทยเมื่อเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๒ ซึ่งได้กล่าวย้าว่าสหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับอาเซียนในฐานะหุ้นส่วนด้านการเมืองเศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์รวมทั้งแสดงความพร้อมที่จะร่วมมือกับอาเซียนในประเด็นที่เป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งในกรอบทวิภาคี และในกรอบองค์การระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆ และสหรัฐฯ ยังได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia - TAC) ในการประชุมดังกล่าวด้วย

การประชุมผู้นำอาเซียน-สหรัฐฯ ครั้งที่๑ (1st ASEAN-US Leaders' Meeting) ในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ที่สิงคโปร์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะนายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานการประชุมร่วมกับประธานาธิบดีสหรัฐฯ ถือเป็นการประชุมสุดยอดครั้งแรกระหว่างอาเซียน และสหรัฐฯ โดยที่ประชุมได้เน้นย้ำถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างอาเซียน และสหรัฐฯ ในฐานะหุ้นส่วนในการเผชิญกับปัญหา และความท้าทายต่างๆ ซึ่งสหรัฐฯ ยินดีร่วมมือในการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ ขณะที่อาเซียนก็ยินดีกับนโยบายของรัฐบาลสหรัฐฯ ปัจจุบันที่เร่งส่งเสริมความสัมพันธ์กับอาเซียน และแสดงความพร้อมที่จะร่วมมือกับสหรัฐฯ ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในภูมิภาคนอกจากนี้ผู้นำอาเซียน และสหรัฐฯ ยังได้ออกแถลงการณ์ร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการไม่ว่าจะเป็นการพบหารือระหว่างรัฐมนตรีสหรัฐฯ และอาเซียนการจัด road show ร่วมกันของอาเซียนไปยังสหรัฐฯ การประกาศจัดตั้ง Eminent Person Group ในการส่งเสริม และสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นต้น

^{๙๗} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-สหรัฐอเมริกา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140606-104236-056016.pdf> [ค้น ว าค ม ๒๕๕๗]

ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ที่กรุงฮานอยสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามอาเซียนได้จัดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน และสหรัฐฯ (Post Ministerial Conference +1 with the US) ซึ่งนางฮิลลารีคลินตันรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ ย้ำถึงการเป็นประเทศแปซิฟิกของสหรัฐฯ และยืนยันการให้ความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอาเซียนรวมทั้งแสดงความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการสร้างประชาคมอาเซียนนอกจากนี้ยังได้ประกาศว่าประธานาธิบดีสหรัฐฯ ประสงค์จะจัดการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน-สหรัฐฯ ครั้งที่๒ในช่วงฤดูใบไม้ร่วงในระหว่างการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ และมอบหมายให้นางคลินตันเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ในการประชุมสุดยอดผู้นำเอเชียตะวันออกเฉียง (East Asia Summit – EAS) ในช่วงการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในเดือน ตุลาคม ๒๕๕๓

อาเซียน-รัสเซีย^{๙๘}

ความสัมพันธ์อาเซียน-รัสเซียเริ่มต้นจากการที่รัสเซียได้สถาปนาความสัมพันธ์ในฐานะคู่หารือ (Consultative relations) กับอาเซียนในปี ๒๕๓๔ และพัฒนาความสัมพันธ์จนได้รับสถานะประเทศคู่เจรจา (Dialogue Partner) กับอาเซียนในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนสมัยที่ ๒๙เมื่อเดือน กรกฎาคม ๒๕๓๙ ที่กรุงจาการ์ตาโดยมีประเทศอินโดนีเซียเมียนมาร์ เป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์ฯ ระหว่างปี ๒๕๕๒ –๒๕๕๕ สำหรับกลไกของความสัมพันธ์จะประกอบด้วย (๑) ASEAN Russia Summit (ระดับผู้นำ) จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๔๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย และครั้งที่๒ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่๑๗เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ กรุงฮานอยประเทศเวียดนาม (๒) ASEAN PMC + 1 (ระดับรัฐมนตรี) ประชุมปี ละครั้ง (๓) ASEAN-Russia SOM (ระดับปลัด) ประชุมทุก๑๘เดือนตั้ง Open-Ended WG endorsed by PMC+1 (๔) ASEAN-Russia Joint Cooperation Committee (CPR) ประชุมปี ละครั้ง (๕) ASEAN-Russia Joint Planning and Management Committee (CPR) ประชุมปี ละครั้ง

^{๙๘} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-รัสเซีย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140102-114139-350419.pdf> [ค้น ว าค ม ๒๕๕๗]

ความร่วมมือในสาขาต่างๆ ระหว่างอาเซียนกับรัสเซียดังนี้

- ความร่วมมือด้านการเมืองความมั่นคงอาเซียน และรัสเซียได้ลงนามในเอกสารสำคัญหลายฉบับ ได้แก่ ปฏิญญาร่วมอาเซียน-รัสเซียว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนเพื่อสันติภาพความมั่นคงความมั่งคั่ง และการพัฒนาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกปี ๒๕๔๖ แถลงการณ์ร่วมอาเซียน-รัสเซียว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายปี ๒๕๔๗ และรัสเซียได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในปี ๒๕๔๗

- ความร่วมมือด้านการพัฒนาในปี ๒๕๔๘ ผู้นำอาเซียน และรัสเซียได้ลงนามใน Joint Declaration of the Heads of State/Government of the Member Countries of ASEAN and the Head of State of the Russian Federation on Progressive and Comprehensive Partnership และได้รับรอง Comprehensive Programme of Action to Promote Cooperation between ASEAN and the Russian Federation ปี ๒๕๔๘ -๒๕๕๕ ซึ่งอาเซียนและรัสเซียได้จัดตั้งกองทุน ASEAN-Russia Dialogue Partnership Financial Fund (DPFF) ขึ้นเพื่อการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ โดยรัสเซียเป็นผู้มอบเงินเข้ากองทุนฝ่ายเดียวขณะนี้กองทุนมีเงินประมาณ ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

- ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียน และรัสเซียได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาปี ๒๕๔๘ ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซียในปี ๒๕๕๒ มูลค่าการค้าระหว่างอาเซียน-รัสเซียประมาณ ๘,๕๓๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าสำคัญที่รัสเซียส่งออกมาอาเซียน ได้แก่ ชิ้นส่วนประกอบโลหะเคมีภัณฑ์ และสินค้าประกอบจากสินแร่ ในขณะที่อาเซียนส่งออกไปรัสเซียสินค้าประเภทเครื่องจักรเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ อาหารสำเร็จรูป น้ำมันประกอบอาหารไปรัสเซียรัสเซียถือเป็นตลาดใหญ่ที่มีศักยภาพสำหรับการขยายตลาดของอาเซียน และจะเป็นประตูกระจายสินค้าอาเซียนไปยังกลุ่มประเทศ CIS ได้ในอนาคต

- การจัดตั้ง ASEAN Centre เลขาธิการอาเซียนผู้แทนประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมกับอธิการบดี Moscow State Institute of International Relations (MGIMO) ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจเพื่อจัดตั้งศูนย์อาเซียนในกรุงมอสโกเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการที่ MGIMO กรุงมอสโกเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓

อาเซียน+๓

กรอบความร่วมมืออาเซียน+๓ (จีนญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๐^{๙๙} ในช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกโดยผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียน และผู้นำของจีนญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีได้พบหารือระหว่างกันเป็นครั้งแรก ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซียเมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๔๐ นับแต่นั้น เป็นต้นมาการประชุมสุดยอดอาเซียน+๓ ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงเดียวกันกับการประชุมสุดยอดอาเซียนกรอบความร่วมมืออาเซียน+๓ เริ่มเป็นรูปเป็นร่างภายหลังการออกแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือเอเชียตะวันออกเมื่อปี ๒๕๔๒ และการจัดตั้ง East Asia Vision Group (EAVG) ในปี ๒๕๔๒ เพื่อวางวิสัยทัศน์ความ

^{๙๙} ASEAN Secretariat, ASEAN +3, [online], available :<http://www.asean.org/asean/external-relations/asean-3>[December 2014]

ร่วมมือในเอเชียตะวันออก EAVG ได้เสนอแนะแนวความคิดการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian community-EAc) และมาตรการความร่วมมือในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้ง EAc ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียน+๓ครั้งที่๙ณกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียเมื่อปี ๒๕๔๘ ผู้นำได้ลงนามในปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดอาเซียน+๓ (Kuala Lumpur Declaration on the ASEAN+๓ Summit) กำหนดให้การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออกเป็นเป้าหมายระยะยาว และให้กรอบความร่วมมืออาเซียน+๓เป็นกลไกหลักในการนำไปสู่เป้าหมายระยะยาวดังกล่าว และในโอกาสครบรอบ๑๐ปี ของกรอบความร่วมมืออาเซียน+๓ในปี ๒๕๕๐ ได้มีการออกแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือเอเชียตะวันออกฉบับที่๒ และแผนงานความร่วมมืออาเซียน+๓ (ปี ๒๕๕๐ -๒๕๖๐) ประเทศไทยได้เป็นประธานอาเซียน และเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน+๓ครั้งที่๑๒เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่อำเภอชะอำ และหัวหินซึ่งที่ประชุมฯ ได้รับรองแถลงการณ์ชะอำหัวหินว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร และการพัฒนาพลังงานชีวภาพในกรอบความร่วมมืออาเซียน+๓ (Cha-am Hua Hin Statement on ASEAN Plus Three Cooperation on Food Security and Bio-Energy Development) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านอาหาร และพลังงานซึ่งรวมถึงการจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉินอาเซียน+๓ (ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve – APTERR) เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารในภูมิภาค และการจัดทำยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเกี่ยวกับการผลิต และการบริโภคอาหาร และพลังงานชีวภาพที่ยั่งยืน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ประชุมฯ ยังได้สนับสนุนประเทศไทยที่จะเป็นผู้ผลักดันการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านการศึกษานในกรอบความร่วมมืออาเซียน+๓นอกจากนี้ไทยในฐานะประเทศผู้ประสานงานอาเซียน+๓ได้ออกแถลงข่าวว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน+๓เพื่อรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจ และการเงินโลกเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๒

ปัจจุบันความร่วมมือในกรอบอาเซียน+๓ครอบคลุมความร่วมมือในสาขาต่างๆ ประมาณ ๒๐สาขาภายใต้กรอบการประชุมในระดับต่างๆ ประมาณ๕๐การประชุมความร่วมมือด้านการเงินภายใต้มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative-CMI) ซึ่งริเริ่มขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๓เป็นสาขาความร่วมมือที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดโดยได้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองพหุภาคีภายใต้ CMI หรือที่เรียกว่า “CMI Multilateralization (CMIM) ” เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีวงเงิน๑.๒แสนล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อเป็นกลไกช่วยรักษาเสถียรภาพทางการเงินในภูมิภาค และจะมีการจัดตั้ง ASEAN+๓ Macroeconomic Research Office (AMRO) ที่สิงคโปร์เพื่อวิเคราะห์ และติดตามสถานะเศรษฐกิจในภูมิภาค และสนับสนุน CMIM นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานประกันเครดิต และการลงทุน (Credit Guarantee and Investment Facility : CGIF) เพื่อสนับสนุนการออกพันธบัตรของภาคเอกชนโดยมีวงเงินเริ่มต้น๗๐๐ล้านดอลลาร์สหรัฐประเทศอาเซียน+๓ยังได้จัดตั้งกองทุน ASEAN Plus Three Cooperation Fund (APTCTF) ซึ่งมีเงินทุนเริ่มต้นจำนวน๓ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อเป็นกองทุนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินมาตรการต่างๆ ภายใต้แผนงานความร่วมมืออาเซียน+๓ (ปี ๒๕๕๐ -๒๕๖๐) รวมทั้งการดำเนินโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมความร่วมมืออาเซียน+๓

East Asia Summit - EAS ความร่วมมือในเวทีการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก

การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit-EAS) เดิมทีเป็นข้อริเริ่มในกรอบอาเซียน+๓ โดยจะเป็นการพัฒนาการของการประชุมสุดยอดอาเซียน+๓ไปสู่การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกอย่างไรก็ดีอาเซียนเห็นว่าควรเปิดกว้างให้ประเทศนอกกลุ่มอาเซียน+๓เข้าร่วมด้วยจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์๓ประการสำหรับการเข้าร่วม ได้แก่ (๑) การเป็นคู่เจรจาเต็มตัวของอาเซียน (๒) การมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับอาเซียน และ (๓) การภาคยานุวัติ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia) ในปัจจุบันมีประเทศที่เข้าร่วมใน EAS จำนวน๑๖ประเทศ ได้แก่ อาเซียน๑๐ประเทศ ออสเตรเลีย จีนอินเดียญี่ปุ่นสาธารณรัฐเกาหลี และ นิวซีแลนด์^{๑๐๐}

ในการประชุม EAS ครั้งที่๑ณกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซียเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ ได้มีการลงนาม Kuala Lumpur Declaration on East Asia Summit กำหนดให้ EAS เป็นเวทีหารือทางยุทธศาสตร์ที่ เปิดกว้างโปร่งใส และครอบคลุม และได้เห็นพ้องกับแนวความคิดของไทยที่ให้ EAS เป็นเวทีของผู้นำที่จะแลกเปลี่ยนความเห็น และวิสัยทัศน์ในประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ในลักษณะtop-down การประชุม EAS มีขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนโดยประเทศที่เป็นประธานอาเซียนจะเป็นประธานการประชุม

ในการประชุม EAS ครั้งที่๒ณเมืองเซบูประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อเดือน มกราคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมฯ เห็นชอบให้กำหนดสาขาความร่วมมือที่มีความสำคัญในลำดับแรก ๕ สาขา ได้แก่ ใช้วัตถุดิบความมั่นคงด้านพลังงานการศึกษาการเงิน และการจัดการภัยพิบัติประเทศไทยได้เป็นประธาน และเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่อำเภอชะอำ และหัวหินโดยที่ประชุมฯ ได้รับรองแถลงการณ์ชะอำหัวหินว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติ (Cha-am Hua Hin Statement on EAS Disaster Management) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเตรียมความพร้อมที่รอบด้าน และเพิ่มศักยภาพการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในภูมิภาคตลอดจนพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเครือข่ายการประสานงานการตอบสนองภัยพิบัติในระดับภูมิภาคผ่านกรอบ และกลไกอาเซียน และภูมิภาคที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติในภูมิภาคนอกจากนี้ไทยในฐานะประเทศผู้ประสานงาน EAS ได้ออกแถลงข่าวร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกว่าด้วยวิกฤตเศรษฐกิจ และการเงินโลกเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันของประเทศEAS ที่จะร่วมมือกันรับมือผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ และการเงินโลกที่อุบัติขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๑

ปัจจุบันประเด็นที่ผู้นำ EAS ให้ความสนใจ ได้แก่ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเงินการค้า และการลงทุน (การประชุมสุดยอด G-๒๐ การเจรจาการค้ารอบโดฮาการส่งเสริมสินเชื่อเพื่อการค้า และการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจแบบรอบด้านในเอเชียตะวันออก) และความเชื่อมโยงในภูมิภาค (Regional connectivity) และให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการร่วมมือในอนาคตของ EAS ในบริบทโครงสร้างสถาปัตยกรรมทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาค (Regional architecture) และการขยายจำนวนประเทศที่เข้าร่วม EAS รวมสหรัฐฯ และรัสเซียที่เข้าเป็นสมาชิกในปี ๒๕๕๔รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ EAS เพื่อให้สามารถ

^{๑๐๐} Ministry of Foreign Affairs of Japan, **East Asia Summit (EAS)** , [online], available : <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/eas/> [December 2014]

ตอบสนองความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในขณะที่ให้คงลักษณะการเป็นเวทีการหารือด้านยุทธศาสตร์สำหรับผู้ที่มีความยืดหยุ่นไว้

อาเซียน-สหภาพยุโรป^{๑๐๑}

อาเซียน และสหภาพยุโรปมีความสัมพันธ์ในระดับกลุ่มระหว่างกันมาเป็นเวลานาน สหภาพยุโรปถือเป็นคู่เจรจา (dialogue partner) อย่างไม่เป็นทางการของอาเซียนตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ และได้พัฒนาเป็นคู่เจรจาอย่างเป็นทางการในปี ๒๕๒๐ และในโอกาสครบรอบ ๓๐ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์อาเซียน-สหภาพยุโรปในปี ๒๕๕๐ ทั้งสองฝ่ายได้จัดการประชุมสุดยอดสมัยพิเศษอาเซียน-สหภาพยุโรป (ASEAN-EU Commemorative Summit) ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ที่สิงคโปร์โดยมีบรูไนดารุสซาลามเป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-สหภาพยุโรปตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๒ (๒๐๐๙) โดยมีวาระ ๓ ปี ด้านการเมือง และความมั่นคงปัจจุบัน สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับอาเซียนมากขึ้นในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน-สหภาพยุโรปครั้งที่ ๑๖ ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมได้รับรองปฏิญญานูร์นแบร์กกว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนที่เพิ่มพูนระหว่างสหภาพยุโรปกับอาเซียน (Nuremberg Declaration on an ASEAN-EU Enhanced Partnership) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินความสัมพันธ์ และความร่วมมือในอนาคตทั้งในด้านการเมืองความมั่นคงเศรษฐกิจสังคม-วัฒนธรรม และความร่วมมือเพื่อการพัฒนา และต่อมาในการประชุมสุดยอดสมัยพิเศษระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรปเมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ผู้นำอาเซียน และสหภาพยุโรปได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามปฏิญญานูร์นแบร์ก (Plan of Action to Implement the Nuremberg Declaration on an ASEAN-EU Enhanced Partnership) นอกจากนี้อาเซียน และสหภาพยุโรปได้ลงนามใน Joint Declaration on Cooperation to Combat Terrorism ในปี ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นเอกสารหลักในการดำเนินความร่วมมือระหว่างกันในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย และมีโครงการความร่วมมือเรื่องการจัดการชายแดน

^{๑๐๑} กรมการอาเซียน, ความสัมพันธ์อาเซียน-สหภาพยุโรป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140102-112945-111948.pdf> [ั น วั า ค ม ๒๕๕๗]

ภายใต้แผน Regional Indicative Programme (RIP) ค.ศ. ๒๐๐๗-๒๐๑๐ ซึ่งเป็นความร่วมมือระยะกลางระหว่างอาเซียน และสหภาพยุโรป สหภาพยุโรปเป็นสมาชิกของ ASEAN Regional Forum (ARF) และได้แสดงความจำนงที่จะภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรี และความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia-TAC) ด้วยด้านเศรษฐกิจสำหรับการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรปไทยได้เข้าร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน ในการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรปมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ ซึ่งมีการเจรจาแล้วรวม๗ครั้งแต่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถหาข้อยุติได้โดยเฉพาะประเด็นสำคัญ เช่น ระดับการเปิดตลาดสินค้า และบริการทรัพย์สินทางปัญญาการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น รวมถึงประเด็นการเมืองระหว่างประเทศเรื่องการยอมรับเมียนมาร์จึงส่งผลให้ในการประชุมคณะเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรปครั้งที่๗เมื่อวันที่ ๔-๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่ประเทศมาเลเซียคณะเจรจา ได้มีมติให้พักการเจรจาไว้ชั่วคราวด้านความร่วมมือ และการพัฒนาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรปเป็นการดำเนินงานระหว่างอาเซียนกับประชาคมยุโรป (European Community) โดยอาศัย Cooperation Agreement between Member Countries of ASEAN and European Community ปี ๒๕๒๓เป็นพื้นฐานโดยมี ASEAN-EC Joint Cooperation committee (JCC) เป็นกลไกหลักในการดำเนินความร่วมมือสหภาพยุโรป ได้จัดสรรงบประมาณจำนวน๗๐ล้านยูโรสำหรับโครงการความร่วมมือในกรอบอาเซียน-สหภาพยุโรป (Regional EUASEAN Programmes) ปี ๒๕๕๐ -๒๕๕๖โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน และประเด็นความร่วมมือที่สำคัญในเรื่องการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านสถิติของสำนักเลขาธิการอาเซียนสนับสนุนความร่วมมือมาตรฐานทรัพย์สินทางปัญญาการbinพลเรือนการย่อนถิ่นฐาน และการจัดการชายแดนด้านการเชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน (ASEAN Connectivity) สหภาพยุโรปแสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนอาเซียนในการสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการข้ามพรมแดน และรูปแบบการระดมทุนอาเซียน และประชาคมยุโรปยังมี Regional EU-ASEAN Dialogue Instrument (READI) เป็นกลไกส่งเสริมกรอบความร่วมมือด้านที่ไม่ใช่การค้า และการลงทุนโดยจัดให้มีการหารือในระดับเจ้าหน้าที่ต่อเนื่องกับการประชุมของอาเซียนในสาขาความร่วมมืออื่นๆ ที่มีอยู่แล้วสาขาความร่วมมือภายใต้ READI ที่สำคัญ ได้แก่ การลักลอบค้ามนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศการขนส่งทางอากาศ และการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

อาเซียน-สหประชาชาติ

ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติ (United Nations-UN) เริ่มขึ้นบนพื้นฐานของความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างอาเซียนกับ UNDP ซึ่งได้เริ่มขึ้นในช่วงปี ๒๕๑๓ และต่อมา UNDP ได้รับสถานะประเทศคู่เจรจา (Dialogue Partner) ของอาเซียนในปี ๒๕๒๐ ต่อมา สหประชาชาติพยายามที่จะพัฒนาความร่วมมือกับอาเซียนโดยส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายใต้ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติที่จะส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนกับองค์การระดับภูมิภาคทั่วโลกเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในระดับโลก และภูมิภาคในชั้นนี้สหประชาชาติยังไม่มีสถานะเป็นประเทศคู่เจรจากับอาเซียน

การประชุมสุดยอดอาเซียน-สหประชาชาติครั้งที่๑จัดขึ้นที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ในระหว่างการประชุมUNCTAD X โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และสร้างการเชื่อมโยงที่ต่อเนื่องระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนกับสหประชาชาติ และเพื่อสนับสนุนการทำงานของที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้า และการพัฒนาสมัยที่๑๐ (มีเลขาธิการอาเซียน และหัวหน้าองค์กรต่างๆ ภายใต้กรอบสหประชาชาติเข้าร่วมด้วยที่ประชุมได้หารือใน๓หัวข้อหลัก คือ ๑) ประเด็นด้านการเมือง และความมั่นคง ๒) ประเด็นด้านการพัฒนา และ ๓) ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติในเรื่องของการเมือง และความมั่นคง^{๑๐๒} การประชุมสุดยอดอาเซียน-สหประชาชาติครั้งที่๒จัดขึ้นที่นครนิวยอร์กเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติเพื่อให้อาเซียนเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้นในเวทีระหว่างประเทศรวมทั้งเพื่อติดตามผลการประชุมสุดยอดอาเซียน-สหประชาชาติครั้งที่๑โดยมีประเด็นหารือที่สำคัญ คือ (๑) การสนับสนุนระบบพหุภาคีนิยม (Multilateralism) และการปฏิรูปสหประชาชาติซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้ความสำคัญกับการขจัดความยากจน (๒) การสนับสนุนการพัฒนา และการขยายสมาชิกภาพของสภาความมั่นคงสหประชาชาติ (UNSC) โดยยึดหลักความโปร่งใส และตรวจสอบได้ (๓) ความร่วมมือเพื่อช่วยประเทศสมาชิกอาเซียนบรรลุ Millennium Development Goals (MDGs) ในปี ๒๕๕๘ (๔) ความร่วมมือเพื่อช่วยอาเซียนในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ทั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (๕) ความ

^{๑๐๒}CNUCED, UNCTAD X, [online], available : [http://unctad.org/fr/pages/About20UNCTAD/UNCTAD Civil Society/UNCTAD-X.aspx](http://unctad.org/fr/pages/About20UNCTAD/UNCTAD%20Civil%20Society/UNCTAD-X.aspx)[December 2014]

ร่วมมือในประเด็นเฉพาะด้าน เช่น การจัดการภัยพิบัติ HIV/AIDs และไข้หวัดนก (๖) การสร้างสันติภาพ และความมั่นคง

ปัจจุบันอาเซียนได้รับสถานะผู้สังเกตการณ์ (Observer) ในองค์การสหประชาชาติซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับนับถือบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของอาเซียนภายในภูมิภาคว่าสอดคล้องรองรับกับความพยายามในประชาคมโลกที่จะร่วมมือกันสร้างความสงบสุข และส่งเสริมการพัฒนาที่เท่าเทียมการประชุมสุดยอดอาเซียน-สหประชาชาติครั้งที่๓จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่๑๗ที่กรุงฮานอยสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามโดยทั้งสองฝ่ายได้หารือในเรื่อง ๑) ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติเพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) ภายในปี ๒๕๕๘ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวสอดคล้องกับการเสริมสร้างการรวมตัวของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในด้านกลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ๒) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งรวมถึงการสาธารณสุขการศึกษา และสิทธิมนุษยชน ๓) การเข้ามามีส่วนร่วมของสหประชาชาติ และองค์กรระหว่างประเทศในการเสริมสร้างความเชื่อมโยงในอาเซียน (ASEAN Connectivity) โดยเฉพาะการป้องกัน และแก้ปัญหาผลกระทบข้างเคียงสืบเนื่องจากการมีความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติการค้าการร้าย และยาเสพติด เป็นต้น และ ๔) การมีส่วนร่วมของสหประชาชาติในการเสริมสร้างศักยภาพให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนสำหรับปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และการจัดการภัยพิบัติ

ประเทศไทยกับอาเซียน^{๑๐๓}

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนซึ่งก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๐มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ และไทยก็มีบทบาทสำคัญในการผลักดันความร่วมมือของอาเซียนให้มีความคืบหน้ามาโดยตลอดดร.ถนัดคอมันตร์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้นมีบทบาทสำคัญในการเดินทางไปเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างมลายา และฟิลิปปินส์เรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซาบะห์ และซาราวักรวมทั้งการที่สิงคโปร์แยกตัวออกมาจากมลายา และได้เชิญรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก ๔ ประเทศ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซียฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่นจังหวัดชลบุรีอันนำมาสู่การลงนามในปฏิญญากรุงเทพเพื่อก่อตั้งอาเซียนที่วังสราญรมย์เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ไทยจึงถือเป็นทั้งประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง และเป็น ‘บ้านเกิด’ ของอาเซียนต่อมาอาเซียนได้ขยายสมาชิกภาพขึ้นมาเป็นลำดับโดยบรูไนดารุสซาลามเข้าเป็นสมาชิกเป็นประเทศที่ ๖ ในปี ๒๕๒๗ และภายหลังเมื่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เหลืออีก๔ประเทศ คือ เวียดนามลาวเมียนมาร์ และกัมพูชาทายอยกันเข้าเป็นสมาชิกจนครบ ๑๐ ประเทศเมื่อปี ๒๕๔๒ นับเป็นก้าวสำคัญที่ไทยได้มีบทบาทเชื่อมโยงประเทศที่ตั้งอยู่บนภาคพื้นทวีป และประเทศที่เป็นหมู่เกาะทั้งหมดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยมีประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลางถึงแม้ว่าปฏิญญากรุงเทพจะมีได้ระบุถึงความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงโดยกล่าวถึงเพียงความร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การศึกษาการเกษตรอุตสาหกรรมการส่งเสริมสันติภาพ และเสถียรภาพในภูมิภาคแต่อาเซียนได้มี

^{๑๐๓} กรมการอาเซียน, ไทยกับอาเซียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20121203-162828-142802.pdf> [ค้นคว้า ๒๕๕๗]

บทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคลดความหวาดระแวง และช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญไทยได้เป็น แกนนำร่วมกับอินโดนีเซีย และประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยอินโดจีนจนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และช่วยเสริมสร้าง สันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อไทยที่เป็น ประเทศด่านหน้านอกจากนี้ประเทศไทยโดยท่านอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุนก็มีบทบาท สำคัญในการผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้มีความคืบหน้าโดยการริเริ่มให้มีการ จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ ASEAN Free Trade Area (AFTA) ขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๕ โดยอาเซียนตกลง ที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือร้อยละ ๐-๕ ในเวลา ๑๕ ปี ซึ่งต่อมาได้ลดเวลาลงเหลือ ๑๐ ปี โดยประเทศสมาชิกเก่า ๖ ประเทศได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๔๖ ในขณะที่ประเทศสมาชิก ใหม่ ๔ ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ดำเนินการเสร็จสิ้นในปี ๒๕๕๑

ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียนที่บาหลีเมื่อปี ๒๕๔๖ ได้แสดงเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะ สร้างประชาคมอาเซียนโดยมีการจัดทำแผนงานด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวมาสู่การ จัดทำกฎบัตรอาเซียนเพื่อวางกรอบทางกฎหมาย และโครงสร้างองค์กรของอาเซียนทำให้อาเซียนเป็น องค์กรที่มีกฎกติกาในการทำงานมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์กรเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงทั้งนี้กฎ บัตรอาเซียนได้เริ่มมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ ประเทศไทยได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน และที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ ที่ประเทศ ไทยเป็นเจ้าภาพเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ได้รับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับ การจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง ๓ เสาหลัก คือ ประชาคมการเมือง และความมั่นคงประชาคม เศรษฐกิจ และประชาคมสังคม และวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้ง ประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘

ประเทศไทยกับการดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน

เมื่อเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๑ ไทยเข้าดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนต่อจากสิงคโปร์ นับเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียนรวมทั้งอยู่ในช่วงเดียวกับที่คนไทย คือ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณดำรงตำแหน่งเลขาธิการอาเซียนไทยจึงให้ความสำคัญต่อการวางรากฐานสำหรับ การสร้างประชาคมอาเซียนเพื่อให้เป็นประชาคมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญโดย การเสริมสร้างประสิทธิภาพของกลไกต่างๆ ของอาเซียนให้สามารถเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาที่มี ผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง

นอกจากนี้ไทยได้ผลักดันให้กลไกใหม่ๆ ของอาเซียนที่กำหนดไว้ในกฎบัตรอาเซียน สามารถดำเนินงานได้อย่างครบถ้วนทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุง จาการ์ตา คณะมนตรีประสานงานอาเซียน และคณะมนตรีประจำประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสาหลัก รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชน และภาคประชาสังคมต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยกันสร้าง ประชาคมอาเซียนดังจะเห็นได้จากริเริ่มให้มีการพบปะอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้นำอาเซียนกับ ผู้แทนสมัชชารัฐสภาอาเซียนเยาวชนอาเซียน และภาคประชาสังคมอาเซียนในระหว่างการประชุมส ุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ และครั้งที่ ๑๕ ที่อำเภอชะอำ-หัวหิน

เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของไทยในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็น ‘ประชาคมเพื่อประชาชน’ ก็คือการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนเพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของประชาชนในภูมิภาคซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่เป้าหมายดังกล่าวได้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๕ ที่อำเภอชะอำ-หัวหินเมื่อเดือน ตุลาคม ๒๕๕๒ ซึ่งมีการประกาศจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นอย่างเป็นทางการนับเป็นความสำเร็จประการหนึ่งที่ไทยในฐานะประธานอาเซียนได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนอกจากนี้ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเรื่องการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ อาเซียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประชาชนทั้งในเรื่องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และรู้สึกเป็นเจ้าของประชาคมที่จะสร้างขึ้นทั้งนี้บทเรียนจากสหภาพยุโรปชี้ให้เห็นว่าประชาคมจะไม่สามารถบรรลุผลได้หากประชาชนไม่ให้การสนับสนุน ดังนั้นในช่วงเวลานับจากนี้จนถึงปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยได้พยายามผลักดันให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ (Community of Action) มีการเชื่อมโยง และติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างใกล้ชิด (Community of Connectivity) รวมทั้งเป็นประชาคมเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (Community of People)

ประโยชน์ที่ไทยได้รับ

ในภาพรวมประเทศไทยได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากความร่วมมือด้านต่างๆ ของอาเซียนไม่ว่าจะเป็นประโยชน์จากการที่ภูมิภาคมีเสถียรภาพ และสันติภาพอันเป็นผลจากกรอบความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงของอาเซียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุน และท่องเที่ยวในประเทศไทยการที่ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนได้มากขึ้น และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลงรวมถึงการมีนักท่องเที่ยวจากประเทศสมาชิกอาเซียนเดินทางมาเยือนประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการมีกรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียน และการที่ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น โรคระบาดโรคเอดส์ยาเสพติดสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติ และอาชญากรรมข้ามชาติอันเป็นผลมาจากการมีความร่วมมือทางด้านสังคม และวัฒนธรรมของอาเซียนซึ่งหากไม่มีแล้วก็คงเป็นการยากที่ประเทศไทยจะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้โดยลำพัง

ในปัจจุบันอาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยมีมูลค่าการค้าระหว่างกันกว่า ๑.๗๕ ล้านล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒ ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทยในจำนวนนี้เป็น การส่งออกจากไทยไปอาเซียนร้อยละ ๒๐.๗ ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดโดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลมาตลอด การรวมตัวกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นทางด้านเศรษฐกิจประกอบกับการขยายความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานช่วยเพิ่มโอกาสทางการค้า และการลงทุนให้กับไทยโดยขยายตลาดให้กับสินค้าไทยจากประชาชนไทย ๖๐ ล้านคนเป็นประชาชนอาเซียนเกือบ ๖๐๐ ล้านคนซึ่งไทยจะได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นเพราะมีที่ตั้งอยู่ใจกลางอาเซียนสามารถเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคม และขนส่งในภูมิภาค

ประเทศไทยกับกฎบัตรอาเซียน

ประเทศไทยมีบทบาทนำในการจัดทำกฎบัตรอาเซียนโดยได้ผลักดันประเด็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอาเซียนระหว่างการร่างจนปรากฏอยู่ในกฎบัตรอาเซียน เช่น

๑. การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน
๒. การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนติดตาม และรายงานการปฏิบัติตามความตกลงของรัฐสมาชิก
๓. การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิก
๔. การระบุให้ผู้เป็นผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายบัตรอย่างร้ายแรง
๕. การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจหากไม่มีฉันทามติ
๖. การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการปรึกษาหารือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบผลประโยชน์ร่วมซึ่งทำให้มีการตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในที่อาเซียนยึดมั่นอยู่ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น
๗. การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที
๘. การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น
๙. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนปีละ ๒ ครั้งจัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละเสาหลัก และการมีคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตาเพื่อลดเวลา และค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียนประโยชน์ที่คาดว่าไทยจะได้รับจากการบังคับใช้ของกฎบัตรอาเซียนมีหลายประการ ได้แก่
 ๑. ผลประโยชน์จากความร่วมมือต่างๆ ของอาเซียนมากขึ้นเนื่องจากกฎบัตรอาเซียนจะช่วยสร้างหลักประกันว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ จะปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้ตกลงกันไว้แล้วหรือมิฉะนั้นก็จะมีกลไกเพื่อให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามความตกลง
 ๒. ความสามารถรับมือกับภัยคุกคามระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นไข้หวัดนกโรคระบาดภัยพิบัติทางธรรมชาติปัญหาโลกร้อนหรือปัญหายาเสพติดเนื่องจากกฎบัตรจะเสริมสร้างกลไกต่างๆ เพื่อให้ไทย และอาเซียนแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันการณ์มากยิ่งขึ้น
 ๓. กฎบัตรอาเซียนจะช่วยส่งเสริมค่านิยมของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของประเทศไทย เช่น การไม่ใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาการยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยธรรมาภิบาลหลักนิติธรรม และสิทธิมนุษยชนการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 ๔. อำนาจการต่อรองที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนในเวทีโลกเนื่องจากกฎบัตรอาเซียนจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ และกติกาให้แก่อาเซียน และให้ประเทศไทยสามารถโน้มน้าวให้ประเทศนอกภูมิภาคช่วยแก้ไขปัญหาในระดับโลกที่กระทบความเป็นอยู่ของประชาชนอาเซียนรวมทั้งประชาชนไทยได้อย่างมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

สู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘

“ประชาคมอาเซียน” เป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้านรวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค เช่น ภาวะโลกร้อน การก่อการร้ายหรืออาจกล่าวได้ว่าการเป็นประชาคมอาเซียน คือ การทำให้ประเทศสมาชิกรวมเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” มีความแข็งแกร่ง และมีภูมิคุ้มกันที่ดีสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีปลอดภัย และสามารถทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงจัดตั้งประชาคมอาเซียนซึ่งถือเป็นการปรับปรุง และวางรากฐานของพัฒนาของอาเซียนครั้งใหญ่ คือ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมทำให้อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ เช่น โรคระบาดอาชญากรรมข้ามชาติภัยพิบัติทางธรรมชาติปัญหาสิ่งแวดล้อมภาวะโลกร้อน และความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการไม่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐอินเดียได้เพราะประเทศเหล่านี้มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดประชาคมอาเซียนถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือน ตุลาคม ๒๕๔๖ จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือBali Concord) เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๖๓ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ ๑๒ ในเดือนมกราคม ๒๕๕๐ ที่เซบูประเทศฟิลิปปินส์ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นภายในปี ๒๕๕๘ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ๓ด้านซึ่งเปรียบเสมือนเสาหลักสามเสาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ ประชาคมการเมือง และความมั่นคง (ASEAN Political - Security Community - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) เสาหลักแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ดังนี้

ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community)

อาเซียนมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมือง และความมั่นคงเพื่อเสริมสร้าง และธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาคเพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหา และความขัดแย้งโดยสันติวิธีเพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community Blueprint) โดยเน้น๓ประการ คือ ๑) การมีกฎเกณฑ์ และค่านิยมร่วมกันครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคมวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิกส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตยการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมการต่อต้านทุจริตการส่งเสริมหลักนิติธรรม และธรรมาภิบาล เป็นต้น ๒) ส่งเสริมความสงบสุข และรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้านครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิมซึ่งหมายถึงมาตรการสร้างความไว้วางใจ และการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงคราม และให้ประเทศ

สมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุข และไม่มีความหวาดระแวงนอกจากนี้ยังขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติยาเสพติดการค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกัน และจัดการภัยพิบัติ และภัยธรรมชาติ และ ๓) การมีพลวัต และปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกกำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบ ASEAN+๓กับจีนญี่ปุ่นสาธารณรัฐเกาหลี และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)

อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ โดยมีเป้าหมายอาเซียนมีตลาด และฐานการผลิตเดียวกัน และมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการการลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรีอาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งเป็นแผนงานบูรณาการการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ๔ ด้าน คือ ๑) การตลาด และฐานการผลิตเดียวโดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการการลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีรวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรมโดยได้กำหนดเป้าหมายเวลาที่จะค่อยๆ ลดหรือยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีสำหรับประเทศสมาชิก ๖ ประเทศภายในปี ๒๕๕๓ เปิดตลาดภาคบริการ และเปิดเสรีการลงทุนภายในปี ๒๕๕๘ และเปิดเสรีการลงทุนภายในปี ๒๕๕๓ ๒) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนโดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขันการคุ้มครองผู้บริโภคสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงินการขนส่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน) ๓) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ เช่น ข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration- IAI) เป็นต้นเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก และ ๔) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

ประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)

อาเซียนมุ่งหวังประโยชน์จากการรวมตัวกันเพื่อทำให้ประชาชนมีการอยู่ดีกินดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวโดยมีความร่วมมือเฉพาะด้าน (functional cooperation) ภายใต้ประเด็นเชิงสังคม และวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน ได้แก่ เยาวชนการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สิทธิมนุษยชนสาธารณสุขวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมสตรีแรงงานการจัดความยากจนสวัสดิการสังคม และการพัฒนาวัฒนธรรม และสารนิเทศกิจการพลเรือนการตรวจคนเข้าเมือง และกงสุลยาเสพติดการจัดการภัยพิบัติ และสิทธิมนุษยชนโดยมีคณะทำงานอาเซียนรับผิดชอบการดำเนินความร่วมมือในแต่ละด้านอาเซียนได้ตั้งเป้าการจัดตั้งประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยมุ่งหวังในการเป็นประชาคมที่มี

ประชาชนเป็นศูนย์กลางมีสังคมที่เอื้ออาทร และแบ่งปันประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนอาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) ๒) การคุ้มครอง และสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) ๓) สิทธิ และความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) ๔) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) ๕) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) ๖) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) โดยมีกลไกการดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมรายสาขา (Sectorial) ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials Meeting) และระดับรัฐมนตรี (Ministerial Meeting) คณะมนตรีประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Council) รวมทั้งการประชุมคณะกรรมการด้านสังคม และวัฒนธรรม (Senior officials Committee for ASEAN Socio-Cultural Community)

๒.๓.๑๐ แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนวิสัยทัศน์เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน^{๑๐๔}

การส่งเสริมความเชื่อมโยงภายในภูมิภาคมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดช่องว่างการพัฒนาโดยการกระจายประโยชน์ของการเจริญเติบโตไปยังกลุ่ม และชุมชนที่พัฒนาน้อยกว่าที่มีความยากจนรวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน และเชื่อมต่อชาติสมาชิกอาเซียนในภูมิภาคให้เข้ากับประชาคมโลกแนวคิดเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนจะส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดการรวมตัวของอาเซียน และขยายกว้างขึ้นไปยังเอเชียตะวันออก และความเชื่อมโยงในภูมิภาคที่ลึกซึ้ง และกว้างขวางขึ้นนี้จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่จุดยืนของอาเซียนในฐานะเป็นแกนกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออก และรักษาความเป็นแกนกลางของอาเซียนซึ่งจะเกิดความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้นจากการบรรลุถึงศักยภาพของความเชื่อมโยงดังกล่าว

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์อาเซียนปี ๒๕๖๓ (ค.ศ.๒๐๒๐) ได้กำหนดให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางของชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพมั่นคง และเจริญรุ่งเรืองรวมตัวกันเป็นหุ้นส่วนของการพัฒนาอย่างมีพลวัต และเป็นประชาคมที่เอื้ออาทรดังนั้นการสร้าง และความสำเร็จของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนนี้จึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของอาเซียนรวมถึงแนวทางสู่ความเชื่อมโยงที่ยั่งยืนในระยะยาวโดยคำนึงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และขับเคลื่อนความเชื่อมโยงภายในประเทศให้สอดคล้องกับความเชื่อมโยงของภูมิภาควิสัยทัศน์การเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนที่เพิ่มพูนจะช่วยสร้างความ

^{๑๐๔} ศูนย์ข้อมูลอาเซียนกรุงเทพมหานคร, แผนแม่บทความเชื่อมโยงในอาเซียน ASEAN Connectivity, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-14-02-16/asean-connectivity> [ค้นคว้า ๒๕๕๗]

เข้มแข็งให้กับหลักของอาเซียน“หนึ่งวิสัยทัศน์หนึ่งอัตลักษณ์หนึ่งประชาคม” และจะตอบสนองต่อสภาพพื้นฐาน และข้อตกลงต่างๆ รวมทั้งคำนึงถึงความรับผิดชอบ และสมรรถนะที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนด้วย

เป้าหมาย

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนเล็งเห็นว่าความเชื่อมโยงของอาเซียนผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เพิ่มพูน (ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน) การจัดระบบทางสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ (ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ) และการเพิ่มอำนาจให้ประชาชน (ความเชื่อมโยงด้านประชาชน) จะต้องอาศัยทั้งการพัฒนายุทธศาสตร์ และสถาบันใหม่ๆ และการลงทุนในการดำเนินการตามโครงการต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว และจะมีขึ้นอีกในอนาคต

อย่างมีประสิทธิภาพเป้าหมายของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนที่เพิ่มพูน ได้แก่

(๑) เพื่อเพิ่มพูนการรวมตัว และความร่วมมือของอาเซียน

(๒) เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกของอาเซียนโดยการมีเครือข่ายการผลิตของภูมิภาคที่เข้มแข็ง

(๓) เพื่อทำให้สภาพความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของประชากรอาเซียนดีขึ้น

(๔) เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบ และธรรมาภิบาลของอาเซียน

(๕) เพื่อส่งเสริมการเชื่อมต่อกับศูนย์กลางทางเศรษฐกิจให้มากขึ้นทั้งในภูมิภาคอาเซียน และภายในชาติสมาชิกรวมถึงการลดช่องว่างของการพัฒนา

(๖) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น

(๗) เพื่อเพิ่มพูนความพยายามในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๘) เพื่อจะสามารถจัดการกับผลกระทบในทางลบที่จะเกิดมาจากความเชื่อมโยง

วัตถุประสงค์

เพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านี้แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนกำหนดวัตถุประสงค์ต่อไปนี้เป็นความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนที่เพิ่มพูน

(๑) เพื่อรวบรวมแผนงานเกี่ยวกับความเชื่อมโยงที่มีอยู่ และจัดลำดับความสำคัญโดยคำนึงถึงกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว

ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(๒) เพื่อพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และพลังงานที่มีความหลากหลายในอาเซียน และภูมิภาคอื่นๆ ให้มีบูรณาการ และมีประสิทธิภาพ

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ

(๓) เพื่อให้มียุทธศาสตร์ความตกลงกลไกทางกฎหมาย และสถาบันที่จะทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนบังเกิดผลรวมถึงการอำนวยความสะดวกในการค้าสินค้า และบริการ ตลอดจนนโยบายการลงทุน และกรอบกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อให้การลงทุนได้รับการคุ้มครอง และดึงดูดการลงทุนของภาคเอกชน

ความเชื่อมโยงด้านประชาชน

(๔) เพื่อจัดทำข้อริเริ่มที่จะมีส่วนส่งเสริม และก่อให้เกิดการลงทุนในการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีพส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กระตุ้นการสร้างนวัตกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของอาเซียนรวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

การสร้างการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

(๕) เพื่อสร้างหลักการในการระดมทุนให้คำแนะนำด้านกลไกที่เหมาะสมสำหรับการระดมทุน และประเมินค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อพัฒนา และ/หรือส่งเสริมความเชื่อมโยงตามที่แผนแม่บทกำหนด

(๖) เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนที่ให้ประโยชน์กันทุกฝ่ายระหว่างภาครัฐภาคเอกชน ประชาชนอาเซียน และประชาคมระหว่างประเทศ

(๗) เพื่อส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินการตามข้อริเริ่มความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

(๘) เพื่อวางตารางเวลาสำหรับการบรรลุเป้าหมายความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการเพื่อสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของระดับการพัฒนาของชาติสมาชิกอาเซียน

(๙) เพื่อจัดเตรียมข้อตกลง และความร่วมมือต่างๆ ที่จะเสริมสร้างศักยภาพในอาเซียน เช่น ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน และเรื่องอื่นๆ ที่เหมาะสมเพื่อลดความแตกต่างในการพัฒนา และการส่งเสริมความพยายามระดับภูมิภาคให้บรรลุการเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางภายในปี ๒๕๕๘

หลักการสำคัญสำหรับแผนแม่บท

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนตั้งอยู่บนหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเร่งรัด และไม่เป็นอุปสรรคต่อข้อริเริ่มที่มีอยู่แล้วในอาเซียนตลอดจนส่งเสริมกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน

(๒) สร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายเพื่อสะท้อนผลประโยชน์ของทุกชาติสมาชิกอาเซียน

(๓) สร้างความสอดคล้องประสานระหว่างยุทธศาสตร์หรือแผนงานขององค์กรรายสาขาต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว และกำลังดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบอาเซียน และอนุภูมิภาคต่างๆ

(๔) สร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

(๕) เสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผ่นดินใหญ่ และหมู่เกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(๖) มองไปข้างหน้า และช่วยส่งเสริมพลวัตการแข่งขันของประเทศคู่เจรจาต่างๆ ต่อแผนแม่บทฯ ตลอดจนช่วยรักษาความเป็นแกนกลางของอาเซียน

(๗) การมีรูปแบบการระดมทุนที่ชัดเจน และครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

ความสำเร็จความท้าทาย และปัญหาอุปสรรคของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

อาเซียนมีความมุ่งมั่นเพียรพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะดำเนินการตามกฎบัตรอาเซียน และแผนงานการดำเนินการไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนเป็นแนวคิดที่สะท้อนถึงจุดแข็งศักยภาพ และความท้าทายของการสร้างประชาคมอาเซียนโดยต่อยอดจากพัฒนาการ และความสำเร็จของกรอบความร่วมมือต่างๆ ภายในภูมิภาคอาเซียนรวมทั้งเสนอแนวทางในการจัดการกับประเด็นท้าทายต่างๆ ตลอดจนแนวทางในการเสริมสร้างขีดความสามารถลดช่องว่างทางการพัฒนา และการขจัดความแตกต่างระหว่างกันทางสังคม และวัฒนธรรมในอาเซียนต่อไปนี้จะเป็นการพิจารณาถึงสถานะของความร่วมมือในภูมิภาครวมทั้งข้อริเริ่มต่างๆ ในอนุภูมิภาคทั้งมิติ ได้แก่ ความเชื่อมโยงทางกายภาพความเชื่อมโยงทางสถาบัน และความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชน

ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารรวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานที่จะให้บริการด้านต่างๆ และสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องส่งผลให้ภูมิภาคอาเซียนมีบูรณาการทั้งทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมโดยการอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนการลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทางการค้า และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อระหว่างประชาชน

๑. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางบกทางทะเล และทางอากาศการขนส่งทางบก

ความร่วมมือของอาเซียนในการสร้างถนน และทางรถไฟมีเป้าหมายเพื่อการสร้างเส้นทางขนส่งทางบกที่เชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศนอกภูมิภาคเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพปลอดภัย และอนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนภายใต้ความร่วมมือนี้มีโครงการที่มีความสำคัญลำดับต้น (Flagship project) ๒โครงการ ได้แก่ โครงการทางหลวงอาเซียน และโครงการทางรถไฟสายสิงคโปร์-คุนหมิง

การขนส่งทางน้ำในแผ่นดิน

มีศักยภาพอย่างสูงในการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าแต่ในปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์จากการขนส่งประเภทนี้น้อยมากในอาเซียนในภูมิภาคอาเซียนมีเส้นทางขนส่งทางน้ำในแผ่นดินที่ใช้เดินเรือได้ถึง ๕๑,๐๐๐ กิโลเมตรซึ่งสามารถมีบทบาทในการพัฒนาการขนส่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และไทย ฉะนั้นเมื่อคำนึงถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับจากการเชื่อมโยงจึงควรมีการดำเนินการในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานพร้อมกับการปรับปรุงกฎระเบียบ และการบริหารจัดการระบบการเชื่อมโยงการขนส่งทางน้ำในแผ่นดิน

การขนส่งทางทะเล

อาเซียนได้กำหนดให้ท่าเรือ ๔๗ แห่งเป็นท่าเรือหลักในโครงข่ายการขนส่งอาเซียน (Trans-ASEAN transport network) การที่ทำเรือเหล่านี้มีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันทำให้มีประเด็นท้าทายหลายประการในการให้บริการขนส่งทางเรือที่มีประสิทธิภาพ อาทิการจัดการด้านขนถ่ายสินค้าสมรรถนะในการรองรับการจอดเรือความสามารถในการบริหารการขนถ่ายการขนส่งทางบก และระบบโลจิสติกส์รวมทั้งพิธีการศุลกากรการขนส่งทางทะเลเป็นการขนส่งที่มีความสำคัญมาก

ที่สุดในการค้าระหว่างประเทศในแง่ของปริมาณการขนส่งอย่างไรก็ดีจากดัชนีของ UNCTAD Liner Shipping Index แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการขนส่งทางทะเลของประเทศอาเซียนยกเว้น สิงคโปร์ และมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับจีน และฮ่องกงการเชื่อมโยงภูมิภาค ขยายฝั่งทะเลของอาเซียนจำเป็นต้องมีเส้นทางการเดินเรือที่มีประสิทธิภาพ และมีความเชื่อถือได้เพื่อ ส่งผลให้เกิดการเพิ่มพูนความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน

การขนส่งทางอากาศ

ประเด็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทางอากาศท่าอากาศยานหลักในเมืองหลวงของประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีทางวิ่งของเครื่องบินที่เพียงพอที่จะรองรับการใช้งานของเครื่องบินที่มี อยู่ในปัจจุบันอย่างไรก็ดีท่าอากาศยานบางแห่งยังคงประสบปัญหาในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จำเป็นโดยเฉพาะทางวิ่งของเครื่องบิน และคลังสินค้านอกจากการพัฒนาท่าอากาศยานแล้วยังควร ให้ความสำคัญต่อการบูรณาการระบบการเดินอากาศ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมทั้ง เส้นทางการบิน

๒. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุน การค้า และอำนวยความสะดวกในการลงทุน และการขยายตลาดโดยจะเอื้ออำนวยความสะดวกด้าน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชนการสนับสนุนการจัดส่งบริการ ต่างๆ ตลอดจนลดต้นทุนในการทำธุรกิจ และธุรกรรมทางการค้าต่างๆ โครงสร้างพื้นฐานด้าน เทคโนโลยี และการสื่อสารหมายถึงโครงข่ายการสื่อสารชนิดติดตั้งเคลื่อนที่ และดาวเทียมรวมทั้ง อินเทอร์เน็ต และซอฟต์แวร์สนับสนุนการพัฒนา และการปฏิบัติการของโครงข่ายการสื่อสารเหล่านี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารต้องเผชิญกับความท้าทาย หลายประการความท้าทายที่สำคัญที่สุดมาจากความแตกต่างทางระบบดิจิทัลระหว่างประเทศสมาชิก อาเซียนด้วยกันเองการจัดความแตกต่างด้านดิจิทัลจำเป็นต้องมีพันธมิตรจากประเทศสมาชิก อาเซียนที่จะปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเทคโนโลยี และการสื่อสารของแต่ละ ประเทศ

๓. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

พลังงานมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และจะยังคงมีความสำคัญอย่าง ยิ่งยวดต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของภูมิภาคอาเซียนความร่วมมืออาเซียนด้านพลังงาน อยู่บนพื้นฐานของแผนปฏิบัติการความร่วมมือด้านพลังงานของอาเซียนปี ๒๕๔๒-๒๕๔๗ แผนปฏิบัติการฯ ปี ๒๕๔๘ -๒๕๕๒ และแผนปฏิบัติการฯ ปี ๒๕๕๓ -๒๕๕๘ ได้มุ่งเน้นการเร่งรัดการดำเนินการ ตามแผนปฏิบัติการฉบับต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานการเข้าถึง และการใช้พลังงาน อย่างยั่งยืนสำหรับภูมิภาคโดยพิจารณาถึงข้อกังวลด้านสุขภาพความปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโครงข่ายระบบส่งไฟฟ้าอาเซียนการสร้างแนวท่อทาง ธรรมชาติในอาเซียนการใช้เทคโนโลยีถ่านหินสะอาด และพลังงานหมุนเวียน

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบหมายถึงการเชื่อมโยงกฎระเบียบต่างๆ ผ่านการจัดทำ ความตกลงระหว่างประเทศ และความตกลงระดับภูมิภาครวมทั้งพิธีสารต่างๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวก

สะดวกในการทำธุรกรรมทางการค้าสินค้า และสินค้าบริการตลอดจนการเคลื่อนย้ายบุคคลข้ามพรมแดน

๑. การอำนวยความสะดวกในการขนส่ง

อาเซียนได้มีข้อริเริ่มหลายประการในการอำนวยความสะดวกทางการขนส่งเพื่อสร้างระบบโลจิสติกส์ และระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้า และการเชื่อมโยงการขนส่งทางบกทางทะเล และทางอากาศที่สะดวกราบรื่นข้อริเริ่มเหล่านี้ ได้แก่ ก) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนข) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบค) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามแดนแผนงานการรวมกลุ่มสาขาการบินจ) แผนปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยการขนส่งทางน้ำในภูมิภาคอาเซียนความตกลง และแผนปฏิบัติการข้างต้นทั้งหมดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการสร้างระบบโลจิสติกส์ และระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ และทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าที่สะดวกราบรื่นเนื่องจากมีการเชื่อมโยงการขนส่งทางบกทางทะเล และทางอากาศเข้าด้วยกันข้อริเริ่มเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในปัจจุบันมุ่งที่จะอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งสินค้าดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาจัดทำข้อริเริ่มใหม่ๆ สำหรับยานพาหนะเพื่อการโดยสารโดยเฉพาะทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาค และการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนแผนงานการรวมกลุ่มสาขาการบินเป็นแผนงานที่กำหนดแนวทางสำหรับการเปิดเสรีบริการการบินอากาศในอาเซียนโดยมีเป้าหมายการเปิดเสรีเป็นระยะๆ สำหรับการขนส่งสินค้าทางอากาศระหว่างทุกเมืองในอาเซียน และการบริการขนส่งผู้โดยสารระหว่างทุกเมืองในอาเซียนภายในเดือน ธันวาคม ๒๕๕๑ และเดือน ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามลำดับ

แผนปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยการขนส่งทางน้ำในภูมิภาคอาเซียนมุ่งจะขยายเป้าหมายที่ได้แถลงไว้ใน๒เอกสาร คือ แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ปี ๒๕๔๗ -๒๕๕๓ และแผนปฏิบัติการด้านการขนส่งของอาเซียน ๒๕๔๘ - ๒๕๕๓ นอกจากนี้ยังตอบสนองต่อข้อเรียกร้องจากผู้นำอาเซียนที่จะให้มีกลไก และมาตรการเพื่อช่วยให้สามารถดำเนินการตามข้อริเริ่มต่างๆ ด้านเศรษฐกิจที่มีอยู่ได้อย่างจริงจังแผนปฏิบัติการนี้เป็นแผนงานสำหรับการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และมีกำหนดเวลา

๒. การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาชาติสมาชิกอาเซียนได้ขยายการค้าระหว่างกัน และกับภูมิภาคอื่นๆ ของโลกรวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกการค้าสินค้าภายในอาเซียนมีลักษณะของการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นของชาติสมาชิกในเครือข่ายการผลิตระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลดภาษีนำเข้าลงส่งผลให้อาเซียนมีส่วนแบ่งของการค้าภายในภูมิภาคจากการค้าทั้งหมดสูงที่สุด (คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓ ในปี ๒๕๕๑) ในบรรดาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคในประเทศกำลังพัฒนาสะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกันในระดับสูงระหว่างเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคที่ดำเนินการโดยผู้ผลิต และผู้ประกอบการนอกจากนี้ขอบเขตของการทำธุรกรรมต่างตอบแทนในสินค้าเครื่องจักร และชิ้นส่วนภายในประเทศสมาชิกอาเซียน ๕ ประเทศมีสูงกว่าในประเทศอื่นๆ สะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นของชาติสมาชิกอาเซียนในเครือข่ายการผลิตระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในระหว่างการจัดภาษีนำเข้าต่างๆ ระหว่างกันภายในภูมิภาคอาเซียนโดยระบบอัตราภาษีพิเศษร่วมสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนซึ่งปัจจุบันได้บรรจุอยู่ในความตกลง

การค้าสินค้าของอาเซียนทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมทั้ง ๖ จะมี อัตราภาษีนำเข้าเป็นศูนย์ในสินค้า ๕๓,๔๕๗ รายการคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๑๑ ของรายการสินค้า ทั้งหมดภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนได้ให้การรับรองแผนงานในการลดมาตรการกีดกันจากมาตรการ ทางการค้าที่มีใช้ภายใต้แผนงานการจัดทำฐานข้อมูลมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายใต้ของชาติสมาชิก การกำหนดตารางเวลาการกำจัดมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายใต้การจัดทำแนวน และขั้นตอนการขอ อนุญาตนำเข้าที่สอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์การการค้าโลกความปลอดภัยของอาเซียนเป็นมิติที่มี ความสำคัญในความร่วมมืออาเซียนเป้าหมายหลัก ได้แก่ การรับรองความปลอดภัย และคุณภาพของ สินค้าอาหารที่เข้าสู่ตลาดภายใน และตลาดส่งออกในบริบทของการรวมกลุ่มอาเซียนเป้าหมายหลัก คือ การบรรลุความเคลื่อนไหวที่เสรียิ่งขึ้นภายในภูมิภาคของสินค้าอาหารที่ปลอดภัย และเป็น ประโยชน์การบรรลุเป้าหมายเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้า และการ รวมกลุ่มของตลาดภูมิภาคการรับรองความปลอดภัยของอาหารการประกันคุณภาพสินค้า และการ กำหนดมาตรฐานของการรับรองทางการค้าล้วนเป็นประเด็นเร่งรัดจากพื้นฐานประสบการณ์ของชาติ สมาชิกบางชาติ และมาตรฐานระหว่างประเทศที่มีอยู่อาเซียนจะต้องร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือทาง วิชาการมีการประสานงาน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการดังกล่าวตามที่ได้ผูกพันไว้ใน แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการดำเนินการบางส่วนกำลังเดินทางอยู่ภายใต้การ กำกับของคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านมาตรฐาน และคุณภาพของอาเซียนโดยครอบคลุมการประสาน มาตรฐานเงื่อนไขทางเทคนิคการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมกันการจัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานทาง เทคนิค และการประสานกฎระเบียบทางเทคนิคในบางสาขาแม้จะมีความสำเร็จในระดับหนึ่งแต่ก็ยัง ต้องเดินทางในการจัดทำกรอบรวมสำหรับมาตรฐานกฎระเบียบทางเทคนิค และขั้นตอนการ ตรวจสอบรับรองภายในอาเซียนความพยายามในการลดอุปสรรคทางการค้าด้านเทคนิคไม่ควรจำกัด วงอยู่ในสาขาเร่งรัดแต่ต้องครอบคลุมสาขาอื่นด้วยภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรปี ๒๕๔๘-๒๕๕๓ การอำนวยความสะดวกทางการค้าเป็นยุทธศาสตร์หลักเพื่อลดอุปสรรคในการ เคลื่อนย้ายสินค้าในภูมิภาคได้มีการดำเนินการไปแล้วหลายขั้นเพื่อให้สามารถนำสินค้าออกจากด่าน ภายในเวลาเฉลี่ยไม่เกิน ๓๐ นาที

๓. การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี

ภาคบริการมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในเศรษฐกิจของชาติสมาชิกอาเซียนนับเป็นส่วนสำคัญของ ผลผลิตมวลรวมของประเทศ และการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานการค้าบริการเชิงพาณิชย์ในอาเซียน เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วภายในไม่ถึงหนึ่งทศวรรษนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ๑๕๔.๖ พันล้าน ดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๔๓ ไปเป็น ๓๔๓.๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๕๒ พัฒนาการที่สำคัญอีก อย่างหนึ่ง ได้แก่ การเติบโตอย่างรวดเร็วของการบริการขนส่งทางอากาศในอาเซียนซึ่งเกิดจากการใช้ นโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรีตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๓ โดยได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของสายการบิน ต้นทุนต่ำให้บริการในเส้นทางภายในภูมิภาคอาเซียนแผนงานสำหรับการรวมตัวในสาขาการบริการ ทางขนส่งได้รับการรับรองเมื่อเดือน สิงหาคม ๒๕๕๑ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับอาเซียนใน การเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียว และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันโดยการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการขนส่งภายใต้แผนการเปิดเสรีบริการทางการขนส่งซึ่งเป็นองค์ประกอบ สำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันนั้นแผนงานดังกล่าวกำหนดให้มีการเปิดเสรีในด้านการ

บริการคลังสินค้าบริการโกดังเก็บสินค้าบริการระวางขนส่งบริการจัดส่งสินค้าบริการหีบห่อบริการนำสินค้าออกจากด่านศุลกากรบริการระวางขนส่งระหว่างประเทศยกเว้นการขนส่งภายในประเทศโดยบริษัทต่างชาติบริการระวางขนส่งทางรถไฟระหว่างประเทศ และบริการระวางขนส่งสินค้าทางบกบนเส้นทางระหว่างประเทศตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน

๔. การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี

ชาติสมาชิกอาเซียนสามารถดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ดีปัจจุบันการลงทุนทางตรงในชาติสมาชิกโดยรวมคิดเป็นประมาณร้อยละสิบของเงินลงทุนทางตรงในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมดการลงทุนทางตรงภายในอาเซียนเพิ่มขึ้นด้วย เช่น กันในปี ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นปี ที่ทิศทางโดยรวมของการลงทุนทางตรงลดลงอาเซียนได้จัดทำความตกลงด้านการลงทุนฉบับใหม่เรียกว่าเอซีโอเอซึ่งประกอบด้วยข้อบทที่ครอบคลุมยิ่งขึ้นทั้งในประเด็นการเปิดเสรีการลงทุนการคุ้มครองการลงทุนอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการลงทุนความตกลงนี้ได้รวบรวมข้อริเริ่มสองด้านไว้ด้วยกัน คือ ความตกลงส่งเสริม และคุ้มครองการลงทุนอาเซียน และกรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียนฉบับใหม่นี้ได้เจรจาแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๑ และได้ลงนามในปี ๒๕๕๒ และจะให้ประโยชน์ต่อนักลงทุนอาเซียน และนักลงทุนต่างชาติในอาเซียนโดยการบรรลุลงทุนที่เปิดกว้าง และมีเสรีภายในปี ๒๕๕๘)

๕. การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ และการพัฒนามนุษย์

ภาคแรงงานของชาติสมาชิกอาเซียนมีการตอบสนองที่ดีต่อความพยายามในการก้าวไปสู่ตลาดแรงงานอาเซียนที่รวมตัวในการก้าวไปสู่วิสัยทัศน์นี้ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านแรงงานอาเซียนเห็นว่าเงื่อนไขที่จำเป็นในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงาน ได้แก่ การจัดตั้งกรอบทักษะฝีมือแรงงานระดับประเทศเป้าหมายหลักของโครงการนี้ ได้แก่ (๑) ประสานมาตรฐานฝีมือระดับประเทศ และระบบการให้การรับรองภายในประเทศอาเซียนเข้าด้วยกัน (๒) การดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในหมู่ชาติอาเซียนในการบรรลุมาตรฐานฝีมือ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องประสานกัน และ (๓) บรรลุการเป็นตลาดแรงงานอาเซียนที่มีคุณภาพมีความสามารถ และได้รับการเตรียมการเป็นอย่างดีเพื่อก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘

นอกจากนี้ตามปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร และแบ่งปันการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในอาเซียนควรดำเนินการควบคู่ไปกับการรักษา และพัฒนามาตรฐานทางการศึกษา และวิชาชีพให้สอดคล้องความต้องการของอุตสาหกรรมโดยดำเนินการร่วมกันกับกระบวนการการประชุมรัฐมนตรีด้านแรงงานอาเซียนในการนี้อาเซียนได้จัดทำความตกลงการยอมรับร่วมกันเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้ประกอบการวิชาชีพ/แรงงานฝีมือ/ความสามารถเฉพาะภายในภูมิภาคปัจจุบันได้สรุปผลความตกลงแล้วฉบับสำหรับวิชาชีพดังต่อไปนี้ : บริการด้านวิศวกรรมด้านการพยาบาลด้านสถาปัตยกรรมกรอบข้อตกลงสำหรับการยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติผู้สำรวจวิชาชีพการท่องเที่ยวผู้ประกอบการวิชาชีพแพทย์ผู้ประกอบการวิชาชีพทันตแพทย์ และกรอบความตกลงฯ บริการด้านการบัญชี อย่างไรก็ตามยังมีความท้าทายหลายด้านซึ่งจะกระทบต่อการดำเนินการตามความตกลงที่ได้จัดทำไว้เนื่องจากยังคงมีความแตกต่างกันในระดับของความร่วมมือในการรับรองคุณวุฒิความท้าทายประการหนึ่ง ได้แก่ แนวโน้มของชาติสมาชิกอาเซียนในการกำหนดเงื่อนไขระดับประเทศก่อนการออก

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบนพื้นฐานแนวคิดว่าคุณค่าบุคคลที่มีสัญชาติไทยย่อมมีความคุ้นเคยกับกฎระเบียบท้องถิ่นมากกว่าผู้ให้บริการต่างชาติ

๖. ขั้นตอนการข้ามพรมแดน

ความเชื่อมโยงทางกายภาพเพียงอย่างเดียวไม่สามารถประกันการเคลื่อนย้ายสินค้า และประชาชนระหว่างประเทศอย่างราบรื่นได้ขั้นตอนการข้ามพรมแดนที่ไม่มีประสิทธิภาพ และเสียเวลานานสร้างแรงเสียดทานที่ไม่จำเป็นเพิ่มต้นทุนการขนส่ง และเป็นความท้าทายหลักที่ต้องทำการแก้ไขในขณะเดียวกันความเชื่อมโยงที่เพิ่มพูนโดยไม่มามาตรการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบก็อาจนำไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ และความท้าทายในการข้ามพรมแดนอื่นๆ เช่น มลพิษ และโรคระบาด

กรอบความตกลงอาเซียน อาทิ (๑) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (๒) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน และ (๓) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง

ข้อริเริ่มอนุภูมิภาคก็มีส่วนช่วยส่งเสริมความพยายามของอาเซียนในการปรับปรุงการอำนวยความสะดวกข้ามพรมแดน และความเชื่อมโยงทางสถาบัน เช่น กัน อาทิความตกลงการขนส่งข้ามพรมแดนภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งเน้นประเด็นหลักในเรื่องการแลกเปลี่ยนสิทธิการขนส่งเชิงพาณิชย์การตรวจสอบ ณ จุดเดียว และครั้งเดียวที่ด่านตรวจหลัก ประสพการณ์ของสหภาพยุโรปเป็นบทเรียนที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างกันอาเซียนโครงการบริหารจัดการพรมแดนอาเซียน-สหภาพยุโรปเป็นมิติใหม่ของการปรับปรุงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองโดยโครงการมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการพรมแดนของชาติสมาชิกอาเซียนโดยกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ด้านการตรวจคนเข้าเมืองการรักษากฎหมายความมั่นคงชายแดน และศุลกากร

ความเชื่อมโยงด้านประชาชน

ตั้งแต่การก่อตั้งอาเซียนในปี ๒๕๑๐ อาเซียนได้ดำเนินการตามปฏิญญากรุงเทพซึ่งมีเป้าหมายการสร้างประชาคมที่มีสันติภาพ และรุ่งเรืองโดยการดำเนินการร่วมกันเพื่อเร่งรัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคม และเสริมสร้างการพัฒนาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อเป้าหมายนี้อาเซียนได้จัดทำข้อริเริ่มในหลายสาขา อาทิการศึกษาวัฒนธรรมสวัสดิการสังคมเยาวชนสตรีการพัฒนาชนบท และการขจัดความยากจนภายหลังการจัดตั้งคณะมนตรีประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนในปี ๒๕๕๒ คณะมนตรีฯ ได้ทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการดำเนินการตามเป้าหมาย และความคาดหวังตามที่ได้ระบุไว้ในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปโดยเร็วทั้งนี้รวมถึงการส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนการศึกษา และการเพิ่มพูนความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชนการตระหนักรู้ถึงความแตกต่างในมรดกทางวัฒนธรรมภายในอาเซียน จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะ และวัฒนธรรมของอาเซียนรวมถึงภาษาควรได้รับการส่งเสริมด้วยเพื่อก่อให้เกิดผลในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมสำหรับชนรุ่นหลังในด้านการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ความร่วมมือใน๔ด้านดังต่อไปนี้ได้รับการจัดลำดับให้มีความสำคัญสูง ได้แก่ ๑) การส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนในหมู่พลเมืองโดยเฉพาะ

เยาวชน ๒) การเสริมสร้างอัตลักษณ์อาเซียนผ่านการศึกษา ๓) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนในสาขาการศึกษา และ ๔) การเสริมสร้างการสร้างเครือข่ายของมหาวิทยาลัยอาเซียนในการนี้ความร่วมมือด้านการศึกษาดำเนินการตามปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร และแบ่งปันควรได้รับการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาคด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบรรลุการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วถึงทั้งภูมิภาคภายในปี ๒๕๕๘ เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนจัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๓๘ เพื่อส่งเสริมการประสานการศึกษา และโครงการวิจัยระหว่างนักวิจัยอาเซียนปัจจุบันประกอบด้วยมหาวิทยาลัยชั้นนำ ๒๒ แห่งในอาเซียน และให้การสนับสนุนการเคลื่อนย้ายของบุคลากร และนักศึกษาในภูมิภาคผ่านแผนงานหลัก ๒ แผน ได้แก่ การรับรองคุณภาพที่แท้จริงของเอยูเอ็น และระบบการโอนหน่วยกิตของอาเซียน ความท้าทายหลักที่ภาคการศึกษาต้องเผชิญ ได้แก่ การขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นพ้องร่วมกันในการศึกษา ขั้นสูงเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากร และเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการ นักเขียนศิลปนิพนธ์ สารมวลชน และนักศึกษา ตารางการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกัน ความจำเป็นในการมีกระบวนการรับรองคุณภาพการรับรองคุณวุฒิข้อบท และกฎระเบียบภายในประเทศรวมถึงการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาเพื่อฝึกอบรมแรงงาน คณะกรรมการอาเซียนด้านวัฒนธรรม และสนทนการจัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๒๑ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในสาขาวัฒนธรรม และสนทนาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจร่วมกัน และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในบรรดาประชาชนอาเซียน และขยายการพัฒนาไปสู่ระดับภูมิภาคในแต่ละปี มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษ และเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการ นักเขียนศิลปนิพนธ์ สารมวลชน และนักศึกษา อาทิ ค่ายเยาวชนอาเซียนรางวัลข่าวโทรทัศน์อาเซียนของเครือข่ายเอเชียวิชั่น และโครงการนักสร้างข่าวอาเซียน เนื่องจากประเด็นทางด้านวัฒนธรรมมีความสำคัญ และมีส่วนเชื่อมโยงกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ดังนั้นทุกประเทศสมาชิกจึงควรสร้างความตระหนักรู้ในบทบาท และความสำคัญของวัฒนธรรม และกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในระดับต้นๆ ด้วยข้อริเริ่มต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวของประชาคมอาเซียนในช่วงหลายปี ที่ผ่านมาตามที่ปรากฏในแผนงานด้านการท่องเที่ยวของอาเซียนระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๓ ได้พยายามส่งเสริมให้อาเซียนเป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวโดยการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยว และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้นการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวจะส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวด้วยความสำเร็จในการปฏิบัติตามแผนงานด้านการท่องเที่ยวส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาภูมิภาคอาเซียนเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากนักท่องเที่ยวของภูมิภาคอาเซียนที่เดินทางไปมาระหว่างกันแม้อาเซียนจะประสบความสำเร็จในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวแต่ก็ยังมีประเด็นท้าทายที่อาเซียนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา กล่าว คือ การจัดทำข้อกำหนดการตรวจลงตราให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การใช้ระบบประกันประเภทที่ ๓ แก่ นักท่องเที่ยวที่เป็นมาตรฐานสากล การจัดมาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน และการปรับปรุงยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของอาเซียนที่จะสร้างประชาคมที่แบ่งปัน และเอื้ออาทร

การลดช่องว่างด้านการพัฒนาโดยข้อริเริ่มอาเซียนว่าด้วยการรวมตัวเป็นประชาคม

ข้อริเริ่มอาเซียนว่าด้วยการรวมตัวเป็นประชาคมได้เริ่มต้นในปี ๒๕๔๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนา และเร่งรัดการรวมตัวทางเศรษฐกิจให้เป็นประชาคมในโดยมุ่งดำเนินการในกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ดังนั้นประเทศอาเซียนจึงให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือประเทศที่พัฒนาด้อยกว่าในด้านต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนในปัจจุบันอาเซียนได้ดำเนินการตามแผนงานด้านการลดช่องว่างระยะที่ ๒ ในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ซึ่งโครงการที่สำคัญต่างๆ ก็นำมาจากแผนงานทั้ง ๓ ด้านของประชาคมซึ่งประกอบด้วยแผนงานด้านการเมือง และความมั่นคง แผนงานด้านเศรษฐกิจ และแผนงานด้านสังคม และวัฒนธรรม

ความร่วมมืออนุภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในปัจจุบันประเทศอาเซียนมีความร่วมมือกันอยู่แล้วภายใต้กรอบอนุภูมิภาคต่างๆ ในการลดช่องว่างด้านการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎระเบียบ และด้านการเชื่อมโยงประชาชน โดยความสนับสนุนของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียความร่วมมืออนุภูมิภาคที่สำคัญประกอบด้วย

(ก) ความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงประกอบด้วยกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ ไทย เวียดนาม และมณฑลยูนนาน ไต้หวันซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๓๕

(ข) ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจอาเซียนตะวันออก ประกอบด้วย บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๓๗

(ค) ความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๓๗

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องผสมผสานแผนงานด้านการคมนาคมขนส่งข้างต้นเข้าด้วยกันกล่าวคือ บางส่วนของทางหลวงอาเซียนทับซ้อนกับทางหลวงในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงขณะที่เส้นทางรถไฟในกัมพูชา และเวียดนามก็เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง

นอกจากนี้การเชื่อมโยงกฎระเบียบของอนุภูมิภาค และอาเซียนทางด้านการค้า และการขนส่งก็จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกันความพยายามในการดำเนินการให้มีความเชื่อมโยงด้านการขนส่งคมนาคมในอนุภูมิภาคฯ ประสบปัญหาดังนี้การสร้างถนน และสะพานยังไม่เพียงพอการเชื่อมโยงด้านการขนส่งยังไม่บรรลุผลจึงทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจไม่เต็มที่การก่อสร้างโครงการต่างๆ ล่าช้าไม่ทันความต้องการทางด้านเศรษฐกิจดังนั้นแนวทางในการแก้ไขเรื่องนี้ คือ การให้ความสนใจกับการสร้างถนน และสะพานในช่วงที่ยังไม่ครบถ้วนการแก้ไขความล่าช้าในการมีผลบังคับใช้ความตกลงฯ ต่างๆ และการส่งเสริมให้มีการลงทุนก่อสร้างเขตนิคมอุตสาหกรรมในเขตระเบียบเศรษฐกิจโดยสรุป คือ ความเพียรพยายามที่จะทำให้โครงสร้างพื้นฐานเกิดขึ้นครบถ้วน และเปลี่ยนให้เส้นทางคมนาคมเหล่านี้กลายเป็นเส้นทางระเบียบเศรษฐกิจ และมีการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจอย่างเต็มที่จึงเป็นสาเหตุให้มีการดำเนินการด้านนโยบาย และกฎระเบียบที่ประสานสอดคล้องกันในด้านพลังงานความร่วมมือภายใต้กรอบอนุภูมิภาคฯ มีความก้าวหน้าอย่างมากในด้านความร่วมมือทวิภาคีซึ่งก่อให้เกิดการซื้อขายพลังงานระหว่างกันแต่ในด้านความร่วมมือระดับภูมิภาคยังไม่มีควมคืบหน้าตามที่ได้มีการเห็นชอบร่วมกันแล้วภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการซื้อขายพลังงาน

ระดับภูมิภาคซึ่งมีสาเหตุมาจากความแตกต่างของแต่ละประเทศในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมาตรฐานทางด้านพลังงาน

ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจอาเซียนตะวันออกซึ่งประกอบด้วยบรูไนฯ อินโดนีเซียมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ได้เริ่มขึ้นเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้อยพัฒนาในประเทศสมาชิก (ยกเว้นบรูไนฯ) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นโดยมีระเบียบเศรษฐกิจ๒ส่วน คือ ระเบียบเศรษฐกิจเขตบอร์เนียว และระเบียบเศรษฐกิจ Greater Sulu Sulawesi ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบความร่วมมือเขตเศรษฐกิจอาเซียนตะวันออก และอาเซียนในปัจจุบันมีเพียงการจัดประชุมความร่วมมือระดับผู้นำต่อเนื่องจากการประชุมสุดยอดอาเซียนความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ-มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีความหลากหลายตั้งแต่ด้านเกษตรการท่องเที่ยวการผลิตการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการบริการด้านการแพทย์ซึ่งแม้ว่าความร่วมมือดังกล่าวจะไม่มีเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานเนื่องจากอินโดนีเซียเป็นเกาะแยกออกจากห่างแต่ก็ถือว่ามีความเชื่อมโยงที่ดีโครงการความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจได้พัฒนามาจากการเชื่อมโยงที่ได้พยายามดำเนินการร่วมกันเพื่อให้มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดในการนี้ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียจึงให้ความสนใจกับความพยายามในการติดตามผลการจัดช่องว่างที่เกิดจากการยังไม่ได้ดำเนินการโครงการต่างๆ เป็นหลักในการดำเนินการความพยายามในการสนับสนุนเงินทุนโครงการต่างๆ ภายใต้ความร่วมมืออนุภูมิภาคต่างๆ มีปัญหามากกว่าโครงการในระดับชาติดังนั้นโครงการในระดับภูมิภาคที่ต้องการความร่วมมือ และการประสานงานตั้งแต่๒ประเทศขึ้นไปในภูมิภาคแล้ว แล้วแต่ประสบปัญหา และมีความล่าช้าโดยสรุป คือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชื่อมโยงความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคให้ขยายไปสู่การเป็นความร่วมมือระดับภูมิภาคที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้น

ยุทธศาสตร์หลักสำหรับการพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

กรอบการดำเนินการเพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนประกอบด้วย ยุทธศาสตร์๓ด้าน ได้แก่ การปรับปรุงความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานการเสริมสร้างความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ และการปลูกฝังความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนสู่ประชาชนให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยยุทธศาสตร์ทั้ง๓ด้านนี้จะได้รับการสนับสนุนโดยกลไกทางการเงิน และสถาบันที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ผลลัพธ์สุดท้าย คือ โครงข่ายการผลิต และการกระจายสินค้าในภูมิภาคอาเซียนที่มีความลึกยิ่งขึ้น (ในเชิงห่วงโซ่ของคุณค่า) กว้างยิ่งขึ้น (โดยมีสินค้า และประเทศหรือพื้นที่ในภูมิภาคที่มีส่วนร่วมในโครงข่ายมากขึ้น) และเชื่อมโยงเข้ากับโครงข่ายการผลิต และการกระจายสินค้าของโลก และเอเชียตะวันออก และของโลกมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียนให้แล้วเสร็จ

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการจราจรแล้วการขนส่งทางถนนถือเป็นรูปแบบการขนส่งที่สำคัญที่สุดนอกจากนี้การเชื่อมโยงภูมิภาคที่ล้าหลังเข้ากับโครงข่ายทางหลวงอาเซียนจะสร้างประโยชน์อย่างมากต่อพื้นที่ยากจนในภูมิภาคอาเซียนอย่างไรก็ตามการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจระดับรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงอาเซียน (ที่ประชุมรัฐมนตรีด้านการขนส่งอาเซียนครั้งที่ ๕ ที่กรุงฮานอยปี ๒๕๔๒) ยังไม่มีความคืบหน้าซึ่งกำหนดให้ชาติสมาชิกอาเซียนปรับปรุงเส้นทางถนนที่กำหนดให้อยู่ในชั้นที่๓หรือสูงกว่ารวมถึงจัดทำป้ายจราจรบนถนนภายในปี ๒๕๔๗

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ดำเนินโครงการเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิงให้แล้วเสร็จ

โครงการเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิงถือเป็นโครงการที่มีความสำคัญในระดับต้นของความร่วมมือด้านคมนาคมของอาเซียน และมีแรงจูงใจทางการเมืองที่สูงมากในการดำเนินโครงการดังกล่าวให้แล้วเสร็จโครงการนี้ได้รับการคาดหวังว่าจะสร้างทางเลือกใหม่ให้กับรูปแบบการขนส่งทางบกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารูปแบบการขนส่งทางถนนโครงการดังกล่าวมีทางรถไฟหลัก ๒ สาย คือ สายตะวันออกซึ่งผ่านไทยกัมพูชา และเวียดนามโดยมีทางเชื่อมระหว่างลาว และเวียดนาม และสายตะวันตกซึ่งจะผ่านไทย และเมียนมาร์อย่างไรก็ตามเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางสายตะวันตกมีความท้าทายหลายประการจึงควรสร้างทางรถไฟสายตะวันออกให้เสร็จก่อนเพื่อให้มีการเชื่อมโยงทางรถไฟที่สมบูรณ์ และใช้การได้ระหว่างสิงคโปร์ และจีน (คุนหมิง) โดยเร็วที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงกัน

เครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปมีบทบาทสำคัญทำให้เกิดการเคลื่อนย้าย การพัฒนาสวัสดิการ และความเจริญทางเศรษฐกิจของหลายประเทศในภูมิภาคการขนส่งประเภทนี้ถือเป็นรูปแบบการขนส่งที่คุ้มค่าอีกทั้งเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ารูปแบบการขนส่งอื่นๆ แต่ยังขาดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอจึงจำเป็นต้องกำหนด และดำเนินการตามกรอบนโยบายระดับภูมิภาคเพื่อพัฒนาบริการการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปภายในอาเซียนมาตรการสำคัญ ได้แก่ กำหนดแผนการพัฒนาเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปในภูมิภาคอาเซียนภายในปี ๒๕๕๕ และให้เริ่มดำเนินการตามแผนหลังจากนั้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างระบบการขนส่งทางทะเลที่เชื่อมโยงมีประสิทธิภาพ และแข่งขันได้

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการขนส่งสินค้าในการค้าระหว่างประเทศการขนส่งทางทะเลเป็นรูปแบบการขนส่งที่สำคัญที่สุดอาเซียนต้องพัฒนาบริการด้านการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศให้สามารถในการแข่งขันได้ และมีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์จากศักยภาพของการเชื่อมโยงกับระบบการขนส่งทางเรือของโลกนอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องกำหนดเส้นทางเดินเรือที่มีประสิทธิภาพ และแข่งขันได้ และเชื่อมโยงภูมิภาคที่เป็นหมู่เกาะเพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างกัน ในอาเซียนซึ่งจะช่วยลดช่องว่างการพัฒนาในหมู่เกาะของอาเซียนนอกจากนี้การจัดตั้งระบบการเดินเรือทะเล และการเดินเรือระหว่างประเทศในภูมิภาคจะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวโดยเรือสำราญในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สร้างระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบที่คล่องตัวเพื่อให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางการขนส่งในเอเชียตะวันออกเฉียง และภูมิภาคอื่นๆ

อาเซียนตั้งอยู่ในศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของแหล่งการผลิต และอุปสงค์ใหม่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเอเชียใต้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และ ออสเตรเลีย / นิวซีแลนด์ ดังนั้นอาเซียนจึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการใช้ที่ตั้งอันเป็นยุทธศาสตร์นี้ในการสนับสนุนให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของภูมิภาคเมื่อพิจารณาถึงความร่วมมือด้านคมนาคมในอาเซียนที่ได้มีการดำเนินการในแต่ละรูปแบบการขนส่งอาเซียนจะต้องมีการประสานยุทธศาสตร์ระหว่างสาขาการขนส่งต่างๆ โดยยึดหลักการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และจุดเปลี่ยนถ่ายสินค้า

เพื่อให้เกิดการพัฒนาความเชื่อมโยงทั้งใน และนอกอาเซียนทั้งนี้แม้ว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ จะใช้เวลานานอาเซียนจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่ ชัดเจนในการพัฒนาการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในชาติสมาชิกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในฐานะเครื่องมือในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต และเพิ่มอำนาจการปกครอง และนวัตกรรมภายในภูมิภาค

การมีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ดี และการมี ทรัพยากรมนุษย์ และกฎระเบียบที่ดีถือเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นปัจจัยสนับสนุนการค้าการเติบโตทางเศรษฐกิจนวัตกรรม และธรรมาภิบาลในอาเซียน หลายประเทศในอาเซียนได้รับยกย่องในระดับโลกในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอุตสาหกรรม และบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างใดก็ตาม อาเซียนยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศโดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ล้ำ หลัง และตัวเมืองปัญหาความเหลื่อมล้ำนี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาภายใน ภูมิภาคอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ : ให้ความสำคัญกับโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของ อาเซียน

โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการทำให้เกิดการบูรณา การร่วมกันในภูมิภาค และเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียดังกล่าวจึงจำเป็นต้อง หารือเกี่ยวกับปัญหาทางเทคนิค และปัญหาทางกฎหมายโดยการจัดทำมาตรฐานร่วมกันเพื่อพัฒนา ความร่วมมือภายใต้โครงการเชื่อมโยงระบบท่อส่งก๊าซของอาเซียน (Trans ASEAN GAS Pipeline- TAGP) และโครงข่ายระบบส่งไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power Grid-APG) นอกจากนี้ก็จำเป็นต้อง พิจารณาเรื่องการจัดหาก๊าซธรรมชาติ และแหล่งพลังงานอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น ถ่านหิน และก๊าซ ธรรมชาติเหลว

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ

การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบในภูมิภาคอาเซียนจะเพิ่มประสิทธิภาพของ ความเชื่อมโยงระหว่างกันทางโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้นด้วย อาทิการลดอุปสรรคทางการค้าจะทำให้ ขนส่งสินค้า และบริการได้มากขึ้นการพัฒนาระบบขนส่ง และการอำนวยความสะดวกทางการค้าจะ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนย้ายสินค้า และบริการ และทำให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคม เกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความเชื่อมโยงทางกายภาพ และความเชื่อมต่อกันทางด้านเศรษฐกิจจากการ ลงทุนที่สูงขึ้นความเชื่อมโยงนี้จะช่วยลดอุปสรรคด้านนโยบาย และสถาบันที่ขัดขวางการขนย้ายสินค้า บริการ และทรัพยากรภายในภูมิภาคยิ่งไปกว่านั้นกฎระเบียบข้อบังคับขั้นตอนหลักปฏิบัติ และ มาตรฐานในประเทศสมาชิกอาเซียนที่ดีขึ้นรวมไปถึงการพัฒนาสถาบัน และสมรรถภาพของโครงสร้าง พื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวก และบริการทางการค้า เช่น ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวก ในการขนส่ง และระบบการอำนวยความสะดวกทางศุลกากร ณ จุดเดียวของแต่ละประเทศทั้งนี้ เพื่อให้การเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ และทรัพยากรในภูมิภาคอาเซียนเป็นไปโดยสะดวก

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ดำเนินการตามกรอบความตกลงทั้ง ๓ กรอบว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง

จุดอ่อนในโครงข่ายการคมนาคมส่วนใดส่วนหนึ่งจะทำให้โครงข่ายโดยรวมไม่สามารถเข้มแข็งได้ทั้งระบบจุดอ่อนเหล่านี้สามารถพบได้ตามบริเวณชายแดน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ของ“การเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียว” ตามที่ระบุไว้ในแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนควรได้รับการพัฒนาโดยข้อริเริ่มการอำนวยความสะดวกทางการขนส่งเพื่อลดหรือจัดแรงเสียดทานตามแนวชายแดนประเทศซึ่งทำให้ต้นทุนการขนย้ายสินค้าระหว่างประเทศในภูมิภาคสูงขึ้นข้อริเริ่มเหล่านี้มีดังนี้กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน และกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เริ่มดำเนินโครงการการอำนวยความสะดวกด้านขนส่งผู้โดยสารในโครงข่ายทางหลวงที่เชื่อมรัฐต่างๆ

การขยายถนน และเส้นทางรถไฟในอาเซียนจะช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางภาคพื้นดินระหว่างประเทศสมาชิกโดยรถยนต์ส่วนบุคคล รถทัวร์ และรถโดยสารซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสินค้าด้านท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น แพคเกจทัวร์ใหม่ๆ ที่ประกอบด้วยสินค้าทางการท่องเที่ยวจากหลายประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่ขัดขวางการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของยานพาหนะสินค้ารวมถึงบุคคลข้ามแดน ได้แก่ (๑) ข้อจำกัดในการนำเข้ายานยนต์ (๒) ความแตกต่างในมาตรฐานที่กำหนด เช่น ขนาด และน้ำหนักของยานยนต์เงื่อนไขด้านความปลอดภัย และคุณสมบัติของผู้ขับขี่ (๓) ขั้นตอนที่ไม่สอดคล้องกันในการตรวจสอบทางศุลกากร การนำสินค้าออกจากด่านศุลกากร และการเรียกเก็บอากร และ (๔) เงื่อนไขเกี่ยวกับวีซ่าที่เข้มงวดภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงได้มีการลงนามความตกลงขนส่งข้ามพรมแดนเพื่อการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า และผู้โดยสารข้ามพรมแดน และในกรอบเขตเศรษฐกิจอาเซียนตะวันออกระหว่างบรูไนฯ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ได้ลงนาม และดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการเคลื่อนย้ายข้ามชายแดนสำหรับรถบัส และรถโดยสารในการนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายชาติได้เข้าร่วมจัดทำความตกลงทวิภาคีเพื่อเพิ่มการเคลื่อนย้ายรถโดยสารข้ามแดนให้มากขึ้นอาเซียนควรใช้ประโยชน์จากข้อตกลงที่มีอยู่ในอนุภูมิภาค และพัฒนาไปสู่ข้อตกลงระดับอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกด้านขนส่งผู้โดยสารทางบกในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างตลาดการบินเดี่ยวภายในอาเซียน

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการขนส่งทางอากาศที่กำลังเพิ่มมากขึ้นรวมถึงการเร่งรัดการปฏิรูปตลาดการบินของโลกอาเซียนจำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมการบินโดยการจัดตั้งตลาดการบินเดี่ยวภายในอาเซียนสายการบินต้นทุนต่ำได้เติบโตอย่างรวดเร็วในอาเซียนโดยช่วยอำนวยความสะดวกแก่การท่องเที่ยวภายในอาเซียน และช่วยสนับสนุนความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชนทั้งนี้แผนงานการรวมกลุ่มสาขาการบินได้ปรับกำหนดการการจัดตั้งตลาดการบินเดี่ยวภายในอาเซียนให้เสร็จภายในปี ๒๕๕๘

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างตลาดการขนส่งทางเรือเดียวในอาเซียน

การรวมกลุ่มไปสู่การสร้างตลาดการขนส่งทางเรือเดียวในอาเซียน และการพัฒนาระบบเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของภาคพาณิชย์นาวีอาเซียนที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดส่งสินค้าและบริการที่มีคุณภาพในราคาที่แข่งขันได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เพิ่มการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีภายในภูมิภาคอาเซียนโดยการลดอุปสรรคทางการค้าภายในระดับภูมิภาค

ปัจจัยที่ทำให้เกิดเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีได้มากที่สุดในภูมิภาค และจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันระดับโลกในเวทีการค้าโลก คือ การใช้ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบอย่างเต็มที่ และการทำให้โครงข่ายการผลิต และการกระจายสินค้าลึกซึ้งในภูมิภาคอาเซียนการเสริมสร้างซึ่งกัน และกันในระบบเศรษฐกิจโดยที่อัตราภาษีนำเข้าสินค้าจากภายในอาเซียนได้ลดลงจนเกือบเป็นศูนย์ในประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม๖ประเทศแล้วในปัจจุบัน และจะลดลงเป็นศูนย์สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ภายในปี ๒๕๕๘ยกเว้นในบางกรณีการลดอุปสรรคการค้าสินค้าภายในอาเซียนเพื่อเพิ่มการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีภายในภูมิภาคอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ เร่งรัดการพัฒนาภาคการบริการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ และแข่งขันได้โดยเฉพาะในสาขาโทรคมนาคม และการบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงในภูมิภาค

ประสิทธิภาพความคุ้มค่า และสมรรถนะของอุตสาหกรรมการให้บริการทางการขนส่งในประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้เนื่องจากมีความแตกต่างกันสูงในลำดับของประเทศอาเซียนในด้าน “ความสามารถของผู้ให้บริการ” จากดัชนีผลการประกอบการของผู้ให้บริการทางการขนส่งจัดทำโดยธนาคารโลกในปี ๒๕๕๓ เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำแผนพัฒนาการขนส่งการเปิดเสรีอุตสาหกรรมบริการทางการขนส่งจะนำไปสู่การปรับปรุงการขนส่งในภูมิภาคให้ดีขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบในด้านการบริการขนส่งภายใต้ความเชื่อมโยง และการบริการทางการขนส่งก็มีความจำเป็นต้องทำการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญในหลายประเทศอาเซียนในทำนองเดียวกันความครอบคลุม และประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคม และความสามารถในการแข่งขันด้านต้นทุนของบริการโทรคมนาคมในหลายประเทศอาเซียนยังสามารถปรับปรุงได้อีกมากการเปิดเสรี และการสร้างสภาวะของการแข่งขันให้มากขึ้นจะสามารถดึงดูดการเพิ่มการลงทุน และการปรับปรุงเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องขึ้นเพื่อดึงดูดการลงทุน และการปรับปรุงเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมการบริการทางการขนส่ง และการขนส่งในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ ปรับปรุงการอำนวยความสะดวกทางการค้าในภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม

ประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพการให้บริการด้านศุลกากร และความเร็วในการจัดส่งสินค้าก่อนที่ภูมิภาคจะสามารถเป็นจุดศูนย์กลางของการผลิตที่รวมตัวกันในระดับโลกได้อย่างแท้จริงโดยไม่มีข้อสงสัยความท้าทายในการสร้างความเชื่อมโยงทางสถาบันเพื่อก้าวไปสู่ภูมิภาคอาเซียนที่รวมตัว และเชื่อมโยงกันการจัดทำระบบอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวในระดับประเทศ และในอาเซียนโดยรวมรวมทั้งการปฏิรูป และการทำให้ระบบศุลกากรมีความทันสมัยจะช่วยลดความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางด้านศุลกากรในภูมิภาค ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าภายในภูมิภาค และระหว่างภูมิภาคกับตลาดโลกที่รวดเร็วขึ้น

และสามารถคาดการณ์ได้แผนงานนี้จำเป็นต้องมีเปลี่ยนแปลงรูปแบบการควบคุมทางศุลกากรตามที่ระบุไว้ในกระบวนการ และแนวปฏิบัติในการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งในท้ายที่สุดก็จะนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายสินค้าที่รวดเร็วขึ้นสะดวกขึ้นคาดการณ์ได้ง่ายขึ้น และต้นทุนต่ำลงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกอาเซียน และนำไปสู่ความเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจประเทศสมาชิกอาเซียนที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นการจัดทำ และการใช้งานของระบบอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวในระดับประเทศมีความซับซ้อนมากกว่าที่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าจึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินการในประเทศสมาชิกเดิมของอาเซียน๖ประเทศให้ทันเป้าหมายเดิมแต่ยังมีความจำเป็นอยู่

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ ยกระดับความสามารถของการบริหารจัดการพรมแดน

การทำให้มาตรการควบคุมต่างๆ บริเวณพรมแดนของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการพรมแดนมีความสอดคล้องกันเป็นก้าวแรกในการปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกข้อตกลงยอมรับร่วมกันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงเพื่อให้สินค้าช่องทางการขนส่ง และผู้โดยสารข้ามแดนได้โดยไม่มีการขัดขวางปัจจุบันความร่วมมือในพื้นที่บริเวณพรมแดนได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว และหากมีการเร่งรัดผลนี้จะช่วยส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ เร่งรัดให้ชาติสมาชิกอาเซียนเปิดรับการลงทุนจากภายใน และภายนอกภูมิภาคภายใต้กฎระเบียบการลงทุนที่เป็นธรรม

ผลประโยชน์จากข้อริเริ่มนี้จะนำไปสู่อาเซียนที่เชื่อมโยงกัน และส่งผลให้มีการเพิ่มการลงทุนทั้งจากนักลงทุนภายในประเทศ และนักลงทุนต่างชาติภายในภูมิภาค และจากส่วนอื่นๆ ของโลกการขยายตัวของการลงทุนได้เป็นปัจจัยสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการค้าในแทบทุกภูมิภาคในทศวรรษที่ผ่านมาด้วยเหตุนี้จึงมีความสำคัญที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องเป็นจุดหมายของลงทุนที่น่าดึงดูดปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนมีความแตกต่างกันมากในความน่าสนใจที่จะทำการลงทุนโดยมีลำดับของความสามารถในการแข่งขันระดับโลก และความง่ายในการทำธุรกิจเป็นหนึ่งในลำดับที่ดีที่สุดในโลกไปจนถึงหนึ่งในลำดับที่ต่ำสุดความท้าทายที่สำคัญอันหนึ่ง คือ การจะปรับปรุงความน่าสนใจในการลงทุนในประเทศที่ล้าหลังในภูมิภาคเพื่อให้ผลประโยชน์จากความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียนแผ่ขยายไปทั่วภูมิภาคความเชื่อมโยงทางกายภาพที่เพิ่มสูงขึ้นรวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบ และสถาบันเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้า และบริการในภูมิภาคจะช่วยส่งเสริมภูมิภาคอาเซียนในฐานะเป้าหมายของการลงทุนการที่ชาติสมาชิกอาเซียนเปิดรับการลงทุนของต่างชาติทั้งจากภายในภูมิภาค และส่วนอื่นๆ ของโลกมากขึ้นตลอดจนการมีระบบการลงทุนที่เป็นธรรมสำหรับนักลงทุนภายในประเทศ และนักลงทุนต่างชาติจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจในการลงทุนของชาติสมาชิกอาเซียน เช่น กันอาเซียนต้องยึดมั่นในการดำเนินการแผนการเปิดเสรีด้านการลงทุน๓ขั้นภายในปี ๒๕๕๘

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ เสริมสร้างความสามารถของสถาบันในพื้นที่ล้าหลังของภูมิภาค และปรับปรุงการประสานงานด้านนโยบายแผนงาน และโครงการในระดับภูมิภาค และอนุภูมิภาค

ในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความริเริ่มต่างๆ ของแผนแม่บทด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียนเพื่อให้เกิดผลในด้านการพัฒนาที่มีสมดุลของภูมิภาคดังนั้นจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความสามารถของสถาบันในพื้นที่หรือในประเทศอาเซียนที่ล้าหลังรวมทั้งมีการประสานงานด้านนโยบายแผนงาน และโครงการภายใต้ข้อริเริ่มกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่างๆ

ในอาเซียน (เช่น GMS/BIMP-EAGA/IMT-GT) เพื่อให้เกิดสอดคล้องกันของนโยบายแผนงาน และโครงการในระดับชาติ และในระดับอาเซียนความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนจะมีส่วนช่วยนำทรัพยากรเพื่อการพัฒนาความสามารถให้แก่ประเทศสมาชิกประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (ซีแอลเอ็มวี) อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรอีกมากเพื่อให้ข้อริเริ่มในแผนแม่บทดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ ระบบอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวในระดับประเทศความเชี่ยวชาญด้านเทคนิค และทรัพยากรทางการเงินมีความจำเป็นเพื่อให้ประเทศสมาชิกเหล่านี้สามารถดำเนินการตามแผนงานเบื้องต้น และใช้งานระบบได้จริงภายในปี ๒๕๕๘

ความเชื่อมโยงด้านประชาชน

ความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชนเป็นตัวประสานทางสังคม และวัฒนธรรมที่ช่วยในการส่งเสริม และเป็นหลักให้กับข้อริเริ่มทั้งหลายในการก้าวไปสู่ความเชื่อมโยงทางกายภาพที่กว้างขวางขึ้นรวมทั้งการปฏิรูปกฎระเบียบ และสถาบันที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงทางสถาบันในภูมิภาคอาเซียนอาเซียนประกอบด้วยพื้นที่กว้างกว่า ๔.๔๓ ล้านตารางกิโลเมตร และมีประชากรจำนวนประมาณ ๕๙๐ ล้านคนจึงเป็นหนึ่งในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่สุดในโลกในขณะเดียวกันความรู้สึกของความเป็นประชาคม และความเชื่อมโยงกันก็ได้เริ่มมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในอาเซียนโดยที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันให้สร้างประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่อาเซียนในฐานะภูมิภาคโดยรวมที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งจากความเป็นหนึ่งเดียวกันแม้จะมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการกับความท้าทายต่างๆ พร้อมไปกับการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันยุทธศาสตร์ต่อไปนี้เป็นยุทธศาสตร์หลักในการส่งเสริมความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชนในภูมิภาคอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมความเข้าใจด้านสังคม และวัฒนธรรมภายในอาเซียนให้ลึกซึ้งขึ้น

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยขนบธรรมเนียม และความเชื่อสามารถเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการพัฒนาเมื่อโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในอาเซียนเกิดขึ้นการปฏิสัมพันธ์ เช่น นี้อาจเสริมสร้างหรือช่วยให้เกิดขึ้นโดยแผนงานส่งเสริมการรับรู้การประสานงานการแลกเปลี่ยน และการเข้าถึงอย่างใดก็ตามแม้จะมีความพยายามของอาเซียนในช่วงหลายปี ที่ผ่านมาในการแลกเปลี่ยนด้านสังคม และวัฒนธรรมกีฬา และการศึกษาระหว่างประชาชนในภูมิภาคแต่ก็ยังคงมีโอกาสมิเพิ่มเติมอีกมากในการสร้างความร่วมมือกันของภูมิภาคเพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชนที่มากขึ้น

การระดมทรัพยากรเพื่อเพิ่มพูนความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียน

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทเกี่ยวกับการยกระดับความเชื่อมโยงกันด้านโครงสร้างพื้นฐานกฎระเบียบ และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนจำเป็นต้องระดมทุนจากแหล่งทุนทางการเงินต่างๆ รวมทั้งความช่วยเหลือทางวิชาการต่างๆ ด้วยนอกจากนี้แล้วยังจำเป็นต้องจัดหา และจัดสรรแหล่งทุนทั้งจากภายใน และภายนอกเพื่อตอบโต้ภัยที่แตกต่างกันของสมาชิกอาเซียนเกี่ยวกับความช่วยเหลือทั้งทางด้านการเงิน และความช่วยเหลือทางวิชาการทั้งในระยะสั้น และระยะกลางโดยรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน (public-private

partnership - PPP) จะเป็นหนึ่งในวิธีการที่จะนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ปฏิบัติได้ต่อไปประเด็นที่ควรเน้นย้ำ และให้ความสำคัญ คือ การระดมทุนที่มีอยู่เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายโครงการหลักๆ ที่จะเชื่อมโยงด้านกายภาพ และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่หลากหลายรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายพลังงานนอกจากนี้การเชื่อมโยงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องที่จะอำนวยความสะดวกด้านการค้า และด้านคมนาคมก็มีความจำเป็น เช่น กันอนึ่งแหล่งทรัพยากรบางแหล่งที่ถูกระบุควรเป็นแหล่งทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เป็นเงินทุนสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษา และการเชื่อมโยงกันภาคประชาชนดังที่ได้ระบุไว้ในแผนแม่บทฯ

การสนับสนุนด้านการเงินสำหรับการยกระดับความเชื่อมโยงกันภายในภูมิภาค: แหล่งทุนที่มีอยู่เดิม

ปัจจุบันมีแหล่งทุน และวิธีการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินการของโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับความเชื่อมโยงกันของอาเซียนซึ่งรวมถึงธนาคารเพื่อการพัฒนาพหุภาคี เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asia Development Bank-ADB) ธนาคารโลก (World Bank) และธนาคารพัฒนาอิสลาม (Islam Development Bank)) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในกรอบทวิภาคี และงบประมาณของรัฐบาลแต่ละประเทศของประเทศผู้ที่จะกู้ยืมในปัจจุบันมีการจัดตั้งกองทุนระดับภูมิภาค และกองทุนระดับโลกจำนวนหลายกองทุนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน และมีความพร้อมในด้านอื่นๆ ซึ่งรวมถึงกองทุนความร่วมมือ และการรวมตัวในภูมิภาค (Regional Cooperation and Integration Fund-RCIF) และกองทุนการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Change Fund-CCF) ของรัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank-ADB) เป็นผู้บริหารจัดการกองทุนความร่วมมือระดับภูมิภาค และการขจัดความยากจน (Regional Cooperation and Poverty Reduction Fund-RCPRF) ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่ง ADB เป็นผู้บริหารจัดการอีกทั้งกองทุน Clean Energy Financing Partnership Facility (CEFPF) และกองทุน Public-Private Infrastructure Advisory Facility (PIIAF) ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานด้านบริจาคต่างๆ โดยมอบให้ ADB และธนาคารโลกเป็นผู้บริหารจัดการตามลำดับนอกจากนี้แล้วยังมีเงินทุนทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลกอีกจำนวนหลายกองทุนนอกจากนี้ยังมีข้อริเริ่มทางการเงินสำหรับโครงสร้างขั้นพื้นฐานต่างๆ โดยประเทศคู่เจรจาจากภูมิภาคของอาเซียน เช่น Facility for Asia Cooperation and Environment (FACE) และLeading Investment for Future Environment (LIFE) ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากญี่ปุ่น และ JBIC เป็น (LIFF) ผู้บริหารจัดการกองทุนทางการเงินเพื่อโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย (Asia Infrastructure Financing Facility-AIFF) ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากสาธารณรัฐเกาหลี และ ADB เป็นผู้บริหารจัดการ และกองทุนความร่วมมือเพื่อการลงทุนจีน-อาเซียน และ (China-ASEAN Investment Cooperation Fund-CAICF) เพื่อทำให้พัฒนาการเชิง “โครงสร้างพื้นฐาน” สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และทำให้มั่นใจว่าองค์ประกอบด้าน “กฎระเบียบ” ที่เกี่ยวข้องของการเชื่อมโยงกันของสินค้าบริการ และประชาชนนั้นจะทำหน้าที่สนับสนุน และส่งเสริมการใช้ประโยชน์โครงสร้างขั้นพื้นฐานเชิงกายภาพอย่างเต็มประสิทธิภาพดังนั้นประเทศคู่เจรจากจากนอกภูมิภาคตามที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้นจึงได้เสนอความร่วมมือเชิงเทคนิคที่เกี่ยวกับการพัฒนาความเชื่อมโยงกันในมิติต่างๆ และการพัฒนาโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น การอำนวยความสะดวกทางการค้าสุขอนามัยพืชดังนั้น

ความช่วยเหลือทางวิชาการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการคัดเลือก และเตรียมการสำหรับโครงการต่างๆ รวมถึงรายงานผลการศึกษาคือความเป็นไปได้ของโครงการต่างๆ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าโครงการดังกล่าวจักบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้

งบประมาณของรัฐบาลแต่ละประเทศยังจะเป็นแหล่งทุนสำคัญสำหรับโครงการด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐานแต่ว่าผลของวิกฤตเศรษฐกิจโลก และเงื่อนไขทางการเงินการคลังทำให้รัฐบาลแต่ละประเทศประสบปัญหาด้านการคลังในขณะเดียวกันวิกฤตเศรษฐกิจโลกก็ยังส่งผลเชิงลบต่องบประมาณการให้ความช่วยเหลือของประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือด้วยอนึ่งสมาชิกอาเซียนบางประเทศยังสามารถทำการเพิ่มการสนับสนุนทางการเงินอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยการออกตราสารหนี้ของรัฐบาลซึ่งในบางประเทศอาจรวมถึงพันธบัตรซุคูก (SUKUK) ที่เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายอิสลามทั้งนี้จำนวนทุนที่ได้จากการระดมทุนจำเป็นต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของตลาดทุนภายในประเทศ และตลาดทุนของภูมิภาค และอัตราหนี้สาธารณะแต่ท้ายที่สุดแล้วประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนมากก็ไม่ค่อยพร้อมที่จะใช้เงินกู้จากต่างประเทศมาทำการพัฒนาเครือข่ายโครงสร้างขั้นพื้นฐานด้วยความกังวลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินจำนวนมากในสกุลต่างประเทศแต่รายได้ที่จะถูกสร้างขึ้นนั้นเป็นรายได้ในสกุลท้องถิ่น

การสนับสนุนความเชื่อมโยงกันในภูมิภาค: แหล่งทุนใหม่ และแหล่งทุนสร้างสรรค์

ในขณะที่หุ้นส่วนการพัฒนาเชิงทวิภาคีหรือพหุภาคีกองทุนระดับภูมิภาค และกองทุนระดับโลกในรูปแบบต่างๆ และงบประมาณของรัฐบาลของแต่ละประเทศยังสามารถเป็นแหล่งที่เพียงพอสำหรับการระดมทุนเพื่อมาใช้ในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับความเชื่อมโยงที่ได้รับการให้ความสำคัญแต่ทว่าเงินทุนทั้งหมดทั้งสิ้นที่สามารถระดมได้จากแหล่งดังกล่าวนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อการปิดช่องว่างเชิงโครงสร้างขั้นพื้นฐานยิ่งไปกว่านั้นความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนยังบ่งชี้ให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่จะต้องเชื่อมโยงกันเชิงกายภาพเชิงสถาบัน และระหว่างประชาชนที่มากยิ่งขึ้นโดยใช้เงินสำรองที่มีอยู่มากภายในภูมิภาคแต่จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายภายในของแต่ละประเทศอาเซียน ซึ่งการระดมทุนจากแหล่งทุนใหม่ และแหล่งทุนสร้างสรรค์จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นจริงอย่างหนึ่งที่ว่าบุคคลธรรมดา และธุรกิจต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ถือครองทรัพย์สินจำนวนมากของอาเซียนนั้นกำลังมองหาเส้นทางในการลงทุนสินทรัพย์ดังกล่าวในกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งให้ผลตอบแทนสูง และมีอัตราความเสี่ยงต่ำโครงการโครงสร้างขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะในระดับอนุภูมิภาคต้องการความเอาใจใส่สูงเพราะระยะเวลาอันยาวนานของโครงการความไม่แน่นอนของผลตอบแทน และความเสี่ยงที่มีอยู่เป็นทุนเดิมของทุกโครงการความพยายามที่จะส่งสัญญาณที่ชัดเจนถึงการพึ่งตนเองได้ของอาเซียน และความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนทำให้เกิดมีแนวคิดที่จะจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐานอาเซียน (ASEAN Infrastructure Fund - AIF) ด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำการระดมทุนจากแหล่งทุนต่างๆ ในอาเซียนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานของอาเซียนในการนี้ ADB ได้ให้ช่วยเหลือในการจัดตั้งกองทุนดังกล่าว AIF ถูกมองว่าจะเป็นตัวที่จะช่วยลดความไม่พร้อมด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐานและเป็นแหล่งทรัพยากรซึ่งสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการเจริญเติบโต และลดภาวะยากจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาส่งเสริมการรวมตัวกันเชิงเศรษฐกิจของภูมิภาค และสนับสนุนการยกระดับด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมของโครงสร้างขั้นพื้นฐานอีกด้วย นอกจากนี้ AIF ยังจะมีบทบาทช่วยรับประกันว่าการบริหารจัดการโครงการโครงสร้างขั้นพื้นฐานนั้นๆ

จะเป็นไปตามมาตรฐานที่เป็นสากล และช่วยผลักดันให้โครงการดังกล่าวได้รับการเห็นชอบจากผู้ให้กู้ อีกด้วย

บทบาทของภาคเอกชนในการเสริมสร้างความเชื่อมโยงกันภายในภูมิภาค

การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนโดยเฉพาะในด้านเป็นแหล่งทุน และแหล่งความเชี่ยวชาญสำหรับการพัฒนาโครงการโครงสร้างขั้นพื้นฐานอย่างยั่งยืนจะช่วยให้เป้าหมายในแผนแม่บทฯ สัมฤทธิ์ผลด้วยนอกจากนี้โครงการประเภท PPP ก็เป็นแนวทางใหม่ที่รัฐบาลสามารถร่วมมือกับเอกชนในการให้บริการคุณภาพสูงในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถลดภาระด้านต้นทุนของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโครงสร้างขั้นพื้นฐานอีกด้วยดังนั้นสาเหตุหลักของความสำเร็จที่ต่ำนั้นมีใช้เพียงแหล่งทุนเอกชนที่จำกัดแต่เกี่ยวกับความสามารถของรัฐบาลในการระดมและเตรียมการโครงการซึ่งมั่นคงสมเหตุสมผล และ Bankable (อาจนิยามได้ว่าเป็นโครงการที่มีหลักทรัพย์พอเพียงเงินทุนซึ่งเพียงพอต่อการไหลเวียนที่เกิดจากการทำธุรกรรม และความน่าจะเป็นของการประสบความสำเร็จที่สูงขึ้นซึ่งสถาบันหลักทรัพย์สามารถยอมรับได้ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทางการเงิน) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมเป้าหมายเรื่องการระดมเงินทุนจากภาคเอกชนในระดับประเทศ และระดับภูมิภาคเพื่อช่วยผลักดันโครงการประเภท PPP ที่จะมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายโครงสร้างขั้นพื้นฐานอาเซียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทฯ แผนปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชนในระดับประเทศมีเป้าประสงค์ในการส่งเสริมรัฐบาลในภูมิภาคให้สามารถระดมทุน และส่งเสริมให้เงินทุนภาคเอกชนถูกนำไปใช้สำหรับการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานโดยผ่านเครื่องมือด้านการตลาด

บทบาทของการพัฒนาตลาดทุนภายในประเทศ และตลาดทุนระดับภูมิภาค

การแสวงหาแหล่งทุนสำหรับโครงการโครงสร้างขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องใช้แหล่งทุนระยะยาวซึ่งมีเงื่อนไขที่ดี และหากเป็นไปได้เป็นแหล่งทุนสกุลเงินเดียวกันกับประเทศที่โครงการตั้งอยู่ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ไม่ค่อยพบในประเทศกำลังพัฒนาอัตราเงินสำรองที่สูงในอาเซียนประมาณร้อยละ ๓๐ – ๓๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เป็นปัจจัยเชิงบวกที่บ่งชี้ถึงความเป็นไปได้ของการใช้เงินภายในประเทศเป็นแหล่งทุนแต่ความที่ไม่มีสถาบันที่จะทำหน้าที่กลางก็เป็นอุปสรรคในนำเงินทุนดังกล่าวไปใช้กับโครงการโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่น่าจะต้องเกิดขึ้น คือ การนำเครื่องมือเชิงตลาดมาใช้วิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรสาธารณะซึ่งเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับตลาดทุนโดยการออกหรือมีแผนว่าจะออกตราสารหนี้รวมทั้งการออกตารางสัดส่วนการจัดลำดับความน่าเชื่อถือในการชำระหนี้ (credit ratings) ตัวใหม่ซึ่งจะรู้จักกันในนามของ ASEAN Regional Ratings Scale (ASEAN Scale) ซึ่งจะถูกนำมาใช้เพื่อจำแนกและระบุระดับความน่าเชื่อถือของผู้ออกตราสารหนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ก้าวต่อไปสำหรับการพัฒนาโครงการเกี่ยวกับความเชื่อมโยงกันภายในภูมิภาค

แผนแม่บทฯ ยังได้ชี้ให้เห็นโครงการที่ได้รับความสำคัญซึ่งบางโครงการมีลักษณะเป็นโครงการระดับประเทศที่จะมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงกันในระดับอนุภูมิภาค และเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการเชื่อมโยงกันต่อไปทางด้านโครงสร้างพื้นฐานในระดับภูมิภาคอาเซียน การสนับสนุนทางการเงินในระยะยาวที่เกิดจากการพัฒนาตลาดการเงิน และเงินทุนท้องถิ่น และในระดับภูมิภาคก็มีความจำเป็น เช่น กันโดยรัฐบาลองค์กรทั้งระดับทวีป และพหุภาคีต่างมีบทบาท

สำคัญในเรื่องนี้ในระยะยาวการนำเงินสำรอง และเงินออมของภูมิภาคไปใช้กับโครงการโครงสร้างขั้นพื้นฐานระดับภูมิภาคนั้นจะง่ายขึ้นโดยการบูรณาการตลาดทุนในภูมิภาคซึ่งเป็นกระบวนการที่เวทีตลาดทุนอาเซียน (ASEAN Capital Market Forum – ACMF) จะทำหน้าที่เป็นกลไกผลักดัน

การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทฯ

อาเซียนมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้แผนแม่บทฯ ด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันให้อาเซียนสามารถดำเนินการให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้ดังนั้นอาเซียนจึงต้องมีกลไกและทรัพยากรที่จำเป็นรองรับไว้ด้วยกลไกการดำเนินการในเรื่องนี้จึงควรจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานการเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนซึ่งประกอบด้วยผู้แทนถาวรอาเซียนประจำกรุงจาการ์ตาหรือผู้แทนพิเศษที่ได้รับการแต่งตั้งจากประเทศสมาชิกอาเซียนทำหน้าที่ดำเนินการให้นโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านการเชื่อมโยงในภูมิภาคให้บังเกิดผลในการนี้คณะกรรมการประสานงานการเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนจะต้องประสานงานกับผู้ประสานงานของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประเทศสมาชิก เช่น กัมพูชา และสำนักเลขาธิการอาเซียนก็จะจัดตั้งหน่วยงานด้านนี้ขึ้นมาโดยเฉพาะพร้อมกับบุคลากร และงบประมาณที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนการทำงานในด้านนี้ด้วย ซึ่งคณะกรรมการด้านต่างๆ ของอาเซียนจะทำหน้าที่ประสานงานเพื่อให้ยุทธศาสตร์ และกิจกรรมหลักภายใต้แผนแม่บทฯ ดำเนินไปโดยราบรื่นขณะที่ผู้ประสานงานของแต่ละประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิกที่รับผิดชอบในแต่ละเรื่องจะทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินการเพื่อให้แผนงาน และโครงการต่างๆ ในระดับชาติดำเนินไปอย่างราบรื่นนอกจากนี้ยังจะต้องมีการประสานงานกับทุกภาคส่วนซึ่งประกอบด้วยภาคเอกชนสมาคมอุตสาหกรรม และประชาคมอาเซียนโดยรวมเพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทฯ

ยุทธศาสตร์ประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์ประกอบด้วยข้อมูล และกิจกรรมต่างๆ ที่จะสื่อสารไปยังทุกภาคส่วนของอาเซียนเพื่อให้รับทราบ และสนับสนุนกิจกรรมเชื่อมโยงในภูมิภาคโดยสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ของภาครัฐ และเอกชนจะต้องมีส่วนร่วมในการนี้จะต้องมีการวิเคราะห์ด้วยว่าแต่ละชุมชนมีข้อกังวลความคาดหวัง และทัศนคติอย่างไรต่อแผนแม่บทฯ และก็ควรคำนึงถึงประสบการณ์ที่มีอยู่ด้วยการสื่อสารการเผยแพร่ข้อมูล และความรู้แบบใดที่ประสบผลสำเร็จ

การทบทวนประเมินผล และการติดตามผล

คณะกรรมการประสานงานการเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนจะทำหน้าที่ในการติดตามผล และกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทฯ ระบบ scorecard ซึ่งจะประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์กิจกรรมหลักกำหนดเวลา และหน่วยงานที่รับผิดชอบจะเป็นกลไกที่จะประเมิน และติดตามผลการปฏิบัติตามแผนแม่บทฯ อย่างสม่ำเสมอโดยจะมีการทบทวนแผนแม่บทฯ เป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรม และโครงการต่างๆ จะสอดคล้องกับความต้องการ และผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

แถลงการณ์ผู้นำอาเซียนว่าด้วยการเชื่อมระหว่างกันให้อาเซียน ณ ชะอำหัวหิน ประเทศไทยวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๒

ประมุขของรัฐ และหัวหน้ารัฐบาลของรัฐสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ได้หารือถึงแนวคิดเรื่องการเพิ่มพูนความเชื่อมโยงให้อาเซียนในการประชุมสุดยอด

อาเซียนครั้งที่๑๕ณชะอำหัวหินในวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ ผู้นำมีข้อสังเกตว่าอาเซียนตั้งอยู่ในใจกลางของภูมิภาคที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องโดยมีอินเดียทางทิศตะวันตกจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ทางตะวันออกเฉียงเหนือ และ ออสเตรเลีย / นิวซีแลนด์ ทางทิศใต้ดังนั้นอาเซียนจึงมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้การเสริมสร้างการเชื่อมโยงในอาเซียน และในอนุภูมิภาคจะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับประโยชน์มากขึ้นจากการค้าการลงทุนการท่องเที่ยว และการพัฒนา และโดยที่การเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมทางบกจะต้องผ่านพื้นแผ่นดินใหญ่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นก็มพูชาลาวเวียดนาม และเมียนมาร์จะได้รับประโยชน์มากที่สุดเนื่องจากจะทำให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ที่ห่างไกล และมีการพัฒนาน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ในภูมิภาคนี้ได้อย่างทั่วถึงอันจะเป็นการช่วยลดช่องว่างการพัฒนาในอาเซียนได้เป็นอย่างดีนอกเหนือจากประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงภายในอาเซียนแล้วการเชื่อมโยงดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความพยายามในการสร้างประชาคมอาเซียนไม่เพียงแต่ในเรื่องของการรวมตัวในระดับภูมิภาคแต่รวมถึงการไปมาหาสู่ระหว่างประชาชนในการนี้แนวคิดของอาเซียนในเรื่องการเชื่อมโยงโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานจึงจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนความพยายามในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางบนพื้นฐานของการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ในปี ๒๕๕๘ต่อไป

ในการที่จะบรรลุซึ่งเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นบรรดาผู้นำเห็นพ้องกันว่าควรดำเนินการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมทางถนนรถไฟทางอากาศ และทางทะเลเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จซึ่งรวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ เช่น โครงการทางหลวงอาเซียน และเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง และการปรับปรุงมาตรฐานของกฎระเบียบได้กรอบความร่วมมือในอาเซียนที่มีอยู่ และโดยที่อินเทอร์เน็ตมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในภาคธุรกิจการศึกษา และการพัฒนาประเทศดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการตามแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๓ ต่อไปด้วยการขยายโครงข่ายการเชื่อมโยงในภูมิภาคจะเป็นปัจจัยช่วยเสริมสร้างสถานะ และการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงซึ่งจะมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นผ่านการขยายการเชื่อมโยงไปสู่มิตรประเทศต่างๆ นอกภูมิภาคในระยะยาวต่อไปในการนี้ผู้นำจึงมั่นใจว่าแนวคิดของการส่งเสริมการเชื่อมโยงของอาเซียนจะสามารถเอื้ออำนวย และสนับสนุนการรวมตัวในกรอบอาเซียน และกรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงต่อไป

อาเซียนควรระดมการสนับสนุนจากประเทศคู่เจรจาหน่วยงานระหว่างประเทศรวมถึงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเพื่อให้บรรลุซึ่งวิสัยทัศน์ของการเพิ่มพูนความเชื่อมโยงในอาเซียนซึ่งรวมถึงการระดมความสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับอาเซียนนอกจากนี้อาเซียนควรหาวิธีการที่จะใช้ประโยชน์จากกองทุนความร่วมมือที่มีอยู่แล้วกับประเทศคู่เจรจาในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และต้อนรับความร่วมมือกับภาคอื่นๆ ที่มีความสนใจจะร่วมมือกับอาเซียนในเรื่องนี้ผู้นำตกลงให้มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับสูงของอาเซียนซึ่งจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องภายใต้การสนับสนุนจากสำนักเลขาธิการอาเซียน และคณะทำงานที่เกี่ยวข้ององค์การระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียคณะกรรมการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งเอเชีย และแปซิฟิก และสถาบันวิจัยด้านเศรษฐกิจสำหรับอาเซียน และเอเชียตะวันออกเฉียงเพื่อทำการศึกษา

ระดับการเชื่อมโยงทั้งภายในอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่นๆ และจัดทำแผนแม่บทอาเซียนว่าด้วยเรื่องการเชื่อมโยงในภูมิภาครวมถึงพิจารณารูปแบบกลไกสนับสนุนทางการเงินด้วยการดำเนินการดังกล่าวคณะทำงานจะต้องคำนึงถึงแผนงาน และการดำเนินงานที่มีอยู่แล้วเพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อนนอกจากนี้ในการจัดทำแผนแม่บทคณะทำงานฯ ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจากอาเซียนประเทศคู่เจรจา และธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศให้มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพสูงสุดนอกจากนี้คณะทำงานระดับสูงของอาเซียนควรหารือ และปรึกษากับคณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคณะมนตรีประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน และคณะมนตรีประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนก่อนที่จะนำเสนอผลการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่๑๗ในปี ๒๕๕๓ ผ่านคณะมนตรีประสานงานอาเซียนต่อไปแถลงเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ ณชะอำหัวหินประเทศไทย

โครงการเร่งรัดสำหรับการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียนความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑. ก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียนช่วงที่ขาดหายไปแล้วเสร็จ และปรับปรุงเส้นทางขนส่งสินค้าผ่านแดน (การขนส่งทางบก)

เครือข่ายทางหลวงอาเซียน (เอเอช) เป็นโครงการโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการขนส่งทางบกนาร่องซึ่งจะรวมกันเป็นเส้นทางหลัก (ทางหลวงระหว่างประเทศ) ของเครือข่ายการขนส่งโดยรวมของอาเซียนทางหลวงอาเซียนจะช่วยให้การเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ขึ้นลดต้นทุนการขนส่ง และการค้าเชื่อมต่อห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาค และโลก และส่งเสริมความร่วมมือ และการรวมตัวในภูมิภาค การดำเนินการตามทางหลวงอาเซียนในขณะนี้ยังคงมีเส้นทางเชื่อมต่อที่ขาดหายไป และถนนที่ต่ำกว่าชั้นที่๓ในเส้นทางขนส่งสินค้าผ่านแดนโครงการต่อไปนี้จะเป็นการดำเนินการให้ช่วงที่ขาดหายไปแล้วเสร็จ และยกระดับการปรับปรุงถนนที่ต่ำกว่าชั้นที่๓ในเส้นทางที่กำหนดภายในปี ๒๕๕๘

๒. ก่อสร้างเส้นทางรถไฟระหว่างสิงคโปร์กับคุนหมิงช่วงที่ขาดหายไปแล้วเสร็จ (การขนส่งทางบก)

เส้นทางรถไฟระหว่างสิงคโปร์กับคุนหมิง (เอสเคอาร์แอล) เป็นโครงการนาร่องสำหรับโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมอีกโครงการหนึ่งซึ่งมีเป้าหมายในการเชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียน ๗ประเทศกับจีนผ่านสิงคโปร์-มาเลเซีย-ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม-จีน (คุนหมิง) และเส้นเชื่อมระหว่างไทย-เมียนมาร์ และไทย-ลาวเพื่อดำเนินการก่อสร้างเส้นทางเอสเคอาร์แอลหลักให้แล้วเสร็จ และแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของอาเซียนในการก่อสร้างเส้นทางรถไฟนี้

๓. สร้างแนวเส้นทางอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในอาเซียน

โครงการแนวเส้นทางอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (เอปีส) มีเป้าหมายสองประการ ได้แก่ (๑) เป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักในการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารแก่ชุมชนในอาเซียน และ (๒) วางนโยบาย และกฎระเบียบที่จำเป็นในการดึงดูดธุรกิจ และการลงทุนสู่ภูมิภาค ความช่วยเหลือด้านเงินทุนประเทศผู้ประสานงานโดยที่โครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจโดยการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูล และข่าวสารจึงมีความจำเป็นในการจัดตั้งเอปีสเพื่อเร่งการพัฒนาธุรกิจ และสังคมทั่วทั้งภูมิภาครวมทั้งสร้างความตระหนักรับรู้เรื่องประชาคม

๔. จัดทำความตกลงการยอมรับร่วมกันสำหรับการรับรองทักษะ (ไอซีที)

โครงการนี้เกี่ยวข้องกับการจัดทำความตกลงการยอมรับร่วมกัน (เอ็มอาร์เอ) สำหรับมาตรฐานทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ไอซีที) ภายในอาเซียน และประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน ได้แก่

- (๑) จัดทำแผนงานการรับรองทักษะด้านไอซีที และการพัฒนาทักษะ
- (๒) จัดทำความตกลงการยอมรับร่วมกันสำหรับการรับรองทักษะ

๕. โครงการไฟฟ้าแรงสูงเชื่อมต่อมะละกา - เปกันbaru (IMT - GT :อินโดนีเซีย) (พลังงาน)

โครงการไฟฟ้าแรงสูงเชื่อมกระแสน้ำขนาด ๖๐๐ เมกะวัตต์เชื่อมต่อระหว่างคาบสมุทรมลายู และสุมาตราอินโดนีเซีย

๖. โครงการไฟฟ้าแรงสูงเชื่อมต่อกะลิมันตันตะวันตกกับซาราวัก (BIMP- EAGA : อินโดนีเซีย)

โครงการประกอบด้วยโครงการไฟฟ้าแรงสูงกระแสน้ำขนาด ๒๗๕ กิโลเมตรยาว ๑๒๐ กิโลเมตรเรียกว่าโครงการไฟฟ้าแรงสูงกะลิมันตันตะวันตก - ซาราวัก และสถานีไฟฟ้าย่อยเบงกียาง โครงการนี้จะเชื่อมต่อสถานีไฟฟ้าย่อยเบงกียางในกะลิมันตันตะวันตกเข้ากับสถานีไฟฟ้าย่อยแมมบองในซาราวัก

๗. การศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายเรือบรรทุกยานพาหนะล้อเลื่อน (การขนส่งทางทะเล)

ทำการศึกษาความเป็นไปได้ และรายละเอียดทางเทคนิคในการสร้างเครือข่ายเรือบรรทุกยานพาหนะล้อเลื่อนในอาเซียน และศึกษาทางเลือกของชาติสมาชิกอาเซียนในการส่งเสริมการพัฒนาการขนส่งทางเรือระยะสั้นความช่วยเหลือด้านวิชาการ

แหล่งที่มาของเงินทุน: งบประมาณระดับประเทศการศึกษาจะเป็นก้าวแรกในการแสวงหาทางเลือกในการดำเนินการตามหลักการในแผนแม่บทในเรื่องการเชื่อมโยงแผ่นดินใหญ่กับหมู่เกาะในอาเซียน และประเทศคู่เจรจา และเงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ

๑. จัดทำ และปฏิบัติตามความตกลงการยอมรับร่วมกันสำหรับอุตสาหกรรมเร่งรัด (การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี)

โครงการนี้จะช่วยชาติสมาชิกอาเซียน (๑) จัดทำความตกลงการยอมรับร่วมกันในสาขาเร่งรัดเพิ่มเติม และ (๒) ปฏิบัติตามหลักการทั่วไป และเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยความตกลงการยอมรับร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมการยอมรับผลของการบังคับใช้การรับรองโดยชาติสมาชิกเมื่อใบรับรองได้ออกโดยหน่วยงานรับรองในเขตแดนของชาติสมาชิกอื่นโดยเฉพาะในสาขาเร่งรัดความช่วยเหลือด้านวิชาการ

แหล่งที่มาของเงินทุน: งบประมาณระดับประเทศประเทศคู่เจรจาโครงการสนับสนุนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน (อียู) เงินทุนจากธนาคารเพื่อการดำเนินการจำเป็นต้องใช้ความช่วยเหลือทางวิชาการในปี ๒๕๕๓ อาเซียนได้จัดทำความตกลงการยอมรับร่วมกันสำหรับสาขาเครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องสำอางเท่านั้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดทำความตกลงเพิ่มเติมโดยเฉพาะใน

สาขาเร่งรัดเพื่อให้อาเซียนก้าวไปสู่การสร้างตลาด และฐานการผลิตเดียวกันในปี ๒๕๕๘พัฒนา ระหว่างประเทศ

๒. กำหนดกฎระเบียบบรุ่มสำหรับมาตรฐาน และขั้นตอนการตรวจสอบรับรอง (การ เคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี)

โครงการนี้จะรวบรวมระบบการควบคุม และกรอบกฎระเบียบประเมินความเป็นไปได้ใน การจัดทำกฎระเบียบบรุ่ม และสร้างแผนงานในการนำกฎเหล่านี้ไปใช้งานทั่วภูมิภาคอาเซียนความ ช่วยเหลือด้านวิชาการ

แหล่งที่มาของเงินทุน : งบประมาณระดับประเทศประเทศคู่เจรจาโครงการสนับสนุนการ รวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน (เอีย) เงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศในปี ๒๕๔๘ อาเซียนได้จัดทำแนวนโยบายว่าด้วยมาตรฐาน และการรับรองซึ่งได้วางหลักการในเรื่อง มาตรฐานการใช้งานระบบการตรวจสอบรับรอง และการนำไปใช้ในการควบคุมทางเทคนิคด้วยเหตุที่ อาเซียนมุ่งไปสู่การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้าภายในปี ๒๕๕๘จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ทำการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้

๓. ทางเลือกสำหรับกรอบ/รูปแบบการลด และเลิกตารางข้อจำกัด/อุปสรรคทางการ ลงทุนเป็นระยะ (การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี)

อาเซียนมีวัตถุประสงค์ในการดึงดูด และรักษาการลงทุนไว้ในภูมิภาค และในช่วงที่ผ่านมา ได้เห็นหน้าการสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับการลงทุนที่เปิดกว้าง และเอื้ออำนวยมากขึ้นภายใน ภูมิภาคโดยการลงนามความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียนซึ่งเป็นความตกลงที่ได้รวบรวมขึ้นจาก ความตกลงด้านการลงทุนฉบับที่ลงนามไว้ในปี ๒๕๓๐ และ๒๕๔๑ และตั้งอยู่บนพื้นฐานการปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ และมองไปข้างหน้าภายใต้ความตกลงนี้อาเซียนได้ใช้แนวทางเปิดเสรีแบบบัญชีก้าวหน้า และได้กำหนดตารางเวลาการเปิดเสรีการลงทุนในอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘เพื่อให้เป็นไปตาม ตารางเวลานี้อาเซียนจำเป็นต้องจัดทำกรอบ/รูปแบบสำหรับประเทศสมาชิกเพื่อใช้ในการลดมาตรการ ทางการลงทุนที่จำกัดการเคลื่อนย้ายการลงทุนในภูมิภาค และจำเป็นต้องรับการให้ความช่วยเหลือ ทางวิชาการเพื่อวางแผน และดำเนินการแผนงานการเปิดเสรีโดยคำนึงถึงความจำเป็นในการใช้กรอบ/ รูปแบบ เช่น สูตรที่มีเงื่อนไข และตารางเวลาชัดเจนสำหรับการวางกรอบระยะการลด และเลิกตาราง ข้อจำกัดของประเทศสมาชิกเป็นระยะไปจนถึงปี ๒๕๕๘การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการควรต้อง รวมถึงการกำหนดหลักการ และเงื่อนไขที่จะนำไปสู่แผนงานในการลดความช่วยเหลือด้านวิชาการ

แหล่งที่มาของเงินทุน : แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างอาเซียน- ออสเตรเลีย การดำเนินงานตามแผนแม่บทจำเป็นต้องมีการลงทุนในโครงการความเชื่อมโยงทาง กายภาพ และโครงการความเชื่อมโยงอื่นๆ สภาพแวดล้อมสำหรับการลงทุนในประเทศสมาชิก อาเซียนควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้การเคลื่อนไหวของการลงทุนทางตรงได้รับการส่งเสริมให้เป็น ส่วนเพิ่มของแหล่งทุนโครงการนี้จะสอดคล้องกับความพยายามของอาเซียนภายใต้แผนงานจัดตั้ง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการลด/เลิกข้อจำกัดในการลงทุนมาตรการต่างๆ ตามที่ระบุไว้ข้างต้น ด้วย เช่นกัน

๔. ระบบการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ณจุดเดียวในระดับประเทศ (การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี/ระบบการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ณจุดเดียวของอาเซียน) ควรต้องให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนโดยเฉพาะประเทศสมาชิกใหม่ (ซีแอลเอ็มวี) เพื่อเร่งรัดการเตรียมการทางด้านเทคนิคกฎหมายสถาบัน และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อก้าวไปสู่การใช้งานระบบการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวในระดับประเทศสำหรับด่านศุลกากรที่ได้รับการคัดเลือกไว้ความช่วยเหลือด้านวิชาการประเทศผู้ประสานงาน

แหล่งที่มาของเงินทุน: ประเทศคู่เจรจาโครงการระบบการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียนงบประมาณระดับประเทศเงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศทวีปคีน่าได้ตกลงว่าประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม๖ประเทศ และซีแอลเอ็มวีควรใช้งานระบบการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวในระดับประเทศภายในปี ๒๕๕๑ และ๒๕๕๕ตามลำดับเพื่อลดระยะเวลาการทำงานเร่งรัดกระบวนการนำสินค้าออกจากด่านศุลกากรลดต้นทุนการทำธุรกรรม และลดอุปสรรคทางการค้าสำหรับธุรกิจใหม่ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมยังเริ่มใช้งานระบบนี้ไม่ครบทั้ง๖ประเทศ

๕. การดำเนินการตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง

โครงการนี้เป็นการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และการทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามพิธีสารต่างๆ ของกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนโครงการเร่งรัดจะเน้นหนึ่งในสามความตกลงด้านการอำนวยความสะดวกทางการขนส่งซึ่งอาเซียนได้ตกลงกันได้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๑เพื่อให้องค์ประกอบสำคัญในการวางกรอบระบบการขนส่งผ่านแดนภายในภูมิภาคอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ และไม่ขัดขวางความช่วยเหลือด้านวิชาการประเทศผู้ประสานงาน

แหล่งที่มาของเงินทุน: งบประมาณระดับประเทศประเทศคู่เจรจาเงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศโครงการสนับสนุนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน (อียู) ความตกลงทั้งสามซึ่งครอบคลุมถึงการขนส่งสินค้าข้ามแดนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และการขนส่งสินค้าผ่านแดนมีความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกในการข้ามพรมแดนขณะนี้พิธีสารจำนวนมากของความตกลงเหล่านี้ยังไม่มีข้อสรุปโดยประเทศอาเซียนยังไม่ได้ให้สัตยาบันหรือยังไม่ได้ดำเนินการจึงทำให้ต้องชะลอการจัดตั้งระบบการขนส่งสินค้าผ่านแดน และการอำนวยความสะดวกในการข้ามพรมแดนการดำเนินการตามความตกลงเหล่านี้จะไม่ต้องใช้ต้นทุนสูงแต่จะช่วยส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างกันได้มาก

ความเชื่อมโยงด้านประชาชน

๑. ระบบการตรวจลงตราเดียวสำหรับอาเซียน (การเคลื่อนย้ายประชาชน/การท่องเที่ยว)

ข้อริเริ่มนี้จะอำนวยความสะดวกในการเดินทางของประชาชน และนักท่องเที่ยว และอาจเป็นการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับการเดินทางภายในอาเซียนโดยบุคคลสัญชาติอาเซียนทั้งหมดรวมถึงการประสานขั้นตอนการทำงานเพื่อให้สามารถทำการตรวจลงตราเดียวให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาตินโยบาย / การปฏิบัติตามความตกลงความช่วยเหลือด้านวิชาการประเทศผู้ประสานงาน

แหล่งที่มาของเงินทุน: งบประมาณระดับประเทศประเทศคู่เจรจาเงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศโครงการนี้เป็นประเด็นความเชื่อมโยงประชาชนสู่ประชาชน และการอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวเป็นการส่งสัญญาณถึงความมุ่งมั่นของอาเซียนในการประสานขั้นตอนต่างๆ ในฐานะประชาคมเดียวกัน

๒. การจัดตั้งศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้เสมือนจริงอาเซียน

โครงการนี้ประกอบด้วย๒ส่วนส่วนแรกเป็นการศึกษาเพื่อกำหนดปัจจัยหลักที่ความช่วยเหลือด้านวิชาการอาเซียนมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่สุดทรัพยากรการเรียนรู้เสมือนจริง (วัฒนธรรม) เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ฯ ทั้งประเด็นด้านเทคนิค และการบริหารจัดการเว็บไซต์การศึกษานี้จะมีความสำคัญในระยะแรกเนื่องจากมีสาขาหลายด้านที่จะเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์ฯ อาทิวัฒนธรรมการศึกษา และการท่องเที่ยวผลลัพธ์จากการศึกษานี้จะเป็นพื้นฐานของการจัดตั้งศูนย์ฯ ซึ่งจะเป็นส่วนที่๒ของโครงการประเทศผู้ประสานงาน

แหล่งที่มาของเงินทุน : งบประมาณระดับประเทศประเทศคู่เจรจาเงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศในโลกประกอบด้วยประชากรจำนวนประมาณ๕๙๐ล้านคนอาศัยอยู่ในพื้นที่กว้างกว่า๔.๔๓ล้านตารางกิโลเมตรในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศการปฏิสัมพันธ์สามารถส่งเสริมให้เกิดมากขึ้นได้ในกลุ่มประชาชนของอาเซียนโดยการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนวัฒนธรรมประวัติศาสตร์สถานที่ที่น่าสนใจ และเศรษฐกิจของแต่ละประเทศสมาชิกโดยการจัดตั้งศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้เสมือนจริงที่เชื่อมโยงกัน

๓. แผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (วัฒนธรรม/การศึกษา)

หนึ่งในกิจกรรมหลักของแผนงานนี้ ได้แก่ การจัดให้ศิลปินอาเซียนเดินทางไปจัดการแสดงในทุกๆ ชาติอาเซียนในเดือน สิงหาคม ของทุกปี ซึ่งตรงกับเดือนการฉลองครบรอบการจัดตั้งอาเซียนโดยจะมีการจัดแสดงทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภูมิภาค (การจัดแสดงควรมีขึ้นที่อำเภอเมือง) สื่อมวลชนท้องถิ่นจะได้รับเชิญให้แพร่ภาพการแสดงความช่วยเหลือด้านวิชาการประเทศผู้ประสานงานแหล่งที่มาของเงินทุนการส่งเสริมความรู้สึกของอัตลักษณ์ในภูมิภาคจำเป็นต้องอาศัยความตระหนักรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของภูมิภาควัตถุประสงค์ของโครงการนี้ ได้แก่ การสาธิตการแสดงทางศิลปะ และวัฒนธรรมชั้นเลิศของอาเซียนเพื่อให้สาธารณชนทั้งในอาเซียน และในประชาคมโลกได้รับทราบ และเข้าใจกิจกรรมที่สองจะเชิญผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนอย่างสำคัญในระดับภูมิภาคจากภาคเอกชนสถาบันทางวิชาการองค์กรที่มีใช้รัฐบาลหรือชุมชนท้องถิ่นมาระดมสมองว่าภูมิภาคอาเซียนจะยังคงมีบทบาทในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างไรกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขยายความร่วมมือกันในบรรดาสถาบันการศึกษาระดับสูงสถาบันวิจัย และศูนย์ความเป็นเลิศต่างๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อร่วมกันทำการวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคอาเซียนงบประมาณระดับประเทศประเทศคู่เจรจาเงินทุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของชาติสมาชิกอาเซียนมากขึ้นรวมทั้งผลงานของอาเซียนดังนั้นเพื่อบรรลุเป้าหมายนี้อย่างเต็มที่สื่อมวลชนท้องถิ่น/นานาชาติควรจะทำกรแพร่ภาพการแสดงไปยังชาติสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ และนำขึ้นเว็บไซต์ของอาเซียนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางขององค์กรทางความคิดในอาเซียนเพื่อประเมิน และทบทวนผลงานของอาเซียน และวิธีการส่งเสริม และขยายกิจกรรมควรจัดขึ้นอย่างเป็นประจำปี ละ

หนึ่งหรือสองครั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (เอยูเอ็น) กำลังส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายนักศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางวิชาการดังนั้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการเอยูเอ็น

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ทั้งจากตำรา หนังสือ เอกสาร ข้อมูลในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (internet) วารสาร ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอผลการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัย

สมชาย พัทธเสน ในงานวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพาผลวิจัยการสร้างกลยุทธ์พบว่า ๑) กลยุทธ์การผลิตบัณฑิต ได้แก่ ควรจัดหลักสูตรโดยรวมศาสตร์หลาย ๆ ศาสตร์เข้าด้วยกันให้สอดคล้องกับความต้องการด้านอุตสาหกรรม และการตลาด พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้ใช้การวิจัยเป็นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหา เน้นวิธีคิด และรับผิดชอบต่อสังคมให้มาก พัฒนาห้องสมุด และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา การวิจัย ได้แก่ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดหาแหล่งทุนสนับสนุน และสร้างเครือข่ายเผยแพร่ผลการวิจัย สร้างสรรค์ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และเชิงธุรกิจ การบริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ จัดทำแผนนโยบาย และแผนดำเนินงาน ส่งเสริมการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิด ความรู้ ส่งเสริม และพัฒนาผู้นำชุมชนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างแท้จริง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ รวบรวมมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และของชาติไว้ในสำนักศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียน ประชาชนมาเยี่ยมชม และศึกษาค้นคว้า ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกในหมู่ประชาชนให้เกิดความรัก ความภูมิใจ และตระหนักในความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของชาติ กลยุทธ์การบริหาร ได้แก่ สร้าง และพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาบริหารจัดการ ๒) ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ พบว่า กลยุทธ์ทุกกลยุทธ์มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก^{๑๐๕}

วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล ในงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน

^{๑๐๕} สมชาย พัทธเสน, “กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒).

ทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกในทศวรรษหน้า ด้านนโยบายและแผนพัฒนา ประเด็นสำคัญ คือ ๑) การทบทวนปรัชญาหรือปณิธานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รักษาเอกลักษณ์ และความเป็นเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขต ๒) จัดทำแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้านการบริหาร และการจัดการ ประเด็นสำคัญ คือ ๑) ติดตามผลการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และมีระบบการประเมินคุณภาพขององค์กร และผู้บริหารมหาวิทยาลัย ๒) ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีความคล่องตัว และมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ ๓) วางแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพด้านการบริหารการเงิน และทรัพย์สิน ประเด็นสำคัญ คือ จัดทำแผนงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิต ประเด็นสำคัญ คือ ๑) พัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาของประเทศในรูปแบบสหกิจศึกษากับหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ๒) สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศด้านการบริหารงานวิจัย ประเด็นสำคัญ คือ ๑) กำหนดนโยบายการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัยที่สังคม และภาคเอกชนคาดหวัง ๒) สร้างเครือข่ายการวิจัยร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ และเอกชนด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ประเด็นสำคัญ คือ ร่วมมือและสร้างเครือข่ายการให้บริการวิชาการกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่น ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญ คือ สร้างเครือข่ายการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรของรัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมกัน^{๑๐๖}

ภัทรธิดา ผลงาม ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๕๒ – ๒๕๖๒) ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (๒๕๕๒ –๒๕๖๒) ผลการวิจัยพบว่า ๑) อนาคตภาพด้านการจัดการเรียนการสอนในทศวรรษหน้า มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีหลักสูตรที่มีคุณภาพตามกรอบ TQF ของ สกอ. ในส่วนการจัดการศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพ ความชำนาญ และความพร้อม ความเข้มแข็งของตนเอง ๒) อนาคตภาพด้านการวิจัย ต้องเป็นวิจัยที่ยึด Area base เกี่ยวกับท้องถิ่นทุกด้าน ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เพื่อท้องถิ่น เป็นวิจัยเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น ๓) ด้านบริการวิชาการ ต้องสร้างการบริการวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ต้องทำในเชิงรุกให้มากขึ้น และต้องพัฒนาระบบ และกลไกในการทำงานเชิงรุก ควรมีการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นแล้วจึงทำตามความต้องการของท้องถิ่น ๔) อนาคตภาพด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สากล ใช้วิธีการใหม่ ๆ ควรมีการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ต้องสร้างคุณค่า และมูลค่าในวัฒนธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ๕) อนาคตภาพด้านโครงสร้างองค์กร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้กะทัดรัด เล็ก และยืดหยุ่น แต่กำหนดบทบาทให้ชัดเจน ใช้ทรัพยากรเชิงบูรณาการ และเป็น

^{๑๐๖} วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล, “แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).

โครงสร้างที่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน ควรเป็นแนวราบ แบบวงกลมใช้ความร่วมมือ ควรเป็นโครงสร้างที่ไม่มีความแตกต่างระหว่างชนชั้น ควรจัดองค์กรให้มีการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจจากการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ๖) อนาคตภาพด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีพื้นฐาน และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรนำมาบูรณาการ โดยใช้หลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีไปประยุกต์เข้าด้วยกันกับเทคโนโลยี ยกกระดับเทคโนโลยีพื้นฐานให้เทียบเท่าสากล นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าสู่การเรียนการสอน ส่งเสริมเทคโนโลยีพื้นฐานเพื่อการพึ่งตนเอง ๗) อนาคตภาพด้านบุคลากร ในทศวรรษหน้า มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยจะมีบุคลากรเป็นพนักงานสายผู้สอนเพิ่มมากขึ้นแทนที่ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการออกไป และจะมีพนักงานสายสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยควรสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร โดยการสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความสุข ให้การทำงานในหน้าที่ มีความก้าวหน้า มีสวัสดิการที่ดี ให้ศึกษาต่อ ศึกษาสูง การฝึกอบรมทั้งใน และต่างประเทศกระตุ้นให้เขียนผลงาน ต้องมีระบบการประเมินผลอย่างยุติธรรม^{๑๐๗}

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น” ผลการศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้รับการพัฒนาตัวบ่งชี้หลักจาก ๓ ด้าน เป็น ๔ ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารการวิจัย มีองค์ประกอบย่อยจำนวน ๘๖ องค์ประกอบ ซึ่งผลจากการนำองค์ประกอบย่อยไปสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินค่าแนวโน้มความเป็นไปได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า “มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยได้ในอนาคต” โดยแนวโน้มความเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าอยู่ใน “ระดับมาก” ขึ้นไปในแต่ละด้าน มีดังนี้ ๑) ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนงานวิจัย จัดสรรงบประมาณส่งเสริมอาจารย์ใหม่เพิ่มการวิจัย ปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณให้สอดคล้องกับธรรมชาติงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชาหรือแต่ละคณะ และการแสวงหาแหล่งทุนบริจาคจากองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัย ๒) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย สร้างนักวิจัยมืออาชีพ พัฒนาบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญให้ได้รับทุนศึกษาต่อในวิชาชีพ จ้างนักบริหารองค์กรมืออาชีพมาประจำหรือเป็นที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัยหรือสถาบันวิจัยต่างๆ ศึกษาเชิงเปรียบเทียบศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับของต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย ๓) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย เร่งจัดทำนโยบาย และแผนปฏิบัติการตามบริบทของแต่ละคณะ ปรับฐานการผลิตบัณฑิตไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษา ปรับโครงสร้างการจัดหลักสูตรการรับเข้า และกระบวนการเรียนการสอนเน้นการวิจัยมากขึ้น มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนที่มงาน และผู้เรียนเป็นกลุ่มคณะทำงาน และร่วมกับองค์กรภายนอกตามสาขาที่เกี่ยวข้อง เพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางวิชาการในระดับสากล สร้างมาตรการเชิงรุกเพื่อให้ได้คนที่มีศักยภาพเข้าสู่ระบบ สร้างระบบการคัดเลือกนักศึกษาต่างชาติที่ดีเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก รับนักศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ และด้านภาษา และการจัดสรรทุนเรียน ๔)

^{๑๐๗} ภัทริรา ผลงาม, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๕๒ – ๒๕๖๒)”, รายงานการวิจัย, (เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๒).

ด้านการบริหารงานวิจัย ประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำทางการวิจัยของผู้บริหารทุกระดับ กำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจร่วมที่ชัดเจน กำหนดทิศทาง และแผนงานวิจัยระยะยาวที่เป็นระบบ และเอกภาพ สร้างกลุ่มนักวิจัยทำโครงการวิจัยร่วมกับองค์การภายนอกในระดับนานาชาติ สร้างระบบ “networking” กับหน่วยงานที่มีความชำนาญการวิจัย แสวงหา chaire professor แลกเปลี่ยนบุคลากรกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ส่งเสริมโครงการวิจัยหลังปริญญาเอก จัดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการทำวิจัย กำหนดเป้าหมายผลผลิตของงานวิจัย สนับสนุนการทำวิจัยในรูปแบบที่หลากหลาย มีกลไกการบริหารงานเชิงวิชาการในระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา สร้างวัฒนธรรมการวิจัย กระตุ้นกิจกรรมการวิจัยต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศการวิจัยในองค์การทุกระดับ มีระบบติดตามประเมินผล และขยายผลการวิจัยให้สามารถนำไปใช้ได้จริง สร้างระบบการจัดการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ เปิดเวทีนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติ และระดับนานาชาติประจำปี วางมาตรการวัดคุณภาพ และปริมาณการใช้ฐานข้อมูลประเภทต่างๆ ของห้องสมุด มีหน่วยงานดูแลระบบฐานข้อมูล ประชาสัมพันธ์นำเสนอข้อมูล และผลงานวิจัยไปยังหน่วยงานภายนอกทั้งใน และต่างประเทศ ทำการตลอด และสร้างเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเชิงรุก^{๑๐๘}

วันทนา อมตารียกุล ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า” การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาบุคลากร การบริการวิชาการให้กับสังคม โดยมหาวิทยาลัยมีการกิจหลัก ๔ ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

๑. อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานสากล และสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรในองค์การ

๒. ความเสมอภาคทางการศึกษาในการเข้ามหาวิทยาลัยให้กับบุคคล และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

๓. ผลิตบัพณิตเพื่อสนองความต้องการของสังคม ผลิตวิศวกรที่มีความสามารถ และประสิทธิภาพสู่ชุมชน

๔. ความเป็นสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมีบทบาทในการส่งเสริมวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนามซึ่งส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

โดยสรุป อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าจะพัฒนาภารกิจหลัก ๔ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากร การพัฒนานักศึกษา การพัฒนาด้านวิเทศ

^{๑๐๘} ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๙).

สัมพันธ์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อเสนอแนะเพื่อวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าได้อย่างเหมาะสม^{๑๐๙}

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเสนออนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า ซึ่งครอบคลุมกรอบภารกิจ ๔ ด้าน ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมกับองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงขององค์การอีก ๔ ด้าน ได้แก่ โครงสร้างองค์การ เทคโนโลยี บุคลากร และวัฒนธรรมองค์การ รวมเป็น ๘ ด้าน โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายในการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มเชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะมีจำนวนหลักสูตรที่เป็นนานาชาติ และบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ส่วนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับกับสังคมฐานความรู้ ๒) ด้านการวิจัย จะมีรูปแบบการวิจัยสถาบันในเชิงรุก เป็นรากฐานที่จะเกื้อหนุนภารกิจด้านอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้เจริญรุดหน้า ส่วนการวิจัยในระดับคณาจารย์ นิสิต คณะ สำนัก ศูนย์ และหน่วยงาน จะดำเนินการภายใต้ระบบบริหารการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ๓) ด้านการบริหารวิชาการ จะมีกำหนดทิศทาง และการวางแผนการให้บริการวิชาการแก่สังคมอย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการกันทั้งในระดับคณะวิชา และมหาวิทยาลัย และได้ชื่อว่าเป็นสถาบันทรัพยากรปัญญา ๔) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะมีนโยบาย และแผนงานเชิงรุก มีการประยุกต์ภูมิปัญญาไทยให้มีการบูรณาการตามความเหมาะสม มีการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการผลิตผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้เป็นทรัพยากรปัญญาเกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์ได้ ๕) ด้านโครงสร้างองค์การ จะมีโครงสร้างองค์การภายใต้รูปแบบการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีระบบการบริหารภายในที่มีความเป็นเลิศเอื้อต่อการให้มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรม และการเรียนรู้ ๖) ด้านเทคโนโลยี จะมีความสอดคล้อง และสนับสนุนซึ่งกัน และกันระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีกับวิสัยทัศน์เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในลักษณะบูรณาการกันมีการสร้าง และพัฒนาฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยขึ้นมาใช้งานเอง ๗) ด้านบุคลากร ผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นิสิต และบัณฑิต พนักงานสายสนับสนุน โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะมีภาพเป็นผู้บริหารแบบบูรณาการ คณาจารย์จะมีลักษณะเป็นผู้นำในการผลักดันงานวิชาการ สำหรับนิสิต และบัณฑิตจะมีความสามารถที่จะบรรลุถึงศักยภาพของตัวเองอย่างมีคุณภาพ ส่วนพนักงานสายสนับสนุนจะเป็นบุคคลเรียนรู้เพื่อรองรับการเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรม และการเรียนรู้ ๘) ด้านวัฒนธรรมองค์การ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจะมีลักษณะที่ผสมผสานไปในทิศทางเดียวกันเป็นวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ ผู้บริหารจะมีความสามารถในการบริหารวัฒนธรรมองค์การจนหลาย

^{๑๐๙} วันทนา อมตาริยกุล, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า”, วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒).

เป็นวัฒนธรรมองค์การที่ดีของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัฒนธรรมยกย่อง และส่งเสริมคนเก่งคนดี รวมถึงส่งเสริมให้นิสิตมีวัฒนธรรมรักการเรียนรู้^{๑๐๐}

ปาริชา มารี เคน ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า ภายใต้องค์ประกอบตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.๒๕๔๗ ดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงบุคคลเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาผู้ผลิตบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ที่เหมาะสม อันประกอบด้วยสื่อที่เป็นไปตามมาตรฐานการกฏ และสื่อที่ถูกพัฒนาจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบทะเบียนออนไลน์ทั้งระบบ มีการพัฒนา และเพิ่มหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาวิชาการใหม่ ๆ ให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาค และปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ของผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ๒) ด้านการวิจัย จะต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระบบการบริหาร และการให้บริการของมหาวิทยาลัย การวิจัยเพื่อพัฒนาการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ๓) ด้านการบริการวิชาการ จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อรับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของชาติ การพัฒนาศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาหอสมุด และศูนย์วิทยบริการให้เป็นศูนย์บริการวิชาการทั้งโดยตรง และผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ของท้องถิ่น พร้อมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ พร้อมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ และมหาวิทยาลัยอื่นทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ๔) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะต้องร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐอื่นทั้งในชุมชน และระดับชาติเพื่อพัฒนาปรับปรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นที่รู้จักในเวทีระดับชาติ และเวทีโลกมากขึ้น ๕) ด้านการบริหารจัดการองค์การ การควมรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ เป็น “มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์” จะส่งผลให้การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ในอนาคตจะทำงานในลักษณะเครือข่ายซึ่งนำไปสู่การควมรวมด้านต่าง ๆ ^{๑๐๑}

^{๑๐๐}สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

^{๑๐๑}ปาริชา มารี เคน, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔).

อำนาจ บัวศิริ ในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติในประเทศไทย” งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาการพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย โดยใช้กระบวนการวิจัยอนาคตปริทัศน์เป็นการวิจัยพื้นฐานเชิงธรรมชาติมีการสืบ ค้นเอกสารทุกประเภท รายงานสังเกตสัมภาษณ์จัดประชุมสัมมนาทั้งในประเทศ และต่าง ประเทศ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้โดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยในประเทศไทยมีองค์ประกอบดังนี้ ๑. ภาวะการนำ มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติมีสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารสูงสุด มีกรรมการเป็นพระสงฆ์มากกว่ากรรมการคฤหัสถ์มีสภาคณาจารย์ทำหน้าที่ปกป้อง สิทธิประโยชน์ของคณาจารย์ที่มาจากหลายชาติมีสภาวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมีอธิการบดีเป็นกษัตริย์บริหารงานให้เป็นไปตามนโยบาย ของมหาวิทยาลัย ๒. หลักการ มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติมีปรัชญาที่สะท้อนความเป็นนานาชาติ คือ “ปัญญาเป็นแสงสว่างแห่งโลก” มีวัตถุประสงค์ และภารกิจเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย เผยแพร่วิชาการพระพุทธศาสนาของโลก สร้างศาสนทายาททางพระพุทธศาสนา สอนแลกเปลี่ยน และบริการวิชาการแก่สังคม และนานาชาติอนุรักษ์ สืบทอด และเสริมสร้างศิลปกรรม อารยธรรมโลก สนับสนุนการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกมีกฎหมายจัดตั้งสถาบันเป็นของตนเองมีกองทุนมูลนิธิเป็นเจ้าของกิจการมหาวิทยาลัย ๓. โปรแกรม เริ่มเปิดหลักสูตรขั้นต้นระดับปริญญาตรีมีวิชาการพระพุทธศาสนาเป็นวิชาแกน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้ และศึกษาวิชาการด้าน อื่น ๆ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฝึกชีวิตความเป็นนักบวช และสร้างอุดมการณ์ช่วยเหลือสังคม มีหน่วยบริการนักศึกษาต่างชาติ ๔. ทรัพยากร มีอาจารย์ทั้งพระสงฆ์ และคฤหัสถ์ที่มาจากหลายประเทศมาปฏิบัติงานร่วมกัน อาจารย์มีพื้นความรู้ มีความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนาเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ระดับนานาชาติ รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นบางส่วน และจากมูลนิธิเป็นหลัก ๕. โครงสร้างภายใน มีการจัดองค์กรบริหารภายใน โดยมีกรรมการคณะต่าง ๆ แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบดำเนินกิจการมหาวิทยาลัยมีกฎระเบียบข้อ บังคับภายในเป็นของตนเอง การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติไปดำเนินการพบว่ามีความเป็นไป ได้ และสามารถปรับปรุงพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยปัจจุบันให้มีความเป็นนานาชาติได้พร้อมด้วยการอภิปราย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม^{๑๑๒}

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

พัชรินทร์ ชั่งมะ และ ไพพรรณ มุ่งศิริ ในงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการยกระดับ สมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ต่อการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียน กรณีศึกษา: นักศึกษาสาขาคุณธรรมศาสตร์ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ๑) คณะผู้วิจัย ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๑ ชุด ๒) ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปผลดังนี้ คือ ๑) สมรรถนะของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ๒) ความสามารถทางการทำโครงการทางภาษา และคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ ๗๕ ๓) สมรรถนะทางการสื่อสารภาษาต่างประเทศ แตกต่างกัน อย่างมี

^{๑๑๒}อำนาจ บัวศิริ, “การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติในประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓) .

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๔) ความสามารถทางการทำโครงการภาษา และนำเสนอโดยทักษะทางคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสมบูรณ์ตามรูปแบบซีป (CIPP Model) ^{๑๑๓}

นพต สุตันทวิชัยกุล ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจาก ๓ ระดับ คือ มาก น้อย ไม่พร้อมหรือไม่เปิดสอนนั้น ส่วนใหญ่ในด้านหลักสูตรต่างๆ จะอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะอยู่ในระดับมาก หรือในส่วนของความพร้อมในด้านการกำหนดนโยบาย และแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย ในการเตรียมความพร้อมการผลิตช่างฝีมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย เช่น กัน ทั้งนี้ เพราะสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทยมีนโยบายที่เน้นไปในการผลิตช่างฝีมือหรือแรงงานฝีมือ (Skilled Labour) ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นต้นมา จึงทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เน้นแรงงานระดับชำนาญการ (Specialist) ซึ่งผลิตโดยสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอว่าควรเพิ่มคุณภาพของแรงงานฝีมือด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการ ให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครู-อาจารย์ในด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการใช้ ICT ด้านการค้นคว้าหาความรู้จาก Internet และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์กับบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น ส่วนการวิจัยเรื่องต่อไปควรให้มีการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เป็นผู้ผลิตแรงงานชำนาญการ (Specialist) ตามที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องการให้ทันในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ^{๑๑๔}

วิมลภา พัฒนา และคณะ ในรายงานการวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมของบุคลากรและนักศึกษาในสาขาการตลาด เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อศึกษาการเป็นส่วนสำคัญที่เสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อการผลักดันความรู้ทางวิชาการ และการคิดเชิงวิพากษ์ที่ไม่สามารถผลิตกำลังแรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการในเชิงปริมาณ และคุณภาพของตลาดแรงงาน วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ การศึกษาถึงความตระหนักของภาคธุรกิจที่มีต่อประชาคมอาเซียน และส่งเสริมความร่วมมือด้านแรงงานเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาในอาเซียนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานผลจากการศึกษาบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องเตรียมบุคลากรสาขาการตลาดเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคม

^{๑๑๓} พชรินทร์ ชั่งมะ และ ไพพรรณ มุ่งศิริ, “รูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการยกระดับ สมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ต่อการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียน กรณีศึกษา: นักศึกษาสาขาการทอผ้า”, รายงานการวิจัย, (สงขลา : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๒๕๕๕)

^{๑๑๔} นพต สุตันทวิชัยกุล, “การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๔).

อาเซียน และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา และองค์กรเพื่อร่วมกันผลิตกำลังแรงงานที่ผลิต^{๑๑๕}

จันทร์พา ทัดภูธร ในงานวิจัยเรื่อง เรื่องการศึกษาความพร้อม และการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พุทธศักราช ๒๕๕๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความพร้อม และการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พุทธศักราช ๒๕๕๘ มีวัตถุประสงค์หลักสองประการ คือ (๑) เพื่อวิเคราะห์ความพร้อม (Readiness) และการเตรียมตัว (Preparation) ของประเทศสมาชิกอาเซียนด้านการศึกษา (Education) เป็นการศึกษาโดยภาพรวม (Overview) ของแต่ละชาติสมาชิก โดยเลือกศึกษา ๙ ชาติสมาชิกอาเซียน อัน ได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมาร์ ลาว ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และเวียดนาม ของชาติสมาชิกทั้งเก้า โดยพิจารณาจากโมเดล EKSA ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย เพื่ออธิบายการถึงความพร้อม และการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โมเดล EKSA แบ่งออกเป็น ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ (English) ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (Knowledge of Asean Community) ทักษะอาเซียน (Asean Skills) และ เจตคติต่ออาเซียน (Attitudes towards Asean Integration) (๒) คือ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือน และแตกต่าง (Similarities and Differences) ตลอดจนแนวทางในการรับรู้ และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพยายามร่วมกันสร้างชุมชนในระดับนานาชาติ (Regionalization) ระหว่างกลุ่มประเทศของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) กับกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union: EU) งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยข้อมูลในการวิเคราะห์ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบท (texts) จากเอกสาร (Documents) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และข้อมูลจากการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า ประเทศสมาชิกทั้งเก้าของอาเซียนข้างต้นมีระดับความพร้อม และการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ โดยสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน มีความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษในระดับที่สูงกว่าสมาชิกอีกห้าชาติ สมาชิกอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับที่ต่ำกว่า อัน ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีเจตคติในทางบวกต่อการร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนเนื่องจากประชาชนจะได้ประโยชน์ในการสร้างกลุ่มทางเศรษฐกิจกว่าครึ่งของอาเซียนยังเป็นประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างชาติอยู่ ในขณะที่สมาชิกของอียูส่วนใหญ่เป็นประเทศผู้บริจาค (Donors) อาเซียนมีช่องว่างของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชาติสมาชิกที่สูงกว่า สหภาพยุโรปหรืออียู ระดับการพัฒนาทางการศึกษา ระบบ และกลไกของความร่วมมือทางการศึกษาของอียูมีความชัดเจนกว่าอาเซียน นโยบายทางด้านภาษาของอียูกับอาเซียนแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด อาเซียนระบุเอาไว้ในกฎบัตรอาเซียนว่าภาษาอังกฤษ คือ ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน (Working Language) แต่อียูใช้

^{๑๑๕} วัลภา พัฒนา และคณะ, “การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และนักศึกษาในสาขาการตลาดเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน”, รายงานการวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๒๕๕๔).

นโยบายพหุภาษา อีศูนย์เน้นการศึกษาด้านหน้าที่พลเมือง (Civic Education) เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิ และหน้าที่พลเมืองแบบตะวันตก ในขณะที่หลายชาติในอาเซียนยังคงเน้นการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน ทั้งอียู และอาเซียนต่างมุ่งสร้างสันติภาพ และความมั่นคงร่วมกันของชาติสมาชิก^{๑๑๖}

อนวัช ยาวิชัย ในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียนปัจจัยจูงใจในการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน ด้านภาพรวมแต่ละด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบย่อย โดยให้ความสำคัญในแต่ละด้าน คือ ด้านความสำเร็จของงานด้านเงินเดือนค่าตอบแทน ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง และด้านสถานภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน ด้านภาพรวมความต้องการพัฒนาตนเองในแต่ละด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยให้ความสำคัญกับภาพรวมความต้องการในการพัฒนาตนเองแต่ละด้าน คือ ด้านเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านทักษะหรือเทคนิคการปฏิบัติงาน เฉพาะด้าน/เฉพาะตำแหน่ง ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้^{๑๑๗}

สามารถ ทองเผือ ในงานวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของหน่วยงานผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีศึกษาวิจัยพบว่า ทุกหน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตในวิทยาเขตปัตตานี ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก โดยในแต่ละด้านก็จะมีเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกันไปตามด้านนั้นๆ แต่สิ่งที่ทุกคณะได้ให้ความสำคัญ และพยายามผลักดันเป็นอย่างมากนั้น คือ การให้บุคลากร และนักศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะสิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้มีความเข้าใจในการสื่อสาร และทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีความเข้าใจตรงกันมากขึ้น ในส่วนด้านอื่นๆ นั้นก็ยังคงให้ความสำคัญไปพร้อมๆ กัน ด้วยเหตุนี้ทุกคณะจึงจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพให้มีความพร้อมทั้งกับสิ่งต้องเผชิญ และการที่ได้เตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้าก็นับได้ว่าเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีในการก้าวสู่นาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป^{๑๑๘}

จรัสวัชร์ หงสวรรณวิภา ในงานวิจัยเรื่อง พัฒนาการของความร่วมมือทางการเมือง และความมั่นคงจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนกับการแก้ปัญหากรณีพิพาทในภูมิภาค ที่พบว่า จากการศึกษาเรื่องพัฒนาการของความร่วมมือทางการเมือง และความ

^{๑๑๖} จันทรพา ทัดภูธร, “การศึกษาความพร้อม และการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พุทธศักราช ๒๕๕๘”, รายงานการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๖).

^{๑๑๗} อนวัช ยาวิชัย, “การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน”, รายงานการวิจัย, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๖).

^{๑๑๘} สามารถ ทองเผือ, “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของหน่วยงานผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี”, รายงานการศึกษาวิจัย, (ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๕๗)

มั่นคงจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนกับการแก้ปัญหากรณีพิพาทในภูมิภาค ทำให้ทราบถึงความเป็นมาปัญหา การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ที่ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ค.ศ.๑๙๖๗ โดยการลงนามในปฏิญญากรุงเทพ ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิก ๑๐ ประเทศ รวมถึงกลไกการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างประเทศสมาชิก และแผนการพัฒนาสู่การเป็นประชาคมเมือง และความมั่นคงอาเซียน หนึ่งในสามเสาหลักที่สำคัญของประชาคมอาเซียน และกระบวนการจัดตั้งประชาคมเมือง และความมั่นคงอาเซียนมีรากฐานมาจากการนำความร่วมมือและความตกลงของอาเซียนด้านการเมือง และความมั่นคงที่ได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว มาต่อยอดให้มีผลเป็นรูปธรรม และมีความเป็นแบบแผนมากยิ่งขึ้น^{๑๑๙}

วราภรณ์ จุลปานนท์ ในงานวิจัยเรื่อง พัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับผลกระทบต่อไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับผลกระทบต่อไทยตลอดจนการดำเนินการของไทยในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งเสริม และเหนี่ยวนำการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการเศรษฐกิจของอาเซียนที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมไทย และผลกระทบ และโอกาสที่ไทยจะได้รับหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ๑) อาเซียนเริ่มต้นบูรณาการเศรษฐกิจในรอบเขตการค้าเสรีเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๒ และกำหนดจะเป็น “ตลาดเดียว ” ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ ส่วนการดำเนินการของไทยในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ รัฐบาลไทยได้ให้กรมการค้าระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักแห่งชาติในการประสานงาน และติดตามการดำเนินงานดังกล่าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๒) องค์ประกอบที่ส่งเสริม และเหนี่ยวนำการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย มีดังนี้ องค์ประกอบที่ส่งเสริมการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย ได้แก่ กฎบัตรอาเซียน AEC Blueprint นโยบายภาครัฐงบประมาณ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางของชาติที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการเมืองโลก และศักยภาพที่มีอยู่ในอาเซียนเองรูปแบบการบูรณาการเศรษฐกิจของอาเซียนเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมไทย ได้แก่ รูปแบบเขตการค้าเสรีรูปแบบตลาดเดียวที่ยังเปิดเสรีไม่สมบูรณ์ ส่วนผลกระทบ และโอกาสที่ไทยจะได้รับหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนค.ศ. ๒๐๑๕ คือ ปริมาณการค้าการบริการของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนจะขยายตัวมากขึ้นจากการลดภาษีการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าการบริการ และการลงทุน และผู้ส่งออกจะมีโอกาสในการเข้าถึงตลาด และย้ายฐานการผลิตที่กว้างขึ้น การส่งออกสินค้าสะดวกขึ้นผ่านระบบ Asean Single Window นอกจากนี้การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเป็นโอกาสของไทยที่จะปรับตัวด้านเศรษฐกิจการศึกษาการบริหารงานอาเซียน โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์สนองตอบการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการค้าทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลกข้อเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนนโยบายที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ ได้แก่

^{๑๑๙} จริรัชวัลค์ ทรงสุวรรณวิภา, “พัฒนาการของความร่วมมือทางการเมือง และความมั่นคงจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนกับการแก้ปัญหากรณีพิพาทในภูมิภาค”, **วิทยานพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕).

การที่ไทยต้องเร่งปรับกฎเกณฑ์ภายในให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์การเปิดเสรีของอาเซียนตลอดจน การเรื่องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านเศรษฐกิจต่างประเทศตลอดจนทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียน เพื่อให้ “วิสัยทัศน์เดียวอัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว” เป็นจริง และเพื่อให้ไทยเป็น ศูนย์กลางการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค และเพื่อที่อาเซียนจะได้เป็นแกนกลางของโครงสร้าง สถาปัตยกรรมด้านความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย^{๑๒๐}

วิศรา ไกรวัฒนพงศ์ ในงานวิจัยเรื่อง บทบาทของอาเซียนด้านการจัดการความมั่นคง ภายในภูมิภาค งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ๑) อาเซียนมีบทบาทในการจัดการต่อประเด็นความขัดแย้งด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในการจัดการต่อกรณีปัญหาซาบ่าห์ และสงครามอินโดจีนครั้งที่ ๓ ๒) อาเซียนได้พัฒนากลไกทั้งในรูปแบบที่เป็นกลไกเชิงสถาบัน และกลไกเชิงค่านิยม โดยอาเซียนได้ใช้กลไกทั้งสองรูปแบบควบคู่กันไปในการจัดการต่อประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค ๓) กลไกการจัดการความขัดแย้งของอาเซียนมีประสิทธิภาพในการสร้างแนวปฏิบัติระหว่างกัน อย่างไรก็ตามกลไกในการจัดการด้านความมั่นคงของอาเซียนมีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ การขาดทรัพยากร การขาดอำนาจบังคับใช้ทางกฎหมาย และหลักวิถีอาเซียน^{๑๒๑}

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย สงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” นี้ ซึ่งแต่ละเรื่องมีบทบาทขององค์กรที่แตกต่างกันออกไปจากประเด็นที่ศึกษา แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ในบริบทของประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารองค์กรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องมีบริบทที่สามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาได้ โดยสรุปโดยสังเขปได้ในตารางดังนี้

^{๑๒๐} วราภรณ์ จุลปานนท์, “พัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับผลกระทบต่อไทย”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕).

^{๑๒๑} วิศรา ไกรวัฒนพงศ์, “บทบาทของอาเซียนด้านการจัดการความมั่นคงภายในภูมิภาค”, **รายงานการวิจัย**, (อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๖ แสดงสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย	ข้อค้นพบ
สมชาย พัทธเสน กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา	กลยุทธ์การผลิตบัณฑิต ควรจัดหลักสูตรโดยรวมศาสตร์หลาย ๆ ศาสตร์เข้าร่วมกันให้สอดคล้องกับความต้องการด้าน อุตสาหกรรม และการตลาด พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้ใช้การวิจัยเป็นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหา เน้นวิคิด และรับผิดชอบต่อสังคมให้มาก ส่วนการวิจัยควรส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดหาแหล่งทุนสนับสนุน และสร้างเครือข่ายเผยแพร่ผลการวิจัย สร้างสรรค์ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกประเทศ
วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล แนวทางการพัฒนาการบริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก	ด้านการผลิตบัณฑิต ประเด็นสำคัญ คือ พัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาของประเทศในรูปแบบสหกิจศึกษากับหน่วยงานของรัฐ และเอกชน สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ สร้างเครือข่ายการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรของรัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมร่วมกัน
ภัทรธิดา ผลงาม อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราช ภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๒)	๑) การจัดการเรียนการสอนในทศวรรษหน้า การจัดการศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพ ความชำนาญ และความพร้อม ความเข้มแข็งของตนเอง ๒) การวิจัย ต้องเป็นวิจัยที่ยึด Area base เกี่ยวกับท้องถิ่นทุกด้าน ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เพื่อท้องถิ่น เป็นวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น ๓) บริการวิชาการ ต้องสร้างการบริการวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ต้องทำในเชิงรุกให้มากขึ้น
ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัย วิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น	ด้านงบประมาณ กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนงานวิจัย ด้านบุคลากร เร่งสร้างนักวิจัยมืออาชีพ พัฒนาบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเรียนการสอน เร่งจัดทำนโยบาย และแผนปฏิบัติการตามบริบทของแต่ละคณะ ปรับโครงสร้างการจัดหลักสูตร ด้านการบริหารงานวิจัย สร้างกลุ่มนักวิจัยทำโครงการวิจัยร่วมกับองค์กรภายนอกระดับนานาชาติ สร้างระบบ “networking” กับหน่วยงานที่มีความชำนาญการวิจัย มีระบบติดตามประเมินผล และขยายผลการวิจัยให้สามารถนำไปใช้ได้จริง

ผู้วิจัย	ข้อค้นพบ
วันทนา อมตาริยกุล อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า	อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าจะพัฒนาภารกิจหลัก ๔ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากร การพัฒนานักศึกษา การพัฒนาด้านวิเทศสัมพันธ์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อเสนอแนะเพื่อวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าได้อย่างเหมาะสม
สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า	๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะมีจำนวนหลักสูตรที่เป็นนานาชาติ และบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ส่วนการจัดการเรียนการสอนเป็น การจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับกับสังคมฐานความรู้ ๒) ด้านการวิจัย จะมีรูปแบบการวิจัยสถาบันในเชิงรุก เป็นรากฐานที่จะเกื้อหนุนภารกิจด้านอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้เจริญรุดหน้า ส่วนการวิจัยในระดับคณาจารย์ นิสิต คณะ สำนัก ศูนย์ และหน่วยงาน จะดำเนินการภายใต้ระบบบริหารการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ๓) ด้านการบริหารวิชาการ จะมีกำหนดทิศทาง และการวางแผนการให้บริการวิชาการแก่สังคมอย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการกันทั้งในระดับคณะวิชา และมหาวิทยาลัย และได้ชื่อว่าเป็นสถาบันทรัพยากรเส้นทางปัญญา ๔) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะมีนโยบาย และแผนงานเชิงรุก มีการประยุกต์ภูมิปัญญาไทยให้มีการบูรณาการตามความเหมาะสม มีการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการผลิตผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้เป็นทรัพยากรเส้นทางปัญญาเกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์ได้
ปาริชา มารี เคน อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า	๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ที่เหมาะสม ๒) ด้านการวิจัย จะต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ๓) ด้านการบริการวิชาการ จะต้องเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ของท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยอื่นทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ๔) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พัฒนาปรับปรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นที่รู้จักในเวทีระดับชาติ และเวทีโลกมากขึ้น ๕) ด้านการบริหาร

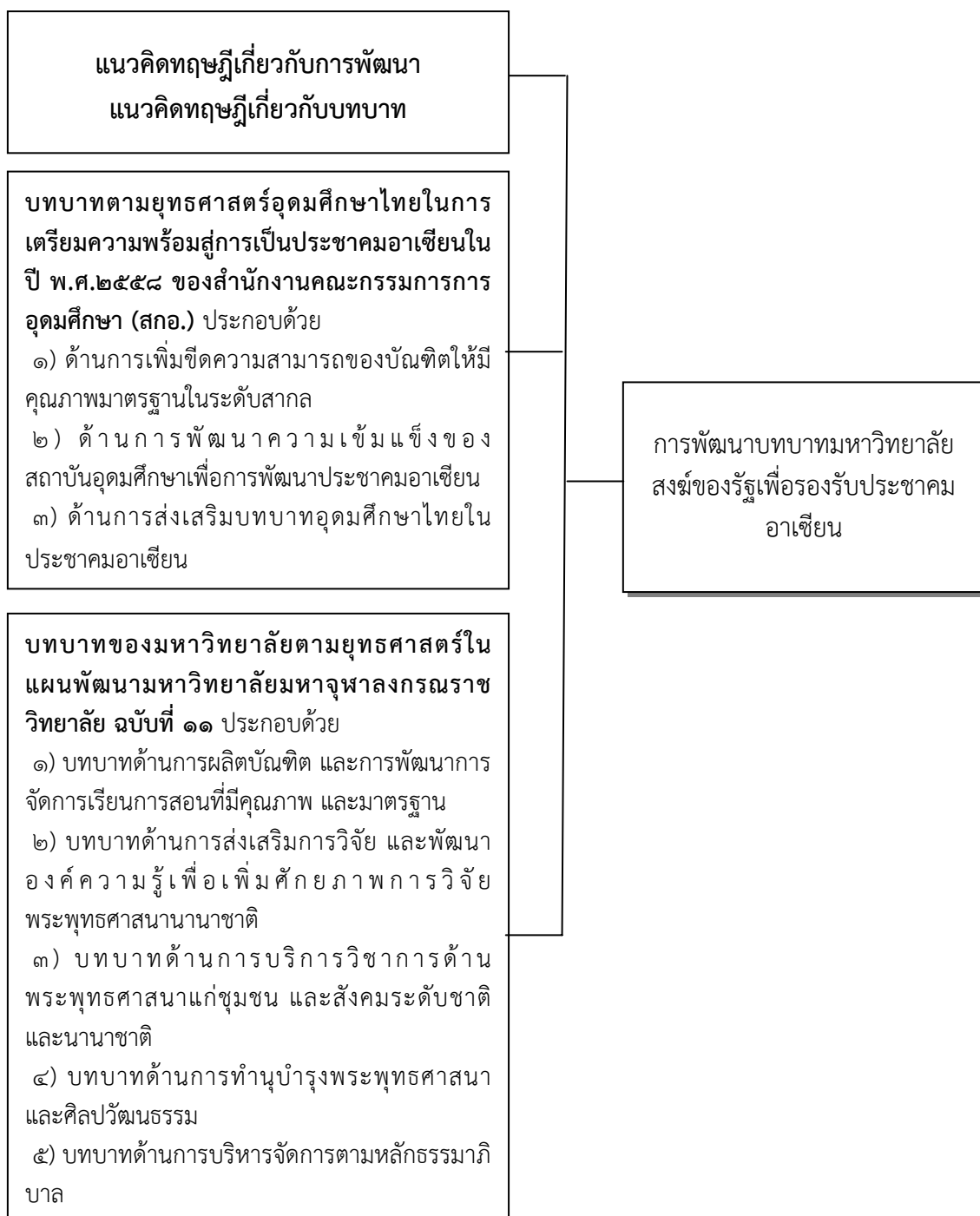
ผู้วิจัย	ข้อค้นพบ
	จัดการองค์การ การควมบรมมหาวิทาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์กับมหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ เป็น “มหาวิทาลัยกาฬสินธุ์” จะส่งผลให้การบริหารจัดการมหาวิทาลัยกาฬสินธุ์ในอนาคตจะทำงานในลักษณะเครือข่าย ซึ่งนำไปสู่การควมบรมด้านต่างๆ
อำนาจ บัวศิริ การพัฒนารูปแบบมหาวิทาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติในประเทศไทย	หลักการ มหาวิทาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติมีปรัชญาที่สะท้อนความเป็นนานาชาติ คือ "ปัญหาเป็นแสงสว่างแห่งโลก" มีวัตถุประสงค์ และการกิจเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย เผยแพร่วิชาการพระพุทธศาสนาของโลก สร้างศาสนทายาททางพระพุทธศาสนา สอนแลกเปลี่ยน และบริการวิชาการแก่สังคมและนานาชาติประเทศ อนุรักษ์ สืบทอด และเสริมสร้างศิลปกรรมอารยธรรมโลก สนับสนุนการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกมีกฎหมายจัดตั้งสถาบันเป็นของตน จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฝึกชีวิตความเป็นนักรบวช และสร้างอุดมการณ์ช่วยเหลือสังคม
พัชรินทร์ ชั่งชะ และ ไพพรรณ มุ่งศิริ รูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการยกระดับ สมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ต่อการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียน กรณีศึกษา: นักศึกษาสาขาคหกรรมศาสตร์	มหาวิทาลัยควรส่งเสริมมาตรฐาน การจัดการทำโครงการทางภาษา และคอมพิวเตอร์ การพัฒนาสมรรถนะทางการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ด้วยรูปแบบชิป (CIPP Model)
นพดล สุตันตวิณัยกุล การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยควรเพิ่มคุณภาพของแรงงานฝีมือด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครู-อาจารย์ในด้าน การสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการใช้ ICT ด้านการค้นคว้าหาความรู้จาก Internet และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์กับบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัย	ข้อค้นพบ
วัลลภา พัฒนา และคณะ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และนักศึกษาในสาขาการตลาด เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	การส่งเสริมความร่วมมือด้านแรงงาน การสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาในอาเซียนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงาน เป็นการบ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
จันทร์พา ทัดภูธร การศึกษาความพร้อม และการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘	ประเทศสมาชิกทั้งเก้าของอาเซียนข้างต้นมีระดับความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ โดยสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน มีความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษในระดับที่สูงกว่าสมาชิกอีกห้าชาติ สมาชิกอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับที่ต่ำกว่า อัน ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม
อนวัช ยาวิชัย การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน	มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญในระดับมากกับการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยี ด้านทักษะหรือเทคนิคการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน/เฉพาะตำแหน่ง ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้
สามารถ ทองเผื่อ การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของหน่วยงานผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี	ทุกหน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตในวิทยาเขตปัตตานี ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก โดยในแต่ละด้านก็จะมีเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกันไปตามด้านนั้นๆ แต่สิ่งที่ทุกคนได้ให้ความสำคัญและพยายามผลักดันเป็นอย่างมากนั้น คือ การให้บุคลากรและนักศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะสิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้มีความเข้าใจในการสื่อสาร และทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีความเข้าใจตรงกันมากขึ้น
จรีรัชวัลค์ ทรงสุวรรณวิภา พัฒนาการของความร่วมมือทางการเมือง และความมั่นคงจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนกับการแก้ปัญหากรณีพิพาทในภูมิภาค	พัฒนาการของความร่วมมือทางการเมือง และความมั่นคงจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนกับการแก้ปัญหากรณีพิพาทในภูมิภาค ทำให้ทราบถึงความจำเป็นปัญหา การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) รวมถึงกลไกการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างประเทศสมาชิก และแผนการพัฒนาสู่การเป็นประชาคมเมือง และความมั่นคงอาเซียน

ผู้วิจัย	ข้อค้นพบ
วรากรณ์ จุลปานนท์ พัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับผลกระทบต่อไทย	๑) อาเซียนเริ่มต้นบูรณาการเศรษฐกิจในกรอบเขตการค้าเสรีเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๒ และกำหนดจะเป็น “ตลาดเดียว ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕” ๒) องค์ประกอบที่ส่งเสริมการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย ได้แก่ กฎบัตรอาเซียน AEC Blueprint นโยบายภาครัฐ และงบประมาณ ไทยต้องเร่งปรับกฎเกณฑ์ภายในให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์การเปิดเสรีของอาเซียนตลอดจน การเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านเศรษฐกิจต่างประเทศตลอดจนทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน เพื่อให้ “วิสัยทัศน์เดียวอัตลักษณ์เดียวประชาคมเดียว”
วิศรา ไกรวัฒนพงศ์ บทบาทของอาเซียนด้านการจัดการความมั่นคงภายในภูมิภาค	๑) อาเซียนมีบทบาทในการจัดการต่อประเด็นความขัดแย้งด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในการจัดการต่อกรณีปัญหาซาบาร์ และสงครามอินโดจีนครั้งที่ ๓ ๒) อาเซียนได้พัฒนากลไกทั้งในรูปแบบที่เป็นกลไกเชิงสถาบันและกลไกเชิงค่านิยม โดยอาเซียนได้ใช้กลไกทั้งสองรูปแบบควบคู่กันไปในการจัดการต่อประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค ๓) กลไกการจัดการความขัดแย้งของอาเซียนมีประสิทธิภาพในการสร้างแนวปฏิบัติระหว่างกัน มีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ การขาดทรัพยากร การขาดอำนาจบังคับใช้ทางกฎหมาย และหลักวิถีอาเซียน

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในศึกษาการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนเป็นฐานในการวิเคราะห์ แสดงผลเป็นกรอบแนวคิดทางทฤษฎี (Theoretical Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนต่อไป

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ได้กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ รองคณบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน ๒๕ รูป/คน โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

๑. พระพรหมบัณฑิต. ศ. ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
๓. พระศรีคัมภีรญาณ. รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
๔. พระสุวรรณเมธากรณ์. ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
๕. พระธรรมโมลี. ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์
๖. พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต. ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
๗. พระครูสารกิจโกศล ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบล
๘. พระครูปริยัติกิตติธำรง,ผศ. ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์
๙. พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
๑๐. พระมหาไพรัช ธรรมทีโป ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี
๑๑. พระมหาสุทิตย์ อาภากร. ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
๑๒. พระมหาไขว่ ทสสนิโย. ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการ

สังคม

๑๓. พระครูวินัยธรสมุทฺธ ถาวรธมโม. ผศ. ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล

๑๔. พระศรีวิสุทธิคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์วิทยาเขตสุรินทร์
๑๕. พระมหาวรรณชัย ชยวงษ์ โณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม
๑๖. พระครูสังฆรักษ์สมจิต พุทธิวิโร ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครราชสีมา
๑๗. พระมหาสุพร รุกขิตธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา
๑๘. พระมหาวิเชียร วชิรธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
๑๙. พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช
๒๐. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. รศ. ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา
๒๑. ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ กรรมการสภามหาวิทยาลัย
๒๒. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์
๒๓. รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศาสตร์
๒๔. รองศาสตราจารย์ ดร. ไทโย ทิพย์สุวรรณกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศาสตร์
๒๕. ดร.ประพนธ์ ศุภสาร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๓.๒.๒ ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ได้แก่

- ๑) พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒) พระมหาสุเทพ สุปณฺธิโต ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๓) พระมหาดำรงค์ สิริคุตโต ผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔) พระมหาสม กลยาโณ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๕) พระมหาสมบุญ สุธมโม รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๖) นายธวัชชัย สมอเนื่อ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนงบประมาณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๙) ดร.บุษกร วัฒนบุตร เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๑๐) ดร. อภิษฎา ศรีเครือตอง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

๑) **แบบสัมภาษณ์ (Interview)** เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-dept Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒) **การสร้างเครื่องมือการวิจัย** ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน แล้วนำมาร่างข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ต่อจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-objective Congruence : IOC)^๑ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐

๓. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

๑) การวิเคราะห์เชิงเอกสาร ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

(๑) **ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

(๒) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสือวารสาร บทความงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ

อนึ่ง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทความงานวิจัยในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ แล้ว ทำให้เห็นกรอบแนวคิด ประเด็นปัญหาของการวิจัย จากเอกสารที่ได้มีการทบทวนก่อนหน้านี้ หลังจากที่ได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยได้

^๑เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยให้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In – depth Interview Guide) แยกระหว่างกลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

(๒) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆจำนวนอย่างน้อย ๕ รูป/คน เช่น ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น ในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลได้หรือไม่

(๓) ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารที่จะเข้าสัมภาษณ์

(๔) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปขอสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

(๕) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๒) การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(๑) **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนพร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(๒) **ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

วัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการตามระเบียบวิธี ดังต่อไปนี้

(๑) การนัดหมายวันเวลาจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยจะทำการนัดหมายวันเวลาที่จัดกิจกรรมสนทนาดังกล่าว

(๒) หลังจากตกลงดังที่นัดหมายแล้ว คณะผู้วิจัยจะเดินทางไปยังพื้นที่กลุ่มเป้าหมายก่อนอย่างน้อย ๑ วัน ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมของการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม

(๓) ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม โดยที่คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการของกิจกรรม

(๔) ขณะสนทนากลุ่ม มีการบันทึกการดำเนินกิจกรรมด้วยเครื่องบันทึก (Recorder) และภาพ (Camera)

(๕) สรุปผลจากการสนทนากลุ่ม

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ สามารถดำเนินการดังนี้

๑) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

๓) การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้วหรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้

(๑) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูล que ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ ๑) แหล่งเวลา ถ้าเวลาต่างกันข้อมูลที่รับจะเหมือนกันหรือไม่ ๒) แหล่งสถานที่ ถ้าสถานที่ต่างกันข้อมูลที่รับจะเหมือนกันหรือไม่ ๓) แหล่งบุคคล ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมอยู่อีกหรือไม่

(๒) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยลงไปเก็บแต่ละครั้งจะแตกต่างกันอย่างไร ในกรณีที่ไม่น่าสนใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลสนาม ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลายคนขึ้น

(๓) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ถ้าใช้แนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

(๔) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกัน นั่นก็คือการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยนั่นเอง

(๕) การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปพร้อมกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัย จำนวน ๒๕ รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน ทั้งนี้ ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๑.๑ บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามหลักยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)

๑.๑.๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล

๑.๑.๒ การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน

๑.๑.๓ การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน

๑.๒ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการดำเนินการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ๕ ด้าน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๑.๒.๑ บทบาทด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

๑.๒.๒ บทบาทด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ

๑.๒.๓ บทบาทด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ

๑.๒.๔ บทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

๑.๒.๕ บทบาทด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๓ สรุปวิเคราะห์การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ตอนที่ ๒ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๑ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๒ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๓ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๔ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๕ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๖ สรุปวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ตอนที่ ๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

ซึ่งสามารถสรุปประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์การพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ผลการวิเคราะห์การพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า

๑.๑ บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามหลักยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)

ในด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษากับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ สกอ.กำหนดให้เปิดเสรีการค้าบริการด้านการอุดมศึกษาและการบูรณาการการเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเสริมหลักสูตรในทุกคณะและภาควิชา ให้นิสิตตระหนักในเรื่องของอาเซียนมากขึ้นทั้งรายวิชาอาเซียนทั่วไป รายวิชาที่เปรียบเทียบมิติต่างๆ ในอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน การเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษา ทั้งภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาในการทำงานของอาเซียน และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ สกอ.ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาใช้วางแผนยุทธศาสตร์และนโยบายต่อไป ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการวางแผนในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและเปิดเสรีการค้าบริการด้านการอุดมศึกษา ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งจะส่งผลให้บัณฑิตในอนาคตมีคุณภาพระดับสากล และนำประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ โดยสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการเคลื่อนย้ายนิสิตและบุคลากรไปยังประเทศเพื่อนบ้านในระยะเริ่มต้น และขยายวงให้กว้างขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น

ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนพัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ทั้งนี้ สกอ. ได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย ๕ ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา และเอื้อประโยชน์สำคัญกับผู้สอนให้มีคุณภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะด้านศาสตร์การสอน ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาชีพ รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการต่อยอดองค์ความรู้ ตลอดจนมีสมรรถนะด้านการบริการให้ความรู้หรือประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์แก่สังคมและชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อให้การเตรียมตัวดังกล่าวเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมมากที่สุดในปี พ.ศ.๒๕๕๘ จึงสมควรศึกษาสภาพปัจจุบันของการเตรียมความพร้อม ปัญหาอุปสรรค ที่ผ่านมา และหาแนวทางแก้ไขในช่วงต่อไป ซึ่งการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นมหาวิทยาลัยมีการเตรียมความพร้อม ดังนี้

- ๑) การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล
- ๒) การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน
- ๓) การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน

“ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) เป็นเป้าหมายการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม สหราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้นำอาเซียน คือ "การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงมีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจน และ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง" ทั้งนี้ เพื่อสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่งมีความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร เพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันระหว่างประเทศทุกด้าน โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดีปลอดภัย มั่นคง มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้สะดวกมากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตร และอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้มีการเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การ ความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์กรระหว่างประเทศ

ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ๓ เสาหลักคือ

๑. ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) ความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาในด้านอื่นๆ เน้นให้ประเทศสมาชิกอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข สามารถแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งและ ข้อพิพาทต่างๆ ด้วยสันติวิธี มีความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การจับอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง การค้ามนุษย์ เน้นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน สร้างแนวปฏิบัติร่วมกันของสมาชิก เพื่อให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ถึงความแตกต่างของสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง ให้เป็นไปในแนวทางเดียว รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ปัจจุบันเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันสูง อันส่งผลให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวเองโดยการรวมกันเป็นกลุ่มการค้า อาทิ สหภาพยุโรป และเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน” ภายในปี ๒๕๕๘ มีความประสงค์ที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดยจะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน มีการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า การบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรี และให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา สร้างความเสมอภาคกันทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงประสานกับนานาชาติเพื่อให้สามารถดำเนินเศรษฐกิจได้กลมกลืนกับเศรษฐกิจโลก

๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) มีเป้าหมายให้ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงทางสังคม มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน โดยประเทศสมาชิกมีแผนความร่วมมือใน ๖ ด้าน ได้แก่ พัฒนาศักยภาพคนให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมแก่การนำไปประกอบอาชีพ สร้างสังคมความรู้ พัฒนาสวัสดิการสังคม ให้ประชาชนมีสุขภาพดี ได้รับบริการทางการแพทย์อย่างเท่าเทียม พัฒนาสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ธรรมชาติ ลดปัญหามลพิษ ลดช่องว่างการพัฒนาประเทศ พัฒนาด้านสิทธิมนุษยชน สร้างอัตลักษณ์อาเซียน เน้นการสร้างความรู้สึกร่วมและความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกันของสมาชิก

จาก ๓ เสาหลักประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ในส่วนภาคการศึกษาของประเทศไทย ที่กำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้ คือ “ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘” ซึ่งมีทั้งหมด ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑.๑.๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล กำหนดกลยุทธ์ดังนี้

๑) พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตไทยในระดับที่ใช้การทำงานได้

๒) พัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย

๑.๑.๒ การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน
กำหนดกลยุทธ์ดังนี้

- ๑) พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล
- ๒) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา
- ๓) พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล
- ๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากล
- ๕) พัฒนาวិชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ
- ๖) พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

๑.๑.๓ การส่งเสริมบทบาทอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน กำหนดกลยุทธ์ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
- ๒) สร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ
- ๓) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- ๔) พัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

เพื่อเป็นการสนับสนุนการศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษาให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ อย่างมีคุณภาพตามแผนกลยุทธ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับอนาคตที่เปลี่ยนแปลง จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการเตรียมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนของนิสิตให้อยู่ในระดับทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากลของบัณฑิตให้สามารถทำงานทั้งในหน่วยงานระหว่างประเทศและสถานประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนได้เมื่อสำเร็จการศึกษาและจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘^๑

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยยึดเอาตามแนวทางที่ สกอ. กำหนดจะได้เป็นรูปร่างของกลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ด้วยการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้ และพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม^๒

^๑สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^๒สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธาภรณ์,ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล “พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุนให้ทุกคณะ มีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต/นักศึกษา กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน และสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อยหนึ่งรายวิชาในแต่ละภาคเรียน”^๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน โดยการเร่งพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ให้ประชากรในประเทศประชาคมอาเซียนสามารถเข้าถึงข้อมูลในศูนย์ข้อมูลของมหาวิทยาลัยได้^๖

จากยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการเตรียมนิสิตและบุคลากรสู่การเป็นประชาคมอาเซียนดังกล่าวข้างต้น สำนักหอสมุดเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัย มีส่วนสนับสนุนทั้งในเรื่องความเป็นเลิศทางวิชาการ การพัฒนานำไปสู่สากล เป็นศูนย์กลางการให้บริการสารสนเทศ สื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ^๗ ซึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัยด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่นิสิต อาจารย์ บุคลากรและประชาชนทั่วไป ที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง ไร้ขอบเขต รวมไปถึงเป็นศูนย์ประสานงานบริการสารสนเทศกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานภายในและต่างประเทศจึงได้จัดทำแผนงาน / กิจกรรม / โครงการต่างๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. ๒๕๕๘^๘

ตามกฎบัตรอาเซียนซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมืองสังคมวัฒนธรรมโดยเฉพาะด้านการศึกษาทั้งนี้ที่ผ่านมาแม้ว่า สกอ. ได้กำหนดให้การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการอุดมศึกษาและบูรณาการการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อุดมศึกษาจำเป็นต้องเสริมหลักสูตรในทุกคณะและภาควิชาให้นิสิตตระหนักในเรื่องของอาเซียนมากขึ้นทั้ง รายวิชาอาเซียนทั่วไปรายวิชาที่เปรียบเทียบมิติต่างๆ ในอาเซียนรายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจการเมืองสังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน

นอกจากนี้ยังต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษาทั้งภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาในการทำงานของอาเซียนและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ทางมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน^๙ มีสาระสำคัญดังนี้

^๕สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^๖สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^๗สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิตติธำรง,ผศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^๘สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^๙สัมภาษณ์ พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระมหาวิเชียร วชิรธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

พันธกิจ

๑. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพระดับสากลและมีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

๒. พัฒนาศักยภาพในการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน

เป้าหมาย

๑. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. ส่วนงานที่จัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยทุกแห่งจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปีพ.ศ.๒๕๕๘

๓. มีจำนวนกิจกรรมทางวิชาการที่ทำร่วมกับประเทศอาเซียนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

๔. จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานทั้งในหน่วยงานระหว่างประเทศบริษัทข้ามชาติในประเทศและ/หรือประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

๕. จำนวนนิสิตอาเซียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ ต่อปี

ตัวชี้วัด

๑. คะแนนการทดสอบภาษาอังกฤษตามเกณฑ์มาตรฐานสากลของนิสิตโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น

๒. จำนวนกิจกรรมทางวิชาการที่ทำร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน

๓. จำนวนบัณฑิตที่เป็นคหุสัถ์สามารถทำงานในหน่วยงานระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติในไทยและ/หรือประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และจำนวนบัณฑิตที่เป็นบรรพชิตสามารถทำหน้าที่เป็นพระธรรมทูตเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ

๔. จำนวนนิสิตอาเซียนในมหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ประกอบด้วย

กลยุทธ์

๑. พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตในระดับที่ใช้ในการทำงานได้

๒. พัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิต
มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

๑. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่การศึกษาในรายวิชาระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับวิชาเอก^๙

๒. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน^{๑๐}

^๙สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรสมุทร ถาวรธมโม,ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล,๑๔ มีนาคม๒๕๕๖.

^{๑๐}สัมภาษณ์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย,๓ กุมภาพันธ์๒๕๕๖.

๓. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนและความรู้เกี่ยวกับอาเซียนตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษาและการวิจัยด้านอาเซียนศึกษาในสถาบันอุดมศึกษารวมทั้งการพัฒนาการเรียนการสอน^{๑๑}

๔. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนิสิตโดยสนับสนุนการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ^{๑๒}

๕. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโลกทัศน์และเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความสามารถในเวทีระดับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอาเซียนรวมถึงกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการเป็นพลเมืองอาเซียน^{๑๓}

กิจกรรม/โครงการที่มหาวิทยาลัย ควรริเริ่ม/สนับสนุน/กำหนดนโยบาย

๑) การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและการกำหนดมาตรฐานการวัดสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษของบัณฑิต

๒) การผลิตและพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ

๓) การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

๔) การจัดสรรทุนเพื่อการแลกเปลี่ยนนิสิตในอาเซียนและการพัฒนาระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตในอาเซียน

๕) การจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโลกทัศน์นิสิตไทยสู่อาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

กลยุทธ์

๑. พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล

๒. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา

๓. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล

๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากล

๕. พัฒนาวិชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ

๖. พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียนมาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

• กำหนดสัดส่วนอาจารย์ระดับปริญญาเอกให้สูงขึ้นรวมทั้งสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการโดยเฉพาะในระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และระดับศาสตราจารย์ให้มากขึ้น^{๑๔}

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระมหาไพรัช ธรรมทีโป ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษจันทน์ ทองประเสริฐ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ, ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระมหาวรณชัย ชยวงษ์ โฆษกอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

๑. สร้างเครือข่ายด้านการวิจัยระหว่างสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์กับสถาบันอุดมศึกษา/หน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน^{๑๕}

๒. สนับสนุนทุนวิจัยระดับปริญญาเอกทุนพัฒนาอาจารย์และทุนสนับสนุนเพื่อผลิตงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัยเช่นในการประชุมทางวิชาการระดับภูมิภาคและวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ เป็นต้น^{๑๖}

๓. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติในสาขาที่มหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญ ได้แก่ พระพุทธศาสนาและปรัชญา และสาขาพระพุทธศาสนาประยุกต์^{๑๗}

๔. ส่งเสริมให้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสองภาษา เช่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นต้น^{๑๘}

๕. ส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน^{๑๙}

๖. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรวมทั้งการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การเข้าใช้ห้องสมุด/ห้องปฏิบัติการหอพักนิตินานาชาติ^{๒๐}

๗. ส่งเสริมให้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นนานาชาติทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตรและดำเนินกิจกรรมทางการประชาสัมพันธ์^{๒๑}

กิจกรรม/โครงการที่มหาวิทยาลัย ควรริเริ่ม/สนับสนุน/กำหนดนโยบาย

๑) การพัฒนาศักยภาพอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย

๒) การสร้างเครือข่ายด้านการวิจัยในอาเซียน

๓) การจัดตั้งวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ

๔) การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา

๕) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในมหาวิทยาลัย

๖) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

๗) การร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนพัฒนากลไกเพื่อสร้างระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๖} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม รองคณบดีคณะครุศาสตร์, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิตติธำรง,ผศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระศรีศักรมณีญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระมหาโชวี ทสสนีโย,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม , ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธากรณ์,ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน
ประกอบด้วย

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

๒. สร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและลบ

๓. ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

๔. พัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และความเคลื่อนไหวในการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาแก่สถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง^{๒๒}

- ส่งเสริมการสร้าง ความตระหนักในเรื่องเอกลักษณ์ของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนประชาคมอุดมศึกษาและเยาวชนอาเซียน^{๒๓}

- ส่งเสริมให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไปสอน/วิจัย/ให้บริการวิชาการ/ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมแก่สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน^{๒๔}

กิจกรรม/โครงการที่ควรริเริ่ม/สนับสนุน/กำหนดนโยบาย

๑) การพัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนและความเคลื่อนไหวอื่นๆที่เกี่ยวข้องและ กิจกรรมสัมพันธ์

๒) การส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมวิชาการในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาคมอาเซียน

๓) การจัดประชุมผู้บริหารระดับสูงด้านอุดมศึกษาของอาเซียนเพื่อสนับสนุนการสร้าง กลไกเพื่อความกลมกลืน

๔) Harmonization ของระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

๕) การให้บริการการศึกษาและฝึกอบรมทางวิชาการและวิชาชีพแก่ประเทศสมาชิก อาเซียน

๖) จัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับอาเซียน โดยตรงเพื่อเป็นหน่วยประสานงาน

๗) กระตุ้นให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์และทำงานร่วมกับองค์กรที่มีอยู่แล้วในอาเซียนให้ เกิดความเข้มแข็ง

^{๒๒} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๑๔ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรสมุทร ถาวรธมโม,ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล,๑๔ มีนาคม๒๕๕๖.

๘) การพัฒนาความเข้มแข็งด้านภาษาไทยและภูมิปัญญาไทยรวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านยุทธศาสตร์ สรุปเป็นตารางความถี่ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามหลักยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)

ข้อที่	ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)	ความถี่	รูป/คนที่
๑	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ด้วยการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิต	๒๐	๑,๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๒๑,๒๒,๒๓, ๒๔,๒๕
๒	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล	๑๘	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๓	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน โดยการเร่งพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน	๑๒	๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓, ๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒, ๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านยุทธศาสตร์ โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๕ อันดับแรก ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๒๐ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ด้วยการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิต

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๘ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๒ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน โดยการเร่งพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน

๑.๒ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการดำเนินการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ๕ ด้าน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๑.๒.๑ บทบาทด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญและมีการเตรียมการด้านภาษาและวัฒนธรรมรวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยฝึกอบรมภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสาร^{๒๕} รวมทั้งการเห็นด้วยกับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งเป็นสิ่งที่ดีต่อภาพเศรษฐกิจโดยรวม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ในประเทศอาเซียน/ภูมิภาค ตลอดจนสร้างความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นที่ยอมรับ เห็นด้วยกับการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การประชุมเพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการและอื่นๆ การพัฒนาบุคลากร ทั้งอาจารย์และนิสิต การยกระดับมาตรฐานการศึกษาของอาเซียนสู่สากลและในระดับโลก รวมทั้งการจัดทำแผนยุทธศาสตร์^{๒๖}

การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ไว้ว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดียว เอกลักษณ์เดียว และประชาคมเดียว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากร และเศรษฐกิจภายใต้การก่อตั้งนี้จะต้องยึดหลักสำคัญ คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน ซึ่งการศึกษานั้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่นๆ มีความเข้มแข็ง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน^{๒๗} โดยการเตรียมความพร้อมของการศึกษามหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

๑. การสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษา พระพุทธศาสนานานาชาติ เป็น Education Hub มี การเตรียมความพร้อมในด้านรอบความคิด คือ แผนการศึกษา ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้าน การศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกัน ๓ ด้านคือ ด้านพัฒนา

^{๒๕} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระธรรมโมลี รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

คุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา^{๒๘}

๒. ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาดูการสร้างความสำเร็จในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน^{๒๙} มีการเพิ่มคณาจารย์ที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับหลายภาคส่วนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ^{๓๐} รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคม นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านอาเซียนศึกษา เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนและสากลต่อไป

การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษานี้ นอกจากจะเป็นรากฐานในการสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพ มีคุณภาพแล้วยังเป็นฐานในการสร้างโอกาสและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย^{๓๑} ฉะนั้นการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยจึงต้องมองนโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในประเทศก่อนว่าเราควรต้องทำอะไร ยังอ่อนอะไร ซึ่งหากเรามีการส่งออกบุคลากรในระดับวิชาชีพขั้นสูงมากขึ้น ประเทศของเราที่จะเป็นการยอมรับที่ดีกว่าการส่งแรงงานออกไป ซึ่งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) ภายในปี ๒๕๕๘ ของประชาคมอาเซียนนั้น ถือเป็นพัฒนาการของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ก้าวข้ามสหภาพทางภาษีศุลกากร (Custom Union) มาเป็นตลาดร่วม (Common Market) ซึ่งถือว่า มีลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ซึ่งลำดับขั้นตอนของการพัฒนาสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ระบบเศรษฐกิจโลกจะมีการเคลื่อนย้ายศูนย์กลางมายังเอเชียมากขึ้นตามลำดับ^{๓๒} ขณะที่ประเทศต่างๆ จะเดินหน้าเปิดเสรีมากขึ้นเรื่อยๆ ภาวะไร้พรมแดนจะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในศตวรรษที่ ๒๑ จะเกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่สามกลุ่ม คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออก การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในทวีปอเมริกา การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรป ขณะที่มนุษยชาติต้องเผชิญปัญหาในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เป็นปัญหาร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะภัยพิบัติทางธรรมชาติและภาวะโลกร้อน เป็นต้น

เมื่อมองในแง่ของการจัดการศึกษา นิสิตต้องมีความกระตือรือร้นทางวิชาการและวิชาชีพที่ตัวเองเรียนมากขึ้นกว่าเดิมหากไม่ต้องการเสียโอกาสจากการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจและโอกาสการทำงานที่เพิ่มขึ้นในประชาคมเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เรียนในสาขาวิชาชีพ ๗ สาขาวิชาชีพที่

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระมหาวรณชัย ชยวณโณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์สมจิต พุทธิวิธโย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการวิทยาเขตนครราชสีมา, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาสากลโดยเฉพาะอังกฤษเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่จะประกันความก้าวหน้าในการทำงานในอนาคตหรืออาจจะหมายถึงโอกาสในการมีงานทำหรือไม่มีงานทำได้ หากเราไม่เก่งจริง ไม่มีคุณภาพจริง จบการศึกษาไปนายจ้างอาจไม่จ้างเรา นายจ้างมีทางเลือกมากขึ้นในการจ้างแรงงานในอาเซียนได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น^{๓๓} หากเรามีคุณภาพจริง เราสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ โอกาสของเราก็น่าจะมากกว่าเดิม เพราะเราสามารถเดินทางไปทำงานทั่วทั้งอาเซียนโดยไม่มีข้อกีดกันสำหรับผู้จบ ๗ สาขาวิชาชีพที่มีการเปิดเสรีก่อน นิสิตก็ต้องเตรียมตัวให้ดีที่สุด สนุกกับสิ่งที่เราทำ มีเป้าหมายให้ชัดเจน จริงจังแต่อย่าเครียด เรียนรู้ให้มากที่สุด ผิดพลาดล้มเหลวถือเป็นบทเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ พยายามคิดในทางบวก^{๓๔}

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมีโครงการมากมายสำหรับเตรียมพร้อมก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดหลักสูตร ๒ ภาษา (Bilingual) การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรด้านภาษาอังกฤษ และการจัดกิจกรรมเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอีกมากมาย นอกจากนี้ในอนาคตจะมีการเปิดรับอาจารย์และบุคลากรจากประเทศอาเซียน และพัฒนาทุกๆ ด้านของมหาวิทยาลัยให้พร้อมต้อนรับการเปิดประตูอาเซียนต่อไป^{๓๕}

ในขณะที่นิสิตและบุคลากรจะต้องมีความตื่นตัวเรื่องอาเซียนให้มาก ให้เห็นคุณค่าของการเตรียมเข้าสู่อาเซียน ต้องรู้จักปรับหรือเปลี่ยนที่ตัวเราก่อน อย่างน้อยใช้ภาษาอังกฤษในกิจกรรมให้สนุกและสร้างสรรค์^{๓๖} ซึ่งในส่วนของบุคลากรกลุ่มผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงสู่อาเซียน ต้องฝึกการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการทำกิจกรรมให้มากที่สุด^{๓๗} ซึ่งนิสิตและบุคลากรมหาวิทยาลัยมักสื่อสารแบบผิดๆ ในโลก Social Network และมีพฤติกรรมใช้มือถือตลอดทั้งวัน เราต้องปรับตัวให้มีความจริงจังในการศึกษาและการทำงาน เรียนรู้ทักษะการใช้สื่อออนไลน์ให้มีประโยชน์^{๓๘} ส่วนในด้านกิจกรรมต้องสนับสนุนให้มากขึ้น เช่น การได้เวที การแข่งขัน ตอบปัญหาอาเซียนส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างๆ และจัดค่ายส่งเสริม การเรียนรู้วัฒนธรรมและศาสนา เพราะอาเซียนมีศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย อีกทั้งจัดพื้นที่ใช้ภาษาอังกฤษ เช่น การสั่งอาหารเป็นภาษาอังกฤษก็ได้ส่วนลด เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการจัดนิทรรศการ ASEAN Week หรือ Road Show ในแต่ละเดือนพร้อมจัดแสดงแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกีฬา เทศกาลอาหารอาเซียน เสนอให้เพิ่มศักยภาพผู้นำนิสิตให้สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและเน้นย้ำว่านิสิตต้องรู้จักความเป็นไทยให้ถ่องแท้และชัดเจน เพื่อถ่ายทอดได้^{๓๙}

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ กรรมการสภามหาวิทยาลัย, ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๓๖} สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิตติธำรง,ผศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ดร.ประพันธ์ ศุภราช รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระมหาวรณชัย ชยวณโณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.

ผู้วิจัยได้นำเสนอบริบทด้านการเรียนการสอนและการวิจัย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่ามี ๖ ด้านประกอบด้วย ๑) ด้านโปรแกรมการจัดการศึกษาระดับคณะ ๒) ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่บทความของนิสิตในวารสารระดับชาติและระดับนานาชาติ ๓) ด้านการแสวงหานิสิตที่มีศักยภาพสูงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ๔) ด้านสัดส่วนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ๕) ด้านสัดส่วนของนิสิตต่างชาติ ๖) ศักยภาพการให้บริการด้านห้องสมุด ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอเป็นรายประเด็นดังนี้

๒.๑.๑ โปรแกรมการจัดการศึกษาระดับคณะ

ในการจัดการศึกษาระดับคณะนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า สัดส่วนการเปิดหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ควรเปิดหลักสูตรสู่ระดับปริญญาเอกให้มากขึ้น ซึ่งแม้ว่าจะได้รับการพัฒนาให้เปิดดำเนินการมากขึ้นในเชิงปริมาณและมีผลต่อเชิงคุณภาพของการผลิตผลงานวิจัยที่มากขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาระดับนานาชาติ อาทิ การจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการ เร่งสร้างความพร้อมและพัฒนาโปรแกรมหลักสูตรในระดับปริญญาโทสู่ระดับปริญญาเอกให้มากขึ้น จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นการวิจัย พระพุทธศาสนาประยุกต์ให้ขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศและในภูมิภาคอาเซียนซึ่งแต่ละคณะที่มีธรรมชาติวิชาและการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน แล้วนำผลการศึกษามาจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการและพัฒนาหลักสูตรและการทำผลงานของบุคลากรในระดับปฏิบัติให้มีเวทีสำหรับการวิจัยที่ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพึงพัฒนาโปรแกรมหลักสูตรในระดับปริญญาโทสู่ระดับปริญญาเอกให้มากขึ้นในทศวรรษหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกการสร้างผลงานวิจัย และการพัฒนาบุคลากรนักวิจัยที่มีคุณภาพสูง เน้นการสร้างความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนระหว่างมหาวิทยาลัยภายในประเทศและในภูมิภาคอาเซียน เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนในระดับปริญญาเอกต่อไป ซึ่งอาจจะใช้หลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรภาษาอังกฤษมาเป็นจุดดึงดูดบุคลากรผู้สอน นักวิจัย นักวิชาการ ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญสูงจากต่างชาติ เข้ามาร่วมลงทุนจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นการวิจัยเป็นหลักให้ขยายวงกว้างมากขึ้น และสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันในความขาดแคลนที่มีเพื่อส่งผลดีต่อการพัฒนาบุคลากร สาขาวิชาและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการศึกษาให้อยู่ในระดับแนวหน้าของอาเซียน

ซึ่งโดยภาพรวมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยควรจะมีความเป็นนานาชาติ หลากหลาย เพื่อกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและมีระบบการศึกษาทางไกล โดยหลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนมีความแข็งแกร่งทางวิชาการในระดับใกล้เคียงหรือเทียบเท่ามาตรฐานสากล สามารถขยายองค์ความรู้สู่สากลและมีช่องทางการเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการศึกษาสู่สากล ทั้งนี้ได้รับการยอมรับและจัดอันดับว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับแถวหน้าของประเทศ และมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้ทันสมัย มีการพัฒนาหลักสูตรโดยคำนึงถึงความสอดคล้องและความต้องการด้านต่าง ๆ เช่น สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาดแรงงาน สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน สอดคล้องกับจุดแข็งตามเอกลักษณ์ความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยซึ่งมุ่งเน้นในด้านการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่มากขึ้น^{๔๐}

ซึ่งแม้ในปัจจุบันภาพรวมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยนั้นจะมีรูปแบบและวิธีการสอนที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาใหม่ๆ คือ มีแผนเชิงรุกในการมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ มีรูปแบบและวิธีการที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองผ่านระบบเครือข่ายเว็บไซต์ มีรูปแบบและวิธีที่จะให้ผู้เรียนรู้จักปัญหาที่เผชิญ ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ เน้นการพัฒนาความรู้ใหม่และการตรวจสอบประเมินใช้ประโยชน์ได้จริง ผู้เรียนเรียนแล้วต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้ การเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษานั้นควรมีการพัฒนาให้มีความแตกต่างจากสถาบันอื่น โดยมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในระดับโลก สร้างความพอใจสูงสุดแก่ผู้เรียนมีการมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในมิติต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดค้นคว้าด้วยตนเองได้ ผู้เรียนจะสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนด้วยตนเองได้ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปใช้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ศึกษาจากสภาพความเป็นจริงจากสังคมและท้องถิ่น แต่สามารถเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ในระดับโลกได้ ซึ่งอาจารย์ของมหาวิทยาลัยจะมีการมุ่งเน้นให้ความสนใจต่อการพัฒนาของนิสิตแต่ละคน โดยการชี้แนะและตรวจสอบดูแลนิสิตเป็นระยะ ๆ อีกทั้งยังได้รับการยอมรับว่าช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้อย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างรวดเร็ว

๒.๑.๒ ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่บทความของนิสิตในวารสารระดับชาติและระดับนานาชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นว่า การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของนิสิตนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสืบเนื่องจากประเด็นดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางไว้ว่า คณะ/สาขาวิชาควรจัดสรรแหล่งทุนโดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา ควรมีแผนและกำหนดเป้าหมายการนำเสนอผลงานของนิสิต โดยจัดโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับนิสิตและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน โดยเทียบชั้นกับเวทีนานาชาติมากขึ้น เน้นการแลกเปลี่ยนบุคลากร แยกตามรายคณะสาขาวิชาได้มีประสบการณ์ร่วมกับนิสิตและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งในประเทศ เพื่อทำวิจัยในโครงการร่วมกัน เช่น ให้นิสิตไปใช้ชีวิตคลุกคลีกับคณะผู้วิจัยในสาขาที่ศึกษาอยู่หรือตามสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเรียนรู้วิถีความคิด ระบบการวิจัย เป็นต้น^{๔๑} อาจเปิดรับสมัครนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณสมบัติพร้อม ทั้งด้านวิชาการและความสามารถทางด้านภาษาเป็นองค์ประกอบหรือจัดทีมอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดทั้งโปรแกรมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกันในระดับนานาชาติเป็นระยะ ประจำปี

๒.๑.๓ ด้านการแสวงหานิสิตที่มีศักยภาพสูงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

ในบริบทนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่า จากอัตราส่วนผู้สมัครสอบคัดเลือกโดยวิธีรับตรงถือเป็นอัตราที่สูง ซึ่งสะท้อนว่ายังมีคนมาสมัครมากเท่าไร โอกาสที่มหาวิทยาลัยจะคัดได้คนเก่งท่ามกลางผู้สมัครจำนวนมากนั้นยังมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามอัตราส่วนดังกล่าวมิได้เป็นสิ่งที่รับประกันว่ามหาวิทยาลัยจะได้คนเก่งอย่างแท้จริง อาจจะต้องลงไปดูถึงวิธีการได้มาซึ่งนิสิต ไม่ว่าจะเป็น

^{๔๐} สัมภาษณ์ ดร.ประพันธ์ ศุภขร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๔๑} สัมภาษณ์ ดร.ประพันธ์ ศุภขร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

เป็นข้อสอบวัดความรู้เฉพาะสาขาวิชา เจตคติต่อสาขาวิชาที่จะเรียนรวมไปถึงเจตคติต่อวิชาชีพในอนาคต ความถนัดในวิชาชีพเฉพาะ และหรือความสามารถพิเศษอื่น ๆ ประกอบกันเป็นต้น และเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการแสวงหานิสิตที่มีศักยภาพสูงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่า มหาวิทยาลัยควรดำเนินการกำหนดเป็นมาตรการเชิงรุก อาทิ การจัดส่งอาจารย์แนะแนวของมหาวิทยาลัยไปให้ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เสาะหาและสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความสามารถพิเศษสนใจเข้าเรียนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีไปจนถึงระดับปริญญาเอก โดยชี้แนะเรื่องการศึกษาต่อ เทคนิคการเตรียมตัวเพื่ออนาคต ไม่ใช่เพียงแค่การเตรียมตัวสอบเข้าให้ได้เท่านั้น แต่หมายรวมถึงการเตรียมวางแผนในชีวิตอนาคตว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียน การประกอบอาชีพ สิ่งที่จะต้องประสบในวิชาชีพหรือวงสังคมในอนาคต รวมทั้งอาจปลูกฝังค่านิยมและระบบความคิดที่ถูกต้องต่อการประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่จะก้าวเข้าสู่การสอบแข่งขันไม่ว่าจะโดยวิธีคัดเลือกอย่างไรก็ตาม จะมีความเข้าใจอย่างถูกต้องต่อการศึกษาต่อและการใช้ชีวิตในอนาคตและเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ได้คนที่มีศักยภาพตรงกับสาขาวิชาที่เรียนได้มากยิ่งขึ้น

๒.๑.๔ ด้านสัดส่วนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ มักมีสัดส่วนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในสัดส่วนที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือมหาวิทยาลัยวิจัยหลายแห่งอาจเปิดสอนเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนนิสิตระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาควรเท่า ๆ กัน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การวิจัยนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการวิจัย ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ หรือเพื่อการแข่งขันด้านคุณภาพของผลงานวิจัยและตัวบัณฑิตที่เก่งด้านวิจัยอย่างแท้จริง

เพื่อเพิ่มสัดส่วนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรปรับโครงสร้างหลักสูตร การรับเข้าและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เน้นนำหนักไปที่ระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้นโดยจัดทำแผนระยะ ๑๐ ปี และค่อย ๆ ปรับฐานการผลิตไปสู่การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีการวิจัยเข้มข้นมากขึ้น เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีผู้มีความสามารถพิเศษมากขึ้น^{๔๒} อีกทั้งควรให้นิสิตแม้แต่ระดับปริญญาตรีที่เข้ามาสู่ระบบจะต้องมีโจทย์วิจัยเป็นของตนเองตั้งแต่ก่อนรับเข้าเพื่อให้แน่ใจว่าระบบจะได้คนที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนในการเรียนและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาของสังคมในอนาคตและเพื่อติกรอบการสอนให้กับอาจารย์ผู้สอนทุกคนได้ให้ความสนใจ เอาใจใส่กับโจทย์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจารย์จะต้องทำหน้าที่เป็นเสมือน “มัคคุเทศก์ทางปัญญา” ให้กับนิสิตทุกคน โดยในระดับปริญญาตรีอาจารย์ทำหน้าที่สรุปองค์ความรู้ในสาขาที่เรียนทั้งหมด และพาผู้เรียนไปถึงพรมแดนความรู้ในสาขาวิชานั้นเมื่อสิ้นสุดปีที่เรียน ส่วนในระดับปริญญาโท อาจารย์แนะนำวิธีแสวงหาความรู้และกระบวนการวิจัย โดยชี้แนะโจทย์ในสังคมที่น่าสนใจให้กับผู้เรียนและในระดับปริญญาเอก อาจารย์เป็นผู้ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาอย่างลึกซึ้งจนผลิตและบริหารจัดการความรู้ใหม่สู่

^{๔๒} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

สังคมโลกที่ไม่เคยมีใครคิดเรื่องนั้นมาก่อน ดังนั้น ทั้งการปรับวิธีการรับคนเข้าสู่ระบบ การเน้นวิธีการสอนที่นิสิตทุกคนมีโจทย์เพื่อการวิจัยหรือเพื่อการศึกษาเฉพาะเรื่อง และการพัฒนาคณาจารย์ในด้านต่าง ๆ อย่างครบวงจร จึงจะสามารถพาทั้งระบบของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติมีมาตรฐานทัดเทียมสากลในภูมิภาคอาเซียนและในระดับโลก

๒.๑.๕ ด้านสัดส่วนของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นว่า สัดส่วนของนิสิตต่างชาติมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีก่อนจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่มหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับทางด้านวิชาการจากนานาชาติ สะท้อนถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรผู้สอน ซึ่งมีงานวิจัยจำนวนมากที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก มักมีคณาจารย์ที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาบรรยายให้ความรู้อยู่เป็นประจำ ทำให้สามารถดึงดูดนิสิต/นักศึกษาจากนานาชาติมาเรียนได้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ นี้แล้วคาดว่าจะมีจำนวนนิสิตต่างชาติจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนเท่าตัว^{๔๓} ในการนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรจะต้องหามาตรการในการแสวงหาดึงดูดอาจารย์ที่มีชื่อเสียง มีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพจากประเทศต่าง ๆ เข้ามาสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะช่วยเพิ่มสัดส่วนนิสิตต่างชาติให้สูงขึ้น และที่สำคัญยิ่งคือการสร้างชื่อเสียงระดับโลก เป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางวิชาการในระดับสากล

๒.๑.๖ ศักยภาพการให้บริการด้านห้องสมุด

ผลการนำเสนอบริบทด้านนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นว่า การใช้ฐานข้อมูลต่าง ๆ นั้นสะท้อนให้เห็นว่าทรัพยากรที่มหาวิทยาลัยมีอยู่ในระดับดีอยู่แล้ว ซึ่งสะท้อนทรัพยากรที่มหาวิทยาลัยมีเพื่อการวิจัย การวัดคุณภาพและปริมาณการใช้ฐานข้อมูลประเภทต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอน ช่วยให้เห็นภาพรวมของการใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยซึ่งครอบคลุมดีอยู่แล้ว แต่การพัฒนาการใช้ข้อมูลควรจะต้องจำแนกออกเป็นรายสาขาวิชาหรือคณะ เพื่อการประเมินสภาพการใช้ข้อมูลที่ตรงจุดและสอดคล้องกับประเภทหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ได้มากขึ้น อีกทั้งควรมีหน่วยงานเฉพาะที่ดูแลทั้งระบบฐานข้อมูล และมีหน่วยงานติดต่อ ประชาสัมพันธ์ หรือการสร้างเครือข่ายระบบฐานข้อมูลในเชิงรุกเพื่อการนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัยต่าง ๆ ไปยังหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ^{๔๔}

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ.๒๕๕๘ สะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยให้ความสำคัญและมีการเตรียมการสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในหลายมิติและหลายลักษณะทั้งการเตรียมการในลักษณะของการฝึกกำลังและการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานของมหาวิทยาลัย สำหรับการเตรียมความพร้อมของแต่ละส่วนงานของมหาวิทยาลัยนั้น มีการเตรียมความพร้อมรอบด้านคือ การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ การพัฒนาหลักสูตร/การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร (ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่) การพัฒนานิสิต และการพัฒนาศูนย์/หน่วยงานให้บริการด้านภาษา ซึ่งเตรียมความพร้อมดังกล่าวสอดคล้องกับมติของสำนักงาน ก.พ. ในช่วงระยะปี พ.ศ.๒๕๕๔ ที่เน้นเรื่องของการประเมินและสร้าง

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระมหาวิเชียร วชิรธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๔๔} สัมภาษณ์ พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

ความตระหนัก ดังจะเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีการเตรียมตัวบุคลากรทั้งผู้บริหาร อาจารย์และนิสิต โดยให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและพัฒนาทักษะภาษาในรูปแบบต่างๆ อย่างไรก็ตาม แม้ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาสากลที่จำเป็นต้องพัฒนาแก่บุคคลทุกกลุ่ม และมหาวิทยาลัยก็เน้นการพัฒนาในประเด็นนี้ ทั้งเรื่องของการให้การอบรม การศึกษาดูงาน การจัดประชุมนานาชาติ และการให้โอกาสบุคลากรไปเข้าร่วมประชุมวิชาการนานาชาติ แต่มหาวิทยาลัยก็ยังคงประสบปัญหาในเรื่องศักยภาพด้านภาษาของบุคลากร เนื่องจากโอกาสที่จะใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารยังมีน้อย

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สรุปเป็นตารางความถี่ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ข้อที่	บทบาทด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน	ความถี่	รูป/คนที่
๑	การสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติ เป็น Education Hub	๑๒	๑,๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๔,๑๕, ๒๒,๒๓,
๒	ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาดูงานสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์หลักสิทธิมนุษยชน	๑๘	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๓	การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน	๑๓	๓,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๔	เตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	๑๕	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๕	การให้การอบรม การศึกษาดูงาน การจัดประชุมนานาชาติ และการให้โอกาสบุคลากรไปเข้าร่วมประชุมวิชาการนานาชาติ	๒๑	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐,๒๒,๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียม

ความพร้อมด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๕ อันดับแรก ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๒๑ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการให้การอบรม การศึกษาดูงาน การจัดประชุมนานาชาติ และการให้โอกาสบุคลากรไปเข้าร่วมประชุมวิชาการนานาชาติ

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๘ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาดูงาน การสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๕ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ลำดับที่ ๔ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๓ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน

ลำดับที่ ๕ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๒ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติ เป็น Education Hub

๑.๒.๒ บทบาทด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ พบว่า มีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑) ประเทศไทยพร้อมจัดงานวิสาขบูชาโลกเพื่อฉลอง ๒๖๐๐ ปีแห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ความร่วมมืออันดีระหว่างองค์กรชาวพุทธตั้งแต่ระดับประชาคมอาเซียนจนถึงนานาชาติ^{๔๕}

๒) มหาวิทยาลัย สถาบันภาษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมมือพัฒนาภาษาเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๓) มหาวิทยาลัยมหานาคินมุตมมหาวิทยาลัยพุทธทศกมล การเสวนาวิชาการเรื่อง "เหลียวหลังแลหน้าพุทธศาสตร์ในประเทศไทย"

๔) มหาวิทยาลัยบิณฑาจารย์ปริญาเอก ประธานพระวิปัสสนาจารย์เมียนมาร์ เตรียมจัดประชุมผู้นำพุทธอาเซียน วางแผนพัฒนาการศึกษาความร่วมมือประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘

๕) มหาวิทยาลัยจัดถกผู้นำพุทธฯ รับประชาคมอาเซียน-พัฒนาบุคลากรด้านศาสนทายาท

^{๔๕} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.

๖) มหาวิทยาลัย ร่วมกับ กรมการศาสนา ใช้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กลุ่มประเทศอาเซียน^{๔๖}

๗) ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยร่วมกับ ๒ หน่วยงาน ร่วมลงนาม MOU เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรปริญญาโท สาขาสันติศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นว่าการวิจัยของมหาวิทยาลัยนั้น มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการวิจัยสถาบันและการวิจัยในระดับคณาจารย์ คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย การวิจัยสถาบันในอนาคตของมหาวิทยาลัยจะมีรูปแบบการดำเนินการวิจัยเชิงรุก^{๔๗} ประกอบด้วย งานวิจัยที่ช่วยป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในทุกมิติของมหาวิทยาลัย งานวิจัยที่ตอบโจทย์ปัญหาการพัฒนาของมหาวิทยาลัย และงานวิจัยที่เอื้อต่อการนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ได้กับสถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น อีกทั้งยังมีแผนงานวิจัยสถาบันเชิงรุกซึ่งประกอบด้วยชุดโครงการวิจัยที่มีความสัมพันธ์หรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการบูรณาการทำให้เกิดเป็นองค์รวมและเป็นสหสาขาวิชาที่ครบวงจรและมีเป้าหมายในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยสถาบันที่ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ งานวิจัยสถาบันเพื่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น งานวิจัยสถาบันเพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาองค์กรในอนาคต งานวิจัยที่เสริมสร้างกระบวนการทัศน์ และองค์ความรู้ใหม่ และงานวิจัยที่เป็นรากฐานเกื้อหนุนภารกิจด้านอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยให้ก้าวหน้า

ในส่วนของการวิจัยระดับคณาจารย์ คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยนั้นควร จะมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการวิจัยที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการวิจัยใน ลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย เพื่อการพึ่งตนเอง การวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การวิจัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ อีกทั้งยังมีระบบการจัดการที่ก้าวหน้าในการดำเนินโครงการวิจัย โดยมีการกำหนด ประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยที่สอดคล้องกับทิศทางของประเทศ มีการติดตามการใช้ประโยชน์จาก งานวิจัยอย่างจริงจัง และยังส่งเสริมการทำงานร่วมกันของผู้วิจัยในรูปสหสาขาวิชา การวิจัยในระดับ คณาจารย์ คณะ หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยซึ่งควรจะมีการพัฒนารูปแบบการวิจัยในแบบ ระบบสามประสาน (ภาครัฐ ภาคเอกชน และมหาวิทยาลัย) ขึ้น โดยมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อ เชื่อมโยงนักวิชาการ คณาจารย์ ผู้วิจัยและผู้ใช้งานวิจัยเข้าด้วยกัน มีการกำหนดผลประโยชน์ร่วมกัน ในการวิจัยและพัฒนา สร้างรายได้จากงานวิจัยเชิงประยุกต์มีการส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัยแบบมีอ อาชีพทั้งองค์กร มีงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาประเทศได้ มีงานวิจัยที่ สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ มีงานวิจัยที่สามารถต่อยอดอนาคตได้ และมี งานวิจัยที่เน้นการสร้างความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพชีวิตของคนในชาติ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัยในทุกระดับชั้นการศึกษา โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถ และจินตนาการสร้างสรรค์งานวิจัย มีงานวิจัยที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ มี

^{๔๖} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ กรรมการสภามหาวิทยาลัย, ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์สมจิต พุทธิวิริโย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการวิทยาเขตนครราชสีมา, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

การส่งเสริมให้ผู้เรียนผลิตงานวิจัยร่วมกับชุมชนและมีงานวิจัยที่ช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนอีกด้วย ทั้งนี้จะมีการส่งเสริมให้คณาจารย์ ผู้เรียน หน่วยงานทำการวิจัย ภายใต้ กลไกการพัฒนาประกันคุณภาพการวิจัยโดยมีระบบการบริหารงานวิจัยที่ดีมีประสิทธิภาพและมี งานวิจัยที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการใช้ความรู้เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการ เปลี่ยนแปลงของประเทศ^{๔๘} นอกจากนี้ในการบริหารงานวิจัยนั้น มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มการจัดสรร ทุนเพื่อการวิจัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีกิจกรรมการวิจัยที่กว้างมากขึ้นไปด้วยใน ทิศทางเดียวกัน ดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในทางวิชาการในระดับสากล มีข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรจัดหาหรือเพิ่มทุนสนับสนุนการวิจัย กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการวิจัยที่ขยายแวดวง กว้างมากขึ้น และผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีระบบติดตาม ประเมินผลและขยาย ผลการวิจัยให้สามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งมีการทำวิจัยร่วมกับองค์กรภายนอกให้มากขึ้นด้วย เพราะเป็นทางตรงในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีผู้นำ (Leader) ซึ่งหมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีทุกคณะ ควรมีประสบการณ์และผลงานวิจัยในระดับหนึ่ง ควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ ชัดเจน กำหนดนโยบาย ทิศทางและแผนงานจะต้องมีความต่อเนื่องของนโยบายการบริหาร มหาวิทยาลัย มีการสร้างกลุ่มนักวิจัยเพื่อทำโครงการร่วมกับองค์กรภายนอก สร้างความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน ในภูมิภาคอาเซียนนี้ เพื่อการทำวิจัยอย่างมีระบบใน ระดับนานาชาติ รวมทั้งการสร้างระบบ “networking” กับหน่วยงานที่มีความชำนาญทางการวิจัย^{๔๙} กำหนดทิศทางและแผนการวิจัยโดยวางแผนการวิจัยระยะยาวเพื่อพัฒนาระบบงานวิจัยที่มีเอกภาพ จัดทำ strategic planning มีการจัดการที่ดี สร้างรูปแบบ กลไกในการบริหารงานเชิงวิชาการใน ระดับภาควิชา จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรและการทำผลงานของบุคลากรในระดับปฏิบัติ จัดโครงการรองรับการดำเนินการวิจัยที่ชัดเจน แสวงหา “Chair Professor” เพื่อช่วยเร่งการ พัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัย แลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อการพัฒนาในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กับมหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ส่งเสริมการวิจัยปริญญาเอกสำหรับอาจารย์ผู้สอนและสาย สนับสนุน มีการกำหนดเกณฑ์ กติกา การจ้าง การต่อสัญญาเพื่อคัดเลือกคนเก่งเข้ามาเป็นอาจารย์ใน ระดับคณะ/สาขาวิชาที่ชัดเจน จัดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการวิจัย อาทิ จัดให้มีหน่วยงาน รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนางานวิจัย สร้าง “ระบบพี่เลี้ยง (Mentor) การวิจัยและระบบการดูแลพี่ เลี้ยง” ปฏิรูปวิธีการบริหารงานของบุคลากรสายวิชาการใหม่โดยการกำหนดภารกิจด้านการวิจัยให้ เป็นภาระงาน มุ่งเน้นบทบาทการทำวิจัย^{๕๐} เกณฑ์การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการต้องพัฒนาอาจารย์ เข้าสู่ “ลู่วิ่งการวิจัย” เพื่อส่งผลต่อการทำผลงานวิจัยของผู้สอน สร้างระบบงานที่ปรึกษาโครงการ (Consultant) หรือเป็นที่ปรึกษาประจำหน่วยงานองค์กรภายในหน่วยวิจัยเพื่อสร้างนักวิจัย ขยายวง ประสบการณ์การวิจัยให้กับคณาจารย์ สร้างระบบการหมุนเวียนตำแหน่งทางวิชาการระหว่าง Professor กับ Research Professor จัดระบบอำนวยความสะดวกด้านเวลาการใช้ห้องปฏิบัติการ

^{๔๘} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคมรองคณบดีคณะครุศาสตร์, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

เพื่อการวิจัย สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยจากภายนอกเพื่อการวิจัยพัฒนา ศักยภาพนักวิจัยรุ่นใหม่และรุ่นเก่า กำหนดเป้าหมายผลผลิตงานวิจัย อาทิ กำหนดเป้าหมายเริ่มต้นของผลผลิตงานวิจัยเฉลี่ยประมาณ ๐.๒๕ เรื่อง/คน/ปี กำหนดขอบเขตของงานผลงานวิจัยให้กว้าง ครอบคลุมลักษณะผลงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากผลงานของอาจารย์ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัย ในรูปแบบที่หลากหลายรวมทั้งนโยบายการเผยแพร่งานวิจัยที่หลากหลายจากพื้นฐานของตัวเอง ส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเห็นคุณค่าของงานวิจัย สร้างบรรยากาศการวิจัย ที่เน้นคุณภาพระดับภาควิชา สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำวิจัย มีความตื่นตัว ความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สาระของงานวิจัยและกระบวนการวิจัยใหม่ๆ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ นักวิจัยและผลงานวิจัย กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการวิจัยที่ขยายแวดวงกว้างขึ้นและการนำผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ได้จริง^{๕๑}

แนวทางหรือมาตรการ

๑. ปรับฐานการผลิตบัณฑิตไปสู่การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

๑.๑ ปรับโครงสร้างการจัดหลักสูตร การรับเข้า และกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เน้นน้ำหนักไปที่ระดับบัณฑิตศึกษาที่มีการวิจัยที่มีความเข้มข้นมากขึ้น

๑.๒ จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการ (Action plan) ของแต่ละคณะที่มีธรรมชาติ และการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน

๑.๓ เปิดหลักสูตรปริญญาตรีสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษมากขึ้น

๑.๔ ส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันระหว่างนิสิตในระดับปริญญาเอกร่วมกับอาจารย์

๒. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางวิชาการในระดับสากล

๒.๑ แสวงหามาตรการดึงดูดอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและมีผลงานการวิจัยที่มีคุณภาพ จากประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศทั่วโลกเข้ามาสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

๒.๒ ดึงดูดบุคลากรผู้สอน นักวิจัย นักวิชาการ ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญสูงจาก ต่างชาติเข้าร่วมบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

๒.๓ สร้าง “ระบบคัดเลือกอาจารย์” ระดับบัณฑิตศึกษาที่มีความรู้และเป็น แบบอย่างที่ดี (Role model)

๒.๔ สร้างระบบการคัดเลือก “คนเก่ง” และ “คนดี” เข้ามาเป็นอาจารย์

๓. พัฒนาระบบการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน

๓.๑ บูรณาการกระบวนการวิจัยเข้าสู่การศึกษา

๓.๒ บัณฑิตศึกษาต้องมี research เป็นเรื่องสำคัญ

๓.๓ การศึกษาต้องใช้วิจัยเป็นวิถีชีวิต ปรับเปลี่ยนจากฐานความเชื่อไปเป็นฐาน

สติปัญญา

๓.๔ นิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าสู่ระบบจะต้องมีโจทย์วิจัยเป็นของตนเองก่อนเข้ารับ การศึกษา

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

๓.๕ กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบการดำเนินงานโครงการวิจัยทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอน ทีมงานและผู้เรียนเป็นกลุ่มคณะทำงานและร่วมกับองค์กรภายนอกตามสาขาที่เกี่ยวข้อง

๔. ห้องสมุด

๔.๑ เพิ่มศักยภาพห้องสมุดให้คณาจารย์และนิสิตเข้าถึงห้องสมุด

๔.๒ พัฒนารูปแบบของห้องสมุดให้เป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้” มากกว่าเป็นแค่ “ห้องสมุด” หรือ “ศูนย์ข้อมูล”

๕. นโยบาย ทิศทางและแผนการวิจัย

๕.๑ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจนเพื่อการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย

๕.๒ สร้างกลุ่มนักวิจัยเพื่อทำโครงการร่วมกับองค์กรภายนอก

๕.๓ สร้างระบบ “networking” กับหน่วยงานที่มีความชำนาญทางวิจัย

๕.๔ มุ่งเน้นการสร้างผลงานวิจัยในสาขาวิชาหรือคณะต่าง ๆ จนสามารถจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาได้

๕.๕ สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อการวิจัยอย่างมีระบบในระดับนานาชาติ

๕.๖ ทำ MOU ร่วมกันกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลกเพื่อระดมทุนทำวิจัย R & D

สรุปได้ว่า โครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศอาเซียนก็จัดว่ามหาวิทยาลัยมีจำนวนค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า ยังไม่บรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากนัก แต่อย่างไรก็ดีการเตรียมความพร้อม มหาวิทยาลัยมีเวลาดำเนินการในเรื่องนี้ต่ออีกในปีต่อไป ไปอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง ได้แก่ การร่วมวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ซึ่งการร่วมมือกันทำวิจัยในมหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมีบริบทวัฒนธรรมและหลายๆ องค์ประกอบใกล้เคียงกัน จะเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการในภูมิภาค

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ สรุปเป็นตารางความถี่ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๓ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ

ข้อที่	บทบาทด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ	ความถี่	รูป/คนที่
๑	การเตรียมความพร้อมด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร	๑๕	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๒	การจัดทำ MOU ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับองค์กรทางการศึกษาในประเทศและประเทศในกลุ่มอาเซียน	๑๘	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๓	การจัดงานวิสาขโลกโดยความร่วมมือขององค์กรพุทธในประเทศอาเซียน	๒๒	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๑๙,๒๒,๒๓,๒๕
๔	การจัดตั้งศูนย์พระพุทธศาสนาในอาเซียน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันไม่ว่าจะเป็นพระวิปัสสนาจารย์ และนิสิต รวมทั้งมีการประชุมวิชาการร่วมกัน	๑๓	๓,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๓ อันดับแรก ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๒๒ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดงานวิสาขโลกโดยความร่วมมือขององค์กรพุทธในประเทศอาเซียน

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๘ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำ MOU ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับองค์กรทางการศึกษาในประเทศและประเทศในกลุ่มอาเซียน

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๕ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร

ลำดับที่ ๔ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๓ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์พุทธศาสนาในอาเซียน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันไม่ว่าจะเป็นพระวิปัสสนาจารย์ นิสิต รวมทั้งการประชุมวิชาการร่วมกัน

๑.๒.๓ บทบาทด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ

มหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนโดยการการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน^{๕๒} รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในสาระวิชาและระดับชั้นต่างๆ ทั้งในรูปแบบ on-line และ/หรือ off-line กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษา พัฒนาระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าฝึกอบรม และสอบมาตรฐานวิชาชีพด้าน ICT ที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนางานองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง^{๕๓} เพื่อให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมได้หลากหลายช่องทาง

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑) พระธรรมโกศาจารย์ : พร้อมเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนออนไลน์ทางพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก

๒) MCU TV : ทีวีเพื่อการศึกษามหาจุฬาฯ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สรุปเป็นตารางความถี่ ได้ดังนี้

^{๕๒} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธาภรณ์,ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ พระมหาไพรัช ธรรมทีโป ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๔ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อที่	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ความถี่	รูป/คนที่
๑	การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๑๕	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๒๒,๒๓,๒๕
๒	เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนออนไลน์ทางพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก	๑๘	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๒๒,๒๓,๒๕
๓	สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV)	๑๓	๓,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษา โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๕ อันดับแรก ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๘ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนออนไลน์ทางพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๕ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๓ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV)

นอกจากนี้ยังพบว่า การบริการวิชาการแก่สังคมนั้นมหาวิทยาลัยยังมีการดำเนินการในด้านต่างๆ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ความเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรกำหนดพันธกิจของมหาวิทยาลัย เพิ่มเติมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นบทบาทที่ควรเพิ่มเติมเข้ามาในการบริหารกิจการมหาวิทยาลัยได้แก่

๑. แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

๒. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทยมีความรักและความผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเพื่อช่วยให้นักในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงการผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

๓. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึกและความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

๔. เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนผู้นำทางศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกเพื่อประชาธิปไตยคุณธรรมจริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม^{๕๔}

๕. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง^{๕๕}

๖. ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัยชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาท้องถิ่น^{๕๖}

๗. ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมทั้งแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน^{๕๗}

๘. ศึกษาวิจัย ส่งเสริม และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ซึ่งในการเสริมสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งนั้น การให้บริการวิชาการควรตระหนักถึงการตอบสนองความต้องการของชุมชน และเสริมสร้างประสบการณ์แก่บุคลากร นิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัย ในการรับใช้สังคม พร้อมทั้งจะช่วยเหลือสังคมให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการทำงานและประกอบอาชีพผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ และข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากผู้รู้ในสาขาต่างๆ มาบูรณาการและเชื่อมโยงเข้ากับการเรียนการสอน การวิจัยอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งการสร้างจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคมต้นแบบในชุมชนเป้าหมายพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการ มีการสำรวจความพึงพอใจ โดยให้พิจารณา ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ๒) ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ๓) ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ๔) ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการบริการวิชาการและการถ่ายทอดวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของประโยชน์สาธารณะและรูปแบบของการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนในภูมิภาค โดยการแสวงหาแหล่งทุนและเครือข่ายความร่วมมือในการให้บริการวิชาการสำหรับโครงการที่มีรูปแบบและสาระที่หลากหลายในการบริการวิชาการแก่สังคม^{๕๘} โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อร่วมมือกันพัฒนางานด้านบริการวิชาการตามความต้องการของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนการเรียนรู้

^{๕๔} สัมภาษณ์ พระธรรมโมลี รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖.

^{๕๕} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๕๗} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ซึ่งต้องมีการพัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้และการวิจัยของชุมชนให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิต (Living Library) โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและให้บริการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันของหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยโดยพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียน และส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลการให้บริการวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และยังมีการจัดทำนโยบาย แผนกลยุทธ์ และแผนการดำเนินงาน มีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนี้ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา โดยภารกิจส่วนหนึ่งก็คือการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยมีการจัดทำแผนเชื่อมโยงและบูรณาการการบริการวิชาการแก่สังคมเข้ากับการเรียนการสอน หรือการวิจัยหรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม^{๕๙} โดยมีการประเมินผลสัมฤทธิ์และนำผลการประเมินไปปรับปรุงเชื่อมโยงและบูรณาการการบริการวิชาการแก่สังคมกับภารกิจอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ควรให้บริการวิชาการแก่สังคมที่เน้นการสร้างหลักสูตรหรือองค์ความรู้ใหม่ หรือวิธีการจัดการใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นและนำความรู้จากภายนอกเข้าสู่มหาวิทยาลัย^{๖๐} โดยมีการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาให้หลากหลายในการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยมีการสรรหาผู้บริหารมืออาชีพเข้ามาบริหารจัดการ ซึ่งมีคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยเข้าไปมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังส่งเสริมการให้บริการวิชาการโดยการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น อาทิ ประกาศนียบัตร การสอนศิลปกรรม ประกาศนียบัตรการเทศนา ประกาศนียบัตรพระไตรปิฎกศึกษา เป็นต้น และมีการติดตามผลหลักการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันสำหรับพัฒนาผู้บริหาร ทั้งด้านการศึกษา และส่งเสริมบทบาทการพัฒนาภาคประชาสังคมกับภาครัฐ โดยมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักในการสร้างองค์ความรู้^{๖๑} มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และเผยแพร่ผลการทำวิจัยไปใช้ในการพัฒนาชุมชน และยังมีการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ การวิจัยในระดับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๖๒} โดยใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ต มีการให้บริการที่ทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของส่วนงานหรือบุคลากรโดยมีการประสานงานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับส่วนงานที่เกี่ยวข้องในประเทศและในภูมิภาคอาเซียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม สรุปเป็นตารางความถี่ได้ดังนี้

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, ๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระมหาไชว ทสสันโย,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๕ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ
ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และ
นานาชาติ

ข้อที่	การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับ ประชาคมอาเซียนด้านการบริการวิชาการแก่สังคม	ความถี่	รูป/คนที่
๑	เสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกเพื่อประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงาน พัฒนาชุมชน และท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	๑๓	๓,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๗, ๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๒	การแสวงหาแหล่งทุนและเครือข่ายความร่วมมือในการ ให้บริการวิชาการสำหรับโครงการที่มีรูปแบบและสาระที่ หลากหลายในการบริการวิชาการแก่สังคม	๑๙	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓, ๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘, ๒๒,๒๓,๒๕
๓	เน้นการสร้างหลักสูตรหรือองค์ความรู้ใหม่หรือวิธีการ จัดการใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นและนำความรู้จาก ภายนอกเข้าสู่มหาวิทยาลัยโดย	๑๕	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓, ๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๒๒, ๒๓,๒๕
๔	ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันสำหรับพัฒนา ผู้บริหาร ทั้งด้านการศึกษา และส่งเสริมบทบาทการ พัฒนาภาคประชาสังคมกับภาครัฐ โดยมหาวิทยาลัยเป็น แกนหลักในการสร้างองค์ความรู้	๒๐	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓, ๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๑๙, ๒๒,๒๓,๒๕
๕.	ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และ เผยแพร่ผลการทำวิจัยไปใช้ในการพัฒนาชุมชน และยังมี การส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา ด้านวิชาการ การวิจัยในระดับชุมชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๗	๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๒๒, ๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่
ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ ด้วยการจัดลำดับความ
เหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๕ อันดับ
ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๒๐ รูป/คน ในประเด็น
เกี่ยวกับส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันสำหรับพัฒนาผู้บริหาร ทั้งด้านการศึกษา และส่งเสริม
บทบาทการพัฒนาภาคประชาสังคมกับภาครัฐ โดยมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักในการสร้างองค์ความรู้

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๙ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการแสวงหาแหล่งทุนและเครือข่ายความร่วมมือในการให้บริการวิชาการสำหรับโครงการที่มีรูปแบบและสาระที่หลากหลายในการบริการวิชาการแก่สังคม

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๗ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และเผยแพร่ผลการทำวิจัยไปใช้ในการพัฒนาชุมชน และยังมีการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ การวิจัยในระดับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับที่ ๔ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๕ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับเน้นการสร้างหลักสูตรหรือองค์ความรู้ใหม่หรือวิธีการจัดการใหม่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นและนำความรู้จากภายนอกเข้าสู่มหาวิทยาลัยโดย

ลำดับที่ ๕ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๓ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกเพื่อประชาธิปไตยคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

๑.๒.๔ บทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

บทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรมนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยรณรงค์ให้นิสิตและบุคลากรมีความตระหนักในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีบทบาทในการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคมร่วมกับภาคประชาชน เป้าประสงค์ มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มี ๓ กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนารูปแบบและวิธีการในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม มี ๒ ตัวชี้วัด คือ ๑) จำนวนหลักสูตรและโครงการในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ๒) จำนวนผู้รับบริการในงานทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม สรุปผลการดำเนินการ ดังนี้ ปี ๒๕๕๒ มีผู้รับบริการในงานทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จำนวน ๑๓๖,๘๑๖ รูป/คน กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ มี ๔ ตัวชี้วัด คือ ๑) จำนวนแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ๒) ร่วมมือกับองค์กรระดับนานาชาติในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ๓) พัฒนาหลักสูตรทางด้านศิลปวัฒนธรรม(หลักสูตรพุทธศิลป์) และส่งเสริมให้มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง ๔) มีการส่งเสริมอนุรักษ์และเปิดพื้นที่ในการแสดงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ สรุปผลการดำเนินการ ดังนี้^{๖๓}

๑) จำนวนแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ดังนี้ (๑)ห้องสมุดส่วนกลาง ๓ แห่ง (๒)ห้องสมุดวิทยาเขต ๑๐ แห่ง (๓)ห้องสมุดวิทยาลัย ๕ แห่ง (๔)

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระมหาโชวี ทสสนียะ,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

ห้องสมุดโครงการขยายห้องเรียน ๑๒ แห่ง (๕)ห้องสมุดหน่วยวิทยบริการ ๑๖ แห่ง (๖)ศูนย์ฝึกอบรม และปฏิบัติธรรม ๕ แห่ง

๒) มหาวิทยาลัยได้เป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมนานาชาติเนื่องในวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของสหประชาชาติ ประจำปี ๒๕๕๒ ณ หอประชุมพุทธมณฑล จำนวน ๒,๒๐๐ รูป/คน ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๓,๓๕๐ รูป/คน ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ จำนวน ๑,๖๗๐ รูป/คน ประเทศที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๘๐ ประเทศ

๓) มหาวิทยาลัยร่วมกับองค์กรการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรพุทธศิลปกรรม ดำเนินการเปิดสอน ปี ๒๕๕๒ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มีผู้เข้าเรียนรุ่นแรก พระภิกษุ จำนวน ๓๐ รูป และคฤหัสถ์ จำนวน ๘ คน

๔) มหาวิทยาลัยจัดโครงการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ดังนี้ ๑)โครงการ ประเมินเสนอแนะพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ ๒)กิจกรรมเจริญพระพุทธมนต์ถวายพระพร ๓) กิจกรรมอนุรักษ์มรดกทางพระพุทธศาสนา ๔)กิจกรรมจัดนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๕)โครงการสืบสานประเพณีท้องถิ่นไทย

กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสำนึกในคุณค่าของพระพุทธศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มี ๒ ตัวชี้วัด คือ ๑) จำนวนงาน/โครงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความสำนึกในคุณค่าของพระพุทธศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ๒) จำนวนงาน/โครงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความสำนึกในคุณค่าของพระพุทธศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมไทย สู่นานาชาติ สรุปลผลการดำเนินการ ดังนี้^{๒๔}

๑) มหาวิทยาลัยจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความสำนึกในคุณค่าของพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จำนวน ๘ โครงการ

๒) มหาวิทยาลัยจัดโครงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความสำนึกในคุณค่าของพระพุทธศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สู่นานาชาติ ได้แก่ (๑) โครงการจัดกิจกรรมนานาชาติ ในวันวิสาขบูชาวันสำคัญสากลของโลก (๒) กิจกรรมการประชุมวิชาการพระพุทธศาสนานานาชาติ (๓)กิจกรรมจัดนิทรรศการ (๔) กิจกรรมแสดงศิลปวัฒนธรรม (๕) กิจกรรมเวียนเทียน

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามแผนมหาวิทยาลัยในด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมดังนี้

๑) รณรงค์ให้นิสิตและบุคลากรมีความตระหนักในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีบทบาทในการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคมร่วมกับภาคประชาชน ได้แก่ ๑) มีการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้ากับการวิจัย การบริการวิชาการของแต่ละส่วนงาน ๒) จัดให้มีระบบและกลไกเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและมีประโยชน์โดยตรงต่อสังคม ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันสื่อถึงอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และผลงานอันทรงคุณค่าของมหาวิทยาลัย

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระมหาโชวี ทสสนียโย,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

(๒) โครงการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่อัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และผลงานอันทรงคุณค่าของมหาวิทยาลัย^{๖๕}

๒) มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา มรดกทางประเพณีวัฒนธรรมไทย ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ได้แก่ ๑) เชื่อมโยงความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสู่นานาชาติอันจะเป็นกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ๒) เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาในเชิงสร้างสรรค์ ๓) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการประชุมผู้นำศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชาโลก เป็นต้น (๒) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการสวนสมุนไพรและแพทย์แผนไทย โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาของประชาคมอาเซียน เป็นต้น

๓) พัฒนาพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และผลงานบูรพาจารย์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ๑) พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมทางด้านพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นที่รู้จักและเป็นมรดกของชาติทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (๒) โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางด้านพุทธศิลป์

๔) ส่งเสริมให้นิสิตบุคลากรและชุมชนให้ดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พัฒนาให้ทุกคณะ สาขาวิชาพัฒนารูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ โครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ ๔.๖ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

ข้อที่	บทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม	ความถี่	รูป/คนที่
๑	รณรงค์ให้นิสิตและบุคลากรมีความตระหนักในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีบทบาทในการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคมร่วมกับภาคประชาชน	๒๐	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๑๙,๒๒,๒๓,๒๕
๒	มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา มรดกทางประเพณีวัฒนธรรมไทย ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ	๑๙	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๒๒,๒๓,๒๕

^{๖๕} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, ๘ มกราคม ๒๕๕๘.

ตารางที่ ๔.๖ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม	ความถี่	รูป/คนที่
๓	พัฒนาพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ และผลงานบูรพาจารย์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้	๑๗	๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒, ๒๓,๒๕
๔	ส่งเสริมให้นิสิตบุคลากรและชุมชนให้ดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๕	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๒๒,๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับบทบาทด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๕ อันดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๒๐ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับบรรณรค์ให้นิสิตและบุคลากรมีความตระหนักในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีบทบาทในการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคมร่วมกับภาคประชาชน

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๙ รูป/คน ในประเด็นมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา มรดกทางประเพณีวัฒนธรรมไทย ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๗ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับพัฒนาพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และผลงานบูรพาจารย์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

ลำดับที่ ๔ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๕ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับส่งเสริมให้นิสิตบุคลากรและชุมชนให้ดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒.๕ บทบาทด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

๑) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

การเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทย เพราะการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะเสรีจะสร้างให้เกิดแรงกดดันต่อการปรับตัวของแรงงานทักษะทั่วทั้งภูมิภาค มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงจำเป็นต้องมีการรับมือทั้งในแง่ของตัวองค์กรเองและทั้งในแง่ของการสร้างกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้น หากเราไม่มีการเตรียมการให้เป็นอย่างดีแล้ว ผลกระทบที่จะเกิดต่อองค์กรจะเป็นไปอย่างรุนแรง ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่จะอยู่รอดได้อย่างเต็มภาคภูมิในระดับอาเซียนจึงเป็นเรื่องที่ยากลำบากในขณะที่ประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ นั้น คำถามที่สำคัญต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในยุคปัจจุบันคือ “จะจัดวางสถานะ บทบาท และ ทำอย่างไร? จึงจะสอดคล้องกับความเป็นไปในวิถีแห่งอาเซียน และนอกเหนือจากการวางสถานะให้สอดคล้องแล้ว คำถามต่อไปคือ จะเข้าไปช่วยส่งเสริมบทบาท แนวทางในการพัฒนาประชาคมอาเซียน ใน ๓ เสาหลักได้อย่างไร จึงจะทำให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนา “พลเมืองอาเซียน” ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายของศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และชาติพันธุ์^{๖๖}

ในประเด็นดังกล่าวนี้ รศ.ดร.วิเชียร ชิวพิมาย ในฐานะกรรมการประธานกรรมการ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับสถาบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ให้ข้อเสนอแนะที่ควรพัฒนาเอาไว้ที่น่าสนใจว่า “มหาวิทยาลัยควรกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา มหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพิ่มเติม โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ตามบริบทของมหาวิทยาลัย วิทยาเขต เพื่อก้าวสู่ความเป็นอาเซียน”^{๖๗} จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผู้บริหารระดับสูง ได้แสดงบทบาทการนำโดยการกระตุ้นเตือนผู้บริหารมหาวิทยาลัยในเวทีต่างๆ ผ่านการสัมมนา การบรรยาย การแสดงปาฐกถาธรรมมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งเวทีระดับนานาชาติผ่านการจัดงานวิสาขบูชาโลกจำนวน ๙ ครั้ง การดำเนินการเชิงรุกให้มหาวิทยาลัยเป็นสำนักงานเลขาธิการสมาคมวิสาขบูชาโลก และสมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ^{๖๘} ซึ่งข้อสังเกตของคณะกรรมการตรวจประเมินได้กระตุ้นให้มหาวิทยาลัยได้พัฒนาตัวเองไปสู่การเป็น “ศูนย์กลางแห่งมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาในระดับอาเซียน” (Hub of ASEAN Buddhist Universities) นอกเหนือจากความมุ่งหวังที่จะไปสู่การเป็น “ศูนย์กลางมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ” ดังนั้น การที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งอาเซียนนั้น ควรที่จะพัฒนาตัวแปรองค์ประกอบใดบ้าง และ องค์ประกอบแต่ละข้อนั้นมีดังนี้

๑. องค์ประกอบในด้านบในการพัฒนาบุคลากรซึ่งงบประมาณในปี พ.ศ.๒๕๕๗ นี้ มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมนำนิสิตและ

^{๖๖} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๖๗} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๖๘} สัมภาษณ์ พระศรีวิสุทธิคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์, ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

บุคลากรเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ^{๖๙} ได้แก่

๑.๑ การเพิ่มความรู้ความสามารถและการสื่อสารทางด้านภาษาอังกฤษให้แก่คณิสิตของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศของนิสิตสาขาวิชาต่างๆ พร้อมทั้งวัดความรู้ MCU Test สำหรับนิสิตปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้กับนิสิตและบุคลากร^{๗๐}

๑.๒ การพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการและปฏิบัติงานให้มีทักษะในการปฏิบัติงานระดับสากล โดยการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสูง ระดับกลาง ระดับปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานเพื่อพัฒนาความสามารถของมหาวิทยาลัยให้สามารถปรับตัว ตอบสนองเท่าทันกับสภาพแวดล้อม และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน^{๗๑}

๑.๓ การพัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยสถาบันภาษาได้จัดฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้กับคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่บุคลากรมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างคุณภาพทางภาษาเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน^{๗๒}

๑.๔ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ บริการ วิจัยและความร่วมมือด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ดำเนินการโดยสถาบันภาษาและวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติเพื่อการแลกเปลี่ยนนิสิตจากทุกชั้นปีของทุกสาขากับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านต่างๆ ในประชาคมอาเซียน^{๗๓}

นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการและปฏิบัติงานให้มีทักษะในการปฏิบัติงานระดับสากล ได้ดำเนินการจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมใน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำหรับสายปฏิบัติการ) โดยกลุ่มงานบริหารงานบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรม เป็นหัวหน้าส่วนงานและผู้บริหารระดับต้น ของทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัยได้รับความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้มีทักษะในการปฏิบัติงานในระดับสากล ได้ตระหนักถึงการมีบทบาทของประเทศไทย ในประชาคมอาเซียน และได้พัฒนาให้ผู้ปฏิบัติงานให้มีศักยภาพที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอันจะเกิดจากการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน

อย่างที่เรารู้กันดีว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อตกลงการเปิดการค้าเสรีในกลุ่มประเทศอาเซียน หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community- AEC) จะมีผลบังคับใช้ ซึ่งประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศกลุ่มอาเซียน ดังนั้นข้อตกลงดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้กับไทยด้วยเช่นกัน ซึ่งเมื่อมีการเปิดการค้าเสรี แรงงานฝีมือในประเทศต่างๆ ที่อยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียน จะ

^{๖๙} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธารักษ์, ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร, ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน

สามารถโยกย้ายกันได้อย่างเสรี นอกจากนี้การลงทุนข้ามประเทศก็จะเป็นไปได้ง่าย และนั่นหมายความว่า การแข่งขันระหว่างองค์กรก็จะสูงขึ้น เมื่อการแข่งขันมีสูงขึ้น ศักยภาพของคนในองค์กรก็จำเป็นที่จะต้องมีการแข่งขันเช่นกัน

สำหรับองค์กรที่เป็นองค์กรข้ามชาติอยู่แล้ว ก็คงไม่มีปัญหาอะไรมากนัก เกี่ยวกับศักยภาพของคนในองค์กร แต่สำหรับองค์กรทางการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรจะกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการดูแลอย่างเร่งด่วน และการพัฒนาคนนั้นจำเป็นต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก^{๗๔} โดยเฉพาะในการพัฒนาในเชิงพฤติกรรมที่ต้องใช้เวลาอย่างมากที่สุด แล้วอะไรเป็นทักษะความรู้ที่ต้องพัฒนาบ้าง สิ่งแรก คือ ทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ^{๗๕} แน่นอนว่านอกจากการพัฒนาเพื่อให้ทัดเทียมกับคู่แข่งที่มีศักยภาพแล้ว ถ้าเรามองในอีกมุมหนึ่งการลงทุนข้ามชาติ อาจหมายถึง การที่เราจะมีลูกค้าที่เป็นบริษัทข้ามชาติเพิ่มขึ้นได้เช่นกัน ดังนั้นเราจึงเตรียมพร้อมในเรื่องของภาษาไว้เพื่อที่เราจะสามารถสื่อสารกับเขาได้อย่างราบรื่น นอกจากเรื่องของภาษาแล้ว กระบวนการทำงาน บางอย่างก็จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง แม้จะไม่ใช่ งานหลักที่มหาวิทยาลัยต้องเข้าไปดูแล เพราะแต่ละฝ่ายจะต้องมีหน้าที่ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของตนเองอยู่แล้ว แต่มหาวิทยาลัยก็ยังคงต้องเข้าไปช่วยเป็นกำลังเสริมให้กับฝ่ายเหล่านั้น^{๗๖} เพราะอย่าลืมว่า หลังจากปรับปรุงกระบวนการทำงาน ตำแหน่งงานและคุณสมบัติของคนทำงานจะเปลี่ยนไป ซึ่ง HR จะต้องเข้าไปช่วยดูแลเพื่อให้คนที่อยู่ในตำแหน่งงานมีศักยภาพที่เหมาะสมกับตำแหน่งใหม่นั้นๆ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนนั้นจะส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคลากร โดยสามารถเข้าถึงโอกาสอย่างเที่ยงธรรมในการพัฒนา โดยส่งเสริมและลงทุนในด้าน การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมและการเสริมสร้างขีดความสามารถ ส่งเสริม นวัตกรรมและการประกอบการ ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์เชิง ประยุกต์และเทคโนโลยีในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจโดยให้ ความสำคัญกับการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ได้แก่การเน้นการบูรณาการด้านการศึกษาให้ เป็นวาระการพัฒนาของอาเซียน การสร้างสังคมความรู้ โดยส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนใน กลุ่มเยาวชน ผ่านทางการศึกษาและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างอัตลักษณ์อาเซียนบนพื้นฐานของ มิตรภาพและความร่วมมือซึ่งกันและกัน^{๗๗} ซึ่งควรดำเนินการตามมาตรการ คือ ประเทศสมาชิก อาเซียนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานภายในปี ๒๕๕๘ โดยจัดการไม่รู้หนังสือ และให้หลักประกัน ทางการศึกษาภาคบังคับอย่างเท่าเทียมกัน โดยเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม โดยไม่คำนึงถึงสถานะทาง สังคม เชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ หรือความพิการ โดยมีเป้าหมายที่จะบรรลุร้อยละ ๗๐ ภายในปี ๒๕๕๘ มีการปรับปรุงคุณภาพและความเหมาะสมของการศึกษารวมทั้งการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพและ

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูริ์ ทสสนิโย,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระธรรมโมลี,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖.

^{๗๖} สัมภาษณ์ พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๗๗} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม รองคณบดีคณะครุศาสตร์, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๗.

ทักษะในการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ รวมทั้งการฝึกอบรมครูผู้สอนและจัดโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาในระดับสูงภายในปี ๒๕๕๘ โดยเฉพาะในประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม^{๗๘}

นอกจากนี้การทบทวนเป็นระยะในเรื่องโครงการให้ทุนของอาเซียน เพื่อให้ทุนการศึกษา มีลักษณะสมเหตุสมผล และมีความสอดคล้องกัน เพื่อผลลัพธ์ที่ดีขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มที่ถูกกละเลย โดยการเปิดกว้างการศึกษาทางไกลและการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต มีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางด้านการศึกษาในทุกระดับ ระหว่างสถาบันการศึกษา และสานต่อการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียน เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาชั้นสูงในอาเซียน โดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม สำหรับสตรีและเด็กผู้หญิงและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี ในเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศในหลักสูตรการศึกษา ส่งเสริมสร้างการประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรในระดับภูมิภาคทางด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษาในภูมิภาคจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาทั้งในระดับประถม มัธยมและการศึกษาชั้นสูง โดยการสานต่อโครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนอาเซียนและโครงการใกล้เคียง ที่มีเป้าหมายเดียวกัน และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าโครงการเยาวชนอาเซียนเพื่อส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน โดยดำเนินกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณสมบัติ ความสามารถ การเตรียมความพร้อมที่ดีให้กับแรงงานอาเซียนเพื่อที่จะเอื้อต่อการรับมือกับประโยชน์และกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการรวมตัวในภูมิภาคได้ โดยมีมาตรการคือ จัดทำการสำรวจในปี ๒๕๕๘ และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับศูนย์การเรียนรู้ที่มีอยู่ในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคอาเซียน มีการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการระหว่างประเทศในสถานที่ทำงาน และยังจัดทำการประชุมเพื่อกำหนดความต้องการการฝึกอบรมในอาเซียน โดยเฉพาะในประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนาม เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการความร่วมมือทางด้านวิชาการสำหรับผู้ใช้แรงงาน และยังส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้ใช้แรงงานในอาเซียนโดยการจัดหลักสูตรหรือโครงการฝึกอบรมร่วมกัน มีการออกแบบและดำเนินโครงการฝึกอบรมที่จะสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เพื่อช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในระดับโลก และยังได้จัดทำแผนปฏิบัติงานความร่วมมือระดับภูมิภาคสำหรับการพัฒนาทักษะของบุคลากรโดยการจัดการแข่งขันด้านทักษะในอาเซียนเป็นประจำเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในหมู่ผู้ใช้แรงงานในอาเซียนโดยเฉพาะความพยายามที่จะบรรลุมาตรฐานในเรื่องขีดความสามารถของภูมิภาค

^{๗๘} สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

นอกจากนี้ในด้านบุคลากรนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ถึงบทบาทที่พึงประสงค์ในบริบทของมหาวิทยาลัยในอีก ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากร ๒) ด้านวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกของบุคลากร ๓) ด้านการดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์และการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ และ ๔) ด้านการดำรงตำแหน่งเชี่ยวชาญของบุคลากรสายสนับสนุน ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นรายประเด็นดังนี้

๒.๕.๑ ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากร

ในการบริหารงานด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีคุณสมบัติเหมาะสมในด้านคุณวุฒิระดับปริญญาเอก ตำแหน่งทางวิชาการระดับต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญ และบุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งมีผลงานได้ตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งเป็นไปตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดมีปริมาณการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของบุคลากรมากพอสมควร แนวโน้มของมหาวิทยาลัยในขณะนี้อยู่ในลักษณะ ขาขึ้น และอยู่ในอันดับที่ดีพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยในประเทศแห่งอื่น ๆ มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในด้านคุณวุฒิระดับปริญญาเอก มีตำแหน่งทางวิชาการผู้เชี่ยวชาญพิเศษในสายสนับสนุนและมีผลงานที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งเป็นไปตามที่ตัวบ่งชี้กำหนด มหาวิทยาลัยมีปริมาณการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของบุคลากรมากพอสมควรแต่ไม่ทราบว่าวารสารนานาชาติที่ตีพิมพ์ผลงานนั้นอยู่ในระดับใด คุณภาพของวารสารแตกต่างกันมากมาย มหาวิทยาลัยควรหาแรงจูงใจที่เหมาะสม^{๗๙}

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของบุคลากรเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสู่เป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ อาทิ การกำหนดนโยบายแผนระยะยาว ระดับคณะ ให้มีโครงการวิจัยหลังปริญญาเอกระหว่างบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้น จัดสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนผลงานวิจัย เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อการวิจัยอย่างมีระบบซึ่งมหาวิทยาลัยอาจจะต้องจัดสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องจำนวนมากเพื่อกระตุ้นให้งานวิจัยและผลงานมีการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยภายนอกมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผลงานวิจัยได้รับการอ้างอิง (Citation) ได้อย่างกว้างขวางในแวดวงวิชาการ ทั้งยังมีโอกาสจะได้รับการยอมรับหรือได้รับรางวัลสำคัญ ๆ มากขึ้น

๒.๕.๒ ด้านวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกของบุคลากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีคุณสมบัติสอดคล้องกับตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแต่ยังต้องเพิ่มให้เกิน ๕๐ % โดยเร็ว ผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า ในอุดมคติคือ ๑๐๐ %^{๘๐} ในสายวิชาการและเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณวุฒิสูงขึ้นนั้น ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมวุฒิทางการศึกษาของบุคลากรโดยส่งเสริมการศึกษาระดับปริญญาเอกทุกรูปแบบทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แสวงหา “ช้างเผือก” จากผู้ที่เข้าศึกษามหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาเอก เร่งพัฒนาบุคลากรสายวิชาการให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์หรือได้รับตำแหน่งทางวิชาการระดับศาสตราจารย์ ร่วมกับองค์กรภายนอกในการทำโครงการวิจัยร่วมกันเพื่อเป็นช่องทางนำเสนอผลงานที่

^{๗๙} สัมภาษณ์ พระมหาไชว์ ทสสนีย,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๘๐} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น จัดสรรการทำผลงานบุคลากรหรือการได้รับประสบการณ์ในวิชาชีพ อำนาจการด้านเวลา ห้องปฏิบัติการเพื่อการวิจัย วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บุคลากรมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญสูงขึ้น^{๘๑}

๒.๕.๓ ด้านการดำรงตำแหน่งทางวิชาการและการคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการ

บุคลากรสายวิชาการมีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์น้อยมาก โดยมาตรฐานของมหาวิทยาลัยชั้นนำนั้นผู้สอนที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับศาสตราจารย์มากที่สุด มหาวิทยาลัยควรปลูกจิตสำนึกให้ผู้สอนได้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อมีโอกาสได้รับตำแหน่งทางวิชาการในระดับสูงขึ้นไปถึงระดับศาสตราจารย์ให้มากที่สุด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญอธิบายว่า การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยในระดับสากลย่อมมีทิศทางที่เอื้ออำนวยโดยตรงในการทำผลงานวิจัยของผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสได้รับตำแหน่งทางวิชาการในระดับสูงขึ้นไปถึงระดับศาสตราจารย์ให้มากที่สุด และโดยมาตรฐานของมหาวิทยาลัยชั้นนำนั้นจะเห็นว่าผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์และระดับศาสตราจารย์นั้นค่อนข้างมาก ในขณะที่มหาวิทยาลัยของเรามีน้อยเกินไป ซึ่งมหาวิทยาลัยควรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงขึ้นไปอีก

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมบุคลากรสายวิชาการที่มีตำแหน่งทางวิชาการเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสู่เป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธานุชาตินานาชาติ อาทิ ปฏิรูปวิธีการบริหารภาระงานของบุคลากรสายผู้สอนโดยเน้นบทบาทการทำวิจัย การเป็นที่ปรึกษาโครงการหรือเป็นที่ปรึกษาประจำหน่วยงานวิจัย เปิดเวทีเพื่อการนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติ กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบการดำเนินงานโครงการวิจัย ทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอน ทีมงานและผู้เรียน แก่ไขระบบการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการให้หลากหลาย

มหาวิทยาลัยพึงปฏิรูปวิธีการบริหารภาระงานของบุคลากรสายวิชาการใหม่ โดยเน้นบทบาทการทำวิจัย เป็นที่ปรึกษาโครงการหรือเป็นที่ปรึกษาประจำหน่วยงานภายนอกในหน่วยวิจัย เป็นต้น เปิดเวทีเพื่อการนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นประจำทุกปี^{๘๒} ปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนในรูปแบบที่ส่งเสริมการวิจัยร่วมกับผู้เรียนในระดับปริญญาเอก อาจจะทำรูปแบบการเรียนการสอนในรูปของการดำเนินงานโครงการวิจัย ทำงานร่วมกันกับองค์กรภายนอกตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งให้บุคลากรสายวิชาการมีโอกาสทำงานวิจัยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง อีกทั้งยังอาจดึงนักศึกษาในระดับปริญญาเอกเข้าร่วมกับอาจารย์ในการเป็นผู้ช่วยนักวิจัย ดังเช่นแนวทางการทำวิจัยของมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องแก้ไขระบบให้มีการวิจัยมากขึ้นและส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้หลากหลายกว่าปัจจุบัน และส่งเสริมให้คณาจารย์ทำผลงานตามระบบดังกล่าว

^{๘๑} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรรมสุทร ถาวรธมโม, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล, ๑๑ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๘๒} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

๒.๕.๔ ด้านการดำรงตำแหน่งเชี่ยวชาญของบุคลากรสายสนับสนุน

เนื่องจากมหาวิทยาลัยยังไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเชี่ยวชาญ (พิเศษ) ซึ่งบุคลากรสายปฏิบัติการหรือสายสนับสนุนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเอื้ออำนวยให้มหาวิทยาลัยพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติในภูมิภาคอาเซียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะบุคลากรที่ทำหน้าที่โดยตรงในสถาบันวิจัยหรืองานด้านวิจัยที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะในงานวิจัยระดับสูง และเพื่อพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนให้มีตำแหน่งสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อเอื้ออำนวยให้มหาวิทยาลัยพัฒนาไปสู่เป้าหมายในการเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติในภูมิภาคอาเซียน^{๘๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่า มหาวิทยาลัยอาจจะจัดจ้างบุคลากรภายนอกองค์กรมาประจำ หรือเป็นที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัยหรือสถาบันวิจัยต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย สนับสนุนทุนศึกษาต่อในวิชาชีพ ทำสัญญาร่วมงาน แลกเปลี่ยนบุคลากรกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในโลก ตลอดจนบุคลากรสายสนับสนุนให้มีโอกาสเปิดโลกทัศน์และมีเวทีนำเสนอผลงานจนได้รับเลื่อนสถานะสู่เชี่ยวชาญพิเศษต่อไป ซึ่งตำแหน่งเชี่ยวชาญพิเศษนี้เป็นระดับหัวหน้าของสายสนับสนุน (Supporting staff) ไม่รวมกลุ่มนักวิจัยเพราะนักวิจัยควรอยู่สายวิชาการ สามารถสอนร่วมกับอาจารย์ได้ด้วย ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากก็ได้ สิ่งสำคัญอยู่ที่การเห็นความสำคัญของงานวิจัยที่จะทำให้มหาวิทยาลัย เพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุนสู่เป้าหมายใหม่ให้ถูกทาง

สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยควรเร่งสร้าง “นักวิจัยมืออาชีพ” ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัย มีประวัติการทำวิจัยที่ดี ทำงานวิจัยต่อเนื่อง สະสมผลงานที่มีคุณภาพ ผลงานวิจัยมีผู้ยอมรับ ทำงานวิจัยเสร็จตามกำหนดเวลา รวมถึงการพัฒนาบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญให้ได้รับทุนต่อในวิชาชีพ บุคลากรสายสนับสนุนที่ทำหน้าที่โดยตรงในสถาบันวิจัยหรืองานด้านการวิจัยให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง นอกจากนี้ควรจัดจ้างบุคลากรภายนอกองค์กรมาประจำหรือเป็นที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัยหรือสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ควรทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Center of Excellence) ประเภเดียวกันในต่างประเทศเพื่อพัฒนาศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางของมหาวิทยาลัยต่อไป

มาตรการหรือแนวทาง

๑. เร่งพัฒนาบุคลากรสายวิชาการให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

๑.๑ มหาวิทยาลัยต้องเร่งสร้าง “นักวิจัยมืออาชีพ”

๑.๒ ส่งเสริมให้มี “นักวิจัยมืออาชีพ” หมายถึง บุคคลที่มีประวัติการทำวิจัยที่ดี ทำงานวิจัยต่อเนื่อง สະสมผลงานที่มีคุณภาพ ผลงานวิจัยมีผู้ยอมรับ ทำงานวิจัยเสร็จตามกำหนดเวลา^{๘๔}

๑.๓ มหาวิทยาลัยต้องมี “นักวิชาการที่เก่งกล้าสามารถ” หมายถึง บุคคลที่มีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัย โดยถือว่าเป็นภาระงานหนึ่งมิใช่เพียงมีวุฒิชั้นปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการสูง^{๘๕}

^{๘๓} สัมภาษณ์ พระมหาไพรัช ธรรมทีโป. ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๘๔} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน

๑.๔ พัฒนาศักยภาพการวิจัยของบุคลากรโดยเร่งรัดพัฒนาบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญให้ได้รับทุนศึกษาต่อในวิชาชีพ

๒. วางแผนระยะยาวสำหรับการเพิ่มพูนศักยภาพการแข่งขัน

๒.๑ จัดจ้างบุคลากรจากภายนอกองค์กรมาประจำหรือเป็นที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัยหรือสถาบันวิจัยของมหาวิทยาลัย

๒.๒ มีการพัฒนาในเชิงเปรียบเทียบกับศูนย์เพื่อสนับสนุนการวิจัยและ/หรือศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางประเภทเดียวกันในต่างประเทศ

๒.๓ จ้างนักบริหารองค์กรมืออาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานกับศูนย์วิจัยทางวิชาการเข้ามาบริหารการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น การบริหารการใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและมีการเชื่อมต่อเครือข่ายการวิจัยในระดับนานาชาติ^{๔๖}

สรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูง จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เพื่อสร้างความได้เปรียบให้กับองค์กร โดยองค์กรจะต้องวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทันต่อเปลี่ยนแปลง องค์กรต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย นักทรัพยากรมนุษย์จึงจำเป็นต้องดูแลบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในระดับที่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ พัฒนาให้มีทักษะความสามารถเพื่อให้พร้อมกับการแข่งขันทางตลาดได้ โดยเปิดโอกาสพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กระแสความตื่นตัวในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้องค์กรต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ สมรรถนะ และศักยภาพเหมาะสมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเน้นพัฒนาทักษะและความสามารถในการใช้ภาษา การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ทางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของประเทศในประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมีการเปิดเสรีทางการค้า การบริการ การลงทุน ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการแข่งขันแรงงานฝีมือดี หรือสงครามแย่งชิงคนดีคนเก่ง ดังนั้น องค์กรจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์และให้ความใส่ใจต่อการบริหารค่าตอบแทน เพื่อสร้างทุนมนุษย์ (Human Capital) หรือคนเก่งให้กับองค์กรควบคู่ไปกับการพัฒนาและรักษาคนเก่ง ที่มีลักษณะเป็น High Performance และ High Potential รวมทั้ง องค์กรจะต้องสร้างแรงจูงใจให้คนเก่งคนดี รักและภักดีต่อองค์กรพร้อมจะทุ่มเทกำลังความสามารถร่างกายแรงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุด

ในด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศในระดับนโยบายทั้งจากผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ทั้งนี้เมื่อได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินงานเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของมหาวิทยาลัย

^{๔๕} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๔๖} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์สมจิต พุทธิวิริโย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครราชสีมา, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า หลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

- ๑) สถาบันภาษาพัฒนาภาษาบุคลากรเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ๒) การบรรยายพิเศษเรื่อง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน”
- ๓) เสวนาเรื่อง “ทิศทางการสอนและการวิจัยด้านศาสนาเปรียบเทียบในประชาคมอาเซียน”
- ๔) คณะพุทธศาสตร์ ศึกษาดูงานประเทศเมียนมาร์ เตรียมบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียน
- ๕) สกอ. ประเมิน “มจร” ผ่านในระดับดี หวังให้มุ่งจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม พร้อมรองรับประชาคมอาเซียน
- ๖) อธิการบดี มจร. ย้ำ “ขันติธรรม” คือหัวใจสำคัญของพหุวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียน จัดสัมมนา เรื่อง “พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาบัณฑิต ไทยในบริบทอาเซียน”
- ๗) วิทยาลัยสงฆ์นครพนม จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “สถานการณ์พระพุทธศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน”

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรของมหาวิทยาลัย ถือเป็นความพร้อมที่สามารถเตรียมบุคลากรสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจะสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญด้านภาษา ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนให้ยิ่งขึ้นด้วย เพื่อเป็นปัจจัยผลักดันให้มหาวิทยาลัยสามารถบรรลุภารกิจตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยในการเป็น “ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติ” นั้นได้

สิ่งสำคัญอีกประการ ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือ บุคลากรทุกระดับตลอดจนนิสิตจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาหลักของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงอยากให้นิสิตตลอดจนบุคลากรทุกระดับ ได้มีความกระตือรือร้นฝึกฝนภาษาอังกฤษ ซึ่งจุดอ่อนของประเทศไทย คือ การที่คนไทยมีความรู้ทางด้านภาษาต่ำกว่ากลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน จึงอยากให้มีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้พร้อม เพื่อที่จะสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยการศึกษาเป็นกลไกในการปลูกฝังค่านิยม แนวความคิด ความเข้าใจกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก โดยในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC Blueprint) ได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับแรกในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีของประชากรในภูมิภาค ด้วยการให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างโอกาสทางการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์

๒. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่เรากำลังคำนึงถึง เมื่อต่างชาติเข้ามาในไทย เขาจะนำเอาวัฒนธรรมบางอย่างเข้ามาด้วย^{๘๗} ดังนั้น บุคลากรจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา หรือแม้แต่ความคิด และความเชื่อที่แตกต่างกัน แม้จะมีกล่าวที่ว่า เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม และวัฒนธรรมขององค์กรเป็นอีกเรื่องที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องมีบทบาทอย่างมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ เริ่มจากการค้นหาดูก่อนว่าปัจจุบันวัฒนธรรมขององค์กรเป็นอย่างไร และมีส่วนไหนบ้างที่อาจจะกลายเป็นอุปสรรคในการทำงานในอนาคต จากนั้นปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมดังกล่าวเสีย^{๘๘} ยกตัวอย่างเช่น การจ่ายผลตอบแทน หรือการเลื่อนตำแหน่งที่มองตามความอาวุโส แม้บุคลากรส่วนใหญ่จะชอบให้เป็นเช่นนั้น แต่เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ววัฒนธรรมนี้จะทำให้คนเก่งแต่อาวุโสน้อยหนีหายไปจากองค์กรได้

๓. องค์ประกอบด้านทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้คงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง และเป็นปัจจัยนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายและก้าวสู่การเป็นองค์กรชั้นนำได้อย่างประสบความสำเร็จ ดังนั้นการพัฒนาองค์กรให้สามารถให้ทันต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะต้องพัฒนาคนในองค์กรให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง มีความเป็นเลิศ มีการสั่งสมความรู้ มีทักษะ มีความเชี่ยวชาญ และมีการขยายขอบเขตความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง^{๘๙} ดังนั้นการพัฒนาคนในองค์กร จึงเป็นบทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนในองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยดำเนินการพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญ พัฒนาความรู้ความสามารถที่เป็นสากล ซึ่งประชาคมอาเซียน มีเป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ โดยเป็นการปรับองค์กรในการทำงานภายใต้กฎบัตรอาเซียนอันประกอบด้วย ๓ เสาหลักที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน^{๙๐} ดังนี้

เสาหลักที่ ๑ เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคงของภูมิภาคอาเซียนเมื่อเป็นประชาคมอาเซียนแล้วได้แก่สนับสนุนส่งเสริมสันติภาพความมั่นคงการปกครองแบบประชาธิปไตยการปกครองแบบธรรมาภิบาลการส่งเสริมให้บรรลุความเจริญร่วมกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้ประชาคมเป็นภูมิภาคที่เปิดกว้างมีพลวัตและยืดหยุ่นได้ในการตั้งรับภาวะผันผวนของเศรษฐกิจมีหลักประกันที่จะทำให้เกิดสันติสุขในอาเซียน

เสาหลักที่ ๒ เสาหลักทางด้านเศรษฐกิจมีการเน้นมุ่งพัฒนาให้เป็นตลาดร่วม (Single Market) และ เป็นฐานการผลิตอันเดียวกัน (Single Production Base) ซึ่งจะต้องมีการไหลเวียนของสินค้าบริการการลงทุนและแรงงานฝีมือทั่วทั้งภูมิภาคของประชาคมอาเซียนมีเงินทุนไหลเวียนโดยเสรีและมีสถานะการณ์พัฒนาทางเศรษฐกิจในหมู่สมาชิกประชาคมที่เท่าเทียมกันรวมทั้งเสริมสร้างเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพด้านการเงินการประสานในด้านนโยบายเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกทั้ง ๑๐ ประเทศมีกฎระเบียบที่ดีด้านการเงินทรัพย์สินทางปัญญาการแข่งขันท่าง

^{๘๗} สัมภาษณ์ ดร.ประพันธ์ ศุภสร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๘๘} สัมภาษณ์ พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๘๙} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๙๐} สัมภาษณ์ พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

การค้าและการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งประชาคมโดยกำหนดจะให้เร่งพัฒนาพร้อมเป็น'ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน'ให้ได้เร็วขึ้นจากกำหนดเดิมในปี ๒๕๖๓ มาเป็นในปี ๒๕๕๘ แทนหรือเร็วขึ้นจากเดิมอีก ๕ ปี และเสาหลักเสาที่ ๒ นี้เองที่จะส่งผลกระทบกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยตรง

เสาหลักที่ ๓ เสาหลักทางสังคมและวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียนจะพุ่งเป้าไปที่การทำให้เห็นความสำคัญของประชากรในอาเซียนและเป็นสัมพันธภาพระหว่างประชากรของชาติหนึ่งไปสู่ประชากรของอีกชาติหนึ่งรัฐสภาของ ๑๐ ประเทศจะประสานร่วมมือกันในกิจกรรมต่างๆ สมาชิกของประชาสังคมของสมาชิกจะไปมาหาสู่กันแลกเปลี่ยนใกล้ชิดระหว่างบุคลากรด้านการศึกษาสถาบันต่างๆ และภาคธุรกิจภาคเอกชนในประเทศสมาชิกรวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลชั้นมัธยม มืออาชีพศิลปินนักเขียนและสื่อสารมวลชนของทั้ง ๑๐ ประเทศแนวโน้มของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยโดยการที่การพัฒนานำไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะก่อให้เกิดผลสำคัญ ประการหนึ่งก็คือการที่แรงงานฝีมือทั่วทั้งภูมิภาคของประชาคมอาเซียนมีเงินทุนไหลเวียนโดยเสรี โดยในปี ๒๕๕๓ ได้มีการลงนามตกลงร่วมกัน ๔ ฉบับที่จะตกลงร่วมกันที่จะเคลื่อนย้ายบุคลากรทักษะด้านวิศวกรรมสถาปนิกพยาบาลและการสำรวจก่อนจะขยายกว้างไปถึงแพทย์ทันตแพทย์รวมถึง นักบัญชีนักกฎหมายและอื่นๆไปถึงปี ๒๕๕๘

เป็นที่คาดว่าเมื่อมีการเปิดเสรีแรงงานเต็มที่จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะอาชีพสถาปนิกและวิศวกรในอาเซียนไปที่สิงคโปร์และมาเลเซียมากขึ้นแต่เมื่อกรอบการขยายวงเป็นอาเซียนบวก ๓ อาเซียนบวก ๖ บุคลากรในภาคต่างๆ เช่น ภาคการเงินธนาคารและไอทีคาดว่าจะมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาเมืองไทยมากขึ้นและโอกาสที่คนไทยจะเสียเปรียบจากการถูกแย่งงานก็จะมีมากขึ้น^{๙๑}

ดังนั้นเมื่อมองจากภาพที่กำลังจะเกิดขึ้นในมิติดังที่ได้กล่าว แนวโน้มด้านทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยมีโอกาสเกิดสถานการณ์ดังต่อไปนี้

๑. การโยกย้ายแรงงานที่ใช้ทักษะสูงจากไทยไปยังประเทศอาเซียนอื่น เช่น สิงคโปร์ มาเลเซียในทางกลับกันก็จะเกิดการย้ายแรงงานทักษะจากประเทศอื่นมายังประเทศไทยเช่นจากฟิลิปปินส์ กัมพูชา ลาว

๒. การแข่งขันด้านแรงงานจะเข้มข้นมากขึ้นโอกาสที่การจ้างงานจะเป็นของนายจ้างมีมากขึ้นเพราะมีตัวเลือกในตลาดแรงงานที่มีจำนวนมากกว่าเดิมมีโอกาสที่จะจ้างงานด้วยค่าจ้างที่ถูกลงกว่าเดิม

๓. ช่องว่างของความแตกต่างของศักยภาพของแรงงานทักษะจะมีช่องว่างมากขึ้นกว่าเดิมอันเกิดจากการแข่งขันด้านการจ้างงานที่รุนแรงทำให้แรงงานทักษะจะต้องพัฒนาตัวเองให้เกิดศักยภาพและความสามารถที่หลากหลายโดดเด่นกว่า“ผู้อื่น”ซึ่ง“ผู้อื่น”นับจากนี้ไปจึงไม่ใช่เป็นเพียงคนในตลาดแรงงานในประเทศของตนเองเท่านั้นแต่หมายรวมไปถึงคนในตลาดแรงงานที่อยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด ๑๐ ประเทศด้วยกันดังนั้นผู้ที่มีโอกาสในการพัฒนามากกว่าก็จะได้เปรียบมากยิ่งขึ้นไป

^{๙๑} สัมภาษณ์ พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

ดังนั้นการเตรียมความพร้อมจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ มหาวิทยาลัยจึงต้องดำเนินการพัฒนาทักษะความสามารถของบุคลากร^{๙๒} ได้แก่

๑. ทักษะความสามารถด้านภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษและภาษาจีน^{๙๓} รองลงมาก็คือภาษาอื่นในประเทศอาเซียนที่แรงงานทักษะที่ไม่ใช่คนในประเทศนั้นสนใจจะไปทำงาน อย่างเช่นแรงงานทักษะในกัมพูชาที่ต้องการมาทำงานในประเทศไทยนอกจากจะมีทักษะภาษาอังกฤษ อยู่ในเกณฑ์ดีแล้วหากสามารถใช้ภาษาไทยได้ก็จะมีโอกาสดีกว่าผู้อื่นทั้งนี้ทักษะด้านภาษาที่ต้องการ ไม่ได้เป็นเพียงในระดับของการใช้ได้เท่านั้นแต่จะต้องอยู่ในระดับที่ใช้ได้เป็นอย่างดี^{๙๔}

๒. ทักษะการนำเสนอซึ่งจะต่อยอดจากทักษะด้านภาษาเพราะทักษะการนำเสนอจะเป็น ความสามารถที่ทำให้บุคคลที่อยู่ต่างชาติต่างภาษาสามารถจะรับรู้และเข้าใจสิ่งที่เราต้องการเพื่อนำไปสู่การเห็นชอบการอนุมัติหรือการนำไปปฏิบัติได้^{๙๕}

๓. การมีความกล้าถามกล้านำเสนอความคิดของตนหรือที่เรียกว่า Assertiveness^{๙๖} ซึ่ง ทักษะเรื่องนี้ จะทำให้ผู้อื่นรับรู้ความคิดของเราและเราก็จะได้รับทราบความคิดของอีกฝ่ายได้อย่าง ถูกต้องเพราะคนไทยจะมีจุดอ่อนอย่างมากในเรื่องนี้ทำให้คนชาติอื่นมองคนไทยด้วยความไม่เข้าใจซึ่ง ทำให้เราเสียโอกาสไป

๔. การทำงานข้ามวัฒนธรรมและความหลากหลาย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้าใจในความ ต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศของแต่ละสังคมแล้วสามารถปรับตัวบริหารจัดการและรับมือกับ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาและสามารถสร้างผลสำเร็จในการทำงานได้^{๙๗} แม้จะมีความต่างทางวัฒนธรรมซึ่งแรงงานทักษะคนใดที่ปรับตัวได้ง่ายในการข้ามวัฒนธรรมทั้งการไป ประจำที่อื่นหรือการทำงานร่วมกับคนชาติอื่นๆที่เข้ามาในประเทศของตนแรงงานทักษะคนนั้นก็จะมี โอกาสในการถูกจ้างงานดีกว่าผู้อื่น

๕. การทำงานอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาไป มากทำให้ความเหลื่อมเวลาของแต่ละประเทศ^{๙๘} เช่น เวลาที่สิงคโปร์เร็วกว่าไทย ๑ ชั่วโมงไม่ได้เป็น อุปสรรคที่จะต้องจำกัดเวลาให้อยู่ในชั่วโมงทำงานอีกต่อไปดังนั้นแรงงานทักษะจึงต้องมีความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อให้สามารถทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่อยู่ในประเทศ ต่างๆได้

๖. ปรับวิธีคิดให้เป็นสากลโดยมองการเกิดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตลาดแรงงานหรือการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ในบ้านเราด้วยมุมมองที่กว้างกว่าในประเทศเท่านั้น^{๙๙} เช่น การขาดแคลน

^{๙๒} สัมภาษณ์ พระมหาวรณชัย ชยวณโณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๙๓} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์สมจิต พุทธิวิริโย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการวิทยาเขตนครราชสีมา, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๙๔} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๙๕} สัมภาษณ์ พระมหาวชิธร วชิรธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๙๖} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^{๙๗} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๙๘} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธาภรณ์,ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

แรงงานในบางสาขาอาจจะต้องคิดถึงการมองหาคนในประเทศอื่นหรือหากเกิดอัตราการว่างงานในประเทศเพื่อนบ้านสูงมากก็ให้มองเป็นโอกาสในการจ้างงานแทนที่จะมองว่าเป็นปัญหาของประเทศเพื่อนบ้านเพียงอย่างเดียว

๗. ปรับเกณฑ์และเงื่อนไขในการคัดเลือกสรรหาให้พร้อมต่อการรับมือกับการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเช่นตั้งเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรใหม่ให้มีคุณลักษณะมีสมรรถนะ (Competency) ที่พร้อมจะทำงานในสภาพแวดล้อมที่เป็นสากล^{๑๐๐} ด้วยคุณลักษณะดังที่ได้กล่าวไปแล้วและมีการพัฒนาเงื่อนไขการจ้างงานที่เอื้อต่อการจ้างงานจากนอกประเทศเข้ามาในองค์กร

๘. สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรที่จะเตรียมแรงงานทักษะให้มีความพร้อมต่อการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตั้งแต่ยังอยู่ในสถาบันการศึกษา^{๑๐๑}

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) องค์กรต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนในองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การพัฒนาคนในองค์กรจึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาคนในองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนากิจกรรม พัฒนาความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ (Professional) มีแนวคิดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ สร้างความได้เปรียบให้แก่องค์กร สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร นำเทคนิคใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาคน และมีส่วนเข้าไปช่วยกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ต่าง ๆ แก่องค์กรมากขึ้น^{๑๐๒} ต้องมีบทบาทด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

๑. บทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ (Learning Specialist)

- เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator of Learning)
- เป็นผู้ออกแบบโปรแกรมในการเรียนรู้ (Designer of Learning Programs)
- เป็นผู้พัฒนากลยุทธ์การสอน (Developer of Instructional Strategies)

๒. บทบาทผู้จัดการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Manager of HRD)

- เป็นผู้กำกับดูแลโปรแกรมการพัฒนา (Supervisor of HRD Program)
- เป็นผู้พัฒนาบุคลากรด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Developer of HRD Personnel)

- เป็นผู้จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านการเงิน (Arranged facilitator and finance)

- เป็นผู้รักษาความสัมพันธ์ (Maintainer of relations)

๓. บทบาทผู้ให้คำปรึกษา(Consultant) ซึ่งประกอบด้วย ๔ บทบาทย่อยคือ

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ พระมหาสุพร รกขิตธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

- เป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expert)
- เป็นผู้ให้การสนับสนุน (Advocate)
- เป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ (Simulator)
- เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

นอกจากนี้บทบาทที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

๑. บทบาทด้านการวิเคราะห์ (Analytical Role)

- เป็นผู้วิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis)
- เป็นนักวิจัย (Researcher)
- นักประเมินผล (Evaluator)

๒. บทบาทด้านการพัฒนา (Developer Role)

- เป็นนักออกแบบโปรแกรม (Program Designer)
- เป็นนักพัฒนาอุปกรณ์ (Materials Developer)

๓. บทบาทด้านการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา (Instrumental Role)

- เป็นผู้สอนหรือผู้อำนวยความสะดวก (Instructor/ Facilitator Role)
- เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับองค์กร (Organization Change Agent)
- เป็นนักการตลาด (Marketer) ต้องสร้างภาพพจน์เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ให้คนในองค์กรยอมรับ

๔. บทบาทด้านการประสานความต้องการ (Mediation Role) วางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยต้องมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะในการจูงใจ มีความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ประสานงานในสถานการณ์ที่ย่างยากได้เป็นอย่างดี^{๑๐๓}

ในการพัฒนาคนในองค์กรให้มีศักยภาพรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยจะต้องมีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาคนเพื่อรองรับกับการเข้าสู่อาเซียน เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาองค์กร และมีความรู้ทางวิชาการ ทฤษฎีการเรียนรู้ เทคนิค และวิธีการพัฒนาระบบการการพัฒนา มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มีความสามารถในการวางแผน ซึ่งจะต้องเข้าใจองค์กรได้เป็นอย่างดี (Understanding the business)^{๑๐๔} กล่าวคือ ต้องมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมขององค์กร ศึกษาวิเคราะห์องค์กร จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค ข้อจำกัด โอกาส และเชื่อมโยงกลยุทธ์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าหมายขององค์กร^{๑๐๕} ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ท้าทายบทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้เป็นหุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Partner) มีความสามารถในการเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้บริหารขององค์กร วิเคราะห์หาช่องว่างการพัฒนาองค์กร (Organizational Performance Gap) และมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจ วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กร นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Taking The Initiative) คือต้องปรับกระบวนการทัศน์และวัฒนธรรมขององค์กร โดยมีเทคนิคและวิธีการเลือกเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการ

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ดร.ประพันธ์ ศุภสร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์, ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

เปลี่ยนแปลง นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อาจต้องการความช่วยเหลือในการเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับองค์กร โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของ Line Manager โดยในการช่วยตัดสินใจและควรแสดงบทบาทของการเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ (Brand) ความเข้มแข็งให้กับองค์กร^{๑๐๖} เมื่อองค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และวิธีการในการทำงาน ดังนั้น นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะเป็นกลไกสำคัญในขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยพัฒนากรอบความคิด (Mindset) ของคนในองค์กรให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะความเชี่ยวชาญของตนเองเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง

เมื่อเข้าสู่อาเซียนมหาวิทยาลัยจะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถก้าวหน้าต่อสถานการณ์ปัจจุบัน มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้า และมีภาวะผู้นำ เนื่องจากหน้าที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรซึ่งถือเป็นหน้าที่ปรึกษาให้กับผู้บริหารขององค์กรในการวางแผนพัฒนาคนในองค์กรให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และเป็นผู้เสริมสร้างพลังขับเคลื่อนขององค์กรเป็นสื่อกลางระหว่างองค์กรและบุคลากร เพื่อร่วมกันพัฒนาและแก้ปัญหา^{๑๐๗}

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานและเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาองค์กรสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้มีการโยกย้ายแรงงานอย่างเสรี โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะสูง เกิดการแข่งขันในตลาดแรงงานมากขึ้น เกิดช่องว่างของความแตกต่างของศักยภาพของแรงงานทักษะ มีการแข่งขันในการจ้างงานที่รุนแรง ทำให้แรงงานทักษะจะต้องพัฒนาตัวเองให้เกิดศักยภาพและความสามารถที่หลากหลายโดดเด่นกว่าผู้อื่น ซึ่งถ้าองค์กรสามารถพัฒนาทักษะของคนในองค์กรให้สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขันมาก ดังนั้น บทบาทของมหาวิทยาลัยในการวางแผนพัฒนากำลังคนให้มีทักษะที่รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงต้องมุ่งเน้นพัฒนาในด้านทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน ทักษะการนำเสนอ ซึ่งจะต่อยอดจากทักษะด้านภาษา เพราะทักษะการนำเสนอจะเป็นความสามารถที่ทำให้บุคคลที่อยู่ต่างชาติต่างภาษาสามารถจะรับรู้และเข้าใจสิ่งที่เราต้องการเพื่อนำไปสู่การเห็นชอบ การอนุมัติ หรือการนำไปปฏิบัติได้ ทักษะด้านความคิด ปรับวิธีคิดให้เป็นสากล ทักษะการทำงานข้ามวัฒนธรรมและความหลากหลาย การสร้างเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ของแต่ละสังคม เพื่อให้สามารถปรับตัวบริหารจัดการ และรับมือกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหา และสามารถสร้างความสำเร็จในการทำงานได้ สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดการยอมรับและเคารพในความแตกต่าง และทักษะทางเทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาให้สามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ทุกรูปแบบ

นอกจากนี้ในกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ควรมีการเตรียมรับมือดังนี้

๑. ปรับเกณฑ์และเงื่อนไขในการคัดเลือกสรรหาให้พร้อมต่อการรับมือกับการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น ตั้งเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรใหม่ให้มีคุณลักษณะมีสมรรถนะ

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

(Competency) ที่พร้อมจะทำงานในสภาพแวดล้อมที่เป็นสากลด้วยคุณลักษณะดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และมีการพัฒนาเงื่อนไขการทำงานที่เอื้อต่อการจ้างงานจากนอกประเทศเข้ามาในองค์กร

๒. พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมภาคบังคับที่จะเอื้อให้บุคลากรเกิดความต้องการพัฒนาทักษะที่พร้อมทำงานข้ามประเทศ

๓. เตรียมนโยบายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการส่งบุคลากรไปประจำที่ต่างประเทศ ให้พร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไขเกี่ยวกับประโยชน์ตอบแทน

๔. สร้างเงื่อนไขในการเลื่อนตำแหน่งโดยมีการวางแผนของการเคยไปประจำที่ต่างประเทศหรือรับผิดชอบงานต่างประเทศเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการรับการพิจารณา

๕. สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรที่จะเตรียมแรงงานทักษะให้มีความพร้อมต่อการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตั้งแต่ยังอยู่ในสถาบันการศึกษา

การพัฒนาบุคลากรด้านการเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน มหาวิทยาลัยควรต้องวางแผนหรือรูปแบบ (Roadmap) ต่อการเตรียมความพร้อมในเชิงรุก-รับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหลัก ๆ ๕ ประเด็น ดังนี้

๑. เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ มีความเป็นนานาชาติ และมีความเป็นผู้สนับสนุนอย่างแท้จริง^{๑๐๘} ดังนี้

๑.๑ ทักษะทางด้านภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นภาษาติดต่อระหว่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว ยังถือว่าเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อในยุคโลกาภิวัตน์ได้อีกด้วย นอกจากนี้ การเรียนรู้ภาษาของกลุ่มอาเซียนก็นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย^{๑๐๙}

๑.๒ ทักษะทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ และ กฎหมายกฎระเบียบ ในการบริหารองค์กร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาษี กฎหมายแรงงาน การจ้างงาน เป็นต้น

๑.๓ ทักษะความรู้ความเข้าใจในบริบทด้านต่าง ๆ ของอาเซียน เช่น วิถีชีวิตของชุมชน ความต้องการสินค้า และรสนิยมการบริโภคของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน เพื่อเพิ่มความสามารถในองค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากร

๑.๔ ทักษะทัศนคติ ต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรภายในองค์กร ซึ่งมักชอบทำงานอยู่กับที่ไม่ชอบการโยกย้าย ชอบความสะดวกสบาย^{๑๑๐}

๒. เตรียมความพร้อมด้านยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศในการดำเนินทิศทางของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องทำการบ้านอย่างมากในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค รวมถึงวิเคราะห์ตัวเองด้วยว่า ต้องย้อนกลับมามองที่ศักยภาพจุดเด่น/จุดแข็ง

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรสมุทร ถาวรธมโม,ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล, ๑๑ มกราคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ พระมหาสุพร รุกขิตธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

ของมหาวิทยาลัยว่ามีความโดดเด่นหรือมีจุดแข็งในด้านใดบ้าง จึงจะทำให้มองเห็น"โอกาส" สำหรับการกำหนดบทบาทตัวเองในการบริหารงานแบบตั้งรับหรือเชิงรุก^{๑๑๑}

๓. เตรียมความพร้อมด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งหลายครั้งที่มักจะพบว่า มีโครงการในการวางยุทธศาสตร์ ปรับเตรียมความพร้อมบุคลากรและด้านองค์กร แต่ปรากฏว่าไม่ยอมทุ่มงบประมาณลงไป มองว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่อาจจะสูญเปล่าและยังเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นในขณะนี้

๔. เตรียมความพร้อมด้านองค์กรโดยปรับรูปแบบการบริหารองค์กรให้มีความเป็นสากล และเป็นมืออาชีพซึ่งจะต้องมองไกลในเรื่องการขยายตัวและเติบโตขององค์กรด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางระบบ กลไก ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือโครงการสร้างองค์กร

๕. เตรียมความพร้อมด้านตัวผู้นำองค์กร ไม่ได้หมายถึงตัวเจ้าของหรือผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น แต่หมายรวมถึงผู้บริหารทุก ๆ ระดับ^{๑๑๒} โดยเบื้องต้นจะเป็นเรื่องของ การเรียนรู้ และรับรู้ ข้อมูลข่าวสารอาเซียน อีกทั้งการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมในการทำงานที่หลากหลายกับเพื่อนร่วมงานกลุ่มประชาคมอาเซียนด้วย สำหรับผู้นำในยุค AEC จะต้องลงทุนพัฒนาผู้นำองค์กร องค์กรต้องให้ความสำคัญด้านการพัฒนาผู้นำและกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำ^{๑๑๓} สมรรถนะผู้นำต้องเชื่อมโยงต่อความเป็นโลกาภิวัตน์และทันต่อเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านเพื่อที่สามารถก้าวไปข้างหน้าได้ทันยุคโลกาภิวัตน์และยุค AEC ซึ่งสังคมจะมีขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้น ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของมหาวิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่ามีแนวโน้มที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นอีกทั้งในส่วนของงบประมาณแผ่นดินและงบจากภายนอก ต้องใช้เวลาอีกหลายปี หากจะเทียบสัดส่วนของงบประมาณกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง^{๑๑๔} สำหรับงบจากรายได้ของมหาวิทยาลัยที่จัดสรรให้กับการบริหารงานนั้น แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยมีแหล่งสนับสนุนที่แน่นอนมากขึ้นซึ่งในบริบทของงบประมาณนั้นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายในการเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ อาทิ เร่งกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มบววิจัย^{๑๑๕} สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรหาทุนวิจัยแสวงหาแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยทางพระพุทธศาสนา^{๑๑๖} เน้นการสร้างผลงานวิจัยในทางพระพุทธศาสนาประยุกต์จนสามารถจัดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้เกิดรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัย การวิจัยร่วมกับองค์กรภายนอกอื่น ๆ เพื่อให้การวิจัยและผลงานวิจัยสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งมหาวิทยาลัยพึงเน้นในการสร้างผลงานวิจัยในสาขาหรือคณะต่าง ๆ จนสามารถจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาได้เป็นจำนวนมากและเพื่อให้เกิดรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยจากส่วนนี้เพื่อต่อยอดฐานการวิจัยเดิมต่อไป ให้มหาวิทยาลัยช่วงชิงความเป็นเจ้าลิขสิทธิ์ หรือสิทธิบัตรในผลงานต่าง ๆ โดยเฉพาะสายพระพุทธศาสนาประยุกต์ จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและทั่ว

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ พระมหาวรณชัย ชยวงโณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, ๘ มกราคม ๒๕๕๗ ๒๕๕๖.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธธารณ์,ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

โลก ซึ่งจะช่วยให้นักวิทยาศาสตร์ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากภายนอกสูงขึ้น ควบคู่กับการแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากการบริจาค การวิจัยร่วมกับองค์กรภายนอกอื่น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้การวิจัยและผลงานวิจัยมีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ได้จริงในภูมิภาคอาเซียน^{๑๑๗}

มหาวิทยาลัยควรเร่งกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มงบวิจัย เช่น สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ระดมทุนทำ R & D สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรหาทุนวิจัยจากแหล่งทุนต่าง ๆ นอกเหนือจากงบที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้โดยแนวทางหรือมาตรการ ได้แก่

๑. กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนการวิจัย^{๑๑๘}
 ๒. สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรหาทุนวิจัยจากแหล่งทุนต่าง ๆ นอกเหนือจากงบประมาณที่มหาวิทยาลัยจัดให้^{๑๑๙}
 ๓. จัดสรรงบประมาณรายปีสำหรับอาจารย์ใหม่เพื่อการวิจัย/ประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม/การเผยแพร่ผลงานวิจัย^{๑๒๐}
 ๔. ส่งเสริมการสร้างผลงานวิจัยในสาขาหรือคณะต่าง ๆ จนสามารถจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้เกิดรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัย^{๑๒๑}
 ๕. แสวงหาแหล่งทุนสนับสนุนจากการบริจาคขององค์กรภายนอกอื่น ๆ^{๑๒๒}
- สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยควรกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนการวิจัย จัดสรรงบประมาณรายปีสำหรับอาจารย์ใหม่เพื่อการวิจัย ประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การเผยแพร่ผลงานวิจัย ปรับเปลี่ยนวิธีงบประมาณสนับสนุนงานวิจัยเพื่อให้รับกับสภาพธรรมชาติงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชา และแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากการบริจาคขององค์กรภายนอกอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร สรุปเป็นตารางความถี่ ได้ดังนี้

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร,ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธากรณ์,ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา, ๒ มกราคม ๒๕๕๖.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ พระมหาไพรัชญ์ ธมฺมทีโป ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๗ แสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐ
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

ข้อที่	การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร	ความถี่	รูป/คนที่
๑	องค์ประกอบในด้านงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร โดยการเพิ่มความรู้ความสามารถและการสื่อสาร ทางด้านภาษาอังกฤษให้แก่นิสิตและบุคลากร มหาวิทยาลัย	๑๕	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๒๒, ๒๓,๒๕
๒	การพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการและ ปฏิบัติงานให้มีทักษะในการปฏิบัติงานระดับ สากล โดยการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับสูง ระดับกลาง ระดับปฏิบัติการ	๑๘	๒,๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘, ๒๒,๒๓,๒๕
๓	การพัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพด้าน ภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน แก่บุคลากร	๒๒	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๒,๒๓,๒๕
๔	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ บริการ วิจัย และความร่วมมือด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยใน ประชาคมอาเซียน	๑๓	๓,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๒๒,๒๓,๒๕
๕.	สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาหลักสูตรที่จะเตรียมแรงงานทักษะ ให้มีความพร้อมต่อการเกิดขึ้นของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ตั้งแต่ยังอยู่ใน สถาบันการศึกษา	๑๗	๓,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘,๒๒, ๒๓,๒๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการเตรียมความ
พร้อมด้านบุคลากร โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย
ตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกันเรียงตามลำดับ ๓ อันดับแรก ดังนี้

ลำดับที่ ๑ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๒๒ รูป/คน ในประเด็น
เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน แก่บุคลากร

ลำดับที่ ๒ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๘ รูป/คน ในประเด็น
เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการและปฏิบัติงานให้มีทักษะในการปฏิบัติงานระดับ
สากล โดยการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสูง ระดับกลาง ระดับปฏิบัติการ

ลำดับที่ ๓ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๗ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรที่จะเตรียมแรงงานทักษะให้มีความพร้อมต่อการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตั้งแต่ยังอยู่ในสถาบันการศึกษา

ลำดับที่ ๔ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๕ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบในด้านบในการพัฒนาบุคลากรโดยการเพิ่มความรู้ความสามารถและการสื่อสารทางด้านภาษาอังกฤษให้แก่บัณฑิตและบุคลากรมหาวิทยาลัย

ลำดับที่ ๕ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เห็นพ้องต้องกัน จำนวน ๑๓ รูป/คน ในประเด็นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ บริการ วิจัยและความร่วมมือด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน

๑.๓ สรุปวิเคราะห์การพัฒนabethมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาอื่น ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนการศึกษามหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ อย่างมีคุณภาพตามแผนกลยุทธ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับอนาคตที่เปลี่ยนแปลง จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการเตรียมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนของนิสิตให้อยู่ในระดับทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากลของบัณฑิตให้สามารถทำงานทั้งในหน่วยงานระหว่างประเทศและสถานประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาและจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยยึดเอาตามแนวทางที่ สกอ. กำหนดจะได้เป็นรูปร่างของกลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ด้วยการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้ และพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุนให้ทุกคณะ มีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต/นักศึกษา กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน และสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อยหนึ่งรายวิชาในแต่ละภาคเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน โดยการเร่งพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ให้ประชากรในประเทศประชาคมอาเซียนสามารถเข้าถึงข้อมูลในศูนย์ข้อมูลของมหาวิทยาลัยได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยยังมุ่งปฏิบัติการกิจหลักสำคัญ ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยจัดการเรียนการสอนในลักษณะของการนำความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมของคนในชาติอย่างทั่วถึง ซึ่งมีพันธกิจที่สำคัญ ๕ ด้าน ดังนี้

๑) มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก

๒) มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล

๓) มุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ

๔) มุ่งส่งเสริมการศึกษามหาบัณฑิตทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา โดยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์ รวมทั้งเป็นการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม

๕) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ปรับปรุงกฎระเบียบ การบริหาร และพัฒนาบุคลากร ให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

๑) การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มีการเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดียว เอกลักษณ์เดียว และประชาคมเดียว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากรและเศรษฐกิจภายใต้การก่อตั้งนี้จะต้องยึดหลักสำคัญ คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน ซึ่งการศึกษานั้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่นๆมีความ

เข้มแข็ง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยการเตรียมความพร้อมของการศึกษามหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

๑.๑ การสร้างประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติ เป็น Education Hub มี การเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด คือ แผนการศึกษา ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกันใน ๓ ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา

๑.๒ ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการเพิ่มคณาจารย์ที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับหลายภาคส่วนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคม นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านอาเซียนศึกษา เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนและสากลต่อไป

๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ระดับนานาชาติ ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มีการจัดทำโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศอาเซียนก็จัดว่ามหาวิทยาลัยมีจำนวนค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า ยังไม่บรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากนัก แต่อย่างไรก็ดีการเตรียมความพร้อม มหาวิทยาลัยมีเวลาดำเนินการในเรื่องนี้ต่ออีกในปีต่อไปอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง ได้แก่ การร่วมวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ซึ่งการร่วมมือกันทำวิจัยในมหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมีบริบทวัฒนธรรมและหลายๆ องค์ประกอบใกล้เคียงกันจะเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการในภูมิภาค การเตรียมความพร้อมด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้มีการจัดทำ MOU ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับองค์กรทางการศึกษาในประเทศและประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายส่วนงานที่จัดการศึกษาได้ดำเนินการจัดทำไปบ้างแล้ว เช่น สถาบันภาษาได้ทำ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยได้ทำ MOU ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น

๓) การบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนทุกระดับ ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนโดยการการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการ

สอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในสาระวิชาและระดับชั้นต่างๆ ทั้งในรูปแบบ on-line และ/หรือ off-line กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษา พัฒนาระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าฝึกอบรม และสอบมาตรฐานวิชาชีพด้าน ICT ที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า หลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๔) การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยได้รณรงค์ให้นิสิตและบุคลากรมีความตระหนักในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีบทบาทในการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคมร่วมกับภาคประชาชน ได้แก่ ๑) มีการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้ากับการวิจัย การบริการวิชาการของแต่ละส่วนงาน ๒) จัดให้มีระบบและกลไกเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและมีประโยชน์โดยตรงต่อสังคม ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันสื่อถึงอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และผลงานอันทรงคุณค่าของมหาวิทยาลัย (๒) โครงการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่อัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และผลงานอันทรงคุณค่าของมหาวิทยาลัย การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา มรดกทางประเพณีวัฒนธรรมไทย ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ได้แก่ ๑) เชื่อมโยงความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสู่ระดับนานาชาติอันจะเป็นกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ๒) เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาในเชิงสร้างสรรค์ ๓) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการประชุมผู้นำศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชาโลก เป็นต้น (๒) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการสวนสมุนไพรและแพทย์แผนไทย โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาของประชาคมอาเซียน เป็นต้น การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และผลงานบูรพาจารย์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ๑) พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมทางด้านพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นที่รู้จักและเป็นมรดกของชาติทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (๒) โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางด้านพุทธศิลป์ และการส่งเสริมให้นิสิตบุคลากรและชุมชนให้ดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พัฒนาให้ทุกคณะ สาขาวิชาพัฒนารูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ โครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มุ่งเน้นไปที่สาระสำคัญของการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งองค์กรต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนในองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การพัฒนาคนในองค์กรจึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาคนในองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาทักษะ พัฒนาความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ (Professional) มีแนวคิดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ สร้างความได้เปรียบให้แก่องค์กร สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร นำเทคนิคใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาคน และมีส่วนเข้าไปช่วยกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ต่าง ๆ แก่องค์กรมากขึ้น และการที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งอาเซียนนั้น ควรที่จะพัฒนาตัวประกอบประกอบได้บ้าง และองค์ประกอบแต่ละข้อนั้นที่สำคัญคือองค์ประกอบในด้านงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งงบประมาณในปี พ.ศ.๒๕๕๗ นี้ มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมด้านนิสิตและบุคลากรเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ได้แก่ ๑) การเพิ่มความรู้ความสามารถและการสื่อสารทางด้านภาษาอังกฤษให้แก่นิสิตมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศของนิสิตสาขาวิชาต่างๆ พร้อมทั้งวัดความรู้ MCU Test สำหรับนิสิตปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้กับนิสิตและบุคลากร ๒) การพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการและปฏิบัติงานให้มีทักษะในการปฏิบัติงานระดับสากล โดยการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสูง ระดับกลาง ระดับปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน เพื่อพัฒนาความสามารถของมหาวิทยาลัยให้สามารถปรับตัว ตอบสนองเท่าทันกับสภาพแวดล้อม และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๓) การพัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยสถาบันภาษาได้จัดฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้กับคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่บุคลากรมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างคุณภาพทางภาษาเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๔) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ บริการ วิจัยและความร่วมมือด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ดำเนินการโดยสถาบันภาษาและวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ เพื่อการแลกเปลี่ยนนิสิตจากทุกชั้นปีของทุกสาขากับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านต่างๆ ในประชาคมอาเซียน

ตอนที่ ๒ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๑ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนนั้นประกอบด้วย มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก^{๑๒๓} โดยมีกลยุทธ์คือ กลยุทธ์คือ ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ประเทศชาติ และอาเซียน^{๑๒๔} ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์^{๑๒๕} ประกอบด้วย กิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนแก่นิสิต^{๑๒๖} โครงการแลกเปลี่ยนนิสิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน^{๑๒๗} โครงการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน^{๑๒๘} โครงการห้องเรียนอัจฉริยะ ๑๑ ภาษา^{๑๒๙} ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

^{๑๒๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

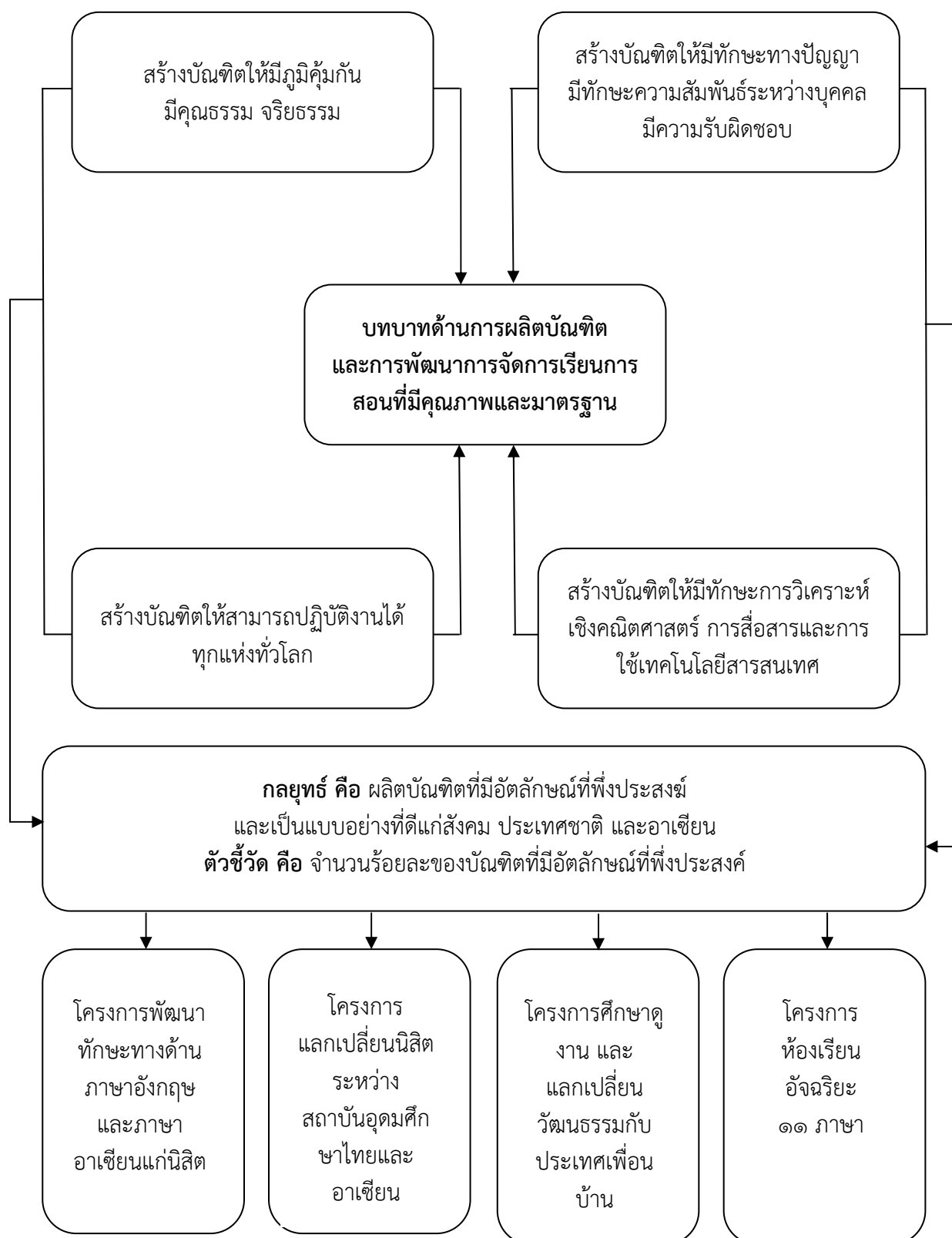
^{๑๒๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสม กลยาโณ, อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม, รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระดำรง สิริคุตโต, ผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายธวัชชัย สมอเนื่อ, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนงบประมาณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๑ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๒ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนนั้นประกอบด้วย มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้นำไปสู่ความเป็นสากล^{๑๓๐} โดยมีกลยุทธ์คือ ผลิตผลงานและเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา การประยุกต์หลักธรรม ที่เน้นความเป็นไทยและอาเซียน^{๑๓๑} ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของผลงานวิจัยและได้รับการเผยแพร่สู่สากล^{๑๓๒} ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนาทักษะทางด้านการเขียนผลงานวิจัยระดับชาติ โครงการสนับสนุนทุนการวิจัยแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย^{๑๓๓} โครงการประชุมผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ โครงการพัฒนาวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานและเผยแพร่แก่สังคม^{๑๓๔} ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

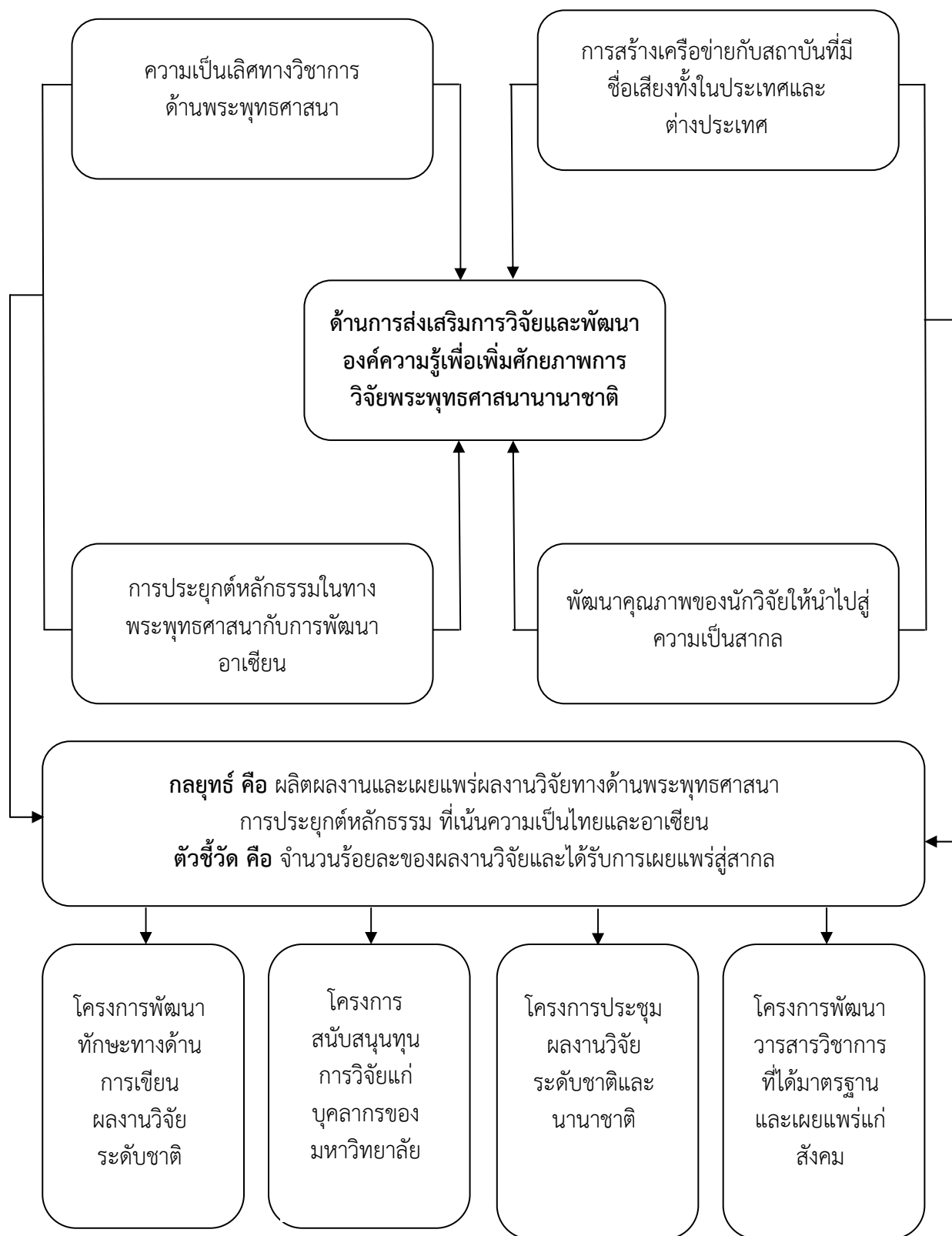
^{๑๓๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสุเทพ สุพัฒน์โต, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตอง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร, เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๒ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๓ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคมและชุมชนทุกระดับ ประกอบด้วยกิจกรรม คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้สามารถบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคมทุกระดับ ทุกกลุ่มเป้าหมาย การจัดระบบข้อมูลและระบบการจัดการทรัพยากรองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดวิชาการทั้งทรัพยากรบุคคล ทักษะชำนาญการ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สามารถสนองต่อความต้องการได้ตามเฉพาะกรณี การพัฒนาและเปิดหลักสูตร การอบรม หรือสัมมนา ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างคุ้มค่า และยกระดับมาตรฐาน การคณะสงฆ์ หรือสังคมคุณธรรม การส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะสงฆ์ ภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำโครงการ/กิจกรรมบริการวิชาการเพื่อความมั่นคงและความเข้มแข็งของสังคม และการส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการบริการวิชาการอย่างยั่งยืน ระหว่างมหาวิทยาลัยกับทุกภาคส่วน และแสวงหาโจทย์วิจัยเพื่อบูรณาการกับการเรียนการสอน ชี้นำ และแก้ปัญหาให้เกิดสันติสุขในสังคม

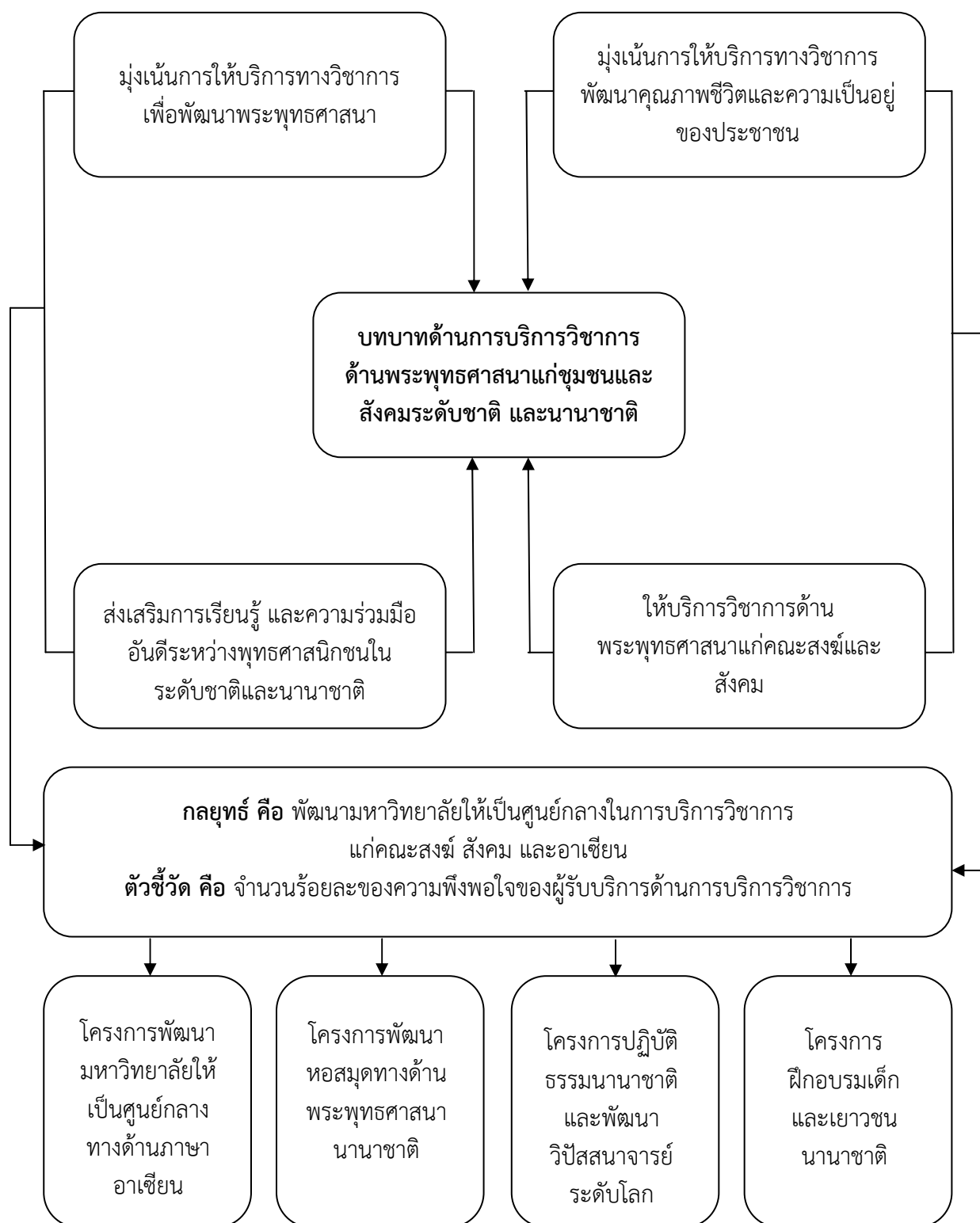
จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ^{๑๓๕} โดยมีกลยุทธ์ คือ พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการแก่คณะสงฆ์ สังคม และอาเซียน^{๑๓๖} ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการบริการวิชาการ^{๑๓๗} ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางทางด้านภาษาอาเซียน โครงการพัฒนาหอสมุดทางด้านพระพุทธศาสนานานาชาติ โครงการปฏิบัติธรรมนานาชาติ และพัฒนาวิปัสสนาจารย์ระดับโลก โครงการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนนานาชาติ^{๑๓๘} ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

^{๑๓๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสุเทพ สุปัญโญ, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๓ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้าน พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๔ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

แนวทางในการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัย ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยมุ่งส่งเสริมการศึกษาด้านวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา โดยการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์ รวมทั้งเป็นการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัยด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยส่งเสริมการศึกษาด้านวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา การสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม และ การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ^{๑๓๙} โดยมีกลยุทธ์ คือ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ผสมผสานกับวัฒนธรรมนานาชาติ^{๑๔๐} ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมผสมผสาน^{๑๔๑} ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและประเพณีไทย โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมอาเซียน^{๑๔๒} โครงการสืบสานประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โครงการพัฒนาหลักสูตรพุทธศิลปกรรม (นานาชาติ)^{๑๔๓} ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

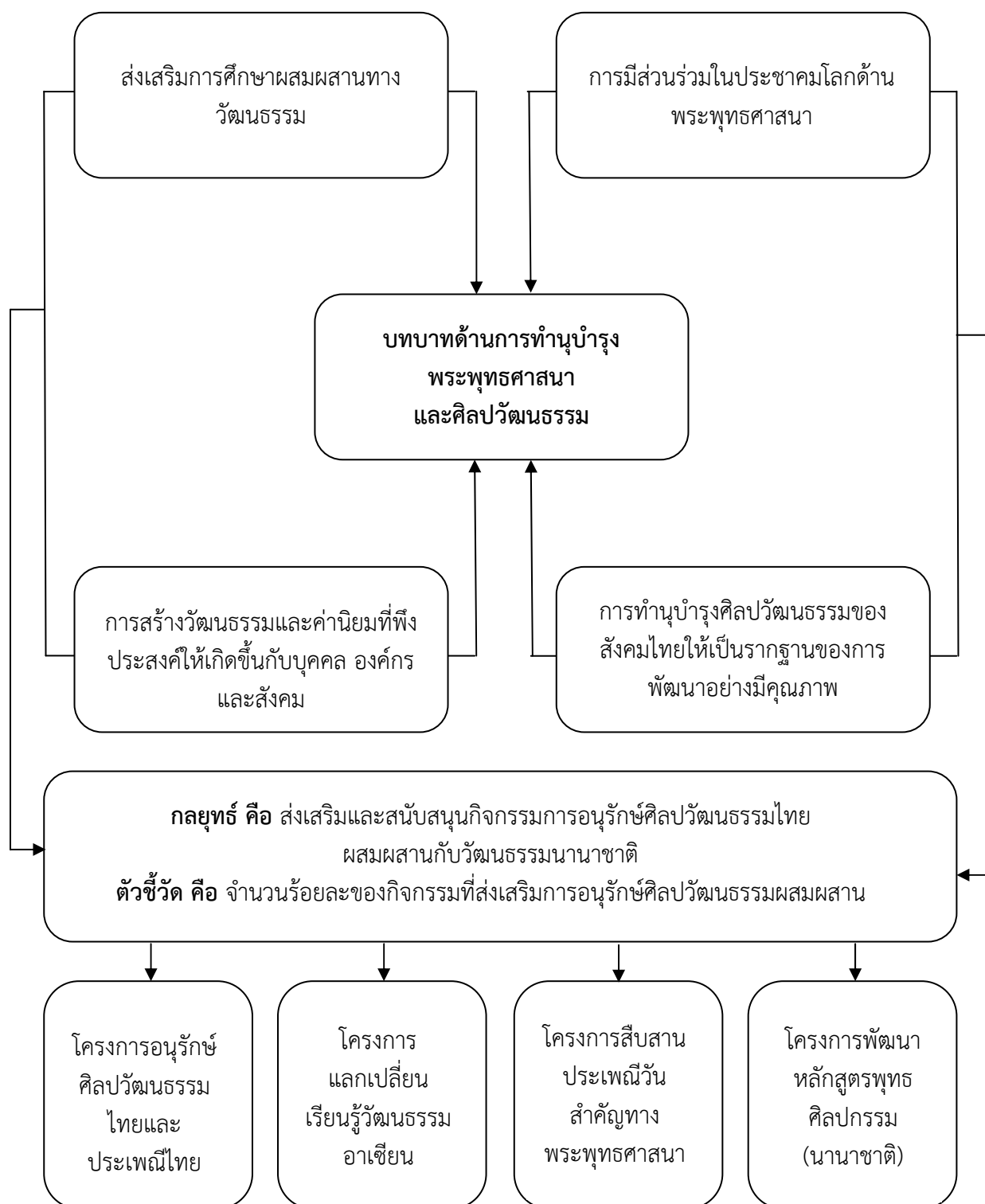
^{๑๓๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตอง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร, เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๔ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒.๕ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย จัดตั้งสถาบันภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร เน้นหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล^{๑๔๔} โดยมีกลยุทธ์ คือ การพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อยกฐานะมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานระดับโลก^{๑๔๕} ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของรางวัลที่มหาวิทยาลัยได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ^{๑๔๖} ประกอบด้วย กิจกรรม/โครงการพัฒนาสถาบันภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ โครงการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก^{๑๔๗} โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร โครงการฝึกอบรมผู้บริหารมืออาชีพ^{๑๔๘} ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

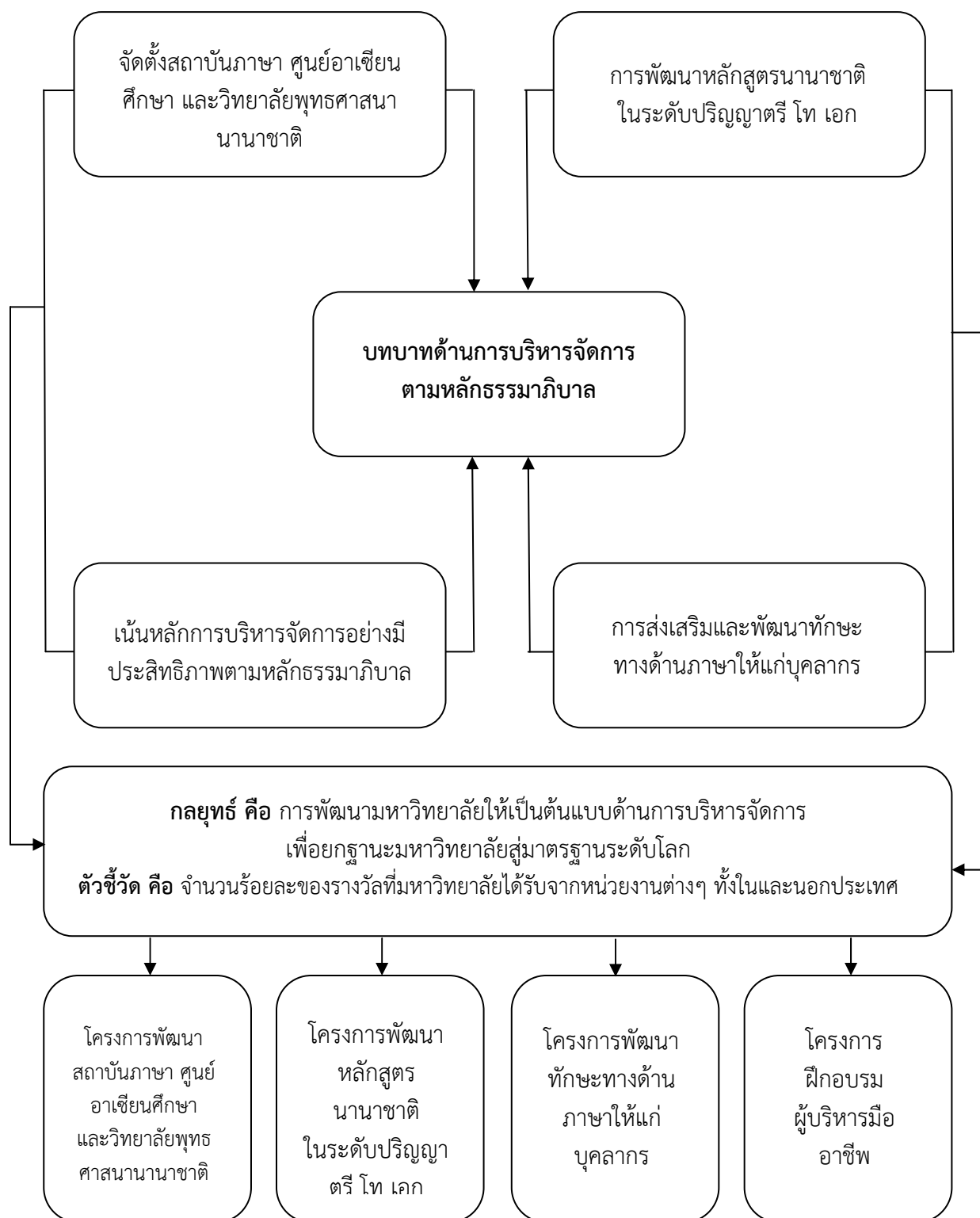
^{๑๔๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสุเทพ สุพัฒน์โต, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตอง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร, เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

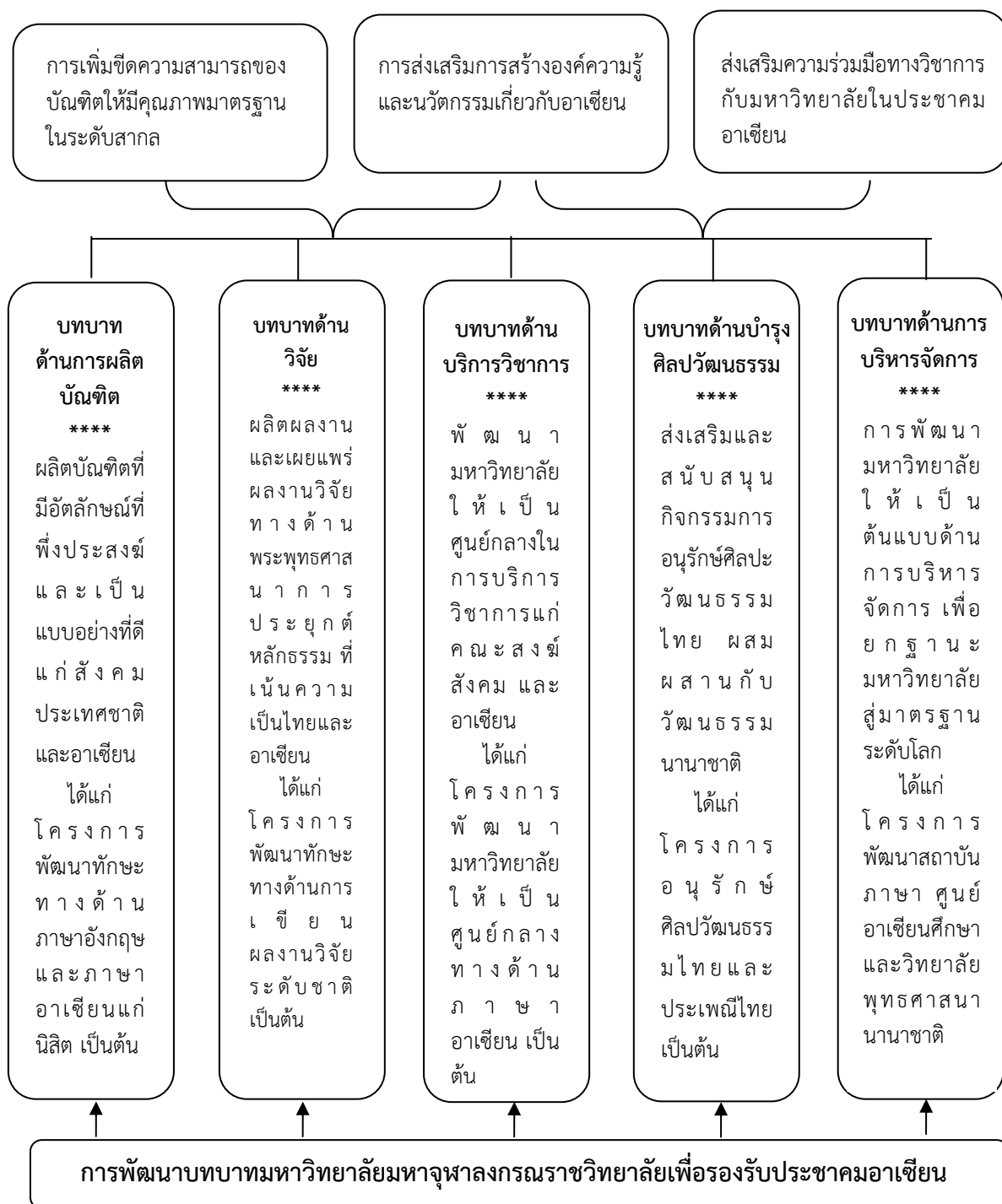
^{๑๔๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๕ แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ตอนที่ ๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๖ องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา : ภัฏฐกรณ แก่นฟ้า, ๒๕๕๘.

จากแผนภาพที่ ๔.๖ พบว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาอื่น ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนการศึกษามหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ อย่างมีคุณภาพตามแผนกลยุทธ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับอนาคตที่เปลี่ยนแปลง จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการเตรียมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนของนิสิตให้อยู่ในระดับทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากลของบัณฑิตให้สามารถทำงานทั้งในหน่วยงานระหว่างประเทศและสถานประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนได้เมื่อสำเร็จการศึกษาและจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยยึดเอาตามแนวทางที่ สกอ. กำหนดจะได้เป็นรูปร่างของกลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ด้วยการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้ และพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุนให้ทุกคณะ มีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต/นักศึกษากับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน และสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อยหนึ่งรายวิชาในแต่ละภาคเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน โดยการเร่งพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ให้ประชากรในประเทศประชาคมอาเซียนสามารถเข้าถึงข้อมูลในศูนย์ข้อมูลของมหาวิทยาลัยได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยยังมุ่งปฏิบัติการกิจหลักสำคัญ ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยจัดการเรียนการสอนในลักษณะของการนำความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมของคนในชาติอย่างทั่วถึง ซึ่งมีพันธกิจที่สำคัญ ๕ ด้าน ดังนี้

๑) มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก

๒) มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้นำไปสู่ความเป็นสากล

๓) มุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ

๔) มุ่งส่งเสริมการศึกษามหาบัณฑิตทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา โดยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์ รวมทั้งเป็นการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม

๕) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ปรับปรุงกฎระเบียบ การบริหาร และพัฒนาบุคลากร ให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนนั้นประกอบด้วย มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก โดยมีกลยุทธ์คือ ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ประเทศชาติ และอาเซียน ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนแก่นิสิต โครงการแลกเปลี่ยนนิสิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน โครงการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงการห้องเรียนอัจฉริยะ ๑๑ ภาษา

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนนั้นประกอบด้วย มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้นำไปสู่ความเป็นสากล โดยมีกลยุทธ์คือ ผลิตผลงานและเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา การประยุกต์หลักธรรม ที่เน้นความเป็นไทยและอาเซียน ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของผลงานวิจัยและได้รับการเผยแพร่สู่สากล ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนาทักษะทางด้านการเขียนผลงานวิจัยระดับชาติ โครงการสนับสนุนทุนการวิจัยแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย โครงการประชุมผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ โครงการพัฒนาวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานและเผยแพร่แก่สังคม

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ โดยมีกลยุทธ์ คือ พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการแก่คณะสงฆ์ สังคม และอาเซียน ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางทางด้านภาษาอาเซียน โครงการพัฒนาหอสมุดทางด้านพระพุทธศาสนา นานาชาติ โครงการปฏิบัติธรรมนานาชาติ และพัฒนาวิปัสสนาจารย์ระดับโลก โครงการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนนานาชาติ

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ส่งเสริมการศึกษาผสมผสานทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา การสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม และ การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ โดยมีกลยุทธ์ คือ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ผสมผสานกับวัฒนธรรมนานาชาติ ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมผสมผสานประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและประเพณีไทย โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมอาเซียน โครงการสืบสานประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โครงการพัฒนาหลักสูตรพุทธศิลปกรรม (นานาชาติ)

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย จัดตั้งสถาบันภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร เน้นหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีกลยุทธ์ คือ การพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อยกฐานะมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานระดับโลก ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของรางวัลที่มหาวิทยาลัยได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการพัฒนาสถาบันภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ โครงการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร โครงการฝึกอบรมผู้บริหารมืออาชีพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนabatบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ๓) เพื่อนำเสนอการพัฒนabatบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนabatบาทเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนabatบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในการพัฒนabatบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๕.๑.๑ สภาพการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของประชาคมอาเซียนจากเก็บรวบรวมข้อมูลโดยค้นคว้าจากเอกสาร ตำราวิชาการ แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งจากเอกสารพิมพ์เผยแพร่และแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต สรุปได้ว่า

ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) เป็นเป้าหมายการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนภายในปี๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) ๑๐ประเทศได้แก่บรูไนดารุสซาลาม สหราชอาณาจักร กัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามโดยมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้นำอาเซียนคือ "การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงมีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง" ซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลักคือ๑)ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน(ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) ความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาด้านอื่นๆเน้นให้ประเทศสมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างได้อย่างสันติสุขสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งและข้อพิพาทต่างๆด้วยสันติวิธี๒)ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community หรือ AEC) มีประสงค์ที่จะ

ให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคงมั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้โดยจะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตร่วมกันมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนสินค้าการบริการการลงทุนแรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรีและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกเพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนาสร้างความเสมอภาคกันทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนรวมถึงประสานกับนานาชาติเพื่อให้สามารถดำเนินเศรษฐกิจได้กลมกลืนกับเศรษฐกิจโลกและ ๓) **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน** (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) มีเป้าหมายให้ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีมีความมั่นคงทางสังคม มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน โดยประเทศสมาชิกมีแผนความร่วมมือใน ๖ ด้านได้แก่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมแก่การนำไปประกอบอาชีพสร้างสังคมความรู้พัฒนาสวัสดิการสังคมให้ประชาชนมีสุขภาพดีได้รับบริการทางการแพทย์อย่างเท่าเทียมพัฒนาสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ธรรมชาติลดปัญหามลพิษลดช่องว่างการพัฒนาประเทศพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนสร้างอัตลักษณ์อาเซียนเน้นการสร้างความรู้สึกร่วมและความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกันของสมาชิก

๕.๑.๒ บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาอื่น ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนการศึกษามหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ อย่างมีคุณภาพตามแผนกลยุทธ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับอนาคตที่เปลี่ยนแปลง จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการเตรียมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนของนิสิตให้อยู่ในระดับทัดเทียมกับบัณฑิตในประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากลของบัณฑิตให้สามารถทำงานทั้งในหน่วยงานระหว่างประเทศและสถานประกอบการในกลุ่มประเทศอาเซียนได้เมื่อสำเร็จการศึกษาและจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยยึดเอาตามแนวทางที่ สกอ. กำหนดจะได้เป็นรูปร่างของกลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ด้วยการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้ และพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล พัฒนาวិชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุนให้ทุกคณะ มีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต/นักศึกษา กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน และสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอย่างน้อยหนึ่งรายวิชาในแต่ละภาคเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน โดยการเร่งพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ให้ประชากรในประเทศประชาคมอาเซียนสามารถเข้าถึงข้อมูลในศูนย์ข้อมูลของมหาวิทยาลัยได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยยังมุ่งปฏิบัติการกิจหลักสำคัญ ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยจัดการเรียนการสอนในลักษณะของการนำความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมของคนในชาติอย่างทั่วถึง ซึ่งมีพันธกิจที่สำคัญ ๕ ด้าน ดังนี้

๑) มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก

๒) มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล

๓) มุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ

๔) มุ่งส่งเสริมการศึกษามหาบัณฑิตทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา โดยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์ รวมทั้งเป็นการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม

๕) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ปรับปรุงกฎระเบียบ การบริหาร และพัฒนาบุคลากร ให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

๑) การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มีการเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดียว เอกลักษณ์เดียว และประชาคมเดียว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากร และเศรษฐกิจภายใต้การก่อตั้งนี้จะต้องยึดหลักสำคัญ คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน ซึ่งการศึกษานั้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่นๆมีความ

เข้มแข็ง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยการเตรียมความพร้อมของการศึกษามหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

๑.๑ การสร้างประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนานานาชาติ เป็น Education Hub มี การเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด คือ แผนการศึกษา ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกันใน ๓ ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา

๑.๒ ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการเพิ่มคณาจารย์ที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับหลายภาคส่วนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคม นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านอาเซียนศึกษา เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนและสากลต่อไป

๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ระดับนานาชาติ ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มีการจัดทำโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศอาเซียนก็จัดว่ามหาวิทยาลัยมีจำนวนค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า ยังไม่บรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากนัก แต่อย่างไรก็ดีการเตรียมความพร้อม มหาวิทยาลัยมีเวลาดำเนินการในเรื่องนี้ต่ออีกในปีต่อไปอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง ได้แก่ การร่วมวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ซึ่งการร่วมมือกันทำวิจัยในมหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมีบริบทวัฒนธรรมและหลายๆ องค์ประกอบใกล้เคียงกันจะเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการในภูมิภาค การเตรียมความพร้อมด้านการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กร นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้มีการจัดทำ MOU ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับองค์กรทางการศึกษาในประเทศและประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายส่วนงานที่จัดการศึกษาได้ดำเนินการจัดทำไปบ้างแล้ว เช่น สถาบันภาษาได้ทำ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยได้ทำ MOU ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เป็นต้น

๓) การบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนทุกระดับ ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนโดยการการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการ

สอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในสาระวิชาและระดับชั้นต่างๆ ทั้งในรูปแบบ on-line และ/หรือ off-line กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษา พัฒนาระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าฝึกอบรม และสอบมาตรฐานวิชาชีพด้าน ICT ที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า หลายส่วนงานของมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๔) การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยได้มีมติให้บัณฑิตและบุคลากรมีความตระหนักในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีบทบาทในการส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคมร่วมกับภาคประชาชน ได้แก่ ๑) มีการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้ากับการวิจัย การบริการวิชาการของแต่ละส่วนงาน ๒) จัดให้มีระบบและกลไกเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและมีประโยชน์โดยตรงต่อสังคม ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันสื่อถึงอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และผลงานอันทรงคุณค่าของมหาวิทยาลัย (๒) โครงการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่อัตลักษณ์ ภาพลักษณ์และผลงานอันทรงคุณค่าของมหาวิทยาลัย การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา มรดกทางประเพณีวัฒนธรรมไทย ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ได้แก่ ๑) เชื่อมโยงความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสู่ระดับนานาชาติอันจะเป็นกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ๒) เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาในเชิงสร้างสรรค์ ๓) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการประชุมผู้นำศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชาโลก เป็นต้น (๒) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการสวนสมุนไพรและแพทย์แผนไทย โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาของประชาคมอาเซียน เป็นต้น การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และผลงานบูรพาจารย์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ๑) พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมทางด้านพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ (๑) โครงการประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นที่รู้จักและเป็นมรดกของชาติทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (๒) โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางด้านพุทธศิลป์ และการส่งเสริมให้นิสิตบุคลากรและชุมชนให้ดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พัฒนาให้ทุกคณะ สาขาวิชาพัฒนารูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการคือ โครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ มุ่งเน้นไปที่สาระสำคัญของการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งองค์กรต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนในองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การพัฒนาคนในองค์กรจึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาคนในองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาศักยภาพ พัฒนาความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ (Professional) มีแนวคิดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ สร้างความได้เปรียบให้แก่องค์กร สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร นำเทคนิคใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาคน และมีส่วนเข้าไปช่วยกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ต่าง ๆ แก่องค์กรมากขึ้น และการที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งอาเซียนนั้น ควรที่จะพัฒนาตัวประกอบประกอบใดบ้าง และองค์ประกอบที่สำคัญคือองค์ประกอบในด้านงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรซึ่งงบประมาณในปี พ.ศ.๒๕๕๗ นี้ มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมด้านนิสิตและบุคลากรเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ได้แก่ ๑) การเพิ่มความรู้ความสามารถและการสื่อสารทางด้านภาษาอังกฤษให้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศของนิสิตสาขาวิชาต่างๆ พร้อมทั้งวัดความรู้ MCU Test สำหรับนิสิตปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้กับนิสิตและบุคลากร ๒) การพัฒนาบุคลากรด้านสนับสนุนวิชาการและปฏิบัติงานให้มีทักษะในการปฏิบัติงานระดับสากล โดยการพัฒนาบุคลากรในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับสูง ระดับกลาง ระดับปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน เพื่อพัฒนาความสามารถของมหาวิทยาลัยให้สามารถปรับตัว ตอบสนองเท่าทันกับสภาพแวดล้อมและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๓) การพัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยสถาบันภาษาได้จัดฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้กับคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่บุคลากรมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างคุณภาพทางภาษาเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๔) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ บริการ วิจัยและความร่วมมือด้านต่างๆ กับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน ดำเนินการโดยสถาบันภาษาและวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ เพื่อการแลกเปลี่ยนนิสิตจากทุกชั้นปีของทุกสาขากับมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านต่างๆ ในประชาคมอาเซียน

๕.๑.๓ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียนนั้นประกอบด้วย มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถ

ปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก โดยมีกลยุทธ์คือ กลยุทธ์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ประเทศชาติ และอาเซียน ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนแก่นิสิต โครงการแลกเปลี่ยนนิสิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและอาเซียน โครงการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงการห้องเรียนอัจฉริยะ ๑๑ ภาษา

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ประกอบด้วย มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้นำไปสู่ความเป็นสากล โดยมีกลยุทธ์คือ ผลิตรายการและเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา การประยุกต์หลักธรรม ที่เน้นความเป็นไทยและอาเซียน ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของผลงานวิจัยและได้รับการเผยแพร่สู่สากล ประกอบด้วย กิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนาทักษะทางการเขียนผลงานวิจัยระดับชาติ โครงการสนับสนุนทุนการวิจัยแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย โครงการประชุมผลงานวิจัยระดับชาตินานาชาติ โครงการพัฒนาวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานและเผยแพร่แก่สังคม

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ โดยมีกลยุทธ์ คือ พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการแก่คณะสงฆ์ สังคม และอาเซียน ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการ คือ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางทางด้านภาษาอาเซียน โครงการพัฒนาหอสมุดทางด้านพระพุทธศาสนานานาชาติ โครงการปฏิบัติธรรมนานาชาติ และพัฒนาวิปัสสนาจารย์ระดับโลก โครงการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนนานาชาติ

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการทํานุบํารุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ส่งเสริมการศึกษามสพสานทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา การสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม และ การทํานุบํารุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ โดยมีกลยุทธ์ คือ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ผสมผสานกับวัฒนธรรมนานาชาติ ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมผสมผสานประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

ไทยและประเพณีไทย โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมอาเซียน โครงการสืบสานประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โครงการพัฒนาหลักสูตรพุทธศิลป์กรรม (นานาชาติ)

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย จัดตั้งสถาบันภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร เน้นหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีกลยุทธ์ คือ การพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานระดับโลก ตัวชี้วัด คือ จำนวนร้อยละของรางวัลที่มหาวิทยาลัยได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ประกอบด้วยกิจกรรม/โครงการพัฒนาสถาบันภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ โครงการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก โครงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร โครงการฝึกอบรมผู้บริหารมืออาชีพ

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น มหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ประเทศชาติ และอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย พัทธเสน เรื่อง “กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา” พบว่า ๑) กลยุทธ์การผลิตบัณฑิต ได้แก่ ควรจัดหลักสูตรโดยรวมศาสตร์หลาย ๆ ศาสตร์เข้าร่วมกันให้สอดคล้องกับความต้องการด้านอุตสาหกรรม และการตลาด พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการวิจัยเป็นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหา เน้นวิคิด และรับผิดชอบต่อสังคมให้มาก พัฒนาห้องสมุด และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา การวิจัย ได้แก่ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดหาแหล่งทุนสนับสนุน และสร้างเครือข่ายเผยแพร่ผลการวิจัย สร้างสรรค์ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และเชิงธุรกิจ การบริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ จัดทำแผนนโยบาย และแผนดำเนินงาน ส่งเสริมการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิด ความรู้ ส่งเสริม และพัฒนาผู้นำชุมชนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างแท้จริง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ รวบรวมมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และของชาติไว้ในสำนักศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียน ประชาชนมาเยี่ยมชม และศึกษาค้นคว้า ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม พันฟู

วัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกในหมู่ประชาชนให้เกิดความรัก ความภูมิใจ และตระหนักใน ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของชาติ กลยุทธ์การบริหาร ได้แก่ สร้าง และพัฒนาระบบบริหาร จัดการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมา บริหารจัดการ ๒) ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ พบว่า กลยุทธ์ทุกกลยุทธ์มีความเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมาก^๑

และสอดคล้องกับ **สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์** เรื่อง “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของ มหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน จะมี จำนวนหลักสูตรที่เป็นนานาชาติ และบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี ส่วนการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับกับสังคมฐาน ความรู้^๒

และสอดคล้องกับ **สามารถ ทองเผือ** เรื่อง “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของหน่วยงานผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” พบว่า ทุก หน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตในวิทยาเขตปัตตานี ได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคม อาเซียนเป็นอย่างมาก โดยในแต่ละด้านก็จะมี การเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกันไปตามด้านนั้นๆ แต่ สิ่งที่ทุกคณะได้ให้ความสำคัญ และพยายามผลักดันเป็นอย่างมากนั้น คือ การให้บุคลากร และนักศึกษา ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะสิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้มีความเข้าใจในการสื่อสาร และทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีความเข้าใจตรงกันมากขึ้น ในส่วนด้านอื่นๆ นั้นก็ยังคงให้ความสำคัญไป พร้อมๆ กัน ด้วยเหตุนี้ทุกคณะจึงจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพให้มีความพร้อมทั้งกับสิ่งต้องเผชิญ และการที่ได้เตรียม ความพร้อมไว้ล่วงหน้า นั้นนับได้ว่าเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีในการก้าวสู่อนาคตได้อย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป^๓

๕.๒.๒ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ด้านการ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ นั้น มหาวิทยาลัยควรมุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้าน พระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้ อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นการผลิตผลงานและ

^๑สมชาย พัทธเสน, “กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒).

^๒สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

^๓สามารถ ทองเผือ, “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของหน่วยงานผลิตบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี”, **รายงานการศึกษาวิจัย**, (ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๕๓)

เผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา การประยุกต์หลักธรรม ที่เน้นความเป็นไทยและอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล** เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานวิจัย ประเด็นสำคัญ คือ ๑) กำหนดนโยบายการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัยที่สังคม และภาคเอกชนคาดหวัง ๒) สร้างเครือข่ายการวิจัยร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ และเอกชนด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ประเด็นสำคัญ คือ ร่วมมือ และสร้างเครือข่ายการให้บริการวิชาการกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่น^๔

และสอดคล้องกับ **ปาริชา มารี เคน** เรื่อง “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า” ผลการวิจัย ด้านการวิจัย จะต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ระบบการบริหาร และการให้บริการของมหาวิทยาลัย การวิจัยเพื่อพัฒนาการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น^๕

๕.๒.๓ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ มหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางในการบริการวิชาการแก่คณะสงฆ์ สังคม และอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ**ภัทรธิดา ผลงาม** ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๕๒ – ๒๕๖๒)” ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริการวิชาการ ต้องสร้างการบริการวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ต้องทำในเชิงรุกให้มากขึ้น และต้องพัฒนาระบบ และกลไกในการทำงานเชิงรุก ควรมีการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นแล้วจึงทำตามความต้องการของท้องถิ่น^๖

และสอดคล้องกับ **ปาริชา มารี เคน** เรื่อง “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า” ผลการวิจัยพบว่า ด้าน

^๔วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล, “แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).

^๕ปาริชา มารี เคน, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔).

^๖ภัทรธิดา ผลงาม, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๕๒ – ๒๕๖๒)”, **รายงานการวิจัย**, (เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๒).

การบริการวิชาการ จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อรับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของชาติ การพัฒนาศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาหอสมุด และศูนย์วิทยบริการให้เป็นศูนย์บริการวิชาการทั้งโดยตรง และผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้ของท้องถิ่น พร้อมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ พร้อมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ และมหาวิทยาลัยอื่นทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ^๗

๕.๒.๔ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการศึกษาผสมผสานทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา การสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม และ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ผสมผสานกับวัฒนธรรมนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา อมตาริยกุล ในงานวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า” ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

๑. อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานสากล และสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรในองค์กร

๒. ความเสมอภาคทางการศึกษาในการเข้ามหาวิทยาลัยให้กับบุคคล และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

๓. ผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของสังคม ผลิตวิศวกรที่มีความสามารถ และประสิทธิภาพสู่ชุมชน

๔. ความเป็นสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมีบทบาทในการส่งเสริมวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนามซึ่งส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

โดยสรุป อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าจะพัฒนาภารกิจหลัก ๔ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากร การพัฒนานักศึกษา การพัฒนาด้านวิเทศ

^๗ปาริชา มารี เคน, “อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๔).

สัมพันธ์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อเสนอเพื่อวางแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าได้อย่างเหมาะสม^๔

๕.๒.๕ การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยควรจัดตั้งสถาบัน ภาษา ศูนย์อาเซียนศึกษา และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ในระดับปริญญาตรี โท เอก การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แก่บุคลากร เน้นหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อยกฐานะมหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานระดับโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อำนาจ บัวศิริ** ในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยในประเทศไทยมีองค์ประกอบดังนี้ ๑. ภาวะการนำมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติมีสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารสูงสุด มีกรรมการเป็นพระสงฆ์ มากกว่ากรรมการคฤหัสถ์มีสภาคณาจารย์ทำหน้าที่ปกป้อง สิทธิประโยชน์ของคณาจารย์ที่มาจากหลายชาติมีสภาวិชาการสนับสนุนงานวิชาการของมหาวิทยาลัย มีอธิการบดีเป็นภิกษุบริหารงานให้ เป็นไปตามนโยบาย ของมหาวิทยาลัย ๒. หลักการ มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติมีปรัชญาที่สะท้อน ความเป็นนานาชาติ คือ “ปัญญาเป็นแสงสว่างแห่งโลก” มีวัตถุประสงค์ และภารกิจเพื่อการศึกษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่วิชาการพระพุทธศาสนาของโลก สร้างศาสนทายาททางพระพุทธศาสนา สอน แลกเปลี่ยน และบริการวิชาการแก่สังคม และนานาชาติ ประเทศ อนุรักษ์ สืบทอด และเสริมสร้าง ศิลปกรรม อารยธรรมโลก สนับสนุนการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกมีกฎหมายจัดตั้งสถาบันเป็น ของตน เองมีกองทุนมูลนิธิเป็นเจ้าของกิจการมหาวิทยาลัย ๓. โปรแกรม เริ่มเปิดหลักสูตรขั้นต้น ระดับปริญญาตรีมีวิชาการพระพุทธศาสนาเป็นวิชาแกน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานในการ สร้างองค์ความรู้ และศึกษาวิชาการด้าน อื่น ๆ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฝึกชีวิตความเป็นนักบวช และสร้างอุดมการณ์ช่วยเหลือสังคม มีหน่วย บริการนักศึกษาต่างชาติ ๔. ทรัพยากร มีอาจารย์ทั้งพระสงฆ์ และคฤหัสถ์ที่มาจากหลายประเทศมา ปฏิบัติงานร่วมกัน อาจารย์มีพื้นความรู้ มีความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนาเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ ระดับนานาชาติ รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นบางส่วน และจากมูลนิธิเป็นหลัก ๕. โครงสร้างภายใน มีการจัดองค์กรบริหารภายใน โดยมีกรรมการคณะต่าง ๆ แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ดำเนินกิจการมหาวิทยาลัยมีกฎระเบียบข้อ บังคับภายในเป็นของตนเอง การตรวจสอบความ เป็นไป ได้ในการนำรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติไปดำเนินการพบว่ามีความเป็น ไปได้ และสามารถปรับปรุงพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยปัจจุบันให้มีความเป็นนานาชาติได้ พร้อมด้วยการ อภิปราย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม^๕

^๔วันทนา อมตาริยกุล, “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า”, **วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, ๒๕๕๒).

^๕อำนาจ บัวศิริ, “การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยนานาชาติในประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรศุภบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

และสอดคล้องกับ **วัลลภา พัฒนา และคณะ** เรื่อง การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และนักศึกษาในสาขาการตลาด เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อศึกษาการเป็นส่วนสำคัญที่เสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อการผลักดันความรู้ทางวิชาการ และการคิดเชิงวิพากษ์ก็ไม่สามารถผลิตกำลังแรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการในเชิงปริมาณ และคุณภาพของตลาดแรงงาน วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ การศึกษาถึงความตระหนักของภาคธุรกิจที่มีต่อประชาคมอาเซียน และส่งเสริมความร่วมมือด้านแรงงานเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาในอาเซียนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานผลจากการศึกษาบ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องเตรียมบุคลากรสาขาการตลาดเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา และองค์กรเพื่อร่วมกันผลิตกำลังแรงงานที่ผลิต^{๑๐}

และสอดคล้องกับ **ณอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข** เรื่อง “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น” ผลการศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า “มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยได้ในอนาคต” โดยแนวโน้มความเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าอยู่ใน “ระดับมาก” ขึ้นไปในแต่ละด้าน มีดังนี้ ๑) ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเพิ่มทุนสนับสนุนงานวิจัย จัดสรรงบประมาณส่งเสริมอาจารย์ใหม่เพิ่มการวิจัย ปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณให้สอดคล้องกับธรรมชาติงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชาหรือแต่ละคณะ และการแสวงหาแหล่งทุนบริจาคจากองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัย ๒) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย เร่งสร้างนักวิจัยมืออาชีพ พัฒนาศักยภาพระดับผู้เชี่ยวชาญให้ได้รับทุนศึกษาต่อในวิชาชีพ จ้างนักบริหารองค์กรมืออาชีพมาประจำหรือเป็นที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัยหรือสถาบันวิจัยต่างๆ ศึกษาเชิงเปรียบเทียบศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางกับของต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย ๓) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย เร่งจัดทำนโยบาย และแผนปฏิบัติการตามบริบทของแต่ละคณะ ปรับฐานการผลิตบัณฑิตไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษา ปรับโครงสร้างการจัดหลักสูตรการรับเข้า และกระบวนการเรียนการสอนเน้นการวิจัยมากขึ้น มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนที่มงาน และผู้เรียนเป็นกลุ่มคณะทำงาน และร่วมกับองค์กรภายนอกตามสาขาที่เกี่ยวข้อง เพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางวิชาการในระดับสากล สร้างมาตรการเชิงรุกเพื่อให้ได้คนที่มีศักยภาพเข้าสู่ระบบ สร้างระบบการคัดเลือกนักศึกษาต่างชาติที่เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก รับนักศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ และด้านภาษา และการจัดสรรทุนเรียน ๔) ด้านการบริหารงานวิจัย ประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำทางการวิจัยของผู้บริหารทุกระดับ กำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจร่วมที่ชัดเจน กำหนดทิศทาง และแผนงานวิจัยระยะยาวที่เป็นระบบ และเอกภาพ สร้างกลุ่มนักวิจัยทำโครงการวิจัยร่วมกับองค์กรภายนอกหรือนานาชาติ สร้างระบบ “networking” กับหน่วยงานที่มีความชำนาญการวิจัย แสวงหา chaire professor แลกเปลี่ยนบุคลากรกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ส่งเสริมโครงการวิจัยหลังปริญญาเอก

^{๑๐} วัลลภา พัฒนา และคณะ, “การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และนักศึกษาในสาขาการตลาด เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน”, **รายงานการวิจัย**, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๒๕๕๔).

จัดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการทำวิจัย กำหนดเป้าหมายผลผลิตของงานวิจัย สนับสนุนการทำวิจัยในรูปแบบที่หลากหลาย มีกลไกการบริหารงานเชิงวิชาการในระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา สร้างวัฒนธรรมการวิจัย กระตุ้นกิจกรรมการวิจัยต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศการวิจัยในองค์กรทุกระดับ มีระบบติดตามประเมินผล และขยายผลการวิจัยให้สามารถนำไปใช้ได้จริง สร้างระบบการจัดการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ เปิดเวทีนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติ และระดับนานาชาติ ประจำปี วางมาตรการวัดคุณภาพ และปริมาณการใช้ฐานข้อมูลประเภทต่างๆ ของห้องสมุด มีหน่วยงานดูแลระบบฐานข้อมูล ประชาสัมพันธ์นำเสนอข้อมูล และผลงานวิจัยไปยังหน่วยงานภายนอกทั้งใน และต่างประเทศ ทำการตลอด และสร้างเครือข่ายระบบฐานข้อมูลเชิงรุก^{๑๑}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน” จากข้อค้นพบจากการวิจัย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

๑. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน เพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปิดเสรีการค้า การบริการ การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ เสรี ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับระบบการศึกษาและระบบที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษาของประเทศสมาชิกเพื่อให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีความตระหนักถึงบทบาทและการเตรียมความพร้อมในการบริหารกิจการมหาวิทยาลัยและเป็นประโยชน์ต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

๒. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาส่งเสริมทักษะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านให้บุคลากรและนิสิตมีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้

๓. ส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์อาเซียนโดยสร้างจิตสำนึกความเป็นอาเซียนผ่านกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา ศิลปะ การส่งเสริมความเข้าใจในอัตลักษณ์ของอาเซียน

๔. ปรับปรุงระบบและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความชำนาญด้านวิชาชีพได้อย่างมีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในระหว่างประเทศ

๕. ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่ มีความเป็นนานาชาติทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น แหล่งค้นคว้า ห้องสมุด ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ สภาพห้องเรียนและบรรยากาศของสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่เหมาะสม เกื้อกูลต่อการศึกษา ต่อประสบการณ์ทางความรู้และยอมรับการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างอาเซียน

^{๑๑} ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, “อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๙).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

๑. ด้านงบประมาณ มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารกิจการ การศึกษาที่เกี่ยวข้องด้วยประชาคมอาเซียน และควรมีการบริหารความเสี่ยงและสร้างวินัยทาง การเงิน

๒) ด้านบุคลากร มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่มุ่งเน้นในการพัฒนา สมรรถนะหลักของบุคลากรให้เป็นทุนมนุษย์ขององค์กร

๓) ด้านการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการทางสังคมประชาคมอาเซียนโดยปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วและร่างขึ้นใหม่ ส่งเสริมให้ ส่วน งานที่จัดการศึกษาจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสองภาษา เช่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็น ต้น

๔) ด้านการบริหารการวิจัย มหาวิทยาลัยควรมีการสร้างเครือข่ายการวิจัยในประชาคม อาเซียนกับองค์กรทางการศึกษาและส่วนงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้ง สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรและนิสิตได้มีโอกาสทำวิจัยร่วมกัน

๕) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยพัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการบริการวิชาการแก่ สังคม

๖) ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ควรมีการส่งเสริมให้ อาจารย์ในสถาบันไปสอน วิจัย ให้บริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแก่สถาบันอุดมศึกษาใน อาเซียน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับ“การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคม อาเซียน”ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๑) ควรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นใช้วิธีการปฏิบัติ กระบวนการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ จากการปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเป็นการเฉพาะ

๒) ควรเพิ่มกรณีศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งอื่น ๆ เพื่อเพิ่มบริบทของการวิจัยให้ได้ องค์ความรู้และรูปแบบการบริหารงานที่หลากหลายในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใต้. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใต้.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใต้. ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) ภาษาไทย

๑. หนังสือ

กรมประชาสัมพันธ์. ประเทศไทยกับอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : กรมประชาสัมพันธ์. ๒๕๕๔.

กลุ่มสารสนเทศต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

การศึกษา : รากฐานประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
๒๕๕๒.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อนาคตศึกษา : ความรู้และความเข้าใจพื้นฐาน. เอกสารประกอบการบรรยาย
เรื่อง “แนวโน้มสถานการณ์โลกกับอนาคตการศึกษาไทย” วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ
โรงแรมแกรนด์ไฮแอท กรุงเทพฯ. ๒๕๕๗.

โจเซฟ เอส. จี. Joseph S. G. ความรู้เบื้องต้นกลุ่มประเทศอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส.
เอเชียเพรส ๑๙๘๘ จำกัด. ๒๕๕๕.

ไชยวัฒน์ คำชู. ประชาคมอาเซียนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ส.เจริญการพิมพ์
๒๕๕๕.

บุญใจ ศรีสถิตนรากร. ระเบียบวิธีการวิจัย : แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร :
ยูเอเอ็นดีไออินเตอร์มีเดีย. ๒๕๕๐.

ประภัสสร เทพชาตรี. ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ๒๕๕๕.

ปัทมาพร คาโท. เราคืออาเซียน ไทย. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. พิมพ์ครั้งที่
๑. ๒๕๕๕.

พัชรา โพธิ์กลาง. เราคืออาเซียน ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับ
ลิชชิ่ง. พิมพ์ครั้งที่ ๑. ๒๕๕๕.

วิทย์ บัณฑิตกุล. รู้จักประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทวีพริ้นท์ ๑๙๙๑ จำกัด. พิมพ์
ครั้งที่ ๒. ๒๕๕๕.

วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
อักษราพัฒนา. ๒๕๔๒.

สถาบัน SMI ร่วมกับ สสว. ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ๒๕๕๕.

สำนักข่าวพาณิชย์. คู่มือการค้าและการลงทุน ราชอาณาจักรกัมพูชา. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าว
พาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักข่าวพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุน สหพันธรัฐมาเลเซีย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๕.
- _____. **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๔.
- _____. **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๕.
- _____. **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. กรุงเทพฯ มหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๔.
- _____. **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐสิงคโปร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๕.
- _____. **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์**. กรุงเทพฯ มหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๕.
- _____. **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก. ๒๕๕๕.
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **ฉันและเธอ เราคืออาเซียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. มปป.
- _____. **หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม การศึกษาเพื่ออาเซียน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน. พิมพ์ครั้งที่ ๑ . ๒๕๕๔.
- สำนักงาน ก. พ. **ก้าวสู่ประชาคม ASEAN ๒๐๑๕**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ก. พ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. ๒๕๕๕.
- _____. **ก้าวสู่ประชาคม ASEAN ๒๐๑๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ก. พ. ๒๕๕๕.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการค้าสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ ๑. ๒๕๕๓.
- _____. **แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. มปป.
- _____. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. ๒๕๕๔.
- _____. **แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด. ๒๕๕๔.
- สุวิมล ว่องวาณิช. **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. รายงานการวิจัย/วิทยานิพนธ์

- จิริรัชวัลค์ ทรงสุวรรณวิภา. พัฒนาการของความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนกับการแก้ปัญหากรณีพิพาทในภูมิภาค. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ๒๕๕๕.
- จันทร์พา ทัดภูธร. การศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ๒๕๕๖.
- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๒๕๔๙.
- นพดล สุตันทิวนิชย์กุล. การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ๒๕๕๔.
- ปาริชา มารี เคน. อนาคตภาคที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ๒๕๕๔.
- พัชรินทร์ ชั่งมะ และ ไพพรรณ มุ่งศิริ. รูปแบบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการยกระดับ สมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ต่อการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานอาเซียน กรณีศึกษา: นักศึกษาสาขาการทอผ้า. **รายงานการวิจัย**. สงขลา : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. ๒๕๕๕.
- ภัทรธิดา ผลงาม. อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า พ. ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๒. **รายงานการวิจัย**. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ๒๕๕๒.
- วรภรณ์ จุลปานนท์. พัฒนาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับผลกระทบต่อไทย. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ๒๕๕๕.
- วันทนา อมตาริยกุล. อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า. **วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๒๕๕๒.
- วัลลภา พัฒนา และคณะ. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรและนักศึกษาในสาขาการตลาด เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. **รายงานการวิจัย**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. ๒๕๕๔.
- วิโรจน์ โชติพิพัฒน์วรกุล. แนวทางการพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิศรา ไกรวัฒนพงศ์. บทบาทของอาเซียนด้านการจัดการความมั่นคงภายในภูมิภาค. **รายงานการวิจัย**.
อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ๒๕๕๔.
- สมชาย พัทธเสน. กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทศวรรษหน้า : กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๕๒.
- สามารถ ทองเผื่อ. การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของหน่วยงานผลิตบัณฑิตใน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. **รายงานการศึกษาวิจัย**. ปัตตานี :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ๒๕๕๗.
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๒๕๕๐.
- อนวัช ยาวิชัย. การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อมุ่งสู่
ประชาคมอาเซียน. **รายงานการวิจัย**. เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ๒๕๕๖.
- อำนาจ บัวศิริ. การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๓.

๓. อินเทอร์เน็ต

- ASEAN - New Zealand Comprehensive Partnership. [online]. available:<http://www.mfat.govt.nz/downloads/foreign-relations/asia-regional/ASEAN-Joint-Declaration.pdf>[December 2014]
- ASEAN Secretariat. **ASEAN +3**. [online]. available :<http://www.asean.org/asean/external-relations/asean-3>[December 2014]
- ASEAN Secretariat. **ASEAN Economic Community**. [online]. available :
- _____. **ASEAN-Australia Joint Declaration for Cooperation to Combat International Terrorism**. [online]. available:<http://www.asean.org/>[December 2014]
- _____. **Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia Indonesia**. [online]. available : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20121217-165518-381417.pdf>[December 2014]
- ASEAN Unveils New Anthem. [online]. available:<http://www.thomascrampton.com/thailand/crisis-asean-unveils-new-anthem/>[December 2014]
- CNUCED. UNCTAD X. [online]. available : [http://unctad.org/fr/pages/About20UNCTAD/UNCTAD Civil Society/UNCTAD-X.aspx](http://unctad.org/fr/pages/About20UNCTAD/UNCTAD%20Civil%20Society/UNCTAD-X.aspx)[December 2014]

บรรณานุกรม (ต่อ)

- [http://www. asean. org/communities/asean-economic-community/item/framework-agreement-on-comprehensive-economic-co-operation-between-asean-and-the-peoples-republic-of-china-phnom-penh-4-november-2002-3](http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/item/framework-agreement-on-comprehensive-economic-co-operation-between-asean-and-the-peoples-republic-of-china-phnom-penh-4-november-2002-3)[December 2014]
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. East Asia Summit EAS. [online]. available : [http://www. mofa. go. jp/region/asia-paci/eas/](http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/eas/)[December 2014]
- แนวคิดในการจัดทำเพลงประจำอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://th. wikipedia. org/wiki/อาเซียนเวย์](http://th.wikipedia.org/wiki/อาเซียนเวย์). [ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- กรมการอาเซียน. ไทยกับอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/other-20121203-162828-142802. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20121203-162828-142802.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-เกาหลีใต้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20150119-165812-040785. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20150119-165812-040785.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-แคนาดา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20130523-113410-265413. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20130523-113410-265413.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-จีน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20150119-165910-382841. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20150119-165910-382841.pdf) [ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-ญี่ปุ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20150119-165853-597758. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20150119-165853-597758.pdf) [ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-นิวซีแลนด์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20140106-162157-470196. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140106-162157-470196.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-รัสเซีย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20140102-114139-350419. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140102-114139-350419.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-สหภาพยุโรป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20140102-112945-111948. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140102-112945-111948.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-สหรัฐอเมริกา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://www. mfa. go. th/asean/contents/files/partnership-20140606-104236-056016. pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140606-104236-056016.pdf)[ค้นวาคม ๒๕๕๗]

บรรณานุกรม (ต่อ)

- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-ออสเตรเลีย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140106-112344-422760.pdf> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .ความสัมพันธ์อาเซียน-อินเดีย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/partnership-20140606-104000-881460.pdf> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. **ประชาคมอาเซียน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/organize-document-๑๘๐๘.pdf> [พฤศจิกายน ๒๕๕๕].
- _____ .ประเทศไทยกับอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/th/customize/๑๕๖๑๖-ประเทศไทยกับอาเซียน.html#top> [๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].
- _____ กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน. **การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/organize-๒๐๑๒๐๘๒๑-๑๘๒๕๐๗-๔๒๗๐๗๔.pdf> [พฤศจิกายน ๒๕๕๕].
- _____ .พัฒนาการของประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/organize-๒๐๑๒๐๘๒๗-๑๕๓๖๓๕-๘๐๗๑๕๒.pdf> [พฤศจิกายน ๒๕๕๕].
- _____ ประเทศสมาชิกอาเซียน. **เวียดนาม Vietnam**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/vietnam.html> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .กัมพูชา Cambodia. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/cambodia.html> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .บรูไน ดารุสซาลาม Brunei Darussalam. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/brunei.html> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .ประเทศไทย Thailand. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/thailand.html> . [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .ฟิลิปปินส์ Philippines. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/philippines.html> . [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .มาเลเซีย Malaysia. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/malaysia.html> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]. [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]
- _____ .ลาว Laos. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/laos.html> [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]. [ค้นคว้าม ๒๕๕๗]

บรรณานุกรม (ต่อ)

- _____ .สหภาพพม่า Union of Myanmar. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/myanmar.html> [ธันวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .สิงคโปร์ Singapore. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/singapore.html> . [ธันวาคม ๒๕๕๗]
- _____ .อินโดนีเซีย Indonesia. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://eoffice.alro.go.th/ASEAN/html/indonesia.html> . [ธันวาคม ๒๕๕๗]
- ภณใจสมักร. การเตรียมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://region4.prd.go.th/download/article/article_๒0๑๒0๓๑๕๑๔๕๒๔๙.pdf [๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕].
- ศูนย์ข้อมูลอาเซียนกรุงเทพมหานคร. แผนแม่บทความเชื่อมโยงในอาเซียน ASEAN Connectivity. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-14-02-16/asean-connectivity> [ธันวาคม ๒๕๕๗]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. จำนวนประชากรแยกอายุทั่วประเทศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php . [มกราคม ๒๕๕๘]
- อาเซียน ASEAN. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaiall.com/asean/> [ธันวาคม ๒๕๕๗]

๖. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ :

- พระพรหมบัณฑิต. ศ. ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗.
- พระราชวรเมธี.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๘ มกราคม ๒๕๕๗.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ. รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๐ กันยายน ๒๕๕๖.
- พระสุวรรณเมธาภรณ์. ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒ มกราคม ๒๕๕๗.
- พระธรรมโมลี. ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตสุรินทร์. ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖.
- พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต. ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.
- พระครูสารกิจโกศล รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี. ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.
- พระครูปริยัติกิตติธำรง. ผศ. ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาขวัญชัย กิตติปาโลคณะบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.
- พระมหาไพรัช ธรรมทีโป ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.
- พระมหาสุทนต์ อากาโร. ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖.
- พระมหาโชวี ทสสนิโย. ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.
- พระครูวินัยธรสมุทร ถาวรธมโม. ผศ. ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผลมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๑๑ มกราคม ๒๕๕๗.
- พระศรีวิสุทธิคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.
- พระมหาวรรณชัย ชยวณโณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครพนม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- พระครูสังฆรักษ์สมจิต พุทธวิริโย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.
- พระมหาสุพร รกขิตธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระมหาวิเชียร วชิรธมโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖
- พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. รศ. ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.
- ศาสตราจารย์พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ. กรรมการสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗
- รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา. ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.
- รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา. ๘ มกราคม ๒๕๕๗.
- รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗.
- ดร. ประพันธ์ ศุภสร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๗, ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

พระมหาสุเทพ สุภณฺฑิโต ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

พระดำรง สิริคุตโต ผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

พระมหาสม กลยาโณ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

พระมหาสมบุรณ์ สุธมฺโม รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

นายธวัชชัย สมอเนื่อ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนงบประมาณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร อิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

ดร.บุษกร วัฒนบุตร เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

ดร. อภิษฎา ศรีเครือตอง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๓ มีนาคม ๒๕๕๘.

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

- ๑) พระศรีคัมภีรญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒) พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๓) รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี ผู้ทรงคุณวุฒิประจำ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔) นอ.ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์อาวุโสฯ ประจำวิทยาลัยการทัพอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
- ๕) ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๓๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๑

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ พระศรีคัมภีรญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๔๓-๖๓๒๐

(พระศรีคัมภีรญาณ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
๒๐/๐๕/๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)
 ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๑ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
 เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
 นมัสการ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส)
 ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๑

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

ด้วย นายพัฏฐกรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายพัฏฐกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๔๓-๖๓๒๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๑

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

ได้พิจารณา
แล้วเรียบร้อย
//ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม
๕/๗

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๒๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมาศรณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๐๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๐๕๔ ถึง ๒๓๓๐, ๒๓๓๑, ๒๓๓๔

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร แก้วนาค

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายหัตถุกรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตร
ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุขฎิบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุทธธรรม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุขฎิบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๔๓-๖๓๒๐

สำนักงานหลักสูตรพุทธศาสตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ คณะสังคมาศรณ์

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๐๕๔ ต่อ ๒๓๓๑, ๒๓๓๔, email: polmcu@mcu.ac.th,

www.polmcu.com www.facebook.com/polmcu.

ศาสตราจารย์ ดร. นภัทร แก้วนาค
๒๐/๗/๕๖

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

แผนกสารบรรณ
ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
วันที่ ๕๐๕
รับวันที่ ๓๑.๑๐.๕๗
เวลา ๑๖.๓๕ น.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๓๒

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

กราบบังคมทูล พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.

เนื่องด้วย นายหิฏฐกรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงกราบบังคมทูลมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

Suw Srimet

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร. ...

[Signature]

(พระพรหมบัณฑิต,

อธิการบดี

[Signature]

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอรับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระราชวรเมธี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

ด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติขอรับข้อมูลให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน :นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

(พระราชวรเมธี)

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
๙/๗/๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระศรีศัชมภีรญาณ,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

อ.ไพฑูริย์
นางสาวไพฑูริย์ไพฑูริย์

พ.อ.ไพฑูริย์ไพฑูริย์

(พระศรีศัชมภีรญาณ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

๒/๑๑/๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระสุวรรณเมธาภรณ์ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

ด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน :นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

วิมล ๑๑/๗

Mr. Sorn

๑๑. ๘๗

บันทึกข้อความ

สำนักงานวิทยาเขตสุรินทร์
เลขที่รับ ๕๓๕
วันที่ ๒๕๐๕๖
เรื่อง ๐๙๗

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๖๓๓

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์

เนื่องด้วย นายหัตถ์กรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตพิจารณาแล้ว พระคุณท่านเป็นผู้มีความรู้
และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการวิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์
จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

สุพล สุธะพรหม

กรณเรียม ๖๖๐๘๓๖๑๖

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๐๐๐๐๖/๐๐๐๐๖

พระครูศรีสุทธรกิจ ผศ.,ดร.

รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตสุรินทร์

๒๕ ๑๓ ๕๖

๒๖ ๐๑ ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอรับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสนิติ ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติขอให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๓๕๕ ภายใน (๒๓๓๘)

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูสารกิจโกศล,ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตอุบลราชธานี

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

๐๘๙๓

เก็บข้อมูล

พระครู...

รองอธิการบดี

๑๓ ก.ค. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)
 ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
 เรื่อง ขออนุญาตขอเฝ้าฯรับเสด็จเพื่อการศึกษาวิจัย

นมัสการ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

ด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุญาตขอให้ให้สัตยาบันการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

๑๕ ก.ค. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระศรีวิสุทธิคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์

ด้วย นายหัตถุกรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติขอให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๔๓-๖๓๒๐

๐๙/๐๗/๕๖
 ๑๗๖/๒๕๖
 ๒๑/๗/๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันภาษา

ด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน :นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทเร/แพกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๐๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูวินัยธรสมุทร ภาวธรรมโม, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล

เนื่องด้วย นายหฤษฎุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

See Thomas

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

[illegible]

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระมหาโชวี ทสฺสนีโย,ดร. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

ด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติขอให้ให้สัตยาบันการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน :นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๘๓-๖๓๒๐

ด้วยความยินดี!
ให้สัมภาษณ์แล้ว

(พระมหาโชวี ทสฺสนีโย)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม

พระพุทธศาสนาและบริการสังคม

๒๒๓/ก.ม./๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๓๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสนิติ ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติให้ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

กมล

 (นรมหาสุลักษณ์ อกาทาโร)

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๓๕๕ ภายใน (๒๐๓๘)

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระมหาสุพร รกขิตฺตมโณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขอความ
อนุเคราะห์ให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

Two Times

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหิฏฐกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

११५२

๑๕. เกษ: หู ไช้ ไม้ รัด กล้วย
เพื่อ กาก จั๊ต ๐ / ๒

Dear
 (အသစ်အသစ်များ အားလုံးအတွက်)
 ၃၀. ၁၂. ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွက် အသစ်အသစ်များ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระมหาไพริชฌ์ ธมฺมทีโป ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

ด้วย นายพัฏฐกรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายพัฏฐกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

อ.ม.ด

พระมหาไพริชฌ์ ธมฺมทีโป

ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

๒๕ ม.ค. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์สมจิตร์ พุทฺธวิริโย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครราชสีมา

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้สัติดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
โดยขอความอนุเคราะห์

พระครูสังฆรักษ์สมจิตร์ พุทฺธวิริโย

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

สุพล สุยะพรหม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๔๓-๖๓๒๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะกรรมการการศึกษาระดับอุดมศึกษา โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติโครงการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงขออนุมัติให้ให้สัตยาบันการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๘๓-๖๓๒๐

รายนามในนิสิต
รายนามผู้วิจัย
ดร. ร. อ. D.
(นายวิเชียร วชิรธมฺโม)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
๒๓ ก.ย. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/๒๘๒

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัว ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

Atcharonchai Pruee
15/10/56 Mr. S. S.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๐๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๘ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๐๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๔

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ตั๋ว ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๘ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วย นายหัตถุภรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์กับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการดังกล่าวกว่า

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ธวัช วัชร
๘ ๒๓ ๕๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๒

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน รศ.ดร.ชาติชาย พิกุลทอง

ด้วย นายหฤษฎุ์กรณ์ นามสกุล แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุมัติขอความเห็นชอบดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน :นายหฤษฎุ์กรณ์ นามสกุล แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๘๖-๘๙๓-๖๓๒๐

(ร.ดร.ชาติชาย พิกุลทอง)
๒๕๕๖

ภาคผนวก ค.
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก(Indepth interview)

เรื่อง : การพัฒนาบทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

.....◆◆◆.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

วันที่สัมภาษณ์..... เวลา.....สถานที่.....

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

๑. ท่านคิดว่าในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐมีการพัฒนาบทบาทในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไรบ้าง

๒. ท่านมีแนวคิดหรือแนวนโยบายในการเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลได้อย่างไรบ้าง

๓. ท่านมีแนวคิดหรือแนวนโยบายในการพัฒนาความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียนได้อย่างไรบ้าง

๔. ท่านมีแนวคิดหรือแนวนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐในประชาคมอาเซียนได้อย่างไรบ้าง

๕. ท่านคิดว่าในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐได้มีการดำเนินการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนอย่างไรบ้าง

๖. ท่านมีแนวคิดหรือแนวทางในการพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐในด้านดังต่อไปนี้หรือไม่

๖.๑ บทบาทด้านการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

๖.๒ บทบาทด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ

๖.๓ บทบาทด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ และนานาชาติ

๖.๔ บทบาทด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

๖.๕ บทบาทด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างไรบ้าง และจะพัฒนาอย่างไรเพื่อสอดคล้องกับประชาคมอาเซียน

ภาคผนวก ง.
ประมวลภาพสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร. อธิการบดี

สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี,ดร.
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีรญาณ,รศ.ดร.
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

สัมภาษณ์ พระสุวรณ์เมธาภรณ์, ผศ.
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.
รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

สัมภาษณ์ พระมหาไชวีย์ ทสฺสนิโย,ดร.
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

สัมภาษณ์ พระมหาไพริชณ์ ธรรมทีโป
ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

สัมภาษณ์ พระมหาวิเชียร วชิรธมโม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษจ้านงค์ ทองประเสริฐ
กรรมการสภามหาวิทยาลัย

สัมภาษณ์ รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

สัมภาษณ์ รศ.ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล
ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

ภาคผนวก จ.
หนังสือขอเชิญร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

บันทึกข้อความ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)
 ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗๓ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
 เรื่อง ขอนิมนต์เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระครูโสภณพุทธศาสตร์ คณบดีคณะครุศาสตร์

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงนิมนต์ท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.สุรพล สุธะพรหม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

เรื่อง ขอนิมนต์เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

ส่วนงานคณะกรรมการหลักสุตรพุทธศาสนคหุ้บัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)
ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/๓๗๓ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
เรื่อง ขอนินมนต์เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ด้วย นาย**หิฏฐกร**ณ์แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๔๐๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงนิมนต์ท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน ด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

Erlebe das Leben
Voll und ganz

Jim Jones

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน :นายหิฏฐกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗๓

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอนิมนต์เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระมหาสุเทพ สุปัญโญ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบ

ด้วย นายหัตถ์ภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงนิมนต์ท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนิมนต์มาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถ์ภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๕๐๙

ได้ให้ท่านมหาวิทยาลัย
ท่านมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย
ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม
(กรมการศาสนา กรุงเทพฯ)
๒๕.๐.๕๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗๓

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอนิมนต์เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระมหาสม กลยาโน อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์

ด้วย นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงนิมนต์ท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๐๖/๑๗ : น
Lal
๓ มี.๓ - ๕๘

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถุภรณ์ แก่นทั่ว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗/๓

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผศ.ดร.อิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์

ด้วย นายหัตถ์กรณัฏ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ณัฏฐกรณัฏ แก่นท้าว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหัตถ์กรณัฏ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

บันทึกข้อความ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)
ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗๓ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นายธวัชชัย สมอเนื้อ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนงบประมาณ

ด้วย นายหิฏฐกรณ์ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผศ.ดร.สุพจน์ สุธะพรหม

ดร.สุพจน์ สุธะพรหม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหิฏฐกรณ์ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

บันทึกข้อความ

สำนักงานคณะกรรมการ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗๓

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ดร.อภิษฎา ศรีศรีเรือง อาจารย์ประจำศูนย์บัณฑิตศึกษา ฯ คณะสังคมศาสตร์

ด้วย นายหิฏฐกรณ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหิฏฐกรณ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

อ.อภิษฎา ศรีศรีเรือง
๐๖.๐๖.๕๖
3/3/2558

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๗๓

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ดร.บุษกร วัฒนบุตร เลขานุการบัณฑิตศึกษา ฯ คณะสังคมศาสตร์

ด้วย นายหิรัญกรณ แก่นท้าว รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๔๖๑๖ เป็นนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่อง “บทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกับประชาคมอาเซียน” ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ในวันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๓๐ น. ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

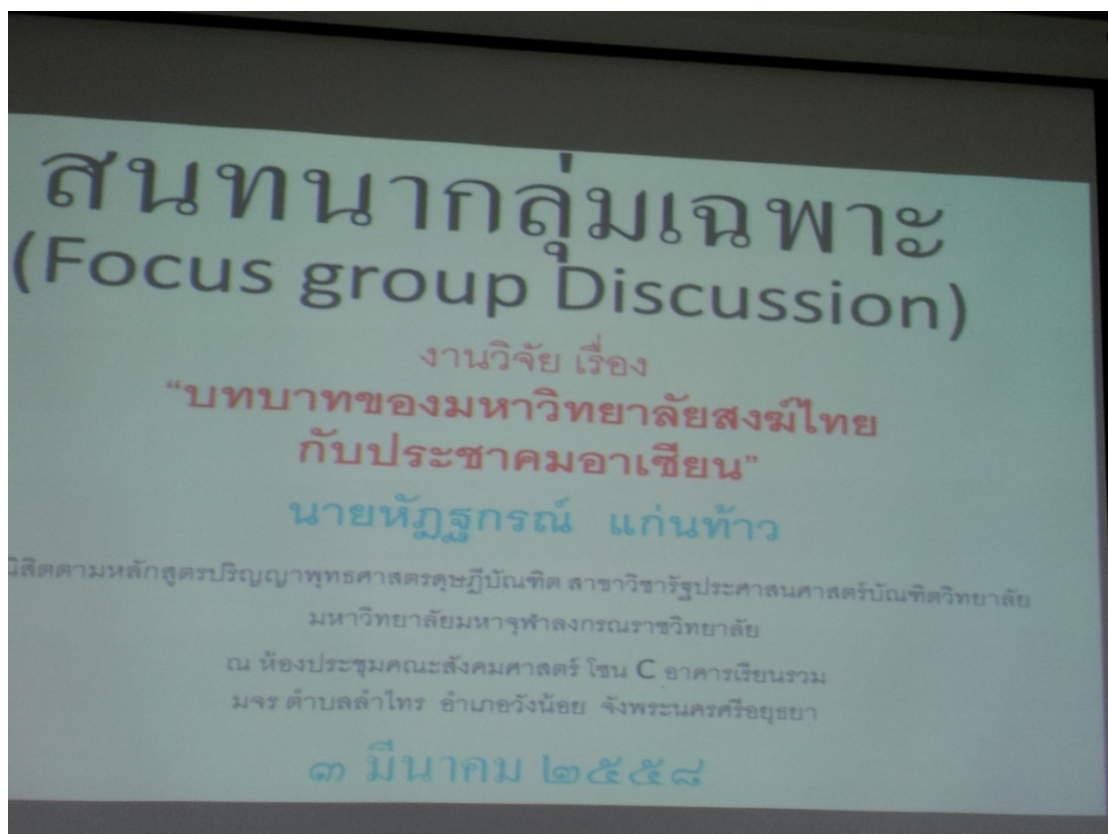
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ประสานงาน : นายหิรัญกรณ แก่นท้าว ผู้วิจัย โทร.๐๖๑-๔๑๕-๖๙๐๙

ให้ดำเนินการตามหลัก

๓ มีนาคม ๒๕๕๘

ภาคผนวก ฉ.
ประมวลภาพสนทนากลุ่มเฉพาะ
(Focus Group Discussion)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	นายหัตถุภรณ์ แก่นท้าว
เกิดวัน/เดือน/ปี	๒๑ เมษายน ๒๕๐๘
ภูมิลำเนาเดิม	บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกศิลา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ ๑๔/๕๕๗ หมู่ ๓ ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	● พ.ศ. ๒๕๒๓ สอบได้นักธรรมชั้นเอก ● พ.ศ. ๒๕๒๖ สอบได้ ป.ธ. ๓ ● พ.ศ. ๒๕๓๖ สำเร็จพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒) ● พ.ศ. ๒๕๔๘ สำเร็จปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีปทุม
ประวัติการทำงาน	● พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นบัณฑิตทดลองปฏิบัติงานสังกัดสถาบันวิปัสสนาธุระ ● พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมสังกัดสถาบันวิปัสสนาธุระ ● พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นหัวหน้าฝ่ายธรรมวิจัย ● พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคมและรักษาการหัวหน้าฝ่ายธรรมวิจัย ● พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ● พ.ศ. ๒๕๕๒ - ปัจจุบัน เป็นรองผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ● พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเหรียญิก มูลนิธิมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เครื่องราชที่ได้รับ	● พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับเครื่องราช ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)